

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

ARATI SOLENSIS PHÆNO-
MENA, ET PROGNOSTICA,

Interpretibus,

M Tullio Cicerone.

Rufo Festo Avierno,

Germanico Cæsare, vna cum eius commentarijs.

C. IVLII HYGINI ASTRO-
nomicon.

*Omnia partim è vetustis codicibus, partim è locorum collatione emendata,
& emendatorum ratio exposita.*

Δω' τερα φερτιδ'ς Γφω' τερα.

PARISIIS, M. D. LIX.

Apud Guil. Morelium, in Græcis typographum Regium.

EX PRIVILEGIO REGIS.

P A R priuilege du Roy il est defendu a tous imprimeurs & libraires quels qu'ils soyent en ce Royaume, de imprimer, ou faire imprimer aucuns des liures qui auroyent premierement esté imprimez & mis en lumiere par Guillaume Morel imprimeur & libraire dudit Seigneures lettres Grecques : ou par luy notablement corrigez & emendez, en quelque langue que cefoit : & si ailleurs estoient imprimez, iceulx vendre ne distribuer, de cinq ans prochainement suyuantz apres ladicte impression premiere, ou de deux ans apres l'impression desdicts liures corrigez, sur peine de confiscation desdicts liures & d'amende arbitraire, comme appert par les lettres de ce, données à saint Germain en Laye, l'vnziesme iour de Iuliet mil cinq cēs cinquante cinq, signées par le Roy. Clause. & sellées du grand seel dudit seigneur, verifiées & publiées par le preuost de Paris ou son lieutenant, le vintneufiesme de Iuliet oudict an.

DE M. T. CICERONE

EX GREGORII GYRALDI DIALOGO QVARTO.

DE Marco Tullio Cicerone, quæ ad eius poëticam tantum attinet, afferemus. Puer igitur Marcus Tullius, ut Plutarchus scribit, poëtica adeo operam impendit, ut plurimum omnium iudicio in ea facultate profecerit, multaque in ea ætate poemata scripserit: inter quæ illud ipse Plutarchus celebrat, quod Pontius Glaucias inscribitur, versu tetrametro. Multa carmine ex Græco transtulit, ut tota Arati Phenomena, cuius etiam nunc pars extat, aliæque quæ sparsim suis in dialogis inseruit. Nunquid ideo, inquit Piso, poëta Cicero? Nam tametsi Ciceronis Limonem, poematis id nomen, citat Donatus, ubi de Terentij poëta vita agit, illudque Virgilij existimetur à Cicerone sumptum,

„ - spes altera Romæ. Et illud

„ - corripuit, tremulis altaria flammis. id enim Ciceronis uxori, dum sacrificasset, contigisse dicitur: id quod et ipse Cicero quodam suo poemate testatum reliquit: Et eius licet elegiam, quæ Thalemasius inscribitur, afferat Servius, ex qua carmen illud,

„ In mare Tyrrhenium longè, penitusque palumbes

„ Reliquit: ~~non ideo tamen ego illum poëtam crediderim.~~ Tunc ego, poëta necne fuerit Cicero, non vobis dixerim, pictum tamen in tabula fuisse, multaque præter ea quæ tu modo attulisti carmina et adhuc legi, et ab auctoribus citari affero, ut quæ de ipsius Consulatu à Lactantio in tertio diuinarum Institutionum, et quæ in secundo eiusdem Consulatus Vrania Musa pronunciat, in primo de Diuinatione, ex verbis Quinti Ciceronis fratris.

„ Principio ætherio flammatus Iuppiter igni

„ Vertitur, et totum collustrat lumine mundum. Et reliqua: usque enim ad octoginta versus ibi leguntur. Fabius quoque Quintilianus, Ciceronis quosdam ioculares libellos adducit, atque ex ijs versus. Quin et de suis temporibus tres se carmine libros scripsisse ipsemet ad Lentulum in Epistolis testis est, quos eosdem esse existimant aliqui, qui de eius Consulatu inscribuntur. Sed num parum vobis testimonium videtur de poemate, quod Marius inscribitur, Scauola et Q. Ciceronis? Nam cum in primo de Legibus Atticus Pöponius dixisset de quercu in Mario lecta, Quale est istuc, quod poëta serunt: mihi enim videris fratrem laudando suffragari tibi: tum Attico respondet Q. Frater, Sit ita sanè. Veruntamen dum Latine loquentur literæ, quercus huic loco non deerit, quæ Mariana dicatur, eaque, ut ait Scauola de fratris mei Mario, canescet seculis innumerabilibus. De eodem Mario poemata idem Q. Frater in primo de Diuinatione: Quid est illo auspicio diuini, ait, quod apud te in Mario est, ut utar potissimum te auctore?

„ Hic Iouis altisoni subito pennata satellites

Arboris è trunco, serpentis faucibus morsu. Et cetera quæ ibi leguntur. Sed et illud multis mirum videtur, quod de ipso Marco Cicerone legitur, non pauciores unquam, cum in urbe esset, quingentis versibus quotidie scribere solitum, nisi vos de prosa versibus intelligatis. Iure igitur, inquit Piso, quisquis ille fuit, inter poetas Marcum Tullium reposuit. Iure, inquam, Piso, ut ais. Illud tamen de Ciceronis carminibus dixerim, quod à Cassio Seuero responsum sibi Seneca in tertio Declamationum scribit. Virgiliū, inquit, illa felicitas ingenij, oratione soluta reliquit, Ciceronem eloquentia sua in carminibus destituit. Et illud item, quod est à Cornelio Tacito in oratoribus obseruatum, Carmina videlicet Ciceronis forum potius redolere, quàm Castaliam. Oratoris enim potius spiritus quàm poeticos habet, ut Silij Italici, et Plinij, Cæcilij, aliorumque.

DE GERMANICO CÆSARE, EX PETRI CRINITI LIB. III.

C A I V S Germanicus Augustus ex nobilissima Claudiorum familia ortus est, patre Druso, ac diligenti cura in urbe eruditus. Tantum profecit sub primam adolescentiam in optimis disciplinis, ut incredibile dictu sit, quantum ab antiquis scriptoribus commendetur. Suetonius, ac Fabius Quintilianus maximis laudibus eius ingenium, atque opera extollunt, etsi paulò iunior ea ipsa composuit. Idem Germanicus in causis præterea versatus est, et huius quidē triumphalis. Inter alia studia Græcas comœdias à se editas reliquit, et opus Arati de rebus caelestibus in Latinos numeros conuertit, nihil commotus, quod à M. Tullio foret interpretatum, ut obseruatum est ab Hieronymo. Quintilianus inter poetas heroicis hunc constituit, quo loco enumerat Val. Flaccum, Sallustium Bassum, Rabirium, et Lucanū. Quid, inquit, Germanici operibus sublimius, doctius, et omnibus denique numeris præstantius? Quis bella canere melius potuit, quàm qui sic egerit? Reliqua omittimus, ne videamur plura nunc repetere, quàm institutum opus patitur. Cognomen Germanici à deuictis Germanis reportauit, contra quos magno exercitu, ac summis viribus dimicauit. Vxorem Agrippinam habuit M. Agrippæ filiam, et ex ea liberos plures procreauit. Traditū est eum obuisse in urbe Antiochia, quum quartum ac XXX. annum ægeret: neque sine suspitione veneni, Tiberio auctore talis facinoris, ut Suetonius putauit. Quæ res credita est, non modo propter liuores, qui toto corpore extiterunt sed ex ipso etiam corde, quod igni admotum cremari haud potuit. Publius Ouidius opus suum de Romanis Fastis ad hunc Germanicum misit, cuiusque doctrinam tanti fecit, ut inter egregios poetas illius nomen retulerit. Nec defuerunt, qui existimarent ab eodem Germanico compositum fuisse epigramma illud vulgatum de puero Thracensi: quod equidem propter egregiam, singularemque in eo genere elegantiam subiiciendum existimaui.

Thrax puer astricto glacie dum luderet Hebro, et c.

De eodem,

EX GYRALDI DIALOG. V.

GERMANICVS Caesar Drusi filius, qui à Tiberio adoptatus, eiusdem, ut putatur, iussu, veneno è medio sublatu in Syria à Pisone fuit, ætatis suæ anno quarto & tricesimo. Veneni signa, ut ait Trāquillus, præter liuores qui toto corpore erant, & spumas quæ per os fluebant, eius quoque inter cineres cor incorruptum repertum est, cuius ea natura existimatur, ut veneno tinctū nō cremetur. Fuit vero Germanicus cum domi, tum foris excellētis ingenij & virtutis, cuius quādo vita à Suetonio & à Cornelio Tacito describitur, misis cæteris, ego ea tantum quæ vel ad eius eloquentiam vel poëticam pertinent, attingam. Omnes, inquit Trāquillus, Germanico corporis animique virtutes, & quantas nemini cuiquam contigisse satis constat, formam & fortitudinem egregiam, ingenium in utroque eloquentia doctrinaque genere præcellēs, benenolentiam singularem, conciliandaque hominum gratia, ac promerendi amoris mirum & efficax studium. Orauit causas etiā triumphalis, atque inter cætera studiorum monumenta reliquit & comœdias Græcas. Extant & in Græcis Epigrammatum voluminibus, quos legi, ipsius nōnulli versus in Themistoclem. Doctis fere omnibus persuasum video, elegans illud epigramma, quod numeris omnibus est absolutum, de puero Thrace, huius esse Germanici, quod dignissimum est, ut hinc & ubique recitetur. hoc autem ipsum est:

Thrax puer astricto glacie dum ludit in Hebro,

Frigore concretas pondere rupit aquas.

Dumque imæ partes rapido traherentur ab amne,

Abscidit heu tenerum lubrica testa caput:

Orba quod inuentum mater dum conderet urna,

Hoc peperit flammis, cætera, dixit, aquis. Extat & in manibus habetur eiusdē Caesaris Germanici Aratea interpretatio, quā & D. Hieronymus post Ciceronianā agnouit. Celebrat Plinius Germanici carmē, quod in Caesaris Augusti equū cōposuit. Ouidius verò poëta ubique Germanicū poëtam facit, summisque laudibus effert, ut in Fastorum libris quos eidem dicauit: tamen si grammatici quidam malint Tiberio Casari dicatos. At vos videte quā bene Germanico conueniant, cum sic canit:

Quæ sit enim culti facundia sensimus oris,

Cinica pro tripidis cum tulit arma reis.

Scimus & ad nostras cum se tulit impetus arces,

Ingenij currant flumina quanta tui. Sed id manifestius ad Sullium, cui nupta fuerat ipsius Ouidij priuigna, quam omnem elegiam ne vos, quaeso, legere pigeat.

DE RVFFO FESTO AVIENO

EX LIB. QVINTO

eiusdem Criniti.

R V F F V S Festus Auienus, poëta eruditus & elegās, per eadem tēpora floruit, quibus Cæs. Diocletianus Imperator est appellatus: quæ res cū multis aliis argumētis colligitur, tum ex commentariis Diui Hieronymi, qui (cū loquitur de Arati Phænomenis) Auienum refert paulo ante in Latinū ea conuertisse, post M. Tullium, atque Germanicum. Quidam putant fuisse illum genere Hispanum: sed hoc mihi non satis compertum est in tanta rerum obscuritate. Illud minimè dubium est, eum magna doctrina, ac multiplici rerum sciētia præstitisse. Nam præter opus Arati (quo maximam laudem adeptus est) cōposuit etiam librum de Orbe terrarum iis versibus, quos vocant hexametros, imitatus Dionysium Græcum poëtam. De maritimis quoque scripsit Iambicis versibus: intactum opus Latinis ingeniis, tantæque difficultatis, ut diu multūque sibi elaborandum fuerit in eo absoluendo. De hoc poëmate sic idem Auienus refert:

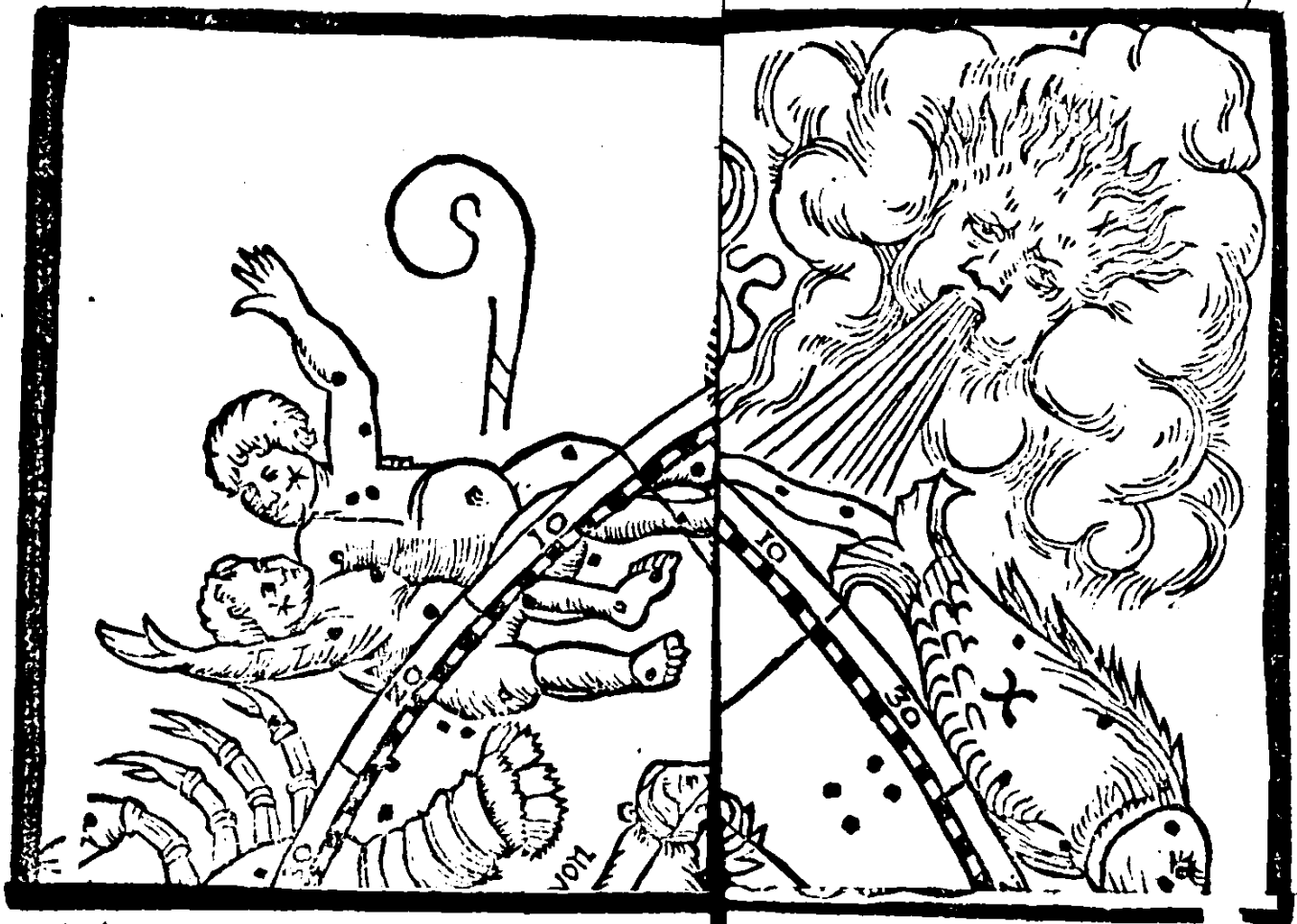
- „ Laboris autem terminus nostri hic erit,
- „ Scythicum ut profundum, & aquor Euxini sali,
- „ Et si qua in illo marmore insula tument,
- „ Edisserantur: reliqua porro scripta sunt
- „ Nobis in illo plenius volumine,
- „ Quod de Orbis oris, partibusque fecimus.

Plura in hoc opere inseruit ex variis atque reconditis auctioribus: præcipuèque secutus est (ut ipse testatur) Hecataeum Milesium, Hellanicum Lesbium, Philonem Atheniensem, Pausimachum, Euctemum, Cleonem Siculum, aliósque permultos: ut prætermittamus Annales Punicos, à quibus complura accepit. Neque desunt qui existiment fuisse alia composita ab eodem Auieno. Seruius quidem grammaticus, cū de cometis differit, Auienum scribit fecisse Virgilianas fabulas Iambicis versibus, & historica quædam ex libris Liuianis. Quæ in re non satis habeo exploratum, an hæc ad eundem sint referenda, etsi ratio temporum maximè congruit. Inter amicos præcipuè coluit Myrmecium Flavianum, virum clarissimum, & probum: cuius virtutem atque probitatē magnopere commēdat, dicato illi volumine de Maritimis. Hæc sunt quæ legimus de hoc Auieno apud veteres auctores. De Auieno poëta Græco (cuius leguntur Epigrammata) nihil dicendum est hoc loco.

De eodem.

EX GYRALDI DIALOG. III.

R V F F V S Festus Auienus, in antiquis codicibus Abidnus dicitur, & in Seruij etiam commētarius. Hic ab aliquibus Hispanus est existimatus, ego certè nihil habeo, quo vobis id affirmare possim. Hic Dionysij Punicus de situ orbis versus ex Græcis Latinos fecit: item Aratea Phænomena, quod vtrunque opus extat carmine hexametro expressum. Et præter hæc de Oris maritimis librum edidit, carmine trimetro iambico, ad Probum, virū consularem, ad quē etiam Cl. Claudianus scripsit, quo argumento ducor, vt Auienum Claudiani, hoc est Theodosij imperatoris, & filiorum temporibus floruisse credam: id quod & facile Hieronymi verbis astruere possumus, qui quodam suarum epistolarum loco, nuper illum scripsisse dicit. Alij Diocletiani Cæsaris, non satis firmo, vt mihi quidem videtur argumento, alij vtrunque inconfessum, parūve compertum esse volunt. Seruius Grammaticus Auienum ait Virgilianas fabulas, & Liuium iambicis versibus descripsisse. Sunt qui hunc ipsum Auienum esse putent, quem Aurelius Macrobius in Saturnalibus cœnis loquentem induxit. Vt cunque tolerabilis est poëta, & dignus saltem ob rerum cognitionem, vt aliquando legatur. Sed ne quid à me desideretis, extat & libellus ad Theodosium imperatorem, huius, vt putatur, Auieni, nisi nos fallat inscriptio, in quo plerosque Æsopi apologos elego carmine cōplexus est, qui an legitimus sit, non multū esse precium operæ, vt disquiramus, existimo. cuius, quisquis ille fuit, hæc verba sunt ex Præfatione, Huius, inquit, materiæ ducē nobis esse Æsopū noueris, qui respōso Delphici Apollinis monitus, ridicula orsus est, vt legēda firmaret. Verum has pro exemplo fabulas, & Socrates diuinis operibus indidit, & poëmati suo Flaccus optauit, quod in se, sub iocorum communium specie, vitæ argumenta contineant: quas Græcis iambis Gabrias repetens, in duo volumina coartauit: Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos resoluit. De his ergo vsque ad XLII in vnum redactas fabulas edidi, quas rudi Latinitate compositas elegi sum explicare conatus. Hæc ille totidem verbis, & simul de Auieno satis.

Τὰ νότια ἢ ἀνταρκτικά.

Πόλος ἀνταρκτικός, ἡ νότος.

Κύκλος ἀνταρκτικός.

Κύκλος ὁπτικός χμαετός.

δυτίειον.

κένταυρος.

φείον.

ἀργώ.

κανόπιος.

κύων.

σίριος.

λαγώς.

ἡμιδαός.

ἰχθὺς νότος.

Κύκλος ἰσημερινός.

ὕδρα.

κόραξ.

κρατήρ.

προκύων.

ὦρίων.

κῆτος.

Κύκλος γαλαξίας.

Australes seu m

Polus Antarticus, No

Circulus Antarticus, I

Circulus Tropicus Hie

Ara, Thuribulus

Centaurus, Chis

Fera seu hostia,

Argo, navis Arg

Canopus, stella

Canis, Canis ma

Sirius, stella in

Lepus.

Eridanus.

Piscis Australis

Circulus Aequinoctialis

Hydra.

Corvus Hydrae

Cratera, Hydra

Procyon, Antec

Orion.

Pisatrix, Cetus.

Circulus Lacteus.

guis.

a, Genúque

peia.

medæ astrum,

nguitenénisq;

o, Virgo,

anus, & Vmā

itibus Austri

go,

iscis, & ingēs

fluenta.

LIX.

Morelius, in

s.

Πόλος βορείος.
 Κύκλος ἀρκτικός.
 Ἀρκίαι, ἐλίκη, κυνόσουρα.
 ἄμαξα.
 δράκων.
 Κύκλος ἑσπικός διεσός.
 ἀρκιόφυλαξ, βοώτης.
 ἀρκιούρος.
 σίφαρος.
 ὁ ὧ γότασιν.
 χίλις, λύρα.
 ὄρνις κύκνος.
 κηφύς.
 κασιόπεια.
 ἀνδρομήδη.
 περσεύς.
 ἡνίοχος, ἐλεχθότιος.
 ἀξίτερη, ἡ ὠλεαία.
 εἰφοί.
 Κύκλος ἰσημερινός.
 ὀφιοχός.
 ὄρνις αἰετός.

Polus Boreus
 Circulus Arct
 Vrsæ, Sept
 Plaustrum
 Draco, Ser
 Circulus Trop
 Arctophy
 Arcturus, in dorso Tauri.
 Corona, inque in capite Tauri.
 Engonasin
 Chelys, Ly subecula in Cancro.
 Anis Cycr stella regia in corde Leonis.
 Cepheus, sepe.
 Cassiopeia Virginis dextram alam.
 Andromed
 Perseus.
 Auriga, A
 Capra O Arcitenens.
 Hædi, stel
 Circulus Æq
 Ophiuch
 Anis aqua in Piscium caudis.

1

M. T. C I C E R O N I S A R A T V S.
P H Æ N O M E N A.

x B I O V E musarum primordia.

*

*Ergo ut oculis assidue videmus, sine ulla mutatione
aut varietate,*

3 Cætera labuntur celeri cælestia motu,
Cum cælóque simul noctésque diésque feruntur.

4 Extremúsque adeo duplici de cardine vertex
Dicitur esse Polus. •

5 *Hunc circum Arcti duæ feruntur, nunquam occidentes.*

Ex his altera apud Graios Cynosura vocatur,
Altera dicitur esse Helice. •

6 *Cuius quidem clarissimas stellas totis noctibus cernimus,*
Quas nostri Septem soliti vocitare triones.

*Paribúsque stellis similiter distinctis, eundem cæli verticē lustrat parua Cy-
nosura.* •

Hac fidunt duce nocturna Phœnices in alto.

Sed prior illa, magis stellis distincta refulget,

Et latè prima confestim à nocte videtur.

Hæc verò, parua est, sed nautis vsus in hac est:

Nam cursu interiori breui conuertitur orbe.

Et quo sit earum stellarum admirabilior aspectus, •

7 Has inter, veluti rapido cum gurgite flumen

Torvus Draco serpit subter superaque reuoluens

Sese, conficiénsque sinus è corpore flexos.

*Eius cū totius est præclara species, in primis suspicienda est figura capitis
atque ardor oculorum.*

Huic non vna modo caput ornans stella relucet,
Verum tempora sunt duplici fulgore notata,
E trucidūque oculis duo feruida lumina flagrant,
Atque vno mentum radianti fidere lucet:
Ostipum caput & tereti ceruice reflexum
Obtutum in cauda maioris figere dicas.

Et reliquum quidem corpus Draconis totis noctibus cernimus. *

Quod caput hic paulum sese subitōque recondit,
Ortus vbi atque obitus partem miscentur in vnam.

Id autem caput *

7 Attingens defessa velut mœrentis imago.

Vertitur

quam quidem Graeci

Εὐρύασι vocitant, genibus quod nixa feratur.

8 Hic illa eximia posita est fulgore corona.

Atque hæc quidem à tergo

9 propter, caput Anguitenentis

Quem claro perhibent ὀφιοδρόν nomine Grai.

Huic supera duplices humeros affixa videtur

Stella micans tali specie, talique nitore.

Hic pressu duplici palmarum continet Anguem

Eius & ipse manet religatus corpore toto.

Nanque virum medium Serpens sub pectora cingit

Ille tamen nitens grauitè vestigia ponit,

Atque oculos vrget pedibus pectusque Nepai.

10

Septentriones autem sequitur

Arctophylax vulgo qui dicitur esse Bootes,

Quod quasi remone adiunctam præ se quatit Arcton.

Huic Booti enim

• Subter præcordia fixa tenetur
Stella micans radiis, Arcturus nomine claro.

11 * *cui subiecta fertur*
Spicum illustre tenens splendenti corpore Virgo.

Malebant tenui contenti viuere cultu.

Ferrea tum verò proles exorta repente est:
Ausâque funestum prima est fabricarier ensem,
Et gustare manu victum domitúmque iuuentum.

13 Et natos Geminos inuises sub caput Arcti
Subiectus mediæ est Cancer: pedibúsq; tenetur
Magnus leo tremulam quatiens è corpore flammam.

Nauibus assumptis fluitantia quærere aplustra

14 *Auriga*
Sub læua geminorum obductus parte feretur,
Aduersum caput huic Helice truculenta tuetur. }
At Capra læuum humerum clara obtinet. *
Verum hæc est magno atque illustri prædita signo.
Contrà, hædi exiguum iaciunt mortalibus ignem,

15 *cuius sub pedibus*
Corniger est valido connixus corpore Taurus.

* *Eius caput stellis conspersum est frequentibus:*
Has Græci stellas ὠάδας vocitare suerunt.

16 * *Minorem autem Scptëtrionem Cepheus passus palmis à tergo subsequitur:*
Nanque ipsum ad tergum Cynosuræ vertitur arcti.

17 * *Hunc antecedit*
Obscura specie stellarum Cassiopeia.

- 18 Hanc autem illustri versatur corpore propter
Andromeda, aufugiens aspectum mœsta parentis.
- 19 Huic Equus ille iubam quatiens fulgore micanti
Summa contingit caput aluo, stellâque iungens
Vnatenet duplices communi lumine formas,
Æternum ex astris cupiens connectere nodum.

- 20 Ex in contortis Aries cum cornibus hæret.

*

- Equibus hinc subter possis cognoscere fultum.
Iam cæli mediam partem terit, vt prius illæ
Chelæ, cùm pectus quod cernitur Orionis.
- 21 Et prope conspicias paruum sub pectore claro
Andromedæ signum, Δελτωτὸν dicere Graij
Quod soliti, simili quia forma littera claret.
Huic spatium ductum simili latus extat vtrunque,
At non tertia pars lateris nam non minor illis,
Sed stellis longe densis præclara relucet.
Inferior paulo est Aries, & flamen ad austri
- 22 Inclinator. Atque etiam vehementius illi
Pisces, quorum alter paulo prolabitur ante,
Et magis horrifonis Aquilonis tangitur alis.
At quæ horum è caudis duplices velut esse catenæ
Dicuntur, sua diuersæ per limina serpunt,
Atque vnatanDEM in stella communiter hærent,
Quem veteres soliti cælestem dicere Nodum.
Andromedæ læuo ex humero si quæfere perges,

Adpositum poteris supera cognoscere piscem.

23 Et pedibus natum summo Ioue Persea vises,
Quos humeris retinet defixo corpore Perseus,
Quà summa ab regione Aquilonis flamina pulsan.
Hic dextram ad sedes intendit Cassiopeia,
Diuersosque pedes victos talaribus aptis,
Puluerulentus vti de terra lapsus repente,
In cælum victor magnum sub culmina portat.

24 At propter læuum genus omni ex parte locatas
Paruas Vergilias tenui cum luce videbis.

Hæ septem vulgo perhibentur more vetusto
Stellæ, cernuntur verò sex vndique parvæ:

At non interiisse putari conuenit vnā,
Sed frustra temerè à vulgo ratione sine vlla

Septem dicier, vt veteres statuere poetæ,

Æterno cunctas æuo qui nomine dignant:

Alcyone, Meropéque, Celeno, Taygetéque,

Electra, Steropéque, simul sanctissima Maia.

Hæ tenues paruo labentes lumine lucent,

At magnum nomen signi clarumque vocatur,

Propterea quòd ad æstatis primordia claret,

Et post hiberni præpandens temporis ortus,

Admonet vt mandent mortales semina terris.

25 Inde Fides leuiter posita & conuexa videtur,

Mercurius paruus manibus quam dicitur olim
Infirmis fabricatus, in alta sede locasse.

Hæc genus ad læuum Nisi delapsa resedit,

Atque inter flexum genus & caput Alitishæ sit.

- 26 Nanque est Ales auis, lato sub tegmine cæli
Quæ volat, & serpens geminis secat aëra pennis.
Altera pars huic obscura est & luminis expers,
Altera nec paruis nec claris lucibus ardet,
Sed mediocre iacit quatiens è corpore lumen.
Hæc dextram Cephei dextro pede pellere palmam
Gestit. iam verò clinata est vngula vehemens
Fortis Equi, propter pennati corporis alam.
- 27 Ipse autem labens geminis Equus ille tenetur
Piscibus. huic ceruix dextra mulcetur Aquari.
28 Serius hæc obitus terrai iussit equinis,
Quàm gelidum valido de corpore frigus anhelans
Corpore semifero magno Capricornus in orbe,
Quem cùm perpetuo vestiuit lumine Titan,
Brumali flectens contorquet tempore cursum.
Hoc caue te ponto studeas committere mense:
Nam non longinquum spatium labere diurnum:
Non hiberna cito voluetur curriculo nox:
Humida non sese vestris aurora querelis
Ocyus ostendet, clari prænuncia solis:
At validis æquor pulsabit viribus auster:
Tum fixum tremulo quatietur frigore corpus:
Sed tamen anni iam labuntur tempore toto,
Nec cui signorum cedunt, neque flamina vitant,
Nec metuunt canos minitanti murmure fluctus.
- 28 Atque etiam supero naui pelagóque vagato,
Mense, Sagittipotens solis tum sustinet orbem.
Nam iam, cùm minus exiguo lux tempore præsto est,

Hoc signum veniens poterunt prænoscere nautæ.

Iam prope præcipiti ante licebit visere nocti,

Vt sese ostendens emergat Scorpius alte.

Posteriore trahens flexum vi corporis Arcum.

Iam superà cernes Arcti caput esse minoris,

Et magis erectum ad summum versarier orbem.

Tum sese Orion toto iam corpore condit

Extrema propè nocte, & Cepheus conditur ante

Lumborum tenus à palma depulsus ad vndas,

Hic missore vacans, fulgens iacet vna sagitta,

Quam propter nitens penna conuoluitur ales,

Et clinata magis paulo est Aquilonis ad auras.

29 At propter se Aquila ardenti cum corpore portat,

Igniferum mulgens tremebundis æthera pennis,

Non nimis ingenti cum corpore, sed graue mœstis

Ostendit nautis perturbans æquora signum.

30 Tum magni curuus Capricorni corpora propter

Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore,

Præter quadruplices stellas in fronte locatas,

Quas interuallum binas determinat vnum:

Cætera pars latè tenui cum lumine serpit.

Illæ quæ fulgent luces ex ore corusco,

Sunt inter partes gelidas aquilone locatæ,

Atque inter spacium & læti vestigia solis.

At pars inferior Delphini fusca videtur

Inter solis iter, simul inter flamina venti,

Viribus erumpit quæ summi spiritus Austri.

31 Exinde Orion obliquo corpore nitens,

Inferiora tenet truculenti corpora Tauri.

Quem qui suspiciet in cælum nocte serena,

Latè dispersum non viderit, abdita verò

Cætera se speret cognoscere signa potesse.

³² Nanque pedes subter, rutilo cum lumine claret

Feruidus ille Canis, stellarum luce refulgens.

Hunc tegit obscurus subter præcordia vesper.

Nectoto spirans rabido de corpore flammam,

Æstiferos validis erumpit flatibus ignes:

Totus ab ore micans iacitur mortalibus ardor.

Hic vbi se pariter cum sole in culmina cæli

Extulit, haud patitur foliorum tegmine frustra

Suspensos animos arbuſta ornata tenere.

Nam quorum stirpes tellus amplexaprehendit,

Hæc augens anima vitali flamine mulcet:

At quorum nequeunt radices findere terras,

Denudat foliis ramos, & cortice truncos.

³³ Hunc propter, subterque pedes quos diximus ante,

Oriona, iacet leuipes Lepus: hic fugit, iētus

Horrificos metuens rostri tremebundus acuti:

Nam Canis infesto sequitur vestigia cursu,

Præcipitantem agitans, oriens iam denique paulum,

Curriculum nunquam defesso corpore sedans.

⁴³ At Canis ad caudam serpens prolabitur Argo,

Conuersam præ se portans cum lumine puppim:

Non aliæ naues vt in alto ponere proras

Ante solent, rostro Neptunia prata secantes,

Sed conuersa retro cæli semper loca portat,

sicut

Sicut cum cœptant tutos constringere portus,
 Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
 Aduersâmq; trahunt optata ad littora puppim:
 Sic conuersa vetus super æthera vertitur Argo,
 Atque vsque à prora ad celsum sine lumine malum,
 A malo ad puppim cum lumine clara videtur,
 Inde gubernaculum disperso lumine fulgens,
 Clari posteriora Canis vestigia condit.

35 Exin semotam procul in tutóque locatam
 Andromedam, tamen explorans fera quæfere Pistris
 Pergit, & vsque sitam validas aquilonis ad auras
 Cærulea vestigat, finita in partibus austri.
 Hanc Aries tegit, & squammosi corpore Pisces,
 Fluminis illustris tangentem corpore ripas.

36 Nanque etiam Eridanum cernes in parte locatum
 Cæli, funestum magnis cum viribus amnem,
 Quem lachrimis mœstæ Phaetontis sæpe sorores
 Sparserunt, lectum mœrenti voce canentes.
 Hunc Orionis sub læua cernere planta
 Serpentem poteris: procerâque Vincla videbis
 Quæ retinent Pisces, caudarum parte locata,
 Flumine mixta retro ad Pistricis terga reuerti.
 Hîc vna stella neſtuntur, quam iacit ex se
 Pistris è spina valida cum luce refulgens.
 Exinde exiguæ tenui cum lumine multæ
 Inter Pistricem fusæ sparsæque videntur
 Atque gubernaculum stellæ, quas contegit omneis
 Formidans acrem morsum Lepus. his neque nomen,

Nec formam veteres certam statuisse videntur.
Nam quæ sideribus claris Natura poliuit,
Et vario pinxit distinguens lumine formas,
Hæc ille astrorum custos ratione notauit,
Signaque signauit cælestia nomine vero:
Has autem quæ sunt paruo sub culmine fusæ,
Consimili specie stellas parilique nitore,
Non potuit nobis nota clarare figura.

- 37 Exinde, Australem soliti quem dicere Piscem,
Voluitur inferior Capricorno versus ad austrum,
Pistricem obseruans, procul illis piscibus hærens:
At prope conspicias, ex parte is nominis omnes,
Inter Pistricem, & Piscem quem diximus Austri,
Stellas sub pedibus stratas radiantis Aquari.
Propter Aquarius obscurum dextra rigat amnem,
Exiguo qui stellarum candore nitescit.
E multis tamen his duo latè lumina fulgent.
Vnum sub magni pedibus cernetur Aquari:
Quod superest, gelido delapsum lumine fontis,
Spiniferam subter caudam Pistricis adhæsit.
Hæc tenues stellæ perhibentur nomine Aquai.
Hic aliæ volitant paruo cum lumine claræ,
Atque priora pedum subeunt vestigia magni
Arcitenentis, & obscuræ sine nomine condunt.
- 38 Inde Nepæ cernes propter fulgentis acumen,
Aram, quam flatu permulcet spiritus austri,
Exiguo superum quæ lumina tempore tranat:
Nam procul Arcturo est aduersa parte locata.

- Arcturo magnum spacium superà dedit, orbem
 Iuppiter hunc paruum inferiori in parte locavit.
 Hęc tamen æterno inuisens loca curriculo Nox,
 Signa dedit nautis, cuncti quæ noscere possent,
 Commiserans hominum metuendos vndique casus.
 Nam cum fulgentem cernes sine nubibus atris
 Aram sub media cæli regione locatam,
 A summa parte obscura caligine tectam,
 Tum validis fugito deuitans viribus austrum.
 Quem si prospiciens vitaueris, omnia caute
 Armamenta locans, tuto labere per vndas:
 Sin grauis inciderit vehementi flamine ventus,
 Perfringet celsos defixo robore malos:
 Vt res nulla feras possit mulcere procellas,
 Ni parte ex aquilonis opacam pellere nubem
 Cœperit, & subitis auris diduxerit Ara.
 Sin humeros medio in cælo Centaurus habebit,
 Ipseque cærulea contactus nube feretur,
 Atque Aram tenui caligans vestiet vmbra,
 Ad signorum obitum vis est metuenda fauoni.
 39 Ille autem Centaurus in alta sede locatus,
 Qua sese clarum collucens Scorpions infert,
 Hac subter, partem præportans ipse virilem,
 Cedit, equi partes properans coniungere Chelis.
 Hic dextram porgens, quadrupes qua vasta tenetur,
 Quam nemo certo donauit nomine Graiûm,
 Tendit, & illustrem truculentus cedit ad Aram.
 40 Hic sese infernis de partibus erigit Hydra,
 Præcipiti lapsu flexo cum corpore serpens.

- Hæc caput atque oculos torquens ad terga Nepai,
Conuexóque sinu subiens inferna Leonis,
Centaurum leni contingit lubrica cauda.
In medióque sinu fulgens Cratera relucet:
Extremum nitens plumato corpore Coruus,
41 Rostro tundit. Et hic, Geminis est ille sub ipsis
Ante canem, Graio Procyon qui nomine fertur.
Hæc sunt quæ visens nocturno tempore signa,
Legitimo cernes cælum lustrantia cursu.
42 Nam quæ per bis sex Signorum labier orbes
Quinque solent stellæ, simili ratione notari
Non possunt: quia quæ faciunt vestigia cursu,
Non eodem semper spacio portata teruntur.
Sic malunt errare vagæ per nubila cæli,
Atque suos vario motu metirier orbes.
Hæc faciunt magnos longinqui temporis annos,
Cum redeunt ad idem cæli sub tegmine signum.
Quorum ego nunc nequeo totos euoluere cursus:
Verum hæc quæ semper certo voluuntur in orbe
Fixa simul magnos edam * gentibus orbes.
43 Quatuor æterno lustrantes lumine mundum,
Orbes stelligeri portantes signa feruntur,
Amplexi terra cæli sub tegmine fulti,
E quibus annorum volitantia lumina nosces,
Quæ densis distincta licebit cernere signis:
Tum multos orbes magno cum lumine latos
Vinctos inter se, & nodis cælestibus aptos:
Atque pari spacio duo cernes esse duobus.

44 Nani si nocturno cognoscens tempore cælum,
 Cum neque caligans deter sit sidera nubes,
 Nec pleno stellas superauit lumine Luna,
 Vidisti magnum candentem serpere Circum,
 Laeteus hic nimio fulgens candore notatur.
 Hic non perpetuum detexens conficit orbem,
 Sed spacio multum superis præstare duobus
 Dicitur, & latè cæli lustrare cauernas.

45 Quorum alter tangens aquilonis vertitur auras,
 Ora petens Geminorum: illustratum genus ardens
 In sese retinens Aurigæ portat vtrunque.
 Hunc sura læua Perseus humeróque sinistro
 Tangit. ad Andromedam hic dextra de parte tenetur,
 Imponítque pedes duplices Equus, & simul ales
 Ponit Avis caput, & clinato corpore tergum:
 Anguitenens humeris connititur: illa recedens
 Austrum consequitur deuítans corpore Virgo.
 At verò totum spacium conuestit & orbis
 Magnus Leo, & claro collucens lumine Cancer,
 In quo consistens conuertit curriculum Sol
 Æstiuus, medio distinguens corpore cursus.
 Hic totus medius circo disiungitur ipso:
 Pectoribus validis atque aluo possidet orbem.

Hunc octo in partes diuisum noscere circum,
 Si potes, inuenies supero conuertier orbe
 Quinque pari spacio partes treis esse relictas,
 Tempore nocturno quas vis inferna frequentet.

Alter ab infernis cancro connectitur austris.

46 Distribuens medium subter secatur hic Capricornū,
Atque pedes gelidum riuum fundentis Aquari,
Cæruleæque feram caudam Pistricis, & illum
Fulgentē Leporē, inde pedes Canis, & simul amplam
Argolicam retinet crebro cum lumine Nauem:
Tergaque Centauri, atque Nepai portat acumen:
Inde Sagittari defixum possidet arcum.
Hunc à clarisonis auris aquilonis ad austrum
Condens postremum tangit rota feruida Solis:
Exinde in superas brumali tempore flexu
Se recipit sedes. huic orbi quinque tributæ
Nocturnæ partes, supera tres luce dicantur.

47 Hosce inter, median in partem retinere videtur
Tantus quantus erit collucens Lacteus orbis,
In quo autumnali atque iterum sol lumine verno
Exæquat spacium lucis cum tempore noctis.
Hunc retinens Aries sublucet corpore totus,
Atque genu flexo Taurus connititur ingens:
Orion claro contingens pectore fertur,
Hydra tenet flexu Craterā, Coruus adheret,
Et paucę Chelis stellæ, simul Anguitenentis
Sunt genua, & summi Iouis ales nuncius instat:
Propter Equus capite & ceruicum lumine tangit.
Hosce æquo spacio deiunctos sustinet axis,
Per medios summo celi de vertice tranans.

48 Ille autem claro quartus cum lumine Circus,
Partibus extremis extremos continet orbes,

Et simul à medio media de parte secatur,
 Atque obliquus in his nitens cum lumine fertur:
 Ut nemo cui sancta manu doctissima Pallas
 Solertem ipsa dedit fabricę rationibus artem,
 Tam tornare catę contortos possiet Orbes,
 Quàm sunt in cęlo diuino lumine flexi,
 Terram cingentes, ornantes lumine mundum,
 Culmine transuerso retinentes sydera fulta.
 Quattuor hi motu cuncti voluuntur eodem:
 Sed tantum supera terras semper tenet ille
 Curriculum, oblique inflexu tribus Orbibus vnus.
 Quanto est diuisus Cancer spacio à Capricorno,
 Ac subter terras spacium par esse necesse est.
 Et quantos radios iacimus de lumine nostro,
 Quęis lunę conuexum cęli tangimus orbem,
 Sex tantę poterunt sub eum succedere partes,
 Bina pari spacio cęlestia signa tenentes.

45 Zodiacum hunc Gręci vocitant, nostrique Latini
 Orbem Signiferum perhibebunt nomine vero:
 Nam gerit hic voluens bis sex ardentia signa.
 Æstifer est pandens feruentia sidera Cancer:
 Hunc subter fulgens cedit vis torua Leonis,
 Quem rutilo sequitur collucens corpore Virgo.
 Exin proiectę claro cum lumine Chelę,
 Ipsęque consequitur lucens vis magna Nepai.
 Inde Sagittipotens dextra flexum tenet arcum.
 Post hunc ore fero Capricornus vadere pergit.
 Humidus inde loci collucet Aquarius orbem.

Exin squammiferi serpentes ludere Pisces:
Quem comes est Aries obscuro lumine labens,
Inflexoque genu proieccto corpore Taurus,
Et Gemini clarum iactantes lucibus ignem.
Hec Sol æterno conuestit lumine lustrans,
Annuæ conficiens vertentia tempora cursu.

50 Hic quantum terris conuexus pellitur orbis,
Tantundem ille patens superà mortalibus extat.
Sex omni semper cedunt labentia nocte:
Tot cælum iussu fugientia signa reuisunt.
Hoc spacium tranans cecis nox conficit umbris,
Quod supera terras prima de nocte relictum est,
Signifer ex orbe & signorum ordine fultum.

51 Quod si Solis aues certos cognoscere cursus,
Ortus Signorum nocturno tempore vides:
Nam semper Signum exoriens Titan trahit vnum.
Sin autem officiens signis mons obstruet altus,
Aut adiment lucem ceca caligine nubes,
Certas ipse notas cæli de tegmine sumes,
Ortus atque obitus omneis cognoscere possis.
Quæ simul existant cernes, quæ tempore eodem
Præcipitent obitum nocturno tempore nosces.

52 Iam simul ut supero se toto lumine Cancer
Extulit, extemplo cedit delapsa Corona.
Et loca conuulsi cauda tenus infera Piscis.
Dimidiam retinens stellis distincta Corona
Partem etiam supera, atque alia de parte repulsa est:
Quam tamen insequitur Piscis, nec totus ad umbras

Tractus

Tractus, sed supero contactus corpore cedit.
 Atq; humeros vique à gēibus Cācrúmque recōdit
 Anguitenēs, validis magnum à ceruicibus Anguem.
 Iam vero Arctophylax non æqua parte secatur:
 Nam breuior clara cæli de parte videtur,
 Amplior infernas depulsus possidet umbras.
 Quattuor hic obiens secum deducere signa
 Signifero solet ex orbi, tum serius ille,
 Cum supera sese satiauit luce, recedit,
 Post mediam labens claro cum corpore noctem.
 Hæc obscura tenens conuestit sidera tellus:
 At parte ex alia claris cum lucibus errat
 Orion humeris & lato pectore fulgens,
 Et dextra retinens non cassum luminis Ensem.
 33 Sed cum de terris vis est patefacta Leonis,
 Omnia quæ Cancer præclaro detulit ortu,
 Cedunt obscurata, simul vis maior Aeti
 Pellitur: ac flexo confidens corpore Nisus
 Iam supero ferme depulsus lumine, cedit:
 Sed læuum genus atque illustrem linquit in altum
 Plantam. tum contra exoritur clarum caput Hydræ,
 Et Lepus, & Procyon, qui sese feruidus infert
 Ante canem: inde Canis vestigia prima videntur.
 34 Non pauca è cælo depellens signa repente
 Exoritur candens illustria lumina Virgo.
 Cedit clara Fides Cyllenia: mergitur vnda
 Delphinus, simul obtegitur depulsa Sagitta:
 Atque Avis ad summam caudam, primasque recedit
 c

Pinnas, & magnus pariter delabitur Amnis.
Hic Equus à capite & longa ceruice latefcit.
Longius exoritur iam claro corpore Serpens,
Crateráque tenus lucet mortalibus Hydra.
Inde pedes Canis oftendit iam posteriores,
Et post ipfe trahit claro cum lumine puppim:
Infequitur labens per cæli numina Nauis:
Hæc medium oftendit radiato ftipite malum:
Et iam iam toto procefsit corpore Virgo.

55 At cùm procedunt obscuro corpore Chelæ,
Exiftit pariter larga cum luce Bootes,
Cuius in aduerfum eft Arcturus corpore fixus,
Totáque iam superà fulgens prolabitur Argo,
Hydráque, quòd latè cælo difperfa tenetur,
Nondum tota latet, non caudam contegit vmbra.
Iam dextrum genus, & decoratam lumine furam
Erigit ille vagans vulgato nomine Nifus,
Quem nocte extinctū atque exortum vidimus vna
Perfæpe, vt paruum tranans geminauerit orbem.
Hic genus & furam cum Chelis erigit alte:
Ipfe autem præceps obfcura nocte tenetur
Dum Nepa & Arcitenens inuifant lumina cæli.
Nam fecum medium pandet Nepa, tollere verò
In cælum totum exoriens conabitur Arcus.
Hic tribus elatus cum fignis corpore toto
Lucet: at exoritur media de parte Corona,
Caudáque Centauri extremo candore refulget.
Hic fe iam totum cæcas Equus abdit in ymbra,

Quem rutila fulgens pluma præteruolat Ales:
 Occidit Andromedæ clarum caput, & fera Pistrix
 Labitur horribiles epulas funesta requirens.
 Hanc contra Cepheus non cessat tendere palmas.
 Illa usque ad spinam mergens se cæcula condit:
 At Cepheus caput atque humeros palmâq; reclinat.
 56 Cum verò vis est vehemens exorta Nepai,
 Latè fusa volat. per terras fama vagatur,
 Ut quondam Orion manibus violasse Dianam
 Dicitur, excelsis errans in collibus amens,
 Quos tenet, Ægæo defixa in gurgite Echineis,
 Brachia cui viridi conuestit tegmine vitis.
 Ille feras vecors amenti corde necabat,
 O Enopionis auens epulas cœnare nitentes:
 At verò pedibus subitò perculsa Dianæ
 Insula discessit, disiectâque saxa reuellens
 Perculit, & cæcas lustravit luce lacunas:
 E quibus ingenti existit cum corpore præ se
 Scorprios infestus præportans flebile acumen.
 Hic valido cupidè venantem perculit ictu,
 Mortiferum in venas figens per vulnera virus:
 Ille graui moriens constrauit corpore terram.
 Quare cùm magnis sese Nepa lucibus effert,
 Orion fugiens commendat corpora terris.
 Tum verò fugit Andromedæ, & Neptunia Pistrix
 Tota latet, cedit conuerso corpore Cepheus,
 Extremas medio contingens corpore terras.
 Hic caput & superas potis est demergere partes,

Infera lumborum nunquam conuestiet vmbra:
Nam retinent Arcti lustrantes lumine suras.
Labitur illa simul gnatam lachrymosa requirens
Cassiopeia, neque ex cælo depulsa decorè
Fertur: nam verso contingens vertice primùm
Terras, post humeros euerfa sede refertur.
Hanc illi tribuunt pœnam Nereides almæ,
Cum quibus, vt perhibent, ausa est contendere forma.
Hæc obit inclinata: at pars exorta Coronæ est
Altera, cum caudâque omnis iam panditur Hydra.
At caput & totum sese Centaurus opacis
Eripit è tenebris, linquens vestigia parua
Antepedum contacta: simul cum lumina pandit
Ipse feram dextra retinet. Prolabitur inde
Anguitenès capite & manibus: profert simul Anguis
Iam caput & summum flexo de corpore lumen.
Hic ille exoritur conuerso corpore Nisus,
Aluum, crura, humeros, simul & præcordia lustrans,
Et dextra radios læto cum lumine iactans.
57 Inde Sagittipotens superas cùm visere luces
Institit, emergit Nisi caput: & simul effert
Sese clara Fides, & promit corpore Cepheus.
Feruidus ille Canis toto cum corpore cedit,
Abditur Orion, obit & Lepus abditus vmbra.
Inferiora cadunt Aurigæ lumina lapsu.
59 Inde obiens Capricornus ab alto, lumine pellit
Aurigam, instatémque Caprâ, paruos simul Hædos,
Et magnam antiquo depellit nomine Najem,

Crus dextrúmque pedem linqués, obit infera Perseus
 In loca, tum cedens à puppi linquitur Argo.
 Obruitur Procyon, emergunt Alites vnà,
 Et volucris terris existit clara Sagitta.

73

* PROGNOSTICA.

* Vt cum

Luna means Hyperionis officit orbi,
 Stinguuntur radij cæca caligine recti.

76

Ast autem tenui quæ candent lumine Phatnæ

77

Atque etiam ventos præmonstrat sæpe futuros
 Inflatum mare, cùm subitò penitúsque tumescit,
 Saxáque cana salis niueo spumata liquore,
 Tristificas certant Neptuno reddere voces:
 Aut densus stridor cùm celso è vertice montis
 Ortus adaugescit scopulorum sæpe repulsu.

78

Canafulix itidem fugiens è gurgite ponti,
 Nunciat horribiles clamans instare procellas,
 Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus.

81

Vos quoque signa videtis aquai dulcis alumnæ
 Cùm clamore paratis inanes fundere voces,
 Absurdóque sono fontes & stagna cietis.

Quis est qui ranunculos hoc videre suspicari possit?

Sæpe etiam pertriste canit de pectore carmen,
 Et matutinis acredula vocibus instat,
 Vocibus instat, & assiduasiacit ore querelas,
 Cùm primùm gelidos rores aurora remittit.

Fuscáque nonnunquam cursans per littora cornix,
Demersit caput, & fluctum ceruice recepit.

82 Mollipedésque boues spectantes lumina cæli
Naribus humiferum duxere ex aëre succum.

91 Iam verò semper viridis sempérque grauata,
Lentiscus triplici solita grandescere foetu,
Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi.

*Ne hoc quidem quaero, cur hæc arbor vna ter floreat, aut cur arandi matu-
ritatem ad signum floris accommodet.*

CÆTERA DESIDERANTVR.

ADNOTATA AD M. T. CICERONIS ARATVM.

AB IOVE.) Cic. 11. de legibus, Ordire igitur: nam hunc tibi totum dicamus diē: Ab ioue musarū primordia, sicut in Arati carmine orsi sumus. Haud scio ad hūcne locum referri debeant versus quos Priscianus lib. 10. citat his verbis: Cicero tamen in Arato stinguens participio vsus est, quod à verbo stinguo nascitur.

Quem neque tempestas perimet, neque lōga vetustas
Interimet stinguens præclara insignia cali.

3 CÆTERA) Ex 11. lib. de Natura deorū hæc & quæ ad numerū 10. sequuntur, paucis exceptis, sumpta sunt. sic enim illic scribitur, Atq; hoc loco me intuens, Vtar, inquit, carminibus Arati, eisque à te admodū adolescentulo cōuersa, ita me delectāt, quia Latina sunt, vt multa ex iis memoria teneā. Ergo vt oculus assidue videmus, sine vlla mutatione, aut varietate. Cætera labūtur, &c.

5 QVAS NOSTRI) Citatur & hic locus, Ciceronis Acad. 11. qui & Lucullus dicitur, his verbis, Ego verò ipse & magnus quidem sum opinator: non enim sum sapiens, & meas cogitationes sic dirigo: non ad illam paruulam Cynosuram,

Qua fidunt duce nocturna Phænices in alto, vt ait Aratus, eoque directius gubernant, quod eam teneant,

Quæ cursu interiore breui conuertitur orbe: sed ad Helicen & clarissimos Septentriones, id est, rationes has latiore specie, non ad tenue eliminatas.

6 TORVVS) Est & hic locus apud Priscianum lib. 14. Quædam etiam (de Propositionibus loquitur) syncopam passæ sunt, vt supra pro supera, & Infra pro infera, & Extra pro extera. Nam antiqui trisyllaba ea proferebāt, vt Cicero in Arato,

Torvus Draco serpit, subter superaque retorquens

Sese. Idem Priscianus eodem extremo libro, Et Super tamē & Supra à supera, illud per apocopam, hoc per syncopam, facta sunt: sic enim antiqui frequenter protulerunt, & maximè Cicero in poematibus suis, vt in Arato.

Torvus Draco serpit subter superaque retorquens

Sese. Idem in eodem,

Huic supera duplices humeros adfixa videtur
Stella micans tali specie, talique nitore.

Ceterum, quod Priscianus legit, Serpit, et, Superaq; retorquens, alij scribūt, Repit: &, supraq; reuoluēs. illud, quod nescirent, s liquefcere in Torvus: hoc, quod Supera insolens esset. Nam extremum, Reuoluens scribitur. 11. de Natura deorum.

QVOD CAPVT) Alias, Hoc caput. Huius quoque loci, Hyginus lib. 4. meminit, sed paululum aliis verbis, vbi prolatus Græcis Arati versibus, Item, inquit, Cicero dicit,

Quod caput hic paulum sese subitoque recondit,
Ortus ubi atque obitus parte admiscetur in vna.

7 ENTONASIN) Alias,

Et *ἔντασιν* dicunt genibus quia nixa feratur.

9 HVIC SVPERA) Versus qui duo sequuntur, restituti sunt ex Prisciani lib. 14. ius verbum, quæ num. 6. recitavi. Paulo post alij codices habent,

Atque eo ipse manet religatus corpore toto:

Nanque virum medium serpens sub pectore cingit.

11 SPICVM) Servius in Georg. lib. 1. Dicimus autem hic spicus, & hoc spicum, Cic. in Arato,

Spicum illustre gerens insigni corpore Virgo. sed in masc. genere habet utrumque numerum: in neutro, singularem tantum.

MALEBANT) Lactantius lib. 5. Diuinarum institutionum, de iustitia loquens, primis seculis & posterioribus,

Malebant tenui contenti viuere cultu, ut Cicero in suo ait Arato, quod est proprium nostra religionis.

Ne signare quidem, aut partiri limite campum

Fas erat, in medium quærebat. qui posteriores versus de Arateis esse non videntur.

FERREA) Cicero extremo secundo de Natura deorum. Quid de bubus, inquit Balbus, loquar? sequitur mox, Quibus cum terra subigerentur fissio- ne glebarum ab illo Aureo genere, ut poetæ loquuntur, vis nulla unquam af- ferebatur.

Ferreatum verò proles, &c. sequitur, Tanta putabatur utilitas per- cipi ex bubus, ut eorum visceribus vesci scelus haberetur.

13 SVBIECTVS) Alij codices Subiectus medio: alij, Media.

NAVIBVS) Versus hic apud Priscianum est lib. 7. Et aplusstra enim, in- quit, & aplustria antiqui protulisse inueniuntur. Cic. in Arato,

Nauibus assumptis fluitantia quærere aplusstra. Caesar in Arato.

Fulgent Argoæ stellis aplustria puppis.

18 ANDROMEDA) Alias, Andromede fugiens, eodem sensu.

20 E QVIBVS HINC) Hinc inchoant quæ feruntur Arati Ciceronis frag- menta, ab Aldo seorsim cusa. Hoc autem initium ita quidam sua auctoritate immutarunt,

Paulum hanc subter: verum in hac mutilatione quid Cic. scripserit, haud facile est conicere. Iidem mox legunt, Ut prius alta Chela, tum pectus,

22 ATQVÆ HORVM E) Aldus legit,

Atque horum & caudis duplices esse cathenæ

Dices aut diuerse per lumina serpunt.

ANDROMEDÆ) Ex Aldina lectionis vestigiis hos quatuor versus cor- rigere

rigere conatus sum: habet autem hunc in modum:

Andromedæ lauo ex humero si qua exere perges

Ad possum poteris supra cognoscere piscem.

E pedibus vatum summo Ioue Perseus es,

Quos humeros retinet de fixo corpore Perseus.

Quæfere pro quærere veteres dixisse, notat Festus.

24 AT PROPTER) Hunc locum & alios aliquot Priscianus citat lib. 6.

Cicero tamen, inquit, in Arato, hoc genus pro Genu protulit.

Tertia sub caudam ac genus ipsum lumina pandit. In eodem,

Ac propter lauum genus omni ex parte locatas

Paruas Vergilias tenui cum luce videbis. In eodem,

Hæc genus ad lauum nixi delapsa resedit,

Atque inter flexum genus & caput alitis hæsit.

Primum versum ubi collocem, nondum reperi. Postremi duo, mox sequuntur

Num. 25.

26 NANQVE EST ALES) Lib. II. de Natura deorum, Inde est ales.

27 IPSE AVTEM) Versus hi quatuor mire deprauati sunt. Ut autem cuique coniectandi locus relinquatur, adscribam ut Aldus cudit:

Ipse autem labens multis equus ille tenetur,

Piscibus, huic cervix dextra mulcetur aquarum

Serius hæc obitus terrai iussit equinis,

Quam gelidum valido de corpore frigus anhelans.

Quidam tertium carmen reiecit, itaque, Tum gelidum, legit versu sequenti.

Pro Multis, legendum putavi, Geminis, aut etiam, Binis. habet enim Aratus, δὴ ἰχθύες. Reliqua acutioribus relinquo expendenda.

CORPORE) Pro Magno, Aldus, Nam. Priscianus, lib. 6. Capricornus, inquit, secundæ inuenitur declinationis. Cicero in Arato,

Corpore semifero magno Capricornus in orbe. Idem in eodem,

Tum magni curuus Capricorni corpore propter

Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore. quanquã pro Curuus, ibi Coruus legitur. & mox apud eundem, Currus. qui duo loci me admonuerunt ut Currens, qui in his versibus, num. 30. scribebatur, in Curuus commutarem.

28 VT SESE) Alij libri, Ut sese emergens ostendat.

HIC MISSORE) Hanc lectionem elicui è scriptura antiqua quam Aldus expressit:

Hic misso reuocans, fulgens iacet vna sagitta.

Misso enim & vacans legendum censui, quod Arateis his respondet, αὐτὸς ἀπὸ τοῦ ἔξ.

HVNC TEGIT) Aldus legit,

Hunc tegit obscuris subter præcordia vesper.

Vertoto spirans, &c. Ut pro Ver, Nec legerem, admonuit me vir doctissi-

mus, cuius iudicio mihi standum esse reor.

- 34 AT CANIS) Locus hic apud Hyginum libro Fabularum, fab. 14. profertur his verbis, Hac est naus Argo, quam Minerva in sideralem circulum retulit, ob hoc quod ab se esset adificata: ac primum in pelagus deducta est hac naus, in astris apparet à gubernaculo ad vetum. Cuius speciem ac formā Cic. in Phenomenis exponit his versibus:

At canis ad caudam serpens praelabitur Argo,
Conuersam prae se portans cum lumine puppim.
Non aliae naues ut in alto ponere proas
Ante solent, rostris Neptunia prata secantes:
Sicut cum ceptant tutos contingere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nautae,
Aduersamque trahunt optata ad littora puppim:
Sic conuersa vetus super aethera labitur Argo.
Inde gubernaculum tendens à puppe volante
Clari posteriora canis vestigia tangit.

CONVERSA M) Aldus Conuexam, & mox, In alto pondere: item, Sed conuexa.

ATQVE VSQVE F) Aldus & alij, Ad calū. Celsū malimus, ut Num. 38. Perfringet celsos defixo robore malos.

- 36 HIC VNA) Aldus,
Hanc vna stella nectuntur quam iacet ex se
Pistricis spina valida cum luce refulgens.

- 37 EXINDE) Versus hic quibusdam improbatus est, quod vetus scriptura deprauata esset. sic enim Aldus,

Exinde australem soliti conuincere piscem
Voluitur inferior capricorno versus ad austrum.
Ut correxi, apte redditur quod ait Aratus, ὁ πόντος δὲ ἐκκαλῶσθαι.

STELLAS) Alij pro stratas, sparsas.

HÆ TENVES) Aldus corrupte,

Etenus stella perhibentur nomine Aquarij. quidam corrigunt, Ast omnes.

- 39 CEDIT EQVI) Hos versus ita Aldus scribit,
Cedite qui partis properat coniungere chelis.

Hic dextram pergens quadrupedes qua vasta tenentur.

- 40 HÆC CAPVT) Quod Cic. ait, Ad terga Nepai, Aratus, τῶν μίαν καπνίων. Nepa ergo etiam scorpius dicitur, aut hallucinatus est Cicero, qui Tergora cancri, dicere debuerit.

EXTREMVM) Aldus, Extrema. Alij, Extremo. Extremum sinum intelligo, quem rostro Coruus tundat. sin mauus Extremā, Hydram accipies.

- 42 QVORVM EGO) Aldus, Quare ego. & mox, Fixa simul magno sedē gentibus orbes. quidam legunt, Magnos similes vertentibus orbes.

- 44 CVM NEQVE caligans deterfit) Aldus, Detergit, & versu qui sequitur, Superaret: & inde quarto, Superest præstare duobus.
- 45 HVNC sura laua) Aldus legit,
Hunc supera laua. Grace est, λαὺν ὃ κήμν.
AT VERO) Versus hic reiectus est à quibusdam, qui & sequentem sic inchoant,
Inde leo.
ALTER ab infernis) Aldus cudit,
Alter ab infernis austri conuertitur auris.
- 46 DISTRIBVENS) Quidam corrigit,
Ast alter, quod vt longius à veteri scriptura remotum, non valde placet.
- 53 CEDVNT obscurata simul vs) Pro Aëti, Aldus vitiosè, Aquarij.
- 56 QVOS TENET) Pro Echineis, Aldus Echinus, quod alij vt adulterinum reicientes, nihil substituerunt.
ANTEPEDVM) Versus hic reiectus est à quibusdam. Aldus autē maledistinctum habet:
Ante pedum contecta simul cum lumine pandit.
Vno verbo audaciusculè Ciceronem dixisse putem Antepedes, quos Aratus ἀντιποὺς πόδας, & alij ἀντιπὸς vno item verbo.
- 57 INDE Sagittipotens) Aldus vitiosè, Conisfere lucas Institit & mergit.
& mox,
Abditur Orion, obiit simul abditus vmbra est,
Inferiora cadunt aurigæ lumina lapsum.
- 73 VT CVM Luna means) Ex Prisciani lib. 10. Idem (Cicero) inquit, passuum eius verbi in Prognosticus protulit, Vt cum Luna means, &c.
- 76 AST AVTEM) Idē Priscianus extremo 16. libro, Hoc quoque non est pratermittendum, quod coniunctiones sibi præpositæ inveniuntur, tam eiusdē potestatis cum sint, quàm alterius: vt Cicero in Prognosticus,
Ast autem tenui quæ candent lumine phatna. Idem repetit lib. 18. vbi de Constructione differit.
- 77 ATQVE etiam ventos) Versus hi & qui sequuntur, ex lib. 1. de Divinatione desumpti sunt omnes.

DESCRIBEBAT GVIL. MORELIVS
IN GRÆCIS TYPOGRAPHVS
REGIVS, LVTETIÆ PARI-
SIORVM, M. D. LIX.
CAL. IVN.

ARATI PHÆNOMENA, RV-
FO FESTO AVIENO PARA-
PHRASTE.

ARMINIS inceptor mihi Iuppi-
ter: auspice terras
Linquo Ioue, excelsam referat dux
Iuppiter æthram:
Imus in astra, Iouis monitu: Iouis omi-
ne cælum,

Et Iouis imperio mortalibus æthera pando.

Hic statio, hic sedes primi patris, iste paterni
Principium motus, vis fulminis iste corusci,
Vita elementorum, mundi calor, ætheris ignis,
Astrorumque vigor, perpes substantia lucis,
Et numerus celsi modulaminis: hic tener aer,
Materiæque grauis concretio, succus ab alto
Corporibus cælo, cunctarum alimonia rerum,
Flos & flamma animæ, qui discurrente meatu,
Mentis primigenæ penetralia durâ resoluens,
Impleuit largo venas operatus amore,
Ordinis ut proprii fœdus daret iste, calorem:
Quo digesta capax solidaret semina mundus,
Inseruit ritè hūc primum, medium, atque secundum.

Vox secreta canit sibi. nam permixtus vtrique,
Et fultus sese geminum latus, vnus & idem est
Auctor agendorum, propriique patrator amoris,
Et mundi verè pastor sacer, hic chaos altum
Lumine perrumpit: tenebrarum hic vincula primus
Solvit, & ipse parens rerum fluitantia fixit:
Hic dispersa locis statuit primordia iustis:
Hic digestorum speciem dedit, iste colorem
Imposuit rebus, sexúque immixtus vtroque,
Atque æui pariter gemini, simul omnia lustrans
Sufficit alterno res semine: rerum opifex hic,
Hic altor rerum, rex mundi, celsa potestas
Ætheris atque Erebi, pigra inclinatio nodi,
In sociabilium discretio iusta deorum,
Cuius & extremum tellus opus, ignea cuius
Lumina sunt late, sol, & soror ille diei
Tendat vt infusi rutilum iubar, altera noctis
Vt face flammanti tenebrosos rumpat amictus:
Nec deficit genitis pater vllò in tempore rebus.
Istius ille anni pulcher chorus, alta vt hebescat
Terra gelu, ver vt blandis adrideat aruis,
Puluerulenta siti tellurem vt torreat æstas,
Et grauis autumnus redeat foetura parentis:
Hoc duce per tumidi ferimur freta gurgitis, isto
Præceptore solum grauibz versamus aratris:
Iste modum statuit signis, hic rebus honorem
Infundit, tenebris hic interlabitur æthræ:
Viscera, & æternos animat genitabilis artus.

Denique ne longum marcentia corda iacerent,
 Mundanisque ortus mens immemor, omnia sensim
 Vilia conciperet, neque se subduceret vnquam,
 Fontis in æterni primordia, quo velut amnis,
 Quem festina citis vrget Natura fluentis,
 Lapsu continuo ruituræ in corpora nostra
 Prorumpunt animæ, seriémque per æthera nectunt.
 Hic primum Cnidij radium senis intulit astris,
 Mortalemque loqui docuit conuexa deorum,
 Cur Hyperionios Nepa circumflecteret ignes,
 Autumni reditu: cur sub gelido Capricorno
 Bruma pruinosi iuga tristia solueret anni:
 Cur spacium lucis, madidæ cur tempora noctis
 Libra celérque Aries demerso pondere Olympi
 Æquarent, qua parte Polus sublimior alto
 Cardine cæruleas Theridis non tangeret vndas:
 Quis Polus umbrifero lateat decliuus in axe,
 Et vaga pallenti cur signa errore ferantur:
 Quæ rursus ingenio numerisque Solensibus idem
 Iuppiter efferri melius dedit incola tauri,
 Musa vt Cecropios raperetur & Aonas agros.
 Me quoque nunc similis stimulat furor edere versu
 Tempora, cum duris versare ligonibus arua
 Conueniat, cum veliuolo dare carbasa ponto,
 Et cum victicomo crinem tondere Lyæo.
 O mihi nota adyti iam numina Parnassei,
 Oper multa operum mea semper cura Camœnæ,
 Iam placet in superum visus sustollere cælum,

Atque oculis referare viam per sidera: maior,
 Maior agit mentem solito deus, ampla patescit
 Cirrha mihi, & totis se Helicon inspirat ab antris.

ARCTOS.

- 3 OMNIA quę flāmis pingūt radiantibus æthrā,
 Nox & agit, verso ceu fixa trahuntur Olympo:
 At non cuncta tamen Signorum in lege putanda:
 Nam numeris & honore carēs micat omnibus ignis,
 Et rutilo cunctis flagrat coma flammea crine:
 Sed quia non certa formarum in luce notantur
 Omnia, sideribus cassum fit cætera volgus.
 Mobilis en etiam mundi se machina versat,
 Ponderis & proprij trahit inclinatio cælum:
 Sed non axis item curui vertigine fertur
 Ætheris, vt stilus instabili conuoluitur orbi,
 Luce manēte tenúsque procul sacra viscera cæli
 Perforat, & mediæ molem terrę tenet: illum
 Non prolixa dies, non incumbentis Olympi
 Cursus agit, motatve loco labor, vt semel hęcens
 Constitit, & ferri se circum cuncta remisit.
- 4 NEC minus extremo dispar polus: Oceano pars
 Sublime erigitur, subit altera merfa sub vndas
 Pars Erebum, & nigri iacet hæc vt conscia Ditis:
 Hic notus, horriferis aquilonibus illa rigescunt.
 Hac teres in gemina stridit vertigine cardo.
 Alter in obtutum facilis latet, alter & alto
 Deprimitur barathro. Sed quā sublimior axis
 Tethyos vndosæ linquit cetosa fluenta,

Contemplare sacras vt mundus subiit Arctos.
Sic astrum dici Cnidius dedit, Ausone easdem
Voce feras Vrsasque & Plaustra vocare solemus:
Fabula nanque Vrsas, species dat Plaustra videri.
Has pater omnipotens nemorosi in valle Lycæi
Adſuetas duris quondam venatibus, æthræ
Intulit, & rapto genitricis flore sacrauit:
Vel ceu fama dehinc docet altera, Creta vbi fluctu
Tunditur insanis latè circumſona cauris,
Iuppiter has idem rerum memor indultarum,
Et custoditę referens pia dona salutis,
Cùm puer agrestes inter Curetas, & inter
Diçtę longum latuit crepitacula rupis,
Scandere flammigerum victor permisit Olympum,
Nescia signa salis, nocturnique inſcia casus,
Hospita & insanis aquilonibus: haud tamen ollis
Ora, vel aduerſo ſunt obuia pectora motu:
Verſa Lycaoniis ſed ſuſpectatur in vrsis
Forma ſuper: paritęque polo veſtigia librant,
In ſpinam & flammis ardentia dorſa iacentes.
Sic Iouis altrices teretem prope cardinis axem,
In caput, inque humeros Helice Cynosuręque verſę,
Pręſcia venturis dant ſemper ſigna procellis.
Nanque Helice Graios, Tyrios Cynosura per altum
Parua regit: non vlla facem ſuccenderit vnquam
Stella prior, neque flammigeros edixerit ortus
Antè alia, immerſo cùm iam Titanius orbe
Imbuit & tremulo Tartęſia terga rubore,

Cressia quàm flammans inter primordia noctis
 Maior agat, vultúsque sacros ostendat Olympo.
 Illa licet paruo iaceat remone per æthram,
 Verior, infidum tamen est currentibus æquor.
 Cardine nam toto conuertitur: haud mora, longos
 Pigra tenet gyros, neque ceu mollita parumper
 Flectitur, aut tardo cohibet cunctamina lapsu,
 Denique Sidoniis dux est Cynosura carinis:
 Rectior vndoso cursus sulcatur in æstu.

• I N T E R utrâq; dehinc præclari nominis Arcton
 Ceu circumflexo sinuantur flumina lapsu,
 Squameus agmè agès Dracovoluitur, atq; obit ambas
 Spirarum curvis anfractibus: hunc quoque, vt artus
 Longius effusum, spacioſa volumina tendunt.
 Compta Lycaoniis includunt Plaustra choreis:
 Quà caput est Helices, fundunt sese vltima monstri
 Agmina, & hac cæli vix cauda in parte quiescit:
 Altera qua spiræ sinus est, sublime reponit
 Verticis, & curuo ceu circumclusa Dracone,
 In dorsum alterius dorso iacet Anguis ab ore
 Vertitur, ac longe postremam lapsus in Arcton,
 Rursum maioris repetit confinia signi.
 Nec quæ stella caput flammarum insignit honore,
 Sola micat, solâ verubent incendia crista:
 Sed setosa duplex adolet duo tempora fulgor,
 Et duo sub geminis oculi fulgoribus ardent.
 Vnicus ignis item mento æstuat, ipsâque forma
 Verticis in nutum veluti curuata parumper,

Quà per dimensos demittitur ordo meatus,
 Flectitur, atque Helices caudam spectare videtur,
 Cuius in extremum spacio propiore per æthram,
 Sibila protenti succedunt ora Draconis.
 Quin super illa etiam summa confinia cauda
 Stella subit, dextri quæ temporis igne coruscans,
 Æmula vicinis accendit lumina flammis:
 At decliue caput vertéxque obliquior astris,
 Hac in parte sacri procumbere cernitur axis:
 Quapater Oceanus rutili reparatus Eoi,
 Occasus ortúsque solo moderante coerces,
 Et gemina alternæ miscet diuortia metæ.

EN GONASIN.

- 7 INDE pruinoso si lumen abúsque Dracone,
 In conuexa feras, oculósque in proxima mundi
 Declines, qua parte globo tumet altior ortus,
 Illa laboranti similis succedet imago:
 Protinus expertem quam quondam dixit Aratus
 Nominis, & cuius latuit quoque causa laboris:
 Panyasi sed nota tamen, ceu longior ætas
 Eruit excussis arcana exordia rebus.
 Nam dura immodici memorat sub lege tyranni,
 Amphitryoniaden primæuo in flore iuventæ,
 Quæ cedunt medijs longè secreta diei,
 Hesperidum venisse locos, atque aurea mala,
 Inscia quæ lenti semper custodia somni
 Seruabat, carpisse manu: postquam ille nouerca
 Infaturatæ odiis serpens victoris ab ictu,

Spirarúmque sinus,& fortia vincula laxans,
 Occubuit,sic membra genu subnixa sinistro,
 Sustentasse ferunt,sic insedisse labore
 Deuictum fama est:actum Tirynthius,Æthræ
 Inclytus & solio fultus sublime paterno est.
 Iuppiter hanc speciem,miseratus acerba laborum,
 Reddidit,& talem cerni permisit Olympo.
 En manus ipsa Dei violenta in verbera pendens
 Erigitur,dextræque dehinc impressio plantæ
 Tempora deculcat maculosi prona Draconis.

CORONA.

POPLETE succidui quâ sideris ampla patefcūt
 Terga, dehinc mersúmque iacet sublime humerorū,
 Aspice ceu rutilis vibret lux Gnosia flammis.
 Hęc quondam Bacchi monumentum fulget amoris:
 Hęc Ariadnæi capitis testatur honorem.
 Trina ter illustrent hanc lumina,pârsque Coronæ
 Serpentem vicina subit,qua sibila in Arcton
 Ora Draco inclinans stridet flabris aquilonis:
 Post tergum Nixi pars voluitur,ac velut hærens
 Rursum defessi referatur nuncia signi.

OPHIUCHVS.

ISTIVS extremo sub vertice,vertice quippe
 Sideris Innixi,clarum nosces Ophiuchum.
 Triccæi sidus stat nominis,& cui pingui
 Thure Epidaureæ fumant altaria sedis.
 In styga decursis Parcarum ab origine fufis
 Merferat Hippolytum fors vltima: iámque per imas
 Cocyti

Cocytî tenebras & stagna nigrâtiâ Ditis,
Portitor ille Charon Thefidę fata vehebat.
Hic immaturi sed enim miseratus acerbum
Lethi supplicium, Neptunîque aspera iussa,
Algentes artus Erebo procul intimo ab usque
Suscitat, atque animæ rursus tepefaçta calore
Viscera, mundanas reuocat medicator in oras.
Non tulit omnipotens ortu cuiquam generato
Deucalioneo, fas esse nouissima fata
Vincere, & incassum decurrere pensa sororum:
Moxque trifulca polo iaculatus fulmina celso,
Et super aëriæ vibrans incendia flammæ,
Morte repertorem medicinæ audacis in umbras
Deiicit: ac gnato reparans solatia Phœbo,
Asperâque extincti miseratus fata nepotis,
Surgere nocturno iubet inter sidera motu.

Hic ergo insignes ardens venas Ophiuchus,
Hic rigidos artus formę Anguitenentis honore
Arduus, hic tantos humeris vibrantibus ignes
Euomit, ut pleno cum Luna nitescit in orbe,
Menstruâque ingenti iam tempora diuidit ortu,
Nequaquam lentis obscurior ex humeris lux
Marceat: at manibus non compar flamma rubescit.
Nam suffusa leui resplendent vltima luce:
Sed cerni sunt prompta tamen: postremâque parco
Igne micant. ille angue manum confertus utranque
Erigitur, serpensque dehinc elabitur ambas
Flexilis, & medium cingit spiris Ophiuchum:

Quem super hærentem plantarum mole duarum
 Scorprios in geminas effusus viscera parteis,
 Afflictusque oculos, maculosaque pectora pressus,
 Sustinet. attiguas euoluitur Anguis in auras,
 Agmine non æquo, neque tanta volumina compar.
 Nam qu'à dextra manus sinuoso affigitur Angui,
 Parcius ab domino terga explicat, altera porro
 Plurimus, ac multo per læuum pondere lapsus
 Funditus: & rutilo qu'à lux sedet ignea mento,
 Usque Ariadnææ sese vicina coronæ
 Lubricus inclinat. pò st spreta brachia quondam
 Formidata truci suspexeris Orioni:
 Hæc concessa etenim curuis mercatio velis.
 Huc falcata Hiodij repserunt cornua monstri,
 Sidereæ nimium facis indiga: nanque hebes ollis
 Ignis & obtuso marcent incendia crine.

B O O T E S.

10 C A L L I S T O rutilat stellis, quibus utque ferinā
 Prona sit effigiem, quo cardine torqueat axem,
 Semper in occiduis attollens lampada flammis
 Arctophylax, siue, ut veteres cecinere, Bootes,
 Famosa Arcadici testans commenta tyranni.
 Et licet instanti similis, similisque minanti
 Terga Helices iuxta premat arduus, haud tamen vnq̃
 In picturatae plaustrum procurrere matris
 Fas datur, antiqui quoniam contagio in illo
 Criminis, & veterum prohibetur culpa malorum.
 Nec minus in membris lux olim maxima vibrat

Omnibus, ardet apex capiti, micat ignea late
 Dextera flammam, humeri flammam mouet instar
 Inter vtrunque femur, quâ se confinia lucis
 Diducunt pedibus, maior quâ luminis auras
 Verberat, & rutilo sidus magis æstuat astro.
 Nam locus Arcturo sacer • adscribitur, illinc
 Aurea qua summos adstringunt cingula amictus,
 Ebria flammanti consurgit stella rubore.

VIRGO.

11 Q V A protenduntur vestigia summa Bootis,
 Quâque per immensum circumflagentibus astris,
 Circulus obliquo late iacet Astriger orbe,
 Contemplare sacros subiectæ Virginis artus.
 Quam te quâ memorê, siue est genitor tibi summus
 Iuppiter ex Themide in terras demissa parente:
 Seu patris Astræi clarum es genus, aurea cuius
 Sidera sunt proles, & qui pro munere morum
 Inculpabilium nomen dedit omnibus astris:
 Aut Pelusiaci magis es dea littoris Isis,
 Digna Poli consors, & cura latrantis Anubis:
 Seu tu diua Ceres, sic nam tibi flagrat arista,
 Et ceu Siriaco torretur spica calore:
 Protentata manu ter quæ pernicibus alis,
 Nec sat certa gradum, viduatâque vertice summo
 Fluxipilæ vestis vestigia, lubricum vt æuum
 Sors agat, & subitis obrepat mobile fatum
 Temporibus, precor in terras procul æthere ab alto
 Flecte oculos, placidâmq; meis venerabilis oro

Pande sacris aurem. Tu cùm sincera priorum
Vita hominum nullis ageret sub legibus ævum,
Auræque innocuos servarent secula mores
Sponte sua, nec criminibus via prompta pateret,
Inter confusos populorum libera cœtus
Versabare libens, nullique obnoxia culpæ
Corda inhibens media, casto res more tenebas:
Nullus telluri limes datus, indice nullo
Culta secabantur, neque iam discretio campum
Metiri in dominos monstraerat: omnia rerum
Usurpantis erant, promiscua thura per agros
Præstiterant cunctis communia cuncta videri.
Denique cùm placidas crebrò Dea viseret vrbes,
Tectaque iusta virum passim succederet illa,
Ferventis late pelagi natura, salumque
Fluctibus instabile, & glauci vada turgida ponti,
Quà senior cano nutrit sub gurgite Nereus
Delphinos virides, & physteræ anhelos,
Ignorata suo seclusaque fine iacebant.
Nulla fides vndis, tumido commercia fluctu
Nulla petebantur: neque longis navita terris
Insinuare ratem ius fecerat, exul ut oris
Omnibus externas veheret per inhospita gazas.
Æquora, & insano penderet sæpe profundo
Omnia: sed cunctis nasci dabat aurea terris
Iustitia, & nullo discreuerata aëre regna.

At postquam argento deformis viluit ætas,
Raritis interras os inclinabat honestum

Iam Dea, vix summos adlabens denique monteis,
 Cùm cedente die Phœbus sub nocte propinqua
 Occiduus pronos vrgeret in æquora currus,
 Vsurpandam oculis se dabat adcurrentum:
 Non vt fessâ virum repararet gaudia vultu,
 Sed crepula vt latè vomeret conuicia voce.
 Parcite vile genus, lachrimis aiebat obortis:
 Causa querelarum vestrum est scelus, aurea quôdam
 Iudice me vestri vixerunt secla parentes.
 Degener in vobis animus, solertia vobis
 Peruigil, arte noua vitam traducere mos est:
 Omne æuum studiis excuditis: hinc quoque rursus,
 Proh pudor atque dolor, nascetur vilior ætas.
 Et lacerata genas ibit Bellona per vrbes
 Saucia, vt infidas agitent certamina mentes.
 Hæc vbi permœsto rauco congesserat ore,
 Alite procursu sese in conuexa ferebat
 Protinus, atque oculos fugiens exosa sequentum
 Linquebat cœtus hominû. ruit hæc quoque rursus
 Viuendi series, ac successere pudendo
 Ærea secla habitu: fraus ilicet, & furor ardens,
 Atque cruentus amor chalybis, segnîsque libido,
 Et malesuada lucri rabies subit omnia, terror
 Degener, ac mœstæ facies formidinis implet:
 Secreti immodicus vada gurgitis vltima versat
 Tiphys: Agenoreo color hinc mentirier ostro
 Incipit, Assyriûmque bibunt noua vellera succum,
 Ebria vt extremo splendescat lana veneno,

Sic iusta in populos mox Virginis inculpatæ
 Exarsere odia, & cælum pernicipibus intrat
 Diua alis, spaciúmque sibi subuecta per auras,
 Vnde procul terras summa vix cerneret æthra,
 Propter anhela libens late capit astra Bootis.

12 I S T I V S extremis humerorum partibus vrget
 Stella facem, qualíque rubent incendia flamma,
 Quæ subiecta procul caudam maioris ad Vrsæ
 Vertice brumalis circunuoluuntur Olympi:
 Talis utrique modo simul & fulgore micat lux
 Plurima: quippe procul clarè fax ardet in Arcton.
 Nec contemplandi labor anxius, omnia primis
 Obuia ceu vibrant obtutibus, vnus ob ora
 Quæ sunt prima ferè vestigia, præminet ignis:
 Altera quâ pedibus regio est clunalibus, ardet
 Stella itidem, genibúsque dehinc se tertia promit,
 Æmula qua rutilæ flagrant confinia caudæ.
 Non tamen his species, non sunt cognomina certa,
 Sed permixta simul vulgi vice conuoluuntur.

G E M I N I.

19 I L L A quidem supero conferta relabitur axe,
 Inscia piscosi semper salis, ipsius autem
 Subiectos capiti Geminos tibi cernere fas est,
 Spartanam Geminos sobolem, prolémque tonantis
 Egregiam, & proprio pòst reddita numina cælo.
 Nam Lacedæmoniis Mars cùm caluisset Aphidnis,
 Castora Cecropij tulit inclementia belli:
 At frater lucémque & fata superstitis æui

Exofus, sortem lachrimis efflagitat æquam:
 Protinus alternæ germanos tempore vitæ
 Iuppiter attollit, cælique in celsa receptans
 Æternæ flagrare facis iubet ignibus ambo.

C A N C E R.

A L V O Helices Cácer subuoluitur:astráq; Cácro
 Iuno nouercales vt semper proderet iras,
 Præstitit. hic etenim Lernæi gurgitis Hydram
 Vreret Alcides cùm flammiger ausus in ipsum
 Repere victorem, quæ duro concaua dorso
 Tegmina curuantur, geminus micat ardor in auras:
 Hos dixere A sinos, ortos Thesprotide terra,
 Et sidus Lenæe tuum determinat aer
 Crassior. hos itidem qualis præsepibus esse
 Forma solet, dispar Chelarum flamma coruscat.
 Nanque tribus stellis adoletur dextera Cancro:
 Leua duas pigro succendit fomite flammæ.
 Quæ postrema pedum rutilant vestigia in Arcto,
 Maxima flammigeri mundus trahit ora Leonis.
 Membra dehinc longi qua sese semita cæli
 Plurima protendit, torrentur fomite acuto
 Singula, & assiduis ardet Leo viscera flammis.
 Hic Hyperionij flagrat via solis, & isto
 Se duce exrulei referunt momenta caloris.
 Tunc succisa Ceres statim cum mergite culmi
 Construitur, flauos tondentur semina crines
 Omnia, & aduectas late coquit area messes.
 Tunc & Threicij repetunt animosa aquilones

Flabra polo, tunc Oceanum stata flamina cæli
 Propellunt pelagus: longis hoc tempore in anni
 Ocia sunt remis: pontus vehit ipse carinas.

A V R I G A.

14 A V R I G A T O R E M par sit quoq; curavideri:
 Nanque tuas aures implebit fabula solers
 Cretæi pecoris: hæc lac memoratur alumno
 Infudisse Ioui Capra, nutrix dicta tonantis.
 Stelligero subuecta polo est: ille impiger autem
 Pulcher Erichthonius, currus & quatuor olim
 Iunxit equos, pronus qui non procul in Geminorum
 Leua iacet, fusoque super se corpore tendit
 Plurimus, atque Helices caput inclinatur ab ore.
 Ille quidem in spatiū membra explicat: at Capra leuio
 Fixa humero clare sustollitur: ipsius autem
 Fine manus paruas Hædorum suspice flammæ.
 Qui postquam Oceano sese expediere sonoro,
 Sæua procellosis immittunt flabra fluentis,
 Ut spumosa truci pulsantur littora fluctu,
 Et vaga cæruleas inuoluant æquora puppes.

T A V R V S.

15 N E C minus Aurigæ quæ sunt vestigia curui,
 Cornigeri late tenduntur pectora Tauri.
 Illic setosam pecoris perquirere frontem
 Esto memor: flexo iacet illic crure, minaces
 In terram figens oculos: tum cætera signa
 Flammæ similem procul inter sidera formam
 Ostentare valent: gemino sic cornua ductu:

Erigit

Erigit ætherij rigor ignis & ignis vtrique.
 Sic camuris ardet protractibus, haud tibi signis
 Perquirenda aliis pecoris frons æqua resurget:
 Oceano proprio Taurum deprenderis ore.
 Cornua sic vera sub imagine curua dehiscunt:
 Sic media creber pecori frontem asperat ignis:
 Sic Hyades Tauri toto procul ore coruscant.
 At boream leuo quæ Taurus acumine pulsat,
 Desuper Aurigæ dexter pes imminet astro.
 Vna pedem Aurigæ dextrum cornúque sinistrum
 Stella tenet pecoris: simul in conuexa feruntur:
 Sed prior occidui Taurus subit æquoris vndas.

CEPHEVS.

16 N E C mea musa senē tacitum Cephea relinquet:
 Iasidem quoque summa poli Cephea reuoluunt:
 Illum quinetiam rutilæ pater intulit æthræ,
 Donauitque polo. tergum Cynosuridos Vrsæ
 Post habitat, geminâsque manus à pectore tendit.
 At diducta pedes tamen huic mensura seniles
 Diuidit, extrema quantum pede distat ab Vrsæ.
 Nō eget huius enim sedes sacra numinis hilum.

CASSIPEIA.

17 R V R S V M decliui si visum tramite vergas,
 Prima tibi vt flexi linquatur spira Draconis,
 Infortunatam spectabis Cassiepeiam.
 Sed nec multa tamen, cūm cælum lumine toto
 Luna replet, tetram vt superet fax aurea noctem,
 Occurret genitrix oculis quærentibus: adsunt

Lucida mœrenti, tenuis rubet ignis, & ægrè
 Lux hebes est matri: vix qualem Caria quondam
 Nouerat intrantem per claustra tenacia clauem,
 Formatur stellis distantibus: inque humeros vix
 Tenditur angustos, natæ fera fata retundunt.

ANDROMEDA.

- 18 N A Nq; subest, teretisq; poli simul orbe notatur,
 Andromeda incendi, quæ semper luce coruscans
 Sponte oculos in membra rapit: face denique vertex
 Ardet anhelanti, geminamque per æra fundunt
 Lucem humeri, & summis lux æstuat ignea plantis:
 Ignea quinetiam per cælum singula flagrant
 Andromedæ, & toto vibrant in corpore flammæ.
 Sed tamen hic etiam viuax est pœna dolenti:
 Nam diducta vlnas magna distendit in æthra,
 Vinculâque in cælo retinent quoque tenuia, quippe
 Brachia contortis adstringunt nubila nodis.

EQVVS.

- 19 R V R S V S odorato quæ vertex crine tumescit,
 Andromedæ capiti succingitur indiga pleni
 Aluus Equi, summo quam fax in vertice vibrat
 Vrginis, inque auras cornu vice surgit acuti.
 Ipsa sub abscisso latè micat aurea ventre,
 Cornipedis simul hunc lux indiscreta renectit,
 Communique rubent duo semper sidera flamma.
 Treis latus atque armos aliæ pecoris pinxere,
 Et spacio disiuncta pari fax æmula flagrat.
 Plurimus ignis inest, vasto globus æstuat orbe.

Sed non & capiti similis rubor, ipsa que ceruix
Quauis procero surgat iuba maxima collo,
Languida marcenti vix est spectabilis igne.
Vltima quæ mento sese explicat, haud minor illa
Quattuor est primis quæ formam lumine claro
Cornipedis simulant: non hinc Equus integer artus,
Non quadrupes cælo sustollitur, at tenuis aluo
Erigitur, media iam cætera ponè negantur,
Et quatit ætherias primis modo cruribus auras.
Nunc hunc Aonio quondam memorant Helicone
Inclita post Lyciæ redeuntem bella Chimæra,
Mystica qua rupes doctis obmurmurat antris,
Herbarum carpisse comas, & gramine odoro
Expleuisse famem, sed cum sitis arida fauces
Vreret, ac nullo manaret gurgis hiatu,
Illisise pedem, cornuque excita repente
Lympha camœnalem fudit procul Hippocrenen.
Aones hoc latici posuerunt nomen equino
Pastores: strepit hæc placido inter saxa susurro,
Atque Helicone cadens sese sitientibus herbis
Inferit, Ascræas donec vaga gurgite valles
Viuficet, rigat has animas & Thespia pubes
Semper, & in latices inhiat gens fontis alumni.
Ast Equus alterno redit inter sidera motu,
Oceanique salo caput exerit, haud tibi magni
Cura laboris erit cælo spectare sereno
Cornipedem: micat ille procul flagrantibus astris,
Et perfusa recens educit pectora ponto.

20 TVNC celer ille Aries, longi qui limitis orbe
 Æthera percurrent, nunquam Cynosuridos Vrsæ
 Segnior ablapsu conuertitur, haud procul astro
 Visus Equi, magno celsum secat aëram motu.
 Parcior hic rutilæ semper facis, indigus ignis
 Spectatur iusti. nam quanti luminis astra
 Esse solent, aciem quibus aurea Luna retundit,
 Marcida lanigeri tantum se forma sub auras
 Exerit: in tenui quanquam primordia Phœben
 Orbe habeant, nullóque decus dea proferat ore.
 Sed licet hunc oculis frustra sectere per æthram,
 (Nam semper propriis caret ignibus) en tibi propter
 Andromedæ claro rutilantia cingula in astro
 Suspectanda patent. vocat ingens baltheus ultro
 Querentem, non longa Aries statione locatus,
 In conuexa redit paruo se tramite: subter
 Distinet & medio cælum citus ordine currit,
 Ultima Chelarum quæ brachia, quæque corusco
 Circulus axe means rutilum secat Oriona.

DELTON.

21 EST etiam Graio quod semper nomine nostri,
 Delton memorant: simile est latus istud vtrunque:
 Porrigitur summum signo caput: angulus arctat,
 Et gemini suprema iugi vicinia mordet.
 Tertia quæ stantes sustentat linea ductus,
 Parcior, haud simili sese sub limite tendit,
 Et contracta modum gemina face flammigerarum

Stellarum superat. quin & quæ subter in astro
 Lanati marcent pecoris, pluuióque tepescunt
 Iam vicina noto, minor istic linea luce
 Et fulgore facis præuertitur: at locus olli
 Post tergum Andromedæ, sic se tulit ordo dicatus.

PISCES.

22 HINC si vicino flectaris lumina visu,
 Inque notum sensim boreali ab cardine doctus
 Inclinare oculos, proles tibi tertia Pisces
 Surgent Bombycij: sedes data quippe duobus
 Piscibus, ingenti quæ celsam circulus æthram
 Orbe secat, tendit quæ penna extrema sinistra
 Ales equus, mundo quæ pectora Laniger alto
 Urget, & aduerso surgentem corpore Taurum
 Respicit, hinc medio signantur sidere Pisces:
 Quorum alius rigida consurgit in aëra forma
 Celsior, & boream propior sapit alter aquarum,
 Troicus haurit aquas, funditque ephebus ab urna:
 Ponè auidus iacet in notialia nubila pronus.
 Sed tamen hi latè stellis ex ordine fuis
 Nectuntur caudas, & lenta trahuntur utrâque
 Vincula, per cælum coeunt quæ cingula rursus,
 Et rutilo confixa quasi super igne tenentur,
 Cælestem memorat quem solers Græcia Nodum.

PERSEVS.

23 EX humero Andromedæ laevo quoque noscere
 Qui rigidum celsi suspetat cardinis axem, (Pisces,
 Perfacile est: vlnæ nam proximus iste sinistra

Cæruluserigitur. Quin & vestigia propter
 Persea sub volucris par est tibi quærere forma
 In caput inque humeros rotat ægram machina mûdi
 Andromedam: Threici nam sub flabris aquilonis,
 Nititur alato vindex pede, maxima cuius
 Dexteræ mœrentis solium prope Cassiopeiæ,
 Tenditur, ingentique dehinc vestigia passu
 Puluerulenta quasi cano procul ære pandit.

P L E I A D E S.

- 24 P L E I A D E S femoris pariter sub fine sinistri
 Perseus protollit: locus has habet arctior omnes
 Connexas. lentę facis haud procul istas
 Ostentat rutili lux sideris, ægra sororum
 Lumina, nec claro flagrat rubor aureus astro.
 His genitor, vero si fluxit fabula fonte,
 Pœnus Atlas, subiit celsæ qui pondera molis,
 Cælifera, atque humero magnū super æthera torquet.
 Fama vetus septem memorat genitore creatas
 Longæuo: sex se rutila inter sidera tantum
 Sustollunt. septem fert fabula prisca sororum
 Nomina, sex sese tenui sub lumine reddunt,
 Electra, Alcyone, Celæno, Taygetéque,
 Et Sterope, Meropéque, simul famosaque Maia.
 Prole dei cerni sex solas carmine Mynthes
 Afferit: Electram cælo abscessisse profundo
 Ob formidatum memorat prius Oriona.
 Pars ait Idęæ deflentem incendia Troiæ,
 Et numerosa suæ lugentem funera gentis,

Electram tetrismœstam dare nubibus orbem,
Sæpius obscuris caput ut sit cincta tenebris:
Nonnunquam Oceani tamen istam surgere ab undis,
In conuexa poli, sed sede carere sororum:
Atque os discretum procul edere destitutam,
Germanoque choro sobolis lacerata ruinis,
Diffusamque comas cerni, crinisque soluti
Monstrari effigiem: diros hos fama cometas
Commemorat tristi procul istos surgere forma.
Vultum ardere diu, perfundere crimbus æthram,
Sanguine sub pingui rutiloque rubere cruore.
Quin Meropen addit postquam Sisyphæia vincla,
Et thalamos sæuo sortita est omine diuûm,
Indignam æria credunt mage sede fuisse.
Sic anceps numeri fit fabula, sexque per æthram,
Vergilias cerni tenet usus, sed finit omnes
Arctauere globum: ter in auras angulus exit
Flammiger, & mixtis Atlantides ignibus ardent,
Nectamen est famæ similis vigor, ampla sorores
Fabula nobilitat: modus ollis parcus, & ignis
Vix tenui longè face fit spectabilis istas
Alternò redeunt cum bina crepuscula mundo,
Seu nox australes adolet cum cærulea flammæ,
Seu matutinus cum sidera dissiicit ortus,
Conuolui cælo summæ pater annuit æthræ.
Nec minus arenti cum crine attollitur æstus,
Et cum cana comas redit anno bruma rigenti,
Tempora designant nam si se gurgite tollunt

Vergiliæ, curuas in flaua noualia falces
 Exercere dies: si condunt æquore flammæ,
 Tellurem presso proscindere tempus aratro.

LYRA.

25 EST Chelys illa dehinc, tenero qua lufit in æuo
 Mercurius, curua religans testudine chordas,
 Vt Parnasseo munus memorabile Phœbo
 Formaret neruis opifex deus. hanc vbi rursum
 Concentus superi compleuit pulcher Apollo,
 Orpheæ Pangæo docuit gestare sub antro.
 Hic iam fila nouem docta in modulamina mouit,
 Musarum ad speciem: Musa satus ille repertor
 Carmina Pleiadum numero deduxerat: at cum
 Impia Bassaridum carpisset dextera vatem,
 Et deuota virum tegeter Libethra peremptum,
 Intulit hanc cælo miseratus Iuppiter artem
 Præstantis iuuenis, pecudes qui & flumina vates
 Flexerat: Adnixi quæ semet sidera porro
 Sustollunt, læuum propter Chelys hæc femur adstat.
 Aduolat ast aliud latus Ales, & ore canoros
 Tenditur ad neruos, media est Lyra sede dicata
 Cycneo capiti, & curuo contermina signo.

CYCNVS.

26 N A N que & sidereis Cycnus secat æthera pennis,
 Donatus cælo, non claro lucidus astro,
 Sed tamen os flagrans, & gutturalonga coruscans,
 Grandibus haud equidem stellis, non his tamen atris
 Obscurisve micat, trahit in conuexa volatum

Perfacilem, & dextrolatè Cepheida dextram
 Radens remigio, summa ad vestigia læuam
 Declinatur Equi: sic magno præpes Olympo
 Subuehitur, subit occidui sic marmoris vndas.

A Q U A R I V S.

- 27 N A M post Cornipedem flagrât duo sidera Pi-
 Pisces Bombycij: caput autem subter equinum (sces,
 Laomedontiadè se dextera tendit ephebi.
 Ipse dehinc longos insignis Aquarius artus,
 Adstat ad hirsuti caudam pulcher Capricorni.

C A P R I C O R N V S.

- 28 I M V S vt australi descendit circulus axe
 Signifer, inque notum rutili cadit orbita solis,
 Hispida setosi marcet species Capricorni.
 Huc cùm Threicio veniens à cardine Phœbus,
 Vertit iter, pulsúque deum, mirabile dictu,
 Brumalis redigit, non tum mihi longa phaselis
 Æquora tententur, non tum freta turbida pinu
 Quis petat: angusto decurrit tramite nanque
 Parua dies, vastóque dehinc deprensus in alto,
 Nequicquam pigræ clamarit sidera lucis:
 Interea totis notus acer sæuiet vndis,
 Excitúmque salum verret notus . aurea solis
 Cùm rota cornigeri sidus pepulit Capricorni,
 Tum dirum cælo frigus redit: aspera nautis
 Tunc sunt fluctuagis: tamen isti sæpe malorum
 Immemores, agitant totos in fluctibus annos,
 Mergorum & focæ similes: trahit vnda pauentes,

Ac retrahit: quærun't oculis distantia longè
Littora, & in pontum cogunt lucra semper hiantes.

SAGITTARIUS.

18 P A R metus ex pelago tibi sit quoq; sole Sagitta
Cum levis adflatur, cum lux in arundine flagrat,
Ignis mundani cum tela extrema coquuntur,
Cumque Sagittiferi torret vapor aureus Arcus.
Tum quoque si piceam spectaris surgere noctem,
Informem tetrìs tellurem ut vestiat alis,
Littus ama, fuge solers cærulea tegmina noctis,
Exitiumque sali, rabidique pericula ponti
Anteueni, iam solue memor vaga carbasia malo,
Iam prolixarum iaceat rigor antennarum.
Mensis at infausti vel duri sideris index
Scorpius exoriens sit tempore noctis adultæ.
Hic matutino veniens procul æquore cælum
Exigit è pelago, telum trahit vltima cauda.
Cunctatur pigro post tergum sidera iuxta,
Arcitenens tardos & gurgite liberat artus.
Tum Cynosura & iam maturæ intempore noctis
Altiùs in boream sustollitur, abditus autem
Orion redeunte die, tum brachia Cepheus,
Protectasque manus, mediàmque iminergitur aluum.

SAGITTA.

Q V I N norunt alia superum conuexa Sagittam:
Sed tamen hæc arcu tereti caret, inscia nerui:
Insicia nam domini est: cælum super aduolat ales,
Ales Olor, sed Threicio conterminus axi,

Cana pruinofas extendit colla sub Arctos.

AQVILA.

29 AR MIGER hanc etiam Iouis aduolat, arbiter
Ætherij, sed mēbra minor: procul hic tamē alto (ignis
Cūm redit à pelago, & mouet in conuexa volatum,
Fine tenebrarum, summæque in margine noctis,
Spumofum latè mare subruit, omnia cæli,
Omnia terrarum mox flabra procacia verrunt.

DELPHIS.

30 TVM curuus caudam subit inter sidera Delphis,
Dux Neptune tui quondam super æquor amoris.
Hic iam detrusæ in latebras procul Amphitrites,
Arduus occiduos humeris vbi sustinet axes
Pleiadum genitor, perruperat hic vagus omni
Gurgite dilectam domino maris vltimo ab orbe.
Mollis dorsa tulit: breue signo corpus in astris,
Et super auritum ponto surgit Capricornum:
Hic medios artus teter stupet, altera porro
Quattuor illustrat facibus rubor aureus, atque
Bis gemino discreta situ micat ignipotens lux.
Omnia quæ soli & rigido interfusa aquiloni,
Ætheris incurui moles rotat, inque frequentes
Occasus ortusque trahit moderator Olympi,
Sunt digesta mihi, quæ rursus limite abúsque
Sese Hyperionio, pluuiæ concava in auctri
Dimittūt, tetram donec notus ambiat æthram,
Dicere Romuleo connitor carmine solers.

31 S V B T R A H I T obliquo quâ sese circulus orbe
Signifer, in borean australes egerit umbras:
Vt medij iam mole poli fera pectora Tauri,
Suscipit Orion: neque quisquam nocte serena
Transierit, celso latè se cardine pandit,
Auratúmque rubens dimittit baltheus ensem

S I R I U S.

32 T A L I S & ipse virum gemina ad vestigia custos
Insequitur, sic flammigero distinguitur astro
Ætheriæ Canis ille plage, cui plurimus ardor
Æstuat in mento, multus rubor imbuit ora,
Stridit anhelanti face pestifer aera motu,
Torret & immodicis terras coquit ignibus astri.
Hic varios ardet stellis rutilantibus artus:
Sed non est similis cunctis vigor: vndique quippe
Aluus cyanea est, mento grauis effluit ardor,
Qui formidato sub nomine Sirius æthram
Vrit: huic rutilos si sol adflexerit axes,
Quantus corporibus, quantus labor imminet agris:
Marcebunt sata cuncta: diu nanque indiga succi
Si qua iacent, cedunt, valido penetrata calori,
Ac decoctorum languebunt germina florum:
Illa autem interno quæ sunt animata vigore,
Si prius attollit blandúsque illabitur herbas
Sirius, & dulci nutrit tepesacta sereno.
Hunc hunc flammanti cùm primum vibrat ab ortu,
Auribus atque animo capimus procul. altera si qua

Stellarum fulgent, rutilant quæ plurima, longi
Bellua fert lateris, neque multa luce coruscant,
Et designandis tantum sunt addita membris.

LEPVS.

33 PARVVLVS in stellis Lepus est quoque: nãq;
Emicat Oriõ gemina ad vestigia subter (vbi magnus
Virgetur cursu rutili Canis: ille per æthram
Effugit instantem, premit autem Sirius ore.
Auritus primis emittit gurgēs ab vndis:
Ille minax pavidum supereditur, & procul idem
Cùm Lepus occiduum sese inclinavit in æquor,
More latebrarum repetens freta, Sirius alto
Defluit ab cælo,mersumque per humida quærit.

ARGO.

34 MAGNVS Iasoniã cauda Canis extrahit Argo,
Puppe refulgentem: neque enim se Thessala cymba
Solenni in faciem monstro mouet extima puppis.
Surgunt oceano velut alto à gurgite nautę,
Cùm portum tenuere auidi, volitantia raptim
Si parã conuertunt, tergõque in curua remulco
Littora certatim subeunt simul, illa marinas
Iam defuncta vias, procul imi littoris algas
Pone subit, terramque tenens secura quiescit:
Sic Argo rutilam tantum inter sidera puppim
Ducitur, occultat rigido tenus altera malo.
Sponte gubernaculum puppis dimittit in vndas,
Celsior, ac merso descendit in æquora clauo.

35 DISTANTEM Andromedā prolixi trami-
 Perterret Cetos. nam Threiciꝝ prope flabra (te mūdi,
 Andromedam boreæ celsò rotat æthere cardo.
 Bellua dira noto vehitur: trahit auster in arcto
 Ora inimica salo: nam quā se laniger alto
 Cælo Aries tollit, qua Piscibus astra duobus
 Augentur, rutilat subter Nereia Pistrix,
 Effl ua percurrens non multi fluminis astra.
 Illa memor longæ formidinis, illa duorum
 Inter signa tenax, horret squalentia monstri
 Terga procul, pavidumque super caput inserit vndis.

FLUMEN.

36 QVIN & cæruleo flumen quoque gurgite ma-
 Astra inter sedesque deum, pars æquoris esse (nans
 Credidit Ausonij: nanque hunc dixere priores
 Eridanum, Venetos latè qui lapsus in agros,
 Alpino Adriacos impellit gurgite fluctus.
 Hic fuscum cælo quondam Phaethonta sub vndas
 Excepit senior, leue cū sensere iugales
 Ætherij rectoris onus, cūque ignifer axis
 Tramite sub mundi mortales spreuit habenas,
 Dijs data tum latè texere incendia terras.
 Astra vorax ignis, flammę sola cuncta coquebant,
 Donec fata sui miseratus Iuppiter orbis,
 Redderet ætherij Phœbo moderamina cursus.
 Illum prolixis duræ Phaetontides vlnis
 Planxerunt, rediit supero pax aurea mundo.

Eridanúmque senem nutu Iouis omniparentis
 Astra receperunt. Pharium pars altera Nilum
 Commemorat, largo segetes quòd nutriat amni,
 Arentísque locos, vnda fœcundat alumna,
 Vel quod de medijs prolapsus parte diei,
 Vastus in æquoreas pelagi sese inferat vndas.
 Iste pedem leuum rutili subit Orionis,
 Fusáque quæ geminos adstringunt vincula Pisces,
 Eridani coeunt anfractibus, vt procul ille
 Tenditur effusi vigurgitis: huc quoque cristæ
 Cedit apex, summa quâ lux Pistrice coruscat
 Desuper, & flamma caudarum cingula figit.

PISCIS MAIOR.

37 IN TER demissum procul in vada cœrula clauū
 Puppis Iasoniæ depictæque terga carinæ,
 Et Pistrini vndicolam, Leporis quâ tenditur alius
 Stellarum creber rutilat rubor, haud tamen istis
 Vel lux multa micat, vel fit memorabile nomen:
 Nulla etenim forma flammarum Iuppiter ignes.
 Discreuit, nullos simulant hæc corporis artus,
 Qualia digesto mundus sacer ordine voluit,
 Semper in antiquum retrahens iter omnia secum
 Seclorum serie longa. istas denique signant
 Interualla faces, similis quoque lux habet omnis,
 Par modus, occasu pariter referuntur & ortu,
 Ne expectanda forent ponto quòd sola carerent,
 Cætera descriptis aptantur singula membris,
 Formarum flagrans leporem, quâ Sirius vrget

Languida, nec certo sub nomine cuncta feruntur:
 Ultra fetosi rursus speciem Capricorni,
 Cardinis immerſi quæ sunt australia flabra,
 In Piſtrim horrificam conuerſus viſcera piſcis
 Subuehitur. notium vocat iſtum Græcia piſcem.
 Stellæ aliæ mundo quæ pulcher A quarius inſtat,
 Et quæ criſtato conſurgit bellua dorſo,
 Viſque ſub aërij rutilantia ſidera Piſcis,
 Sunt mediæ flammæ ſteriles ac lucis egenæ:
 Nam paſſim ignoti vice vulgi ſemet in æthram
 Protollunt dextram, ſed tantum propter ephebi
 Pocula, quem diuûm menſis geſtare loquuntur,
 Efflua ſe ſpecies liquidarum fundit aquarum
 Partes in geminas: lux illic clara duabus
 Eſt ſolum facibus, non hæ ſpacioſa per æthram
 Interualla tenent, neque lumen lumine forte
 Collidunt, vni Phrygium nam ſubter ephebum
 Ardet apex, alij quæ curuam bellua caudam
 Terminat inſignis, lato vomitur globus igni.
 Cunctis nomen Aqua eſt, quæ ſtellæ denique propter
 Ora Sagittigeri, quæ ſe veſtigia prima
 Cornipedis ſimulant, circunuoluuntur Olympo
 Queis face ſub tenui tenebroſus marceat ignis.

A R A.

38 E C C E venenatæ quæ Scorpius agmine caudæ
 Plurimus erigitur, tepidûmque ſupermicat auſtrum,
 Paruulus hic Aram locus exprimit. hoc ſatis arcto
 Tempore ſuſpicias mundo rutilante referri.

Nam

Nam polus aduerso qui tollitur axe Bootis,
Quantum suspenso vada linquit turbida cælo
Oceani, tantum in sibimet contraria tendit.
Arcturum vertex leuat arduus, imbrifer austri
Aram cardo premit: brevis olli semita cæli,
Occasusque celer, tamen isto luciparens nox
Fata hominum miserata prius, miserata labores,
Certa procellarum statuit procedere signa,
Ne tibi cum denso conducitur aëre cælum,
Inter nimbiferas nubes spectabilis extet
Ara poli, longa ut glomeret circumque supraque
Foeta pruinarum se vellera, qualia tristi
Coguntur vento, terraque excita per æthram
Nubila conceptos effundunt desuper imbres.
Non Aræ, non sit tali sub tempore vertex
Clarius hoc: nam sæpe nouum prenoscere signo
Nox docuit, noctis si quis præcepta sequatur,
Incassum zephyri voluunt mare: si quis at ista
Respuat, incautas percellent flabra carinas:
Vix, scis, sera Iouem subeat miseratio rerum,
Pigra salus nautis redeat fluitantibus alto.
Certior ast ollis veniet spes, axe supremo
Si boreæ stringat rutili coma fulguris auras.
His signis austri raptabunt flabra fluentum,
Donec de boreæ rutilum iubar emicet axe.
At si Centaurum medio sub tramite cæli
Videris, ut fluctu tantum discedat eoo,
Quantum adit occasum, sit rectus desuper autem

Nube humerum, & cælo sint omnia signa priora,
Eurus erit, verret falsi vada gurgitis eurus.

CENTAURVS.

- 39 CONTEMPLATOR enim geminæ rutilæ-
Viscera, q̃ signis subtexit mēbra duobus. (tia formæ
Nam qua parte hominē quadrupes sustollit equino
Ventre superstantem, versatur Scorpius ingens:
At qua cornipedem media vir fundit ab aluo,
Curua venenati sunt tantum brachia signi.
Ille autem dextram protendere visus ad Aram
Cælicolum, iustæ persoluit munera vitæ,
A grestēque manu prædam gerit: hic vbi celso
Pelion adsurgit dorso, nemorosâque latè
Inferit aeriis iuga nubibus, arbiter æqui
Egerat Alcidae legum post bella magister.

HYDRA.

- 40 DESUPER ingenti sese agmine porrigit Hydra,
Quæ prolata salo longè latus explicat æthra.
In Cancrum protenta caput, caudamque feroci
Centauro inclinat, transit spaciola Leonis
Viscera, & ingenti sub Virgine summa quiescit.
Quinetiam spirare putes, sic agmina cælo
Lubrica conuoluit, sic spiras pendula torquet,
Sic & flammigero linguam iacit ore trisulcam.
Spirarum medio gestat Cratera coruscum,
Ultima cæruleum sustentant agmina Coruum,
Ales vt intento fodiat vaga viscera rostro.

PROCYON.

- 41 **VLTIMVS** est Porcyon Geminorū subditus
 Oremicans rutilo, trina face viscera lucens. (astro,
 Ista volutatos cernuntur cuncta per annos,
 Hæc vehit Oceanus pater omnia, merſaque rursus
 Hauriet Oceanus, trahit ingens machina cæli,
 Cuncta superpingunt rutilam sua sidera noctem.

PLANETÆ.

- 42 **QVINQVE** itidē stellę, similis quibus haud sit
 Nec quas formarū doctus notet adfixarum, (imago,
 Per bisſena poli volitant rutilantia signa.
 Nullus eas alio pacto deprendere certet:
 Tam vaga per totam cūctis via defluit æthram,
 Semper & aduerſo referuntur tramite mundi.
 Mundus ab Eo trahitur reparabilis alto,
 Pronus Atlantei procul in vada cærula ponti:
 Illæ in ſubiecti cogunt iter ætheris orbem,
 Nitentes in ſumma poli, motúque feruntur
 Aduerſo Solis radiis, ceu cum vada cymbam
 Prona vehunt, ſi quis prora nitatur ab alta
 In puppim proferre pedem, via carpitur olli
 Curſibus inceptis contraria: viſ tamen iſtis
 Obuia, labenti ſemper ſuſtollitur æthræ,
 Vnicáque in Solis adolent incendia flammis,
 Longa volutandis tamé ollis tempora currunt,
 Pigráque ſe referunt, ſedes ſortita priores
 Omnia: non illas animis audacibus ergo,
 Carmine non cæco tentauimus, hoc ſatis vnum

Musa mihi, satis hoc longi labor egerit æui,
Si defixarum cursus & signa retexam.

C I R C V L I.

- 43 **Q V A T T V O R** aërios *Zonæ* cinxere meatus:
Quattuor has cursus & tempora nosse volentem
Scire sat est. quin signa etiam sunt quattuor istis
Plurima, quæ zonis hærentia conuoluuntur.
Ipse inconcussa retinentur sede per annos,
Mutuæque implexa sibimet consortia mordent:
- 44 At modus in binis protenditur. Aëra, pepli
Sidera nocturni, si suspectare libebit:
Nec scindunt medium Phœbeia lumina mensem,
Languet ut in stellis species hebes, omnia cæli
Illustrante dea, ac flammæ superante minores.
Orbe sed haud pleno sinit igni feruere acuto
Sidera, candentis speciem super inspicere *Lactis*
Protendi cælo: color olli nomen ab ortu
Primigeno statuit se, *Zonam* Græcia solers
Concelebrat, nostro sic *Baltheus* ore notatur.
Non isti forma similis, similisve colore
Circulus est alius: modus & mensura duobus,
Est compar solis: alios duo parcius arctat
Linea, nec multa trahit istos ambitus æthra.
- 45 **H O R V M** alius duri cū soluunt flabra aquilones,
Et cum præcipitant borealia flamina sese,
Axe *Lycaonio* iacet obuius: hinc *Geminorum*
Sunt capita, hinc genua *Aurigæ* defixa quiescunt:
Circulus hic idem retinet pede *Perseæ* leuo,

Atq; sinistro humero cubito tenus: hic quoq; dextrā
 Sustinet Andromedę manus extrema, desuper acri
 Subrigitur boreæ, cubito inclinatur in austrum
 Mœrens Andromeda: hic celeris vestigia summa
 Præstringuntur Equi, præstringitur Ales ab ipso
 Verticis extremo: secatur hic humeros Ophiuchi
 Circulus, & secum flagrantia dorsa reuoluit:
 Erigone tepidum sese summittit in austrum,
 Virgineusque pudens Zonæ superimminet artus.
 Sed Leo, sed Cancer borealis tramite cæli
 Viscera protendunt, at circulus ima calentis
 Pectora perque aluum procul in postrema Leonis
 Succedit: secatur alius per viscera plana,
 Et medio subter caua tegmina diuidit orbem,
 Lumina recludens altrinsecus. orbita porro
 Ista poli partes si discernatur in octo,
 Quinque superuoluit se partibus: at tribus alti
 Intrat stagna sali: sol istinc flammiger æthram,
 Iam relegit, pulsusque deus semel ordine facto
 Flectitur æstiuo, neque celsum semita in axem
 Sideris erigitur, via rursus nota iugales
 Suscipit, inque notum rutili redit orbita solis.
 Circulus iste quidem Cancro tenus adiacet axe.

46 S E M P E R in occiduo procul alter cardine in au-
 Diuidit imbriferi corpus medium Capricorni, (stri
 Idæique pedes pueri, postremaque caudæ
 Cæruleæ, brevis hic lepus, hic canis artus
 Conditur extremos: hic Thessala cernitur Argo:

Hic Centauræ fera molis terga secantur:
Iste venenatæ disiecta volumina caudæ
Amputat: hic arcu protenditur ampla Sagittā.
Ultimus hic Phœbo locus est, vbi lapsus in austrum
Pellitur, al benticum canent tempora bruma:
Sideris hic metæ procul istuc cælite cursu,
Axe sereniferi descendit Sol aquilonis.

Partibus iste tribus tantum se circulus effert,
Quinque latet, creperi succendens stagna profundi.
47 INTER vtrūque dehinc quātus iacet ambitus illi
Zonarum, cani speciem quæ lactis in æthra
Cernitur, ingenti se tramite linea tendens,
Diuidit ima noti, discernit & alta aquilonis:
Hic luci modus & tenebris sub lege magistra
Pensatur, nox æqua diem subit æmula, Phœbus
Lumina substituit paribúsque reuoluitur horis,
Vel cum summa æstas coquit agriviscera hiātis,
Vel cum floricommo iam tellus vere mouetur.
Ast isti celsæ quæ tramite panditur æthræ,
Indicium est Aries: hunc totum linea quippe
Sustinet: hic Tauri curuantur crura minacis,
Et rutilat stellis hic baltheus Orionis.
Spira Anguis leuis hic, cratérque tenacia corui
Ora inhiant: hic sunt flexarum denique flammæ
Chelarum: genua hic rigidi vibrant Ophiuchi.
Nec Iouis armigero caret Alite: nanque per ipsum
Fulua Aquila est caput: hic Equus eminet, hícque co-
Ceruice erigitur claræ dator Hippocrenes. (manti

Treis omnes rectè contentos tramite cæli,
 Distantésque pari spacio sibi transigit axis,
 Omnibus & mediis vt circumfunditur idem.

48 DESVPER obliqua est aliis via, quartus & iste
 Stringitur arctatus Zonarum mole duarum,
 Quas ab diuersa mundi regione locatas
 Scire repercussi momentum diximus astri.
 Hunc alius medium medius secat, haud dea Pallas,
 Vel licet hæc cunctos præcellat acumine diuos,
 Compingat parili sic lubrica plaustra meatu,
 Implicit vt spaciis sibimet distantibus orbes,
 Qualia deuexo nectuntur ab ordine cuncta,
 Vrgentúrque viam similem, noctésque diésque,
 Lucis ab exortu procul in vada Calpetitana
 Nanque Titaneo cum sunt elata profundo,
 Rursus in occiduos merguntur singula fluctus
 Ordine partito. similis nascentibus ortus:
 Scandendi lex vna mouet. par denique lapsus
 Omnibus, & simili conduntur sidera casu.
 Ille autem oceani tantum descendit in æquor,
 Quantum ab cæruleo distat Cancro Capricornus:
 Et quàm multus item est vbi gurgite protulit ortum,
 Tantis in aduersas itidem est cum labitur vndas,
 Signifer in spacium quantum deducitur oræ
 Ambitus extremæ. puncti vice terra locanda est,
 Vnde acies oculis cum tenditur, hæc quoque puncti
 Sedem habet: hoc signo procurrat missa per auras
 Signiferi in summum, medio de tramite si quis

Dirigat obtutus agilis procul, hósque locorum
 Defessos longo spacio tener amputer aër,
 Id quod contenti visus abscinditur vltro
 Si qui in signiferi patulum circumferat orbem,
 Sex olli partes magnę dabit ambitus oræ.
 Ast hæ dimensa spacij sic lege locantur,
 Bináque decisis includunt partibus astra.

49 O L L I Cancer inest, Leo flāmifer, Attica Virgo,
 Brachia sunt itidem Chelarum, & Scorpius ipse,
 Arcitenens: setosa dehinc species Capricorni
 Voluitur, auratam protendit Aquarius urnam.
 Tum duo sunt Pisces, Aries, Taurus, Geminique.
 His se bisseis sol admouet, hísque recurrens
 Omnibus absoluit totos reparabilis annos:
 Quæ cum signiferi graditur sol aureus orbem,
 Singula frugiparos attollunt tempora vultus.

50 I L L I V S oceano quantum submergitur alto,
 Tantum telluris supereminet, omnibus iste
 Noctibus illabens pelago sex inserit astra,
 Sex reparat: tanto nox humida tempore semper
 Tenditur, extulerit quantum se circulus vndis.

51 A T si scire velis, mora lucem quanta retentet,
 Et quanto nox atra sibi trahat ocia lapsu,
 Quæ procul oceano consurgunt signa notato:
 Horum semper enim comes est Titanus vni:
 Horum prima oculis memor incunabula quære
 Luminis ipsa, vagi captans venatibus ipsa,
 Ipsa notans mundo quæ sic se nubibus abdent.

Aut si confurgunt, ut tellus sepe tumescit,
 Occultata iugo, prætentæque iupe latebunt,
 Prompta via est alius venientum tempora signis
 Noscere. nanque ipso deprenderis indice cuncta
 Oceano, magnam quæ circum amplectitur undis
 Tellurem, curuet celando ut littora mundo,
 Latius atque sinu patuli sal s hauriat astra,
 Istius indicium præbebunt cornua semper,
 Vel matutino quæ perstrepat ære fluctu,
 Acer Atlantei vel quæ furit æquoris æstus.

52 NAM non obscure, cum Cancer commouet or-
 Oceano stellæ circumuoluentur utroque (tum,
 In freta labentes, aut quæ rursus eoi
 Parte ferunt mundi. Minoæ clara Coronæ
 Serta cadent, austri tergo cadet incola Piscis:
 Hunc mediū pendere tamen, mediūque sub undas
 Cedere per spinam rutila labente Corona
 Semper suspicies: at tergi plurima, versum
 Ventre tenus summo supera inter sidera cernes:
 Os & colla dehinc & pectora vasta per æquor
 Merfantur. premit ab genibus celsos Ophiuchum
 Usque humeros Cancer: Cácer premit ortus & An-
 Agmine quæ vasto fluit ad caput aspera ceruix. (guē,
 Qua tumet & spiris, qua turgent pectora, primis.
 Parte nec Arcturus distabit multus utraque:
 Iam minor in superis, iam viscera plurimus alto
 Conditur: hunc etenim consortem quattuor astris
 Oceanus recipit. satur hic vix luminis Anni

Cedit, & inspiciens tandem conuexa relinquit.
 Tum iam plus mediis nox inclinabitur horis,
 Cùm labente die Phœbo comes ibit in vndas:
 Ista quidem vasti conduntur gurgitis alto:
 Contra autem nulli concedit sideris ortu
 Orion rutilans ardentia cingula late,
 Et flagrans humeros, & splendens ense corusco,
 Eridanúmque trahens alio se littore promit.

53 A D V E N I E N T E dehinc villosa colla Leone,
 Omnia quæ Cancro sese emergente per æthram
 Extulerant, abeunt: quin & Iouis Ales in vndas
 Conditur, & totis raptim petit æquora pennis.
 Sed Nixus genibus replicato luce residens
 Poplite, iam superi cælatur corporis artus.
 Non tamen iste genu, non læuam gurgite plantam
 Occulitur, non oceanus vorat omnia signi.
 Proserit Hydra caput, claro Lepus exilit ortu,
 Et Procyon, primique pedes Canis ignicomantis.

54 E R I G O N E falsis cum vultum exegerit vndis,
 Aëris vt patuli iam conscia permeet æthram,
 Astrorum numerosa premit. nam Virgine eoa
 Consurgente, freto cedit Lyra Cyllenæa,
 Cedit Delphinus pelago, ceditque Sagitta,
 Primæque pennarum pars canum condit Olorem:
 Vix iam cauda salum superat: vix lumine parco
 Eminent Eridanus, ponti procul efflua tingit.
 Cælatur Sonipes caput impiger, ardua ceruix
 Tethyos ima petit salsa, iubar ora madescit.

Hydra superpositum procul in cratera mouetur:
 Parte alia & liber vestigia Sirius ardet:
 Ultima cæruleo producens æquore puppim,
 Illa micat, maloque tenus sese exerit Argo,
 Cum iam virgineos æther vehit altior artus.

55 N E C cum flagratas emittunt marmora Chelas,
 Sideris expertes & clara luce carentes,
 Non est nota dies, aut est ignobilis ortus:
 Nanque his indicium proprio fert ore Bootes
 Plurimus exoriens, Arcturúmque eminus alto
 Cardine succendit: iam celso Thessala puppis
 Æthere subuehitur: iam mundo funditur Hydra
 Longior, extremæque polum subit indiga caudæ:
 Curua Chij cælo consurgunt brachia signi.
 Inspice ceu dextra referatur ab æquore planta,
 Inque Genu tantum nixus pede proferat ortum.
 Iste Lyræ rutilat conterminus, atque sub vndis
 Hic tenebris petit occidui vaga cæcula ponti,
 Et mox oceano reparatur clarus eo.
 Cum Chelis igitur pede tantum promitur vno:
 Ipse dehinc versus procul in caput, ultima monstri
 Terga manet, manet Arcitenens dum spicula cælo
 Exerat, & supera vibret bellator in æthra.
 Hoc sidus reuehunt Chelæ, crus Scorpius ipse,
 Cætera cum medio, læuam, & caput, oraque rursum
 Arcus agit. tribus hic tandem memorantia membra
 Partibus erigitur, tria totum denique signa
 Absoluunt pelago. mediæ tum ferta Coronæ,

Ex qua Centauro diffunditur extima cauda,
Prima venenati cùm repunt brachia monstri,
Surgunt oceano iam gurgite, & vltima Cycni,
Et caput acris Equi premit æquora: iam procul ista
Marmoris occidui penitus petiere profundum,
Hausta salo: caput Andromedę freta vasta receptant:
Ac formidatam deuexi cardine mundi
Fluctigeni speciem monstri superinuehit auster.
Sed boreę de parte trucidis velut aggere ab alto
Prospiciens superi subiecto verticis axe,
Intentusque procul specie, vaga brachia Cepheus
Exerit, & sæuam pelagi monet adfore pestem.
Illa tamen versa in fluuium postrema profundo,
Tingitur ab spina capiti quę proxima summo est,
Vndęque succedens Cepheus, & verticem & vlnas
16 Merfatur patulus. Quin & tum Scorpius acer
Nascitur oceano, quicquid per sidera aquarum
Ad speciem Eridanus pater expuit, abditur alta
Tethye, & occidui tegitur Padus æquore ponti.
Scorpius ingentem perterritat Oriona,
Proserpens pelago. vctus, ò Latonia virgo,
Fabula, nec nostro struimus mendacia versu
Prima, neque obduri compegi germinis: ætas
Prima dedit populis. cæcus mos mentis acerbæ,
Immodicusque furor sceleris penetrauerat œstro
Impia corda viri: tabuerunt dira medullis
Protinus in mediis incendia: plurimus ardor
Pectore flagrauit. tene improbus ille, procaxque,

Te dea, te dura valuit contingere dextra?
 Cùm sacrata Chij nemora, & frondentia late
 Brachia lucorum, cùm siluæ colla comasque
 Deuotę tibimet manus impia demolita est.
 Audax haud facinus donum foret O Enopioni:
 Digna sed immodico merces stetit illicet ausu.
 Nam dea nubiferi perrumpens viscera montis,
 Dirum antris animal sæuos vomit hostis in artus.
 Ergo vt falcatis monstrum petit Oriona
 Morsibus, & totas in membra ferocia chelas
 Intulit, ille male mali pœnas luit. ista furori
 Præmia debentur, sunt hæc commercia læsis
 Semper numinibus. metus hic, metus acer in astro
 Permanet, & primo cùm Scorpius editur ortu,
 Orion trepido terrę petit extima cursu.
 Nec minus Andromedę quicquid volitabit in æthrâ,
 Et si quid Pistris reliquum conuexa vehcbant,
 Hoc oriente ruunt: omnes procul in vada terror
 Ingerit, & cunctos pavor vnus in æquora cogit.
 Cepheus ipse caput, distentâque brachia vasto
 Induitur ponto: tellurem cingula radunt
 Extima, & oceano merfantur pectora rauco
 Sola senis, reliquum polus ast à littore versat.
 Semper in occiduo genitrix quoque Cassiopeia
 Sidera præcipitis sequitur labentia nata,
 Deformemque trahit procul in vada cæca ruinam,
 Prona caputque solo, solio vestigia ab alto
 Sustollit miseranda: superquatit ira furorque,

Doridos & Panopes post fata nouissi ma matrum:
Ac memor has pœnas dolor exigit. omnia fluctus
Hæc simul occiduos subeunt. tamen altera in vndis
Sufficit, inque vicem lapsorum multa reportat.
Tempore nanque isto reliquæ se ferta Coronæ
Expediunt pelago, post remique agminis Hydra
Erigitur caudam: caput, & turgentia membra
Centauro exuperant: manus effert dextera prædam
Siluarum. nam prima feræ vestigia mollis,
Arcum fera manent: Arcu redeunte per æthram
Protulit, incipiunt reliquum Serpentis & artus
Anguitenentis: item fert primis fluctibus Arcus
Amborum capita, & primis geminas Ophiuchi:
Ac primam rutili spiram Serpentis eoo
Scorpius oceano surgens agitat. pede Nixi,
Quem procul auersum semper salis altera mittunt,
Tunc artus medij, tum pectora vasta humerisque,
Dexteræque vlnarum spumosi gurgitis æstu
57 Procedunt. Pariter caput & manus altera porro,
Tota sagittiferi cum vibrant astra, feruntur:
Mercurialis item Lyra voluitur, altaque Cepheus
Cardine sustollens vestigia: gurgite nondum
Pectora liber agit, sed pectora merfus in vndas,
Plaustra Lycaoniæ pulsat pede desuper Vrsæ.
Tempore non alio magni Canis ignea cedunt
Sidera: protentum freta iam procul Oriona
Hauferunt pelago, toto Lepus occidit astro,
Tum quoque & oceano fugientem Sirius vrget.

Sed non Aurigam, cū gurgitis ille profundi
 Ima perit, pedibus Capra mox, Hæc dū sequuntur:
 Ista polo rutilant, illum vada liuida condunt:
 Hæc membris discreta aliis, extantiaque alte
 Læuum humerum & summę sese attollentia palmę
 Cernuntur, donec labenti congrada soli,
 Sidere de uexo freta late cærulea turbent.

38 N A Nq; manū Aurigę, reliquū celsūmq; corusci
 Verticis, & dorso quā spina attollitur alto,
 Deprimit hirsuti sidus surgens Capricorni.
 Membra Sagittigero cedunt postrema reuecto.
 Iam non alatus remoratur sidera Perseus
 Aeris in spaciis, neque clauum vendicat Argo.
 Alluione fato Perseus pede denique dextro,
 Atque genu libero, mersatur cetera ponto.
 Argo quod curuis puppim superat trahit oris,
 Tingitur, & duro ringit vada cærulea dorso.
 Ipsa dehinc manet exortum Cilicis Capricorni:
 Totaque cum pelago cælo descendit ab alto,
 Æquora cum Procyon, gressum sectatus herilem,
 Intrat, & oceano permutat celsa profundo.
 Hæc habet occidui plaga gurgitis, ista sonoro
 Supprimit vnda salo. rursū procul erigit æthra
 Cycnum, Aquilamque Iouis. surgūt flāmata Sagittæ
 Sidera, pەرque notum rutila tum numinis Ara,
 Delphinum paruas promit Capricornus in auras,
 39 E T matutino cū surgit Aquarius orbe,
 Os Equus atque pedes neuus exierit: ecce cadentis

- Parte poli trahit occiduum nox atra sub æquor
 Centaurum cauda, sed non caput, aut humerorum
 Vasta simul recipit: persistit pectore celi
 Cornipedis species, & cælum vertice fulcit.
 Ora dehinc Serpens, & prima volumina tantum
 60 Conditur: Ingentis late tamen agmina caudæ
 Ponè trahit: subit ista solum, subit æquora rursum
 Integer oceani, cùm se Centaurus in vndas
 Iecerit, atque nouo vibrarint sidere Pisces.
 His in summa poli surgentibus, ille per austrum
 Piscis item planta, quem pulcher A. quarius vrget,
 Redditur, haud toto tamen hic se corpore promit:
 Sed manet alterius venientis tempora signi:
 Parte latet, partem supera in conuexa sonoris
 Fluctibus absoluit pelagi: sic brachia mœstæ
 Andromedæ, sic crura dehinc humerique nitentes
 Paulatim recauo redeunt maris aurea cælo.
 Postquam adolent Pisces incendia, denique Pisces
 Cum rutilant, mundo dextram hæc attollet in vlnam,
 Leuâque virginei rursum se corporis edunt.
 61 PHRIXEI & postquâ pecoris proruperit ortus,
 Australem hic aries Aram procul admouet vndis
 Gurgitis occidui: quâ lux redit, excitat idem
 Persea proceri sustollere verticis astra,
 Et claros fulgere humeros: ac cætera nondum
 Sunt exempta solo, quin totum hoc inuida veri
 Natura ambigua rerum ratione reliquit,
 Extimus an reliquos Aries produceret artus:

Perseos, an Tauro freta pelleret adsurgente
 Hoc vna cælum, subit integer haud ipse vlla
 Viscera, nascentis noua Tauri deferit astra.
 Quippe huius flammis Aurigæ sidus inhæret:
 Nec tamen hunc totum sustollit Taurus in æthram:
 Aurigam falsis euoluunt fluctibus omnem
 Surgentes Gemini, Tauro, Capra, plantæque læua
 Nempe hædi euadit, cùm primum rursus ab vndis
 Cetosa in superum referuntur viscera cælum.
 Nam caudæ & cristæ rigor arduus aëra celsum
 Tunc repetunt, diri cùm sidera gurgite monstri
 Voluit præcipitis teres inclinatio mundi,
 Eminus ingentem condit pars prima Bootem.
 Quattuor hic etenim signis surgentibus altum
 Vix penetrat pelagus, neque summa totus ab æthra
 Labitur Arcturus. manus olli quippe sinistra
 Iuge manet, celsisq̃ue super subducitur Vrsis.
 63 A T cùm iam pedibus repetit fluctus Ophiuchus,
 Vt genua oceanus vasto procul æquore condant,
 Signum erit eoa Geminos procedere parte:
 Nec lateri Pistris cuiquam vicina videtur,
 Sed iam tota super sustollitur: expuit atram
 Iam pelagus speciem, nec adhuc tamé extima sorbēt.
 Quid ne nascentis suspectat nauita ponto
 Agmina prima Padi cælo tum feruere aperto?
 Vicinasque faces rutili manet Orionis,
 Curricula vt solers vero mox indice discat
 Certa tenebrarum, possitque fideliter astio

Explorare notos & tuto carbasa ponto?
 Credo, ni desit magnorum congrua cura,
 Prompta via est ipso cognoscere talia semper,
 Præceptore Ioue, & cælo tibi signa magistri
 Omnia ducentur: monet alta Iuppiter æthra
 Singula nos, facilis veram dedit arbiter artem,
 Ne tempestatum primordia cæca laterent.

P R O G N O S T I C A.

64 NONNE vides, primū cū Phœbe in cornua
 Tenuia, & angusto lumen iacit ore per æthrā, (surgit
 Decedente die, pronoque ab tramite solis,
 Promat ut ingressus solers tibi tempora mensis?
 Nanque facem quarti sibimet profitebitur ignis,
 Corpora cū primum perfundens lumine nostra,
 In subiecta soli tenuem porrexerit vmbra.
 Ast orbis medij si cedat Cynthia formam,
 Octauos orrus, octauaque plaustra docebit.
 Denique cum toto dea iam surrexerit ore,
 Integer ut magni resplendeat ambitus orbis,
 Effluxisse sibi medij iam tempora mensis,
 Monstrabit cælo: pleni cū rursus egena
 Oris eat, tanto procedens lumine formę,
 Inferit aërijs quantum dea nubibus ignes,
 Esse senescentis sibimet dispendia mensis
 Illa docet, quibus in rutili confinia fratris
 Tertia vix mundo superest via: cū minus autem
 Vmbrarum excludit, sunt tales quattuor ortus
 Marcentis Lunæ, quales sub mense renato

Quattuor exurgunt languentis luminis vmbra:
 Atque his octonas includunt ordine luces.
 Interiectorum numerum quoque nosse dierum
 Prompta via est, proprio semper dea proditur ore,
 Scandat quanta polum, quoties remone iugales
 Strinxerit, & quanto iam tramite liquerit vndas.

65 A T decedentis postrema crepuscula noctis,
 Bis sex signa tibi quæ versat Signifer orbis
 Monstrabunt cursu: nam Phœbus singula mutat,
 Semper & alterno succedit in omnia lapsu,
 Conficiens iter ætherium: nunc igneus istud
 Astrum adolet flammis, alij nunc aurea Titan
 Lumina miscetur, vel cum deuexus in vndas
 Labitur, & rebus formam absumpsere tenebræ:
 Vel matutino redit in cunabula linquens
 Cum pelago, & rebus suffudit luce colores.
 Sic diuersa diem comitantur sidera semper.
 Non ego nunc longo redeuntia sidera motu
 In prisca memorem sedes, habet ista priorum
 Pagina, & incerta rerum ratione feruntur.
 Nam quæ Solem hiberna nouem putat æthere volui,
 Vt Lunæ spacium redeat, vetus Harpalus ipsam
 Ocyus in sedes momentaque prisca reducit.
 Illius ad numeros prolixa decennia rursus
 A diecisse Meton Cecropia dicitur arte,
 Inseditque animis, tenuit rem Græcia solers,
 Protinus & longos inuentum misit in annos.
 Sed primæua Meton exordia sumpsit ab anno,

Torreret rutilo cū Phœbus sidere Cancerum,
Cingula cum veheret pelagus procul Orionis,
Et cum cæruleo flagraret Sirius astro.

66 HOC vt fons est, vnde & duxit tempora Lunæ
Nauita, quo longum facili rate curreret æquor,
Æquora ruris amans, telluri farra parenti
Crederet: ingenti petat hæc indagine semper,
Seu qui vela salo, seu qui dat semina terre.
Nec mora discendi, brevis hic labor, & breue tempus
Poscitur: innumeros habet autem industria fructus.
Vtilitaste certa manet, prænoscere motus
Si libet ærios, & tempestatibus ipsis
Edere principium: te primum sponte procellis
Arcebis rabidis, te rursus principe fluctus
Vitabunt alij, si certis singula signis
Tempora discernas. nam mundi cardine verso,
Vt statura raucisoni redit indignatio ponti.
Sæpe etenim quanquam tranquille noctis amictu
Mitia protenti requiescant terga profundi,
Doctus securam subducit ab æquore classem
Nauita, & Actæa retinet statione phaselum,
Cum matutinæ præsensit signa procellæ.
Nanque alias cælo cū tertia lumina Phœbus
Exerit, ille sali fuit implicabilis horror,
Adfore quem pelago comitem sibi dixerat astrum:
Crebro quinta dehinc lux commouet Amphitriten:
Sæpe inopina mali clades ruit. omnia certis
Indiciis tibi Luna dabit, seu lucis vtrinque

Cæla facem, seu cùm teretem concrefcit in orbem.

Sol quoque venturas aperit tibi sæpe procellas,
Sidera producens, & cùm fale sidera condit.

Nec minus ex aliis aderit cognoscere motus
Æquoris, & magnos cæli callere tumultus,
Quos det certa dies, quæ longi tempora mensis,
Astrorúmque vice & mundi ratione trahantur.
Aeris immadidum quiddam tellure creatum
Spiramenta vomunt, vis hoc cum fundit in auras
Venarum, occulte patulo prætexitur agro
In subiectum oculis, terrámque supernatat omnem,
Multaque materies, quam cùm calor ignicomantum
Hauit stellarum, superas subducit in auras,
Et concreta diu compingit nubila mundo.
Si minor hæc madidi substantia cespice ab imo
Subrigitur, tenues nebule caligine fusa
Tenduntur cælo: vis autem siccior olli
Cum fuit, in celeres dissoluit vndique ventos,
Vicinúmque sibi flabris dominantibus vltro
Aerapropellit, si maior protinus humor
Consurrexit humo, pluuias quoque nubila fundunt,
Et pluuiis late calor est pater. hic super imbres
Exprimit, & ducta feruentis vt obice mundi
Respuit humorem: si molles, magna vtriusque
Occurset sibimet velut obuia, cominus agris
Compulsa aërio fragor intonat, amplaque late
Murmura discurrunt pariter crepitantibus auris.
Hic influxus item, diuersorúmque per æthram

Sæpe superna furens, illisos fu'guris ignes
 Excludit, rutilis totamque volantibus æthram
 Præstringit flammis, & cælum sulfure odorat.
 Omnibus his genitrix tellus, & cespitem ab imo
 Ducuntur superi motus: ipsa ignea mundi
 Lumina, flammigero Phœbus temone coruscans,
 Et quæ noctuagos attollit Luna iugales,
 His peperere malis exordia. nanque deorsum
 Mouit humum cum forte calor, laxata repente
 Spiramenta soli venas procul altaque pandunt
 Viscera telluris: bibit imum terra calorem
 Desuper, & madidum repesfactus cespes anhelat.
 Aeris hos motus, rabiemque volubilis undæ,
 Flabra procellarum, mundani tramitis iras,
 Præsentire decet. cape solers singula mente,
 Præceptisque virum sitientia pectora pande.

64 CYNTHIA cum primū cælo noua cornua pmit,
 Cautus utrinque deam circumspecte: nanque reuocæ
 Nequaquam semper similis lux imbuunt ortum:
 Sed species diuersa trahit, varioque notatur
 Formarum primi cum surgit luminis igne,
 Tertia cum rutilat, cum maior sideris æthram
 Scandit, & aerias quarta faceluminat oras,
 Ingredientis erit plenè tibi nuncia mensis.
 Hæc castigato si tertia fulserit ortu,
 Pura sit, ut fœdis ab sordibus adfore dices,
 Clara, serena diu: tenui surrexerit autem
 Si face, & ignito suppinxerit ora rubore,

Turbida certantes conuerrent æquora cauri:
Luminis ista dehinc si crassior, atque retusis
Cornibus ingreditur, si quarti sideris ortu
Perculsi ut tenuem prætendat corporis umbram,
Imbribus aut zephyris hebetabitur, arguet ultro
Flabra noti, aut pluuias. nam crassus desuper aer
Cornua caeca premens, notus uuidus aera cogit.
Tertia si rursum protollat Cynthia currus,
Sic subrecta faces & acumina tenta coruscans,
Ut nec curua quasi declinet cornua, nec tum
Fusa supinatum diducat lumen in auras,
Occiduo zephyrum prædicet surgere mundo,
Aut Libyæ de parte notum. sin quattuor autem
Cynthia curriculis cælum subit, atque coruscis
Cornibus immodice prostantibus vsserit ignes,
Vix prolixa salum ciet, ocyus omnia cauri
Marmora conuoluent, fera verrēt flabra profundum:
Istius in boream quod se sustollit acumen:
Si curuum specie velut annuat, adfore cælo
Sæua procellosi prædicet flabra aquilonis.
Nanque hoc vrgeri sese adserit, hocque grauari
Indice: rursus eo veniet notus, hanc ubi partem
Pone supinari conspexeris, inque reclinem
Sponte habitum: pandi nam subrigit auster acumen
Inferiore plaga. si Lunam tertius ortus
Proferat, atque de æ conuoluat circulus oras,
Suffusus rutilo, mox tempestate senora
Spumofum late pelagus canescere cernes.

Maiores & hæc rauci versabit gurgitis vndas,
Ipsa quoque immodice si vultum Luna rubescat.

68 CONTEMPLATOR itē, seu plenū luminis orbem
Cynthia distendit, seu cū teres ambitus olli
Ceditur, & mediæ velut indiga lucis, vtrunque
Sustinet obductę sibi met dispendia formę.
Cornua prima replens, & cornua fessa dehiscens
Induit, & qualem procedens ore colorem
Hinc perpende oculis, ipso monitore dierum
Signa tene, ac totum discerne in tempora mensem.
Non vnum deprensa diem tibi signa loquuntur,
Nec vulgo in cunctis adsunt præcepta diebus:
Sed quæ signa nouo dederit nox tertia motu,
Quartæve sustollat medios dum Cynthia vultus,
Durabunt cælo: medio quæ edixerit ore,
Ignes in plenos: hinc in dispendia rursus
Altera prouisę signantur tempora Lunæ.
Illa dehinc donec germani luminis ignis
Accedat Phœbeę, mensis postrema notabunt.
Hoc quod protento vehit ingens mundus inani,
Aera nomen habet: quod spirat cespite tellus,
Nubila dicuntur: cælum sup̄er aula deorum,
Axæ compactum conuoluitur. hîc sua certis
Sunt loca numinibus: borealis verticis alta
Regia Saturni: qua siccior annus anhelat,
Æstatis rutilo, calida stat Iuppiter æthra:
Immodicus terram qua desuper ignis adurit,
Gradiuo incolitur: brumalis pulsus habenas

Quà Solis redigit, pulchro Venus obtinet astro.
Ast vbi demerso latet ater circulus orbe,
Cessit Mercurio locus imbrifer: his super amplas
Quinque tenens Zonas, certo via feruida Solis
Limite decurrit, cum Lunam nubila propter,
Exhalantis humi quà spiramenta madescunt
Ima, vehunt cæli, luxit dum frustra frequenter,
Desuper in nubes rutilantis lampade Lunæ.
Pascitur humore, & varias dea lumine formas
Exprimit incerto: sic crebro denique Phœbo
Nubibus ambiri cùm subsint nubila, Lunæ
Creditur, hanc quoties includere circulus ergo
Spectatur, proprio succedunt ordine signa:
Ille alias trino cùm voluit tramite Lunam,
Et geminis plerunque meat, solet vnicus idem
Cingere. Si simplex circunuersabitur orbis,
Signa procellarum certissima, signa sereni
Præferet: abruptus subito prænunciat euros:
Marcescens tenui sensim caligine, & æthra
Digestus patula, docet vndis adfore pacem.
Si duo se Lunæ circumfudere, repente
Maxima vis pontum, vis verret maxima terras,
Maioresque dehinc agitant stagna procellæ.
Si trinus rutilum constrinxerit ambitus orbem,
Et magis immodica formidine sæuiet auster,
Zonarum teter fuerit si tractus in æthra,
Denique disrumpant si sese cingula Lunæ,
Vltima tempestas ruet imi gurgitis æstum.

69 SOLIS quinetiam, Solistibi cura videndi
Sit potior, Solem melius præuisa sequuntur,
Astrorúmque duci monstrata tenacius hærent:
Siue ille occiduas vergat decliuís in vndas,
Seu se luciferis reparabilis exerat oris.
Iltius ingentes radij, caliginis atrum,
Et nebulosarum tractus piceos tenebrarum
Lumine dispiciunt, cùm per chaos umbriferum vis
Flammea peruasit, cùm semper noctis amictus
Inferit aëriæ fulgor facis: ille calore
Pigra mouet, simulac rutilis torpentia flammis
Sol sopita animet, Sol dura obstacula primus
Curru adamanteo referat pater, efflua Phœbus
Igne inhibet, Phœbus radiis densata relaxat.
At cum flammigeri cedit vis inclita Solis
Lucis egens, crassæque deus latet obice nubis,
Et cælo & pelago magnos ait adfore motus.
Non hic cùm primos educet gurgite vultus,
Ceui picturato diuersos ore colores,
Proferat: haud etenim tali tibi Sole reuecto,
Mitia iam cæli fas expectare serena.
Et si tranquillo conuexa cucurrerit austro,
Indideritque facem ponto deus integer, atra
Nube carens, purúsque coma, & splendidus orbe,
Conuenit eoræ faciem præsumere lucis.
Sed non ora cauo similis medióque recedens
Orbe, quasi vel si radios discingitur ultro,
Figat ut australem porrecto sidere partem,

Aut boreæ rigidi iaculetur luminis igne,
Et vento & pluuiis reparata in luce carebit.

70 DE N Ique per flāmas procul atque incēdia, Solis
Ipsa dei cedunt blandi si lumina, solers
Tende oculos, certa hoc ducentur signa magistro.
Et ne sanguineus late rubor induat ora,
Qualia protractu vaga nubila sæpe rubescunt:
Aut ne labenti piceus color abdat amictu
Lampada, quære diu, si tetro crassior orbe est,
Vuescet pluuiis tellus, inflataque celsas
Aggere deuicto superabunt flumina ripas.
Ignea si fulgor præcurrit plurimus ora,
Flamina crebra salis quatient vada, flumina terras
Conuerrent omnes, & duri flabra aquilonis,
Siluarumque comas, & celsa cacumina flectent.
Vis simul amborum si vultum Solis oberret,
Cuncta noti quatient, imbres procul arua rigabunt.

71 E C C E alias primo nascentis Solis in ortu,
Vel cum præcipites pelago deus inserit ignes,
Vt coeunt radij nebuloso: cætera quippe
Pars Hyperionis rutilat facis, hîcque comarum
Vis confusa micans mundo sua lumina præstat:
Hic globus ater item liuentia nubila cogit,
Nonnunquam crasso nebularum tectus amictu,
In conuexa redit, tum cælo rursus aperto
Cum ruit, opposita vultum caligine condit:
Omnibus his signis in terram defluit imber.

72 Plurimus. Interdum re, uis præuocare nubes

Visa deum: hæc celeris si præfurrexerit ortum,
Ipseque ponè sequens radiorum luce carere
Cernatur, nimbis ingentibus arua madebunt.
At matutini si Phœbum in littoris æta
Maiorem solito produxerit, atque per æthram
Marcenti similis defluerit eximus orbis,
Alta dehinc scandens minuat iubar igniferum Sol,
Pura serena aderunt: nanque olli gurgitis aer
Crassior in modicum surgens diffuderat orbem.
Et iam si tenero sustollens tramite cæli
Oblitum iusti iubar attrahit, hic quoque magnis
Cum madefacta die sub tempestatibus horret
Pallidus hora cadens promitter pura serena:
Displosis etenim per apertam nubibus æthram
Ora laboranti similis languentia pallet:
Et disiectarum moles late nebularum
Indicat exuti faciem clarescere mundi.
Quin nascente die venturos convenit imbres
Noscere, cum proni procul ad confinia cæli
Deferri piceo spectaris nubila tractu.
Et cum declinant radij se partem in vtranque,
Lucis in occasu, nox ut ferat algida rores,
73 Imber erit. Puras si Phœbus condit habenas,
Et Calpetano tranquillum gurgite lumen
Tingat, ac in lapsu nubes ignita sequatur,
Nóxque diésque dehinc venturi rursus eoi
Nimborum expertes & tempestatibus atris.
Durabunt. Sed cum radiis marcentibus ardor

Languet, & in tenui tenduntur acumine frustra
 Phœbei crines, nimbos aget atra procella.
 Talis & obducti cernetur forma diei,
 Qualem fraternos subtexens Luna iugales
 Lucem hebetat. subit hæc superi sacra lumina Solis
 Inferior, mediæque inter stans lampadis orbe,
 Arcet flammi gerere radium facis: aut tibi rursum.
 Cum matutinos molitur lucifer ortus,
 Ebria sanguineæ subuoluant vellera nubes.
 Nanque grauis cælo fundetur protinus imber.

74 **N E C** si Sole procul rutila inter stagna morante
 Emineant radij, radios quoque crassior umbræ
 Contegat, ille dies pluuiis ventoque carebit.
 Quin erit imber item, si Solem circulus ater
 Ambiat exortum: maior se denique nimbus
 Urgebit cælo, maior sola perluet imber:
 Circumfusa adeo si cingula nescia solui
 Seruarent terræ speciem torpentia molis.

75 **S Æ P E** etiam Phœbo nubes percussa rubescit,
 Et meditata dei formam, procul igne recepto
 Concipit effigiem, simulato luminis orbe.
 Id qua parte poli spectaueris, adfore ab ipsa
 Parte tene ventos: tamen hæc tamen cuncta semper
 Decedente die melius ventura docebunt.

76 **CONVENIT** hic etiam paruum Præsepe no-
 Id nubi nomen, quæ Cancro obuoluitur alto: (tare:
 Græcia docta dedit: duo propter denique Afellos
 Suspice, quorum alius Septem vicina trioni

Astra adolet, tepidum procul alter spectat in austrū.
 In medio quod nube quasi concrescit adacta,
 Id Præsepe vocant. porro hoc Præsepe repente
 Si sese ex oculis procul auferet, ardeat autem
 Congruus aeriis late rubor ignis Asellis,
 Nequaquam tenues agitant stagna procellæ:
 At si sideribus similis lux duret, & illi
 Terra sit effigies, cadet altis nubibus imber
 Lenior, & parco mox tellus rore madebit:
 Sed boreæ si parte trucidis velut indiga iustæ
 Stella facis, lento marcescere cernitur igne,
 Et procul alterius iuba late flagrat Aselli,
 Protinus Æthiopum surget conuallibus auster:
 At regione noti si lucem stella senescat,
 Segnis Riphæis aquilo crepitabit ab oris.

77 QVIN & terrenis cape rebus certa frequenter
 Signa procellarum: nam cum traxere tumorem
 Æquora prolixum, cum littora curua resultant
 Sponte procul, neque cæruleus colliditur æstus:
 Aut cum proceris vertex in montibus vltro
 Perstrepit aerium, ventos instare docebunt.

78 ET cum parua fulix trepido petit arua volatu,
 Stagna sinens, longasque iterat clangore querelas,
 Indicat insanis freta mox canescere ventis.
 Denique cum cælo tenduntur pura serena,
 Saxitura polo sunt flamina, primus in ipsa
 Mox picturati conuerit pectoris artus
 Sturnus edax, premat ut tenues vis obuia plumas,

Et ne post tergum pateat penetrabilis euro.

79 **L A T I P** Edémque anatē cernes excedere ponto
 Sæpius, & summa nebulam se tendere rupe:
 Iámque super latices florum volitare senectam,
 Stellarúmque comas rumpi procul æthere cello,
 Decidere in terras, rutilarum spargere crines
 Flammæ, & longos à tergo ducere tractus:
 Inde etiam ventos mox adfore præmonet vsus.

80 **Q V O D** si diuersis se passim partibus ignes
 Excutiant, verret pelagus sine fine modóque
 Turba procellarum, si duri limite ab euri,
 Si regione noti, si lenis parte fauoni,
 Aut de Bistonio mundi procul axe coruscat.

81 **S I** repetunt veterem ranæ per stagna querelam,
 Vellera si cælo volitent, si discolor iris
 Demittat gemino se fornice, circulus albam
 Si stellam teter velut ambiat, æquora propter
 Si crepitent volucres, si gurgite sæpius alto
 Pectora merfentur, si crebro garrula hirundo
 Stagna adeat, rutilæ cum sint primordial lucis:
 Si matutinas vlulæ dant carmine voces,
 Improba si cornix caput altis inserit vndis,
 Flumine terga rigans, si sæuit gutture rauco,
 Plurimus abruptis funderetur nubibus imber.

82 **I M B E R** erit, totis cùm bucula naribus auras
 Concipit: & late pluuiis sola cuncta madebunt,
 Cùm proprias solers sedes formica relinquens,
 Oua cauis effert penetralibus, aspera quippe

Tempestas, gelidusque dies, & frigidus æther,
 Inferit internis terrarum redditus æstus,
 Pectora cum curuo purgat gallinula rostro.

- 83 AGMINE cum denso circumuolitare videtur
 Graculus, & tenui cum stridunt gutture corui,
 Cum procera salum repetit clangore frequenti
- 84 Ardea. Cum parue defigunt spicula muscæ,
 Et si nocturnis ardentibus undique testis,
 Concresecunt fungi, si flammis emicet ignis
 Effluus, aut lucis substantia langueat vitro,
 Conuenit instantes prænoscere protinus imbres:
 Denique cum patulum torrens Vulcanus ahenum,
 Scintillas flamma circumlabente reliquit.

- 85 SINOTUS humentis Libyco trahit æthere nubes,
 Si nimium ad montem nebularum crassus amictus
 Tendatur, summo nudentur vertice saxa:
 Et quæ pontus item freta per distenta quiescit,
 Nubila si longo se procumbentia tractu
 Diffundunt cælo, & Thetidi terrisque supinis
 Pax aderit, nusquam mundo ruet effluus imber.

- 86 SED cum tranquillo tenduntur crassa serena
 Sub Ioue, venturæ prænoscere signa procellæ
 Conuenit: & rursum cum perfurit æris horror,
 Inspice quam referant terris pelagóque quietem.
 Inter prima tamen paruum Præsepe notatur,
 Arduus excelso quod Cancer cardine voluit.
 Hoc cum concretus tenuari cœperit aer,
 Discutit impositæ late sibi molis amictum.

Namque

Nanque sereniferi patet hoc in flabra aquilonis,
 Cùm minus & primo purgatur flamine venti
 Tempore, tum propior modulatur noctua carmen,
 Tum vespertinum cornix longæua resultat,
 Tum corui crepitant, & ouantia gutture rauco
 Agmina crebra vocant, tum nota cubilia leti
 Succedunt pariter, tum pennis corpora plaudunt.

87 TVNC & Strymonias circumuolare repente
 Suspicias per aperta grues, vbi mitior annus
 Sponte procellosum disiecerit aëra cæli.
 Tunc quoq; cùm stellis hebes est lux omnibus ultro,
 Nubila nec crassos circumduxere meatus,
 Vt iubar occulerent flagrantibus obuia flammis:
 Nec caligo inhibet rutilantis lampados ignes,
 Orbe nec expleto sacra sidera Luna recondit:
 Sed iam sponte sua stellarum lumina marcent,
 Conuenit hibernæ prænoscere signa procellæ:
 Nubila si cælo consistere, nubila ferri,
 Si qua superfundi sibi met suspexeris ultro:
 Gramina si carpit semesa petacius anser:

88 SI nocturna tibi cornix canit, hesperus æthra
 Cùm redit, innumero si cantu graculus instat,
 Si matutino fringuilla resultat ab ore,
 Si fugiunt volucres raptim freta turbida Nerei,
 Orchilos infestus si floricomis hymenæis
 Ima petit, terræ si denique paruos eritheus
 Succedit trepidæ scruposæ concaua rupis,
 Cecropias si pastus apes vicinus ad ipsa

Castra inhibet, florúmque simul libamina mœstæ
 Proxima decerpunt: si Threiciæ per aperta
 Sponte grues trepidant, nec sese audacius æthræ
 Committunt, pinnis vt longos sæpe volatus
 Formauere super: si soluit aranea casses,
 Tenuia si toto vehit auster licia cælo,
 Mox tempestates, & nubila terra cientur.

89 QVI D? maiora canam: cinis, cinis ipse repente
 Cum coit, albenti nix terras vestit amictu,
 Nix operit terras, rutilus vbi lumina prunis
 Summa rubent, errantque breui caligine crassa
 Interius nebulæ, & denso iam fomes in igni
 Marcescit penitus, pluuios mox arguet austros.

90 INDVIT immodicis cùm semet floribus ilex:
 (Indiga nam succi ligno natura rigenti est)
 Et cum flore nouo, cùm brachia glande grauantur
 Vuentis cæli sub nutrimenta latenter
 Sponse operata docet. quin & lentiscus amara,
 91 Indicium est pluuiis. Ter foetum concipit arbor,
 Térque nouos genitrix fructus alit: ipsaque trino
 Flore renidescens tria tempora prodit arandi.
 Ter prorumpentis scillæ teres erigitur flos,
 Sulcandique solum ter monstrat tempus adesse.

92 SIC & crabronum rauca agmina, si volitare
 Fine sub autumnî conspexeris æthere longo,
 Iam vespertinus primo cùm commouet ortus
 Vergilias pelago, dices instare procellas.
 Síque sues lentæ, si lanæ fedula nutrix,

Si capra dumosis errans in saltibus, vltro
 In Venerem pergat: quippe ollis vuidus aer
 Excitat internum per viscera mota furorem:
 Et tempestates & nubila protinus atra

- 93 Adfore præcipies. Quin & gaudebit arator,
 Quique solum iustis versabit mensibus anni,
 Plebe gruum prima: gaudebit tardus arator
 Agmine pigrarum: sic quadam lege deorum
- 94 His comes est imber. Pecudes si denique terram
 Lanigeræ fodiant, caput aut tendatur in arcton,
 Cum madidus per marmora turbida condit
 Pleiadas occasus, cum brumæ in frigora cedit
 Frugifer autumnus, ruet æthra concitus imber.
 At ne perruptis terrarum dorsa lacunis
 Infodiant pecudes: si vasto viscera hiatu
 Discutiant terræ, veniet vis æthere toto
 Dira procellarum, nix omnes vestiet agros,
 Nix herbas lædet teneras, nix vret aristas.
 At si contigerit plures ardere cometas,
 Inualidas segetes torrebit siccior aer.
 Nanque prorumpunt naturæ legibus vltro
 Spiramenta soli, si iustus defuit humor,
 Arida per cælum surgentia desuper æthræ
 Ignescunt flammis, mundi que impulsa calore
 Executiunt stellas, & crebro crine rubescunt.

- 95 CONTEMPlator item, si longo plurima ponto
 Agmina festinant volucrum, solidamque frequentes
 Succedunt terram, sterilis desæuiet æstus.

Rursum signa poli, cùm spinis ilicis atræ
 Multa inhiat. docet hæc eadem fus horrida, cœno
 Gurgitis illuue si sæpius inuoluatur.

98 MARTIVS ipse lupus villarū p̄xima oberrās,
 Affectānsque locos hominū, lectūmque larēmq̃ue
 Sponte petens, crasso consurgere nubila cælo

99 Præmonet. Id parui cum stringunt denique mures,
 Cùm gestire solo, cùm ludere forte videntur:
 Protendit tibi met canis id præsentia, multam
 Tellurem fodiens. tamen hæc tamen omnia rerum
 Adfore vel primo nimbos mox sole docebunt,
 Vel cum curriculis lux ibit cepta secundis,
 Tertius aut verso cum venerit ortus Olympo.

100 NON spernenda tibi sint talia, sed memor vni
 Adde aliud semper: si tertia denique signa
 Proueniant, firmo venturum pectore fere:
 Et transactorum solers componere mensum
 Signa laborabis, si sic fluxere reperta,
 Nequaquam trepidare pudor persuadeat vllis.
 Astrorum lapsus, astrorum protinus ortus
 Discute, si casus similes & stella per æthram
 Prodedit: exacti iam summa crepuscula mensis,
 Et surgentis item primordia conscius artis
 Fere sacræ. mensum confinia summa duorum
 Cæca latent: luces hæc semper semet in oculo
 Inscia lunaris tendunt facis: ipse fideli
 Perquires studio: & si quid tibi forte repertum,
 Pluribus indiciis solers fulcire memento.

H A C Avieni paraphrasi cudenda, vnico Aldino vsi sumus exemplari, quamplurimis in locis ita deprauato, vt minimè mirum videri tibi debeat, studiose lector, si etiamnum hasitandi locus multifariam supersit. Ne verò aut nos aliquid temere mutasse suspiceris, aut tibi liberum iudicandi arbitriū ademptum merito conqueraris, huc adscribemus, è qualibus nostra concinnaui-
mus, non quidem omnia, sed quæ admonitione aliqua digna visa sunt.

29 F E S T O A V I E N O.) Aldus, Avienio. Avienus citatur D. Hieronymo, Sernio, & veteribus alijs compluribus.

32 N O X E T A G I T.) scriptū erat, Nox agit, & verso ceu fixa, & c. & mox, Nam numeris & honore caret, micat, & c.

Æ T H E R I S.) Duobus verbis legebatur, In stabili. arbitror significari hīc orbem mobilem, non stabilem.

H A C T E R E S.) Aldus, Ac teres.

33 V T M V N D V S subijt Arctos.) Claudicat versus quinto pede. vide itaque num legendum sit, subijcit Arctos.

A D S V E T A S.) Hi duo versus, corrupti meo iudicio leguntur in Aldino libro, hunc in modum,

Ad suetas duris quondam venantibus æthra

Intulit, & raptor genitricis flore sacrauit.

C V M P V E R Agrestes.) Aldus, Agrestis. quod puto, Agrestis scribe-
dum fuisse, vt multis alijs in locis, & vt etiam, pag. 93. versu extremo, Apes.

34 P R Æ C L A R I Nominis.) Ald. Pro clari nominis arcto.

36 E R I G I T V R.) Exigitur, antea legebatur.

T R I C C Æ I.) Ald. Triccae. Æsculapiū significat, de Tricca vrbe Thes-
salia ita nominatum.

37 N I T E S C I T in orbe.) Ald. Nitescet. verbum Diuidit quod sequitur,
vtrum legendum, monstrat.

38 V I S C E R A P A R T E I S.) Antea erat, Partis.

N E Q V E Tanta volumina.) Tanta hīc positum est operarum incuria
pro Tenta.

I N picturata.) Aldus vno verbo, Impicturata.

41 L A C H R I M I S Aiebat obortis.) Prior erat lectio, Ab ortis.

A L I T E Pro cursu.) Aldi codex habet,

Alite pro cursu sese inconuexa ferebat.

42 N E C Contemplandi.) Aldus, Ne contempl.

44 P L V R I M V S.) Pro Atque, legendum Adque.

45 A T Diducta.) In Aldino codice versus hic vna hac syllaba, Huic, man-
cus est.

- 46 **IGNEA**.) Pro Singula, Cingula legendum est.
- 48 **SEGNIOR**.) Aldus impressit, Ab lapsu. & mox pro Parciior, Partior.
SIMILE EST.) Aldinus codex, Simile.
- 49 **PROLES**.) Aldus habet, Proles tibi tertia piscis surget Bombycij, numero vnitatus.
- 50 **LOCVS** has habet arctior omnes.) Aldina lectio, Omnis.
- 51 **VERGILIAS** Cerni tenet vsus.) Aldus cudit, Vergilias cernit. tenet.
- 52 **PECVDES QVI**.) Aldus, Pecudésque.
GRANDIBVS Haud equidē.) Pro negatione, coniunctionem disiungentem, Aldus cudit, Aut pro Haud.
- 53 **IMVS Vt australi**.) Ald. Astrali: & mox pro, Huc cum Threicio, idem, Hic iam Threicio.
ANGVSTO Decurrit.) Ald. Decurrat. & mox, Clamavit.
- 54 **TVM** quaque si piceam spectarus, in Aldino est, Specteris.
INSCIA Nerui.) Ald. in dandi casu numeri pluralis, Nervis. & mox pro Conterminus, Conterminat.
- 56 **TORRET** Et immodicus.) Aldus legit, Et in modici. & versu abhinc tersio, Alueus Ocenea est. item paulo post, Gemina florum.
- 57 **STELLARVM**.) Aldus, Stellarum fulcent rutilant, quæ plurima longi Bellua, &c.
SOLENNI.) Aldus, Solenne. & tertio post versu, Tergumque.
- 63 **QVINQVE** Itidem stella, similis quibus.) Aldus ita cudit,
Quinque itidem stellæ similes, quibus haud sit imago.
Ne quas formarum doctus notet adfixarum.
- 64 **AC** Flammæ.) Aldus, Flammans.
- 65 **ERIGONE**.) Ald. Erigones.
- 68 **AST** Hæ dimessa.) Aldus cudit, Ast Hedi mensa. & versu sequi. Includat.
- 69 **DISTABIT** Multus.) Ald. Inultus.
- 71 **SIDERIS** Expertes.) Ald. Expertus & clara luce carentis.
- 72 **CÆCVS** Mos.) Aldus Cætus. & versu qui sequitur, Penetraverit.
- 73 **NEC** Minus Andromedæ.) Aldus, Andromeda est. & mox, Omnis procul in vada terror.
- RLIQVVM** Polus ast à littore.) Aldus cudit, Polus asta littore.
- 74 **ARCVM** Sera.) Aldus, At cum sera manent.
FERT Primis fluctibus.) Aldinus codex hic & versu sequenti habet Primos.
- CILICIS** Capricorni.) Cilici, Ald.
- 75 **ET** Matutino cum surgit.) Consurgit, Aldus legit.
- 76 **SIDERE** PISCES.) Piscem, cudit Ald.
- 77 **CESISQVE**.) Aldus, Celsique.

- 78 PRONOQUE) *Prono que, Aldina editio.*
 80 HOC Vis fons est, unde) *Aldus, Hoc vis fontem.*
 81 COMPVLSA,) *Lege, Compulsu.*
 82 HIS peperere malis exordia) *Corruptè Aldus cudit, Perpere. & max, Viscera telluri.*
 CAVTVS Vtrique) *Ald. Vtrunque. & versu abhinc 8, Adfore dicet.*
 83 SIDERIS Ortu) *Ald. Ortum.*
 84 IGNES) *Aldus, ignis in plenos.*
 85 EXPRIMIT incerto) *Legendum, inserto.*
 PRÆFERET: Abruptus) *Ald. Abruptos. & versu sequenti, Te-
 nuis sensum.*

DESCRIBEBAT ET TYPIS MANDABAT

GVIL. MORELIVS IN GRÆCIS

TYPOGRAPHVS REGIVS,

LVTETIÆ PARISIO.

RVM, M. D. LIX.

CAL. IVL.

ARATI PHÆNOMENA PER

GERMANICVM CÆSAREM IN LATINVM

conuersa, & in eadem Commentaria.

CELVM Circulus quinque distinguitur, quorum duo extremi, maximè frigidi: Australis humillimus, & Aquilonius excelsissimus. His vtrunque proximi duo, paralleli vocantur, vt ita dixerim, æquedistantes: ideo Tropicus vnus solstitialis, alter Hibernus, per quem sol transiens ac tenens octauā partem Capricorni, solstitium hibernum facit: alter Æstiuus, per quem sol transiens ac tenens octauam partem Cancrī, solstitium æstiuum facit. Medius est Æquinoctialis, qui octauam partem Arietis tenens, æquinoctium vernum facit: octaua Libræ, autumnale constituit. Vt Circuli in celo, ita Zonæ in terra vocantur. Inhabitabiles frigidi circuli sunt, ob rigorem, quod ab his longissime sol abest: sub torrido quidam habitare putant Æthiopie maximā partem: item plurimas insulas Maris rubri, aliósque vertices eminentiásque terrarum nostris ampliores, sub Tropicis habitare nulli dubium est.

Noster solstitialis Æstiuus est excelsus atque arduus. Diuisi autem sunt à nobis circulo Æquinoctiali, qui Antichthones nominantur, & videntur humiles atque depressi, qui Antipodes infra sunt: quod vt esse videatur, efficiunt flexus obliquitatésque terrarum, quas Antichthones & Antistocha & Antisceptæ inhabitare dicuntur. Incipit autem Signifer, non ab extremo circulo, nec ad extremum extenditur: sed ab intimo Tropico australi, brumaliq̃ue eodem, per Æquinoctialem ad summum solstitialem, eundemq̃ue æstiualem per mediū: in his longitudo latitudinísque porrectus. Obliquæ circuli Signiferi partes, ccclxv. signa xij, partium singula tricenarum, quorum quadam minora, quadam ampliora, & populo Canophora dicuntur: sed compensatio quinque partibus creditur applicari, vt sint omnes Signiferi partes, ccclxv. Horū incipientia ab Ariete, alia sunt masculorum naturalibus, alia fæminarum. Item quartum quoque eorum, aut tropicum, aut solidum, aut deforme. Incipiet dinumeratio ab Ariete. Signa tropicorum duo sunt æquinoctialia, Aries & Libræ: duo solstitialia, Capricornus & Cancer. Tropicis maxima solida anteposita, his deformia.

HIC est stellarum ordo, vtrorumque circulorum: septentriones duplices ad austrum vertuntur, figura auersis caudis inuicem sibi aduersantes: inter quas obliquus dilabitur Draco. Sub vnus nanque pede est Serpentarius, cuius Serpentarij pedes attingunt frontem Scorpionis. A latere autem retro stat Custos: sub pedibus quidem eius Virgo, habens igneam in manibus spicam: retrorsus verò, vestigijs eius adiacens Leo, medio æstiuo solstitio Cancer & Gemini. Ge

nua autem Agitatoris caput Gemini attingunt: pedes autem eius Tauri cornibus iunguntur, cuius Hæduli desuper obtinent locum Septentrionis. Habet autem Septentrio à dextris iuxta Coronam desuper, serpentem in manibus Serpentarij, & eum qui in Geniculo stat, & sinistro pede septentrionalis Draconis verticem, calcans vnum brachium Libræ, alterum dans Coronæ. nam ad minoris Septentrionis, vltimus pes Cephei continetur, Cynum manu dextra apprehendens: super cuius alas Equus extendit pedem, & super equum Aquarius extollitur, iuxta quem Capricornus est. sub Aquarij pedibus Piscis magnus austri-
nus, constituta ante Cepheum Cassiopeia: & à dorso Agitatoris Perseus pedem extendit: super Persei caput Cassiopeia pedibus properare videtur. Inter Cynum igitur & eum qui in Geniculo stat, Lyra constituitur. In quorum medio desuper ab oriente Delphinus cognoscitur: sub cuius cauda est Aquila, in proximo habens Serpentarium. Sed iam de aquilonio circulo dictum est. nunc ad australem ordinem properemus.

S V B aculeo Scorpionis, Sacrarium constitutum est: sub corpore eius anteriora Cætauri videntur, in quo est bestia. Cōspicitur & sagittarij pes summus ex alia parte. Sub australi circulo prope Centauri mēbra, Hydra cauda, & Cornus: ad genua Virginis, vrna est posita: à sinistris Orionis, qui & Incola, Fluvius, qui & Padus, necnon & Eridanus: sub pedibus Orionis, qui & Incola dicitur, Lepus splendida effigie conspicitur. retrorsum verò à pedibus eius, Canis splendida refulget: post cuius caudam Navis constituta est: ad Tauri pedem protendit manum Orion: pedibus Gemini appropinquat Anticanis: super caput Arieti nō longe ab Andromedæ pedibus, Triangulus positus est. sub Ariete & Piscibus Cetus, connexio verò Piscium communem habet stellam.

ARATI PHÆNOMENA.

B Ioue principium magno deduxit
Aratus

Carminis: at nobis genitor tu maxi-
mus auctor:

Te veneror, tibi sacra fero, doctique
laboris

• Primitias. Probat ipse deum rectorque satorque,
Quantum etenim possint anni certissima signa,
Qua Sol ardentem Cancrum rapidissimus ambit,
Diuersasque secat metas gelidi Capricorni:
Quæ've Aries & Libra æquant diuortia lucis:
Si non parta quies te præside, puppibus æquior,
Cultorque daret terras, procul arua silerent.
Nunc vocat audaces in cælum tollere vultus,
Sideraque & varios cæli cognoscere motus,
Nauita quid caueat, quid vitet doctus arator,
Quando ratem ventis, aut credat semina terris.
Hæc ego dum lætis cogor prædicere musis,
Pax tua tūque ad sis nato, numenque secundes.

• QVÆRITVR cur à Ioue incepit, & non à musis, vt Homerus? Conue-
niens magis hoc existimauit principiū Phænomenis, vt Iouem inuocaret, quòd
ipsorū carminū origo est Iupiter. non solus autē ita cœpisse videtur Aratus, sed
& Crates comicus, A Vesta incipiens & profari carmina: Sophron in mimico,
qui nuncius inscribitur, à Vesta incipiens: Omnes inuocāt Iouem omnium prin-

cipem. Sed quæritur cuius Iouis meminerit, verumne fabulosi, an naturalis? Et philosophi quidem plurimi, naturalis aiunt eum Iouis meminisse. Sed Crates ait Iouem dictum cælum: inuocatum verò meritò, quia in aëre & aethere sunt sidera: & Homerum dixisse Iouem in aliqua parte, cælum: & ipse Aratus, quod dicit Herodotus Iouem dictum aëra, & Crates quidem eiusdem est opinionis, testemque esse Philonem comicum dicit, hoc autem constat & ipsum dicere. Nam quia nihil aliud est vox, quam percussus aër, videtur conuenienter dixisse, quæ rei præstent auctoritatem, plenas Ioue vias referens, & omnem hominum conuentus. Nihil eorum quæ in terra sunt, sine aëre est: ratione etiam, cuius omnes usum desideramus. nam cuncti mortales ostendunt usum suspirio: & cum viuimus, aëre indigemus. At quod ait, Dextra monstrat, ad auguria pertinet auium: propter quod & stoici Iouem esse affirmant, qui per materiam manat spiritus, & similis est nostræ animæ. Zenodotus autem Ætolus & Diodorus aiunt, nec ad fabulosi Iouis sufficere eiusmodi opinionem: esse enim talem causam Iouis, & conuenire omnes vias eo confertas, quas tanquam loco eius describit. Dicendo autem, Etiam genus, ostendit animæ immortalitatem. bene, propterea quod ait: nouerat enim virtuti aliquid æmulum futurum. Dei igitur aduersus delicta lenem esse, est, quoniam omnium parens affirmatur, & non solum hominum, sed etiam deorum.

- 3 CÆT E R A quæ toto fulgēt vaga sidera mūdo,
Indefessa trahit proprio cum pondere cælum:
Axis at immotus semper vestigia seruat,
Libratāsque tenet terras, & cardine firmo
- 4 Orbem agit extremum. Ceminus determinat axē,
Quem Graij dixere polon: parsmersa sub vndas
Oceani, pars celsa sub horrifero aquilone.
- 5 Axem Cretææ dextra læuāque tuentur,
Siue Arcti, seu Romani cognominis Vrsæ,
Plaustrūmve: & facies stellarum est proxima vero,
Tres temone rotisque micant, sublime quaternæ:
Si melius dixisse feras, obuersa refulgent
Ora feris, caput alterius super horrida terga
Alterius lucret: pronas rapit orbis, in ipsos
Decliuēis humeros. veteris si gratia formæ,

Cressia vostellus aluit, moderator olympi
Donauit cælo: meritum custodia fecit:
Quòd fidē comites prima incunabula magni
Viderunt Iouis, attonitæ cùm furta parentis
Ærea pulsantes mendaci cymbala dextra,
Vagitus pueri patrias ne tangeret aures,
Dictæque exercent dominæ famuli Corybantes.
Hinc Iouis altrices, Helice Cynosuræque fulgent.
Dat Graijs Helice cursus maioribus astris,
Phœnicas Cynosura regit. sed candida tota,
Et liquido splendore Helice nitet, haud prius vlla,
Cùm sol Oceano fulgentia condidit ora,
Stella micat cælo, septem quàm Cressia flammis.
Certior est Cynosura tamen sulcantibus æquor:
Quippe brevis totam fido se cardine vertit,
Sidoniâque ratem nunquam spectata fefellit.

• Has inter medias, abrupti fluminis instar,
Immanis serpens sinuosa volumina torquet
Hinc atque hinc, superatque illas mirabile mōstrum.
Cauda Helicen superat, tendit simul ad Cynosuram
Squammihero lapsu qua desinit vltima cauda,
Hac caput est Helices, flexu comprehenditur alto
Serpentis Cynosuræ ille explicat amplius orbes,
Sublatúsque retro maiorem respicit Arcton.
Ardent ingentes oculi, caua tempora clavis
Ornantur flammis, mento sedet vnicus ignis,
Tempus dexterius quæ signat stella Draconis,
Quæque sedet mento: lucet nouissima cauda,

Extremúmque Helices sidus micat, ac radiatur
 Serpentis declive caput, quæ proxima signa
 Occalus ortúsque vno ranguntur ab ore,
 Oceani tumidis ignotæ fluctibus Arcti,
 Semper in occiduis seruantes ignibus axem.

4 VERTICES extremos circa quos Sphæra cæli voluitur, Polos Græci nuncupauerunt, è quibus vnus est australis, qui terræ obiectus à nobis nunquã videtur: alter autem septentrionalis, qui boreus vocatur, & nanquam occidit.

3 DVÆ sunt Arcti, quarum maiorem vocant, Helicen: minorem, Canis caudam. Alterutra quid: in horum capita deorsum, alterutra sursum aspiciunt. Altera nanque Helice est, quæ apparet prima noctu: altera, pusilla quidem, sed à nauigantibus obseruatur. maria enim cõturbat. Helicen autem dicit Hesiodus Callisto Lycaonis regis filiam fuisse, & in Arcadia solitã cum Diana venari, & in montibus vagari, & à Ioue compressam, rem celasse Dianæ. Quam grauidam, nudam se lauantem cum aspexisset Diana in lauacro, partum eius accelerans, bestiam eam esse iussit: & dum esset vrsa, Arctum enixa est, quem Arcadem vocant. Amphi autem comicus poeta, refert Iouem in Dianæ effigiem transfiguratum in venatione Callisto oppressisse. tempore partus plena cum vexaretur, Dianæ culpam indicasse, & iratam Dianam in vrsam transfigurasse. Quæ dum in montibus vagaretur, à quibusdam pastoribus apprehensa, cum puero perducta est ad Lycaonem: post tempus in Lycæi Iouis templũ confugientem, cum eã Arcas filius sequeretur, quo eam nefas erat intrare, ab Arcadibus vtrique interfecti sunt. Iupiter autem vtrosque cæli astris intulit, vrsamque eam nominauit. Ouidius à Iunone in bestiam conuersam scribit. Habet autem stellas, in capite septem, in singulis humeris singulas obscuras, in armis duas, in pectore vnã, in pede priore claras duas, in summa cauda clarã vnã, in ventre clarã vnã, in spina vnã, in crure posteriore duas, in extremo pede duas, super caudam tres: fiunt omnes, xxiii. Porro Arctus minor à pluribus Phœnice, à Græcis Arctophylax, à nonnullis Canis cauda vocatur. Quam Sidones aspicientes continuo nauigant. Dicitur à Ioue inter astra collocatus, vt duplex honor Helices monstraretur. Agathosthenes quidem in Asiaticis carminibus, Cynosuram dicit Iouis fuisse nutricem, vnã ex Idæis nymphis, à qua in Creta oppido Hystoe Nicostratus constituit portus, & circa eum locum Cynosuram fuisse, cum Telchinis qui dicuntur Curetes Idæi. Aratus Cynosuram & Helicen Crentenses Iouis nutrices fuisse dicit, ob quod sunt cælesti donata honore.

Habet autem stellas, in humero splendidam vnã, in pectore clarã vnã, in ventre clarã vnã, super caudam claras tres: fiunt omnes septem, supra alias decem, quæ præcedunt & dicuntur ludentes: & maxime altera quæ vocatur Polus, in quo à quibusdam putatur totus orbis circunverti.

6 INTER ambas ergo Arctos, maximus flexuoso corpore adiacens Draco, qui utranque Arcton flexuoso corpore semicingit, Helices superuoluit caput, Phœnices circuncingit caudam. Hunc Pherecydes dicit inter astra collocatum beneficio Iunonis, eo quod cum nuberet Ioui Iuno, dijs offerentibus munera, Terra quoque obtulerit aurea mala cum ramis, quæ Iuno in hortum suum, qui erat apud Atlantem, inferri iussit, & Hesperides Atlantis filias custodes posuit, quæ cum à filiabus Atlantis subtraherentur & sæpe vexarentur, Iuno custodem horti Draconem peruigilem implicuit arbori, quem Hercules interfecit, & illa astris intulit. Hunc alij Iouem astris intulisse dicunt, ob memoriam virtutis Herculis, Minerva obiectu, quem illa conuortum celo immisit, & inter Septentriones locauit. Habet autem stellas, in capite splendidas tres, in corpore verò usque ad caudā, XI. ab inuicem distantes. Sunt autem omnes XV.

7 H A V D procul effigies inde est defecta labore,
Non illi nomen, non magni causa laboris:
Dextro nanque genu nixus, diuersaque tendens
Brachia, suppliciter panis ad numina palmis,
Serpentis capiti figit vestigia sæua.

DRACONE M immensæ magnitudinis, hortorum custodem insomnem, dum à Iunone ad custodienda aurea mala esset constitutus, Hercules, cum ad mala aurea profectus fuisset, ut refert Panyasis Heraclea, fertur peremisse. & ideo inter astra à Ioue hunc laborem memoria dignum honorasse, & utrosque sideribus intulisse, ita ut in certamine fuerint eorum habitus, serpentis capite iam defecto. qui ideo in genu stans, manibus sursum extensis, dextro pede contra draconem porrecto pingitur, ut certaminis labor significetur. Ideo pellem leonis in sinistra manu habere fingitur, ut insigne virtutis monstraretur, quia leonem inermis interfecisse narratur. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas splendidas, in sinistro cubito vnam, in eadem manu vnam, in eodem brachio vnam, in sinistro femore vnam, in dextra parte femoris duas, in coxa duas, in genu dextro vnam, in eadem tibia vnam, in crure duas, in eodem pede vnam, in dextra manu vnam, in claua quam eadem tenet manu, vnam, in leonina pelle quatuor. Sunt omnes vigintiquatuor.

C O R O N A.

8 CLARA Ariadnæ propius stant signa Coronæ.
Hunc illi Bacchus thalami memor addit honorem.

8 HÆC corona dicitur esse Ariadnes, quæ Liber astris intulisse dicitur, dum eius nuptias dii in insula Creta celebraret, cogitans præclaram facere, pro qua primum noua nupta coronata est. Sed qui Cretica conscripsit, refert, quia cum

Liber ad Minoem regem venisset, ut Ariadnen filiam eius duceret uxorem, coronam dono Ariadna dedisse Vulcani opere factā ex auro & gemmis preciosis, & talis fulgoris fuit, ut Thesea ex Labyrintho liberaret, quæ post astris affixa est, cum in Naxon utrique venissent. Signum amoris eius crines ostendunt. & est stellis fulgentibus sub cauda Leonis. Habet autem stellas nouem in circuitu positas, quarum tres sunt splendidae.

OPHIUCHVS.

9 **T E R G A** nitens stellis, à quo se vertice tollit,
 Succiduis genibus lapsum & miserabile monstrum,
 Hic Ophiuchus erit, longe caput ante nitendo,
 Et vastos humeros, tum cætera membra sequuntur.
 Illis languet honor humeris, manus integer ardor.
 Luna etiam mensē cū pleno diuidit orbe,
 Lux tenuis manibus per quas elabitur Anguis
 Pressus vtraque manu, medium cingens Ophiuchum.
 Scorpius ima pedum tangit, sed planta sinistra
 Intergo residet, vestigia dextera pendent.
 Est impar manibus pondus, nam dextera paruam
 Partem anguis retinet: per leuam attollitur omnis:
 Quantumque à leua distantia Serta notantur,
 Erigitur tantum Serpens, atque vltima mento
 Stella sub ætherea lucet crinita corona,
 Ad quam si dorso peruadit lubricus Anguis,
 Insignes cælum perfundunt lumine Chelæ.

9 **H I C** est serpentarius qui super Scorpionem stat, tenens vtraque manu serpentem, qui ab astrologis dicitur fuisse Æsculapius filius Apollinis, qui cū medicina arte vteretur, mortuos fertur suscitasse. Quamobrem iratus in eum Iupiter, domum eius cum ipso fulminis ictu percussit. Rogatū autem Apollinis patris, Iupiter ei arte sua rursus post obitum defuncto animam restituisse ad vitam, & inter astra constituisse putatur. Habet autem stellas, in capite claram vnā, in singulis humeris claras singulas, in sinistra manu tres, in dextera quatuor, & duas ex eis claras: in singulis lumbis singulas, in singulis genibus

nibus singulas, in dextra tibia claram vnam, in singulis pedibus singulas claras. sunt omnes XVI I.

SERPENS quem tenet in manibus habet, stellas in orificio duas, in flexura capitis spissas quatuor, in manu Ophiuchi duas claras, in prima flexura octo, in secunda, quam tenet in dextra manu, alias octo, in tertia vsque ad caudam sex. sunt omnes stella serpentis triginta.

SCORPIVS.

SCORPIVS sane inter astra à Ioue illatus est, pro eo quòd ferunt ex terra ortum, summissumque qui Oriona interficeret, ob eius loquacitatem, quòd ex venatione nullam se feram relinquere diceret: isque Oriona percussit & occidit, & inde à Ioue astru illatus est, vt eius naturam futuri homines intelligerent. Nigidius autem dicit Scorpionem ad perniciem Orionis in insula Chio in monte Chelippio ortum, voluntate atque ope Diana. Nam cum in monte Celfonio venaretur, irridens Dianam, contemnebat eius opera quæ in monte constituebat. Itaque Diana dicitur misisse Scorpionem qui Orionem vita priuaret: postea ab Ioue impetrasse, vt Scorpio in duodecim signorū memoria cōstitueretur. Hic ob magnitudinem in duo domicilia partitur. etenim ad aliud tendūt brachia eius, ad aliud corpus & cauda & aculeus. Habet autē stellas in vno quoque cornu duas, in ore vnam claram, in fronte duas, in dorso claras tres, in ventre duas, in cauda quinque, in aculeo duas. sunt omnes XIX. ex his quatuor quæ sunt in Cornibus eius, duæ priores claræ, & duæ obscuræ Libræ assignantur, quam Chelas Græci dicunt.

ARCTOPHYLAX.

- 10 INDE Helicē sequitur senior, baculóq; minatus
Se velle Arctophylax, brachiorum munera cæcus
Icarus, ereptam pensauit munere ripam.
Non illi obscurum caput est, non tristia membra:
Sed proprio tamen vna micat sub nomine flamma,
Arcturum dixere, sinus quæ vincula nodant.

- 10 BOOTES, qui & Arcturus, fertur esse custos Plaustrī, eo quòd Plaustrum sequitur, id est Septentriones, & quasi succinctus sit Septentrionibus. Hunc dicunt Arcadem Iouis filium esse, de cuius pòst nomine Arcadia dicta est, quem Lycaon Pelasgi filius, cum Iouem hospitio recepisset, infantem membratim lacerauit, & Ioui in epulis apposuit, tentans Iouem, vtrū deus esset. Iupiter autē dicitur domum Lycaonis fulmine incendiisse, eoque loco ciuitatem constructam quæ Trapezos appellata est. Lycaonem verò cōuertisse in lupum, Arcadem autem compactis membris ad vitam reduxisse, & cuidam caprario dedisse nu-

triendum. Qui cum adulta iam aetate esset, matri inscius vim inferre voluit, quos cum incolæ Lycaei montis occidere vellent, Iupiter utrosque liberâs, astris intulit: qui ut res gesta est, ita manent, illa versa natura, hic impetum faciens, quem Bootem Homerus vocat. Habet autem stellas, in dextra manu quatuor, quæ non occidunt: in capite claram unam, in singulis humeris singulas, in singulis mammillis claras singulas, in dextra parte corporis sub mammilla obscuram unam, in dextro cubito claram unam, inter utraque genua claram unam, & magnam quæ est Arcturus: in singulis pedibus singulas fiunt omnes XIIII.

VIRGO.

- 11 FVLGET spica manu, maturisque ardet aristas,
 Quam te diua vocant: tangunt mortalia si te
 Carmina, nec surdam præbes venerantibus aurem,
 Exosa heu mortale genus, medio mihi cursu
 Stabunt quadrupedes, & flexis lætus habenis,
 Téque tuumque canam terris venerabile numen.
 Aurea pacati regeres cum secula mundi
 Iustitia, inuiolata malis, placidissima virgo,
 Seu genus Astræi fueris, quem fama parentem
 Tradidit astrorum, seu verò intercidit ævo
 Ortus fama tui, mediis te læta ferebas
 Sublimis populis, nec dedignata subire
 Tecta hominum & puros mores sine crimine, diua
 Iura dabas, cultumque nouo rude vulgus in omnem
 Formabas vitæ sinceris artibus usum.
 Non dum vesanos rabies nudauerat enses,
 Nec consanguineis fuerat discordia nota,
 Ignotique maris cursus, priuatæque tellus
 Grata satis, neque per dubios auidissima ventos,
 Spes procul amotas fabricata naue petebat
 Diuitias, fructusque dabat placata colono
 Sponte sua tellus, nec parui terminus agri

Præstabat dominis signo tutissima rura.

At postquam argenti crevit deformior ætas,
 Rarius inuisit maculatas fraudibus vrbes,
 Serâque ab excelsis descendens montibus, ore
 Velato, tristisque genas abscondita ripa,
 Nulliusque larem, nullos adit illa penates.
 Tantum cum trepidum vulgus cœtusque notauit,
 Increpat, O patrum soboles oblita priorum,
 Degeneres quæ habuit semperque habitura minores,
 Quid me nunc habitus super & mala vota vocatis?
 Quærenda est sedes nobis noua: secula vestra,
 Artibus indomitis tradent scelerique cruento.
 Hæc effata, super montes abite alite cursu,
 Attonitos linquens populos, grauiora pauentes.

Ærea sed postquam proles terris data, nec iam
 Semina virtutis vitiis demersa resistunt:
 Quisque priora tenet vestigia, quisque secunda:
 Ferrique inuento mens est latata metallo,
 Polluit & taurus mensas, assuetus aratro.
 Deseruit propere terras iustissima Virgo,
 Et cæli sortita locum, quâ proximus illi
 Tardus in occasum sequitur sua plaustra Bootes.

Virginis at placide præstanti lumine signat
 Stella humeros, Helicénque ignis non clarior ambit,
 Quisque micat cauda, quique armum fulget ad ipsum,
 Quisque priora tenet vestigia, quique secunda
 Clunibus hirsutis & qui sua sidera reddit:
 Nanque aliæ quibus expletum ceruixque caputque,

Vatibus ignotæ priscis, sine honore feruntur.

- 11 **A**D aspectum autem Bootis Virgo constituta est, quæ Erigone dicta est, quæ inter Leonem & Libram in Zodiaco locum tenet. Hanc Hesiodus Iouis & Themidis filiam esse dicit, nomine Iustā. Hunc secutus Aratus dicit, quod cū esset immortalis, in terris morabatur, & à virorum aspectu se subtrahere solita, cum fœminis consulo ludere & conuersari videbatur, & ab eis Iusta vocabatur, & nondum inter homines nequitia, neque navigationem fuisse: sed illā in terris moratam, æquitatem hominibus præstitisse eo seculo quod aureum dicebatur. sed postquam diminuti homines à quietate quieuerunt, illa cum eis minimè conuersata est: postquam verò hominum mores in deterius versi sunt, in toto se è terris abstulit, & in ea parte celi habitauit qua numeretur. Nonnulli autem eam esse Cererem, eo quod spicas teneat: alij Atargatin. quidam verò Fortunam, pro eo quod sine capite astris infertur. Nigidius de Virgine ita refert: Virginem Iustitiam dici siue Æquitatem, quæ ab hominibus recesserit, & ad immortales merito transierit. Nam cum inter mortales conueniret omnibus locis cōciliabulisque solitam cōsistere, & præcipere hominibus ne temere à iustitia & æquitate discederent: qui quandiu monitu eius obdicerent, diu in vita sine cura & sollicitudine futuros: sed cū negligentius æquitatem obseruantes declinarent, insidiisque cupiditate & auaritia alter alterum deciperet, ab hominibus discessisse, & digna caelesti numero immortale præmiū pietatis possedit. Habet autē stellas in capite obscuram nimis vnā, in singulis humeris singulas, in vnaquaque ala obscuras duas: ex eis quæ sunt in dextra ala à parte humeri, est clara vna: & in singulo cubitus singulas, in singulis manibus singulas: illa quæ dextra, clarior est, & vocatur Spica: in tunica obscuras sex, in singulis pedibus singulas. sunt omnes decem & nouem.

G E M I N I.

- 12 **Q**V A media Helice, subiectum respice Cancrū:
At capiti suberunt Gemini.

- 13 **H**I dicuntur Castor & Pollux, fratres Gemini maxima concordia, è quibus cum vnus cecidisset in pugna quam aduersus Athenienses gerebant, alter immortalitatem accepit, quos Iupiter utrosque calo intulit, sideribusque Geminos nominauit, qui Salutares sunt appellati. Nam & horum stella ita se habent, vt occidente vna, oriatur altera. Alij volunt Zethum & Amphionem esse, ideo vnus zonam, alter lyram habet. Nigidius deos Samothracas dixit, quorum argumentum nefas sit enumerare, propter eos qui ministerijs præsunt. item dicit Castorem & Pollucem, Tyndaridas, Geminorum honore decoratos, quod principes pacationis dicantur: quod mare totum prædonibus maleficisque pacatum reddidissent, & quo in tempore nauigauerint cum Iasone atque

Hercule ad pellem inauratam auferendam, multis laboribus tempestatibusque conflicti, periculorum atque animorum experti, impendia laboribus liberare studuerunt: atque cum à Ioue essent elati, petierunt à patre, ut sibi liceret in eo cali loco constitui, unde mortalibus auxiliantes prospicere possent. Quamobrem eis concessum est immortali memoria locoque constitui, & plerisque mortalibus auxiliantes sui conspectus gratia præbent. Quorum prior habet stellas, in capite claram unam, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito unam, in eadem manu unam, in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas. sunt omnes nouem. Alter qui Propus appellatur, is iuxta cancrum est, habet stellas, in capite claram unam, in singulis mammillis singulas, in sinistro cubito duas, in eadem manu unam, in sinistro genu unam, in singulis pedibus singulas, in sinistro pede vltima distantia unam: quæ vocatur Propus. fiunt simul decem. Hi sunt inter duodecim signa zodiaci circuli: sed in medio circulo æquinoctiali tropici hiemalis, qui Australis appellatur, sita sunt.

CANCER in astris positus esse dicitur, beneficio Iunonis, Quod cum Hercules cum Hydra ad fontem Lernaum depugnaret, hic Cancer Hercules pede morsu deprehendit, ut Panyasis auctor dicit, quem miratus Hercules, calcatum contriuit, beneficioque Iunonis magnis honoribus decoratus est. idem duodecim signorum numero annumeratus. sunt in hoc signo alia stellæ quas Græci ὄνους dicunt, Quod cum Liber à Iunone insania obiecta fugeret, ad occursum Dodonæi Iouis, eiusque in templo responsa peteret, ut Philiscus refert, magni imbres cum grandine orti sunt, ea parte qua transiturus erat. A sinis è contrario transeuntibus per aquas, in vno ex his sedens & ipse transuectus est sine periculo, & ab insania liberatus. Vni autem ex his effecisse dicitur, ut voce humana loqueretur, & post paucum tempus cum Priapo contendere cœpit de membro naturali. Priapus compressum asinum occidit. Iouis autem beneficio vtrique immortalis honore donati astris sunt illati. Est & altera origo, quæ infertur ab aliis: Quod cum aduersus gigantes dii bellum agerent, idem Liber & Vulcanus & Satyri asinis insidentes, profecti sunt ad pugnam. Quod genus viso tumultu diro, cum murmure rugissent, gigantes eorum voce territi fugerunt. & confestim dii de gigantibus triumphauerunt: & ideo una cum praesepio suo astris sunt illati, & in signo nobilis Cancris positi, cuius cursum ad occasum tendit. Habet autem stellas in cornibus anterioribus duas claras, & tres obscuras, quæ appellantur Nubilum: quod circa eum videtur, Praesepium dicitur: in ore unam, in dextris pedibus singulas: sunt quatuor obscuræ. in sinistris priores claras duas, in secundo unam, in tertio unam, in extremo minore unam, in testa duas. sunt omnes X V I.

- Q V A posterior pes,

Horrentesque iūbas & fuluum cerne leonem.

Hunc vbi contigerit Phœbi violentior axis,

Accensa in Cancro iam, tunc geminabitur æstas.

Tunc lymphæ tenues, tunc est tristissima tellus.

Et densas lætus segetes bene condit arator.

Ne mihi tunc remis pulset vaga cœrula puppis:

Dem potius ventis excluso vela rudente,

Excipiámque sinu zephyris spirantibus auras.

LEONEM beneficio lunonis inter astra collocatum dicitur, eo quòd virtute ceteras præcellat. Perianthus Rhodius refert eum ob primos labores Hercules memoriæ causa, honorifice astris illatum. Nigidius refert hunc Leonem nutritum apud Lunam iussu lunonis, & in terra Arcadia in regione Nemææ in spelunca * Mithdimon nomine fuerit, quã quidam Aphrifo dicunt, & iussu lunonis ad Hercules exitium dimissum, quem Hercules iussu Eurysthei interfecit cum Molorcho hospite suo, cuius clauã pro viribus tributam principio est adeptus, cum qua Leonem interfecit, itaque postea claua pro gladio, pelle pro scuto reliquo tempore vti cœpit, & apud omnes mortales gratus ob virtutem haberi cœpit: lunoni porro magis odio esse. Quapropter leonẽ celesti memoria dignatum voluntate lunonis nos arbitramur. Hic notabilis & maximus inter signa est. Plerique volunt Nemææ gymnicos ludos ob hunc Leonem institutos. hic totus figuratur. Habet stellas, in capite tres, in collo duas, in pectore claram vnam, in spina tres, in cauda media vnam, in vltima cauda claram vnam, in medio ventre vnam, sub pectore duas, in priore pede claram vnam, sub ventre vnam claram, in medio ventris vnam, in posteriore pede claram vnam, in genu posteriori claram vnam sunt omnes decem & nouem. Videntur aliæ stellæ obscuræ septem iuxta caudam eius, quæ vocantur crines Berenices, & sunt earum virginum quæ Lesbo perierunt. illa autem magna & clara quæ in pectore eius est, appellatur Tyberone.

ERICHTHONIUS.

14 EST etiam Aurigæ facies, siue inclyta forma,
Natus Erichthonius, qui curru sub iuga duxit
Quadrupedes, seu Myrtoas demersus in vndas
Myrtilos hunc potius species in sidera reddit.

Sic nulli cursus, sic ruptis mœstus habenis,
 Perfidia Pelopis raptam gemit Hippodamiam.
 Ipse ingenstransuersus abit læuam Geminorum.
 Maiorísque Vrsæ contra delabitur ora.
 Numina præterea secum trahit: vna putatur
 Nutrix esse Iouis, si vere Iupiter infans
 Vbera Crætææ mulsi fidissima capræ:
 Sidere quæ claro gratum te gestat alumnum,
 Hanc auriga humero totam gerit: at manus hœdos
 Ostendit, nautis inimicum sidus in vndis.
 Orbis ab oceano celsus rapit: haud semel hœdi
 Iactatam videre ratem nautasque pauentes,
 Sparsâque per sæuos morientum corpora fluctus.

- i 4 HIC agitator Erichthonius dicitur fuisse Vulcani & Mineruæ filius. Qui Vulcanus cum Ioui fulmē efficeret, ab Ioue promissum caput, ut quicquid vellet præsumeret, ille Mineruam in coniugem petiuit. Iupiter imperauit Mineruæ ut virginitatem defenderet. Dūque cubiculum introirent, certando Vulcanus semen in pavementum iecit, vnde natus est Erichthonius, quem Minerva in cista abscondit, draconēque custode appposito, duabus sororibus Aglauro & Pandroso commendauit. Hic primus currus homines equis iunctus docuit similes quadrigæ solus facere. primū Panathenæa constituisse, arcem templūque edificasse dicitur, Quē Iupiter miratus astris receptū memoriæ tradidit. In hoc signo & Capra est, quam in humero portat, quæ Iouem nutriuit. Itemque eius filij Hædi, quos auriga in brachio portat, qui fluctus significare dicuntur, noscuntur. Nisæus de capra hoc refert, datur Iouis infans nutriendus & hemidi Althææ quæ fuit domina capræ, quæ ex ea Iouem nutriuit. Iffe autem hanc capram filiam Solis dicunt, cuius aspectus iam atrox fuisse dicitur, ut Titanes eam timerent, rogarentque matrem Terram, ut eam abderet. Terra autem in antro clausam a malithæa tradidit custodiendam, ibique Iouem cum cura a malithæa educasse. Qui cum esset iuuenis, & ille contra Titanes inermis vellet pugnare, eius pellem dicitur acceptam pro scuto habuisse, quod semper Titanibus agitator timori fuerit, & dicebatur media pelle Gorgonæ caput habere: eo testus tegmento capræ, tergo alierius pellis testâ restituit, vitæ etiam immortalitate donauit, calique astris inulit, & eius pellem appellauit. Alius placet agitatore Myrtulum esse Mercurij filium Oenomai aurigam, & à patre Mercurio astris

illatum, cuius caput non multum distat ab Helice, genua apponuntur Geminis, pedes iuxta Tauri cornua. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas, sed ea est clarior quæ in sinistro humero est, & appellatur Capra: in singulis genibus singulas, in dextra manu vnâ, in sinistra duas, & super ipso brachio stellas duas, quæ vocantur Hædi. sunt omnes simul decem.

T A V R V S.

15 A V R I G Æ pedibus trux adiacet ignea Taurus
Cornua fronte gerens, & lucidus igne minaci,
Quem Liber ignarum cæli formando docebat:
Et caput, & patulas nares, & cornua Tauri:
Fronte micant Hyades: quæ cornua flamma sinistri
Summa tenet. sub hæc eadem, vestigia dextra
Aurigæ, mediaque ligant compagine diuos.
Myrtilos exoritur summo cum Piscibus ore,
Totus cum Tauro lucet, ruit oceano bos
Ante, super terras cum fulget Myrtilus ore.

15 P O R R O Taurum inter astra quidam putant positum, propter Iouem quoddam in bouem sit fabulose conuersus. Nigidius hunc Iouem à Neptuno fratre per gratiam adduxisse, qui in figura Tauri sensum humanum haberet quæ Iupiter Sidonem misit, ut Europam Agenoris filiam ad se portaret, isque per pelagus Sidonem venit, ibique Europam inter aequales suas ludentem in templo Æsculapii conspexit, eamque repentino arreptu collocatam suo tergo deuexit ad Iouem in insulam Cretam. Ob hanc igitur causam Iupiter Taurum sideribus dignatus est immortalis memoria inferre. Eratosthenes dicit hunc esse qui coit cum Pasiphae. cuius priores partes apparent, reliquum corpus non apparet propter fæmineum sexum. spectat autem orientem. In signo autem Tauri frons & facies, Hyades vocantur, quas Pherocydes Athenæus nutrices Liberi dicit, quæ Dodonides nympha vocantur. Quæ cum à Lycurgo captiuitatem timentes, fugerent Thebas, ne sibi à Iunone aliquid paterentur, Iupiter calo illatas sideribus honorauit, Hyadesque appellauit, quod nascente Libero eas inuenerit, quas in signum temporis posuit: vel quod sint pluviales: verum enim pluere est, quia earum ortus imbres concitat: vel quia in modum Y literæ posita sunt. Musæus & ista refert, Ex Atlante & Hya duodecim filia procreatae sunt, & filius Hyas, quem dum ab apro vel Leone occisum sorores omnes nimis diligentes flerent, obierunt: è quibus quinque stellas figuratas Hyades appellauerunt: septem autem, Pleiades. Myrtilus autem quinque filias Cadmi esse dixit. Habet autem Taurus stellas, in capite

capite quinque, quæ Hyades appellantur: id est in cornibus singulis singulas, in fronte duas, in naribus unam: hæ sunt Hyades: in singulis genibus singulas, in ungue anteriore duas, in palmaribus duas, in collo unam, in dorso tres, è quibus nouissima splendida est: in ventre splendidam unam, in pectore unam, in palla unam sunt omnes XV 11. ab excisione Tauri usque ad id quod septem stellæ, sunt quas quidam Pliades vel Pleiades dicunt, quæ non videntur simul, eo quod septima obscura sit.

CEPHEVS.

- 16 IASIDES etiam cælū cum coniuge Cepheus
 Ascendit, totaque domo: quia Iuppiter auctor
 Est generis. prodest maiestas sæpe parentis.
 Ipse breuem patulis manibus stat post Cynosuram,
 Diducto passim quantum latus à pede dextro,
 Cepheus extremam tangit Cynosurida caudam:
 Tantundem à leuo distat minor. utraque iungit,
 Regula. Cepheos vestigia baltheus ambit.

- 16 CEPHEVS in ordine quarto loco positus est, quem septentrionalis circulus occupat, à pedibus usque ad pectus: reliquus medius est Arcturo, Æstiuo tropico circulo. fuit ergo, sicut Euripides scribit, Æthiopum rex, Andromedæ pater, qui filiam suam ad cetum dicitur exposuisse, quam Perseus saluauit: eiusque causa, et ipse pater beneficio Minervæ sit astris illatus. Habet quidem stellæ, in capite splendidas duas, in singulis humeris singulas, in singulis manibus singulas claras, in singulis cubitis obscuras singulas, in zona tres obliquatas, in dextra coxa unam, in sinistro genu duas, supra pedes quatuor, in ultimo pede unam. sunt omnes XIX.

CASSIPEIA.

- 17 QVA latus afflexum sinuosi respicit Anguis,
 Cassiopia virum residet sublimis ad ipsum,
 Clara etiam pernox cælo cum Luna refulget,
 Sed brevis & paucis decorata in sidere flammis,
 Qualis ferratos subicit clauicula dentes,
 Succutit, & foribus præducit vincula claustris:
 Talis dispositis stellis ipsa horrida vultu,

Sic tendit palmas ceu sit planctura relictam
Andromedam, meritæ non iusta piacula matris.

- 17 **CASSIEPEIA** interea (vt refert Sôphocles carminū vates) dicitur præposuisse formam suam Nereidibus, ob quam rem ira Neptuni Ceto transmissio vastabatur eorum terra: expostulatamque Andromeden & Ceto propositā: ob quam rem longe habitus eorum diuersus est. ita autem est Cassiepeia in sella sedens. Habet in capite stellam claram vnā, in singulis humeris singulas claras, in dextra mammilla claram vnā, in dextra manu claram & magnā vnā, in sinistra manu claram vnā, in vmbilico claram & magnā vnā, in sinistro femore duas, in eodem genu claram vnā, in vnoquoque angulo sellæ in qua sedet, singulas claras. sunt omnes XIII.

ANDROMEDA.

- 18 **NEC** procul Andromede, totam quam cernere
Obscura sub nocte licet, sic emicat ore, (nondum
Sic magnis humeris candens nitet, ac media ambit,
Ignea substricta fulget qua zonula palla,
Sed pene facies remanet, districtaque pandit
Brachia, ceu magni teneantur robore laxi.

ANDROMEDA filia fuit Cephei & Cassiepeia, quæ adamata est à Cupidine, & datum est responsum vt traderetur Ceto ad deuorandum. Quæ suspensa inter duos montes, & exposita Ceto est cum omnibus ornamentis. à Perseo autem liberata est, & ob id Persea dicta: beneficiōque Mineruæ astris recepta est. Euripides etiam dicit intra astra collocatam vt labor Persei æternus pateret, manibus eius extensis, quemadmodum Ceto opposita est. Quæ cum à Perseo liberata esset, neque patri, neque matri voluit commorari, sed continuū cum Perseo profecta est. Habet stellas, in capite claram vnā, in singulis humeris singulas, in singulis cubitis claras singulas, in dextra manu claram vnā, in eodem brachio claras duas, in zona tres, sub zona quatuor, in singulis genibus claras singulas, in dextro pede duas, in sinistro pede vnā. sunt omnes XXI.

EQVVS DIMIDIVS.

- 19 **ANDROMEDÆ** verò radiat quā stella sub
Aluo, fulget equus: tres armo, sed latera aquis (ipsa
Distinguunt spatiis: capiti tristissima forma,
Et ceruix sine honore obscuro lumine sordet.

Spumanti mandit sed quæ ferus ore lupato,
 Et capite & longe ceruice insignior exit
 Stella nitens, armis laterique simillima magno.
 Nec totam ille tamen formam per singula reddit.
 Primo præstat equo, medio rapta ordine membra
 Destituunt, visus radiis hinc surgit imago.
 Gorgonis hinc proles in Pierio Helicone,
 Vertice cum summo nondum decurreret vnda,
 Musæos fontes dextri pedis ictibus hausit.
 Inde liquor genitus nomen tenet Hippocrenen.
 Fontes nomen habent, sed Pegasus æthere summo
 Veloces agitat pennas, & sidere gaudet.

- 19 *EQVVS præterea dimidius est, priore parte patens vsque ad umbilicum. Aratus dicit super Geniculatorem situm, & iam astrum illatum, eo quod à celsitudine Heliconis montis percusso pede dextro aquam produxit, quem liquorem Hippocrenen dicunt. Quidam pro eo quod Iupiter eo usus fuerit. Nonnulli verò pegasum putant qui ad astra pro Bellerophonis interitu euolauerit. Euripides dicit Melanippen Chironis filiam esse, quæ compressa grauida, profugit in Pelion montem, & dum à patre comprehendi timeret, deorum misericordia conuersa in equum ad astra conscendit, cuius posteriores partes corporis propter fœminei sexus pudorem non videntur. Habet autem stellas, in facie claras duas, in capite claram vnā, in singulis auribus singulas claras, in maxilla vnā, in ala proxima capiti claram vnā, in humero alæ dextræ vnā, in media ala vnā, in extremis pennis vnā, in armo vnā, in pectore vnā, in spina vnā, in umbilico claram vnā, in singulis genibus singulas, in singulis ungulis singulas. sunt omnes XV III.*

ARIES.

- 20 *INDE subest Aries, qui longe maxima torrens Orbis, & ad finem spaciis non tardior oram Peruenit, & quando grauiore Lycaonis Arctos Axem vel tutor quem tanto gravior ille Distantes cornu properat contingere meras.*

Clarâque non illi est facies, nec sidera possunt,
 Officiat si Luna, sua virtute nitere.
 Sed quærendus erit zonæ ratione micantis,
 Vt chelæ, candens aut baltheus Crionis.

- 20 **ARIES**, ut Hesiodus & Pherecydes dicunt, inter astra collocatus est, propter Phrixum & Hellen Athamantis & Nebulæ filios. Qui cum nouercam occidere vellent, insani à Libero dicuntur effecti: qui dum in silua errarens, mater eis Arietem aurata pelle fertur adduxisse, qui cum nauigare vellent, in mare proiecti sunt, quod pelagus ab Helles nomine Hellespontus vocatur. Helle autem (ut aiunt) à Neptuno saluata est, & ex ea puerum Pæonem genuit. Phrixus autem insidens præparato arieti, Colchos adductus est ad Æetam regem, ibique Arietem Marti immolauit, eique suam auream pellem concessit, antequam inter astra processisset, quam Draco custodiuit. Genitum autem hunc Arietem dicunt ex Neptuno & Theophane Altidis filia, quam cum adamasset, in insulam Crinnissam traduxit, inque ouem conuertit, cum qua in Arietem mutatus concubuit, ex qua Aries chrysoellus natus. Nigidius hunc Arietem dicit ducem & principem esse signorum zodiaci circuli. Immortali autem honore donatum, quod cum Liber exercitum in Aphricam duceret, & aqua inopiâ pateretur, subito Aries ex arena exiuit, & Liberum cum suo exercitu ad aquam perduxit diuinitus. Hoc facto Liber eum Arietem Iouem Ammonem appellauit, eique sanum magnificum fecit, eo in loco in quo reperta est aqua, & abest ab Alexandria itinere dierum nouem, locus arenosus & serpentum multitudine plenus, & ab arena Ammon est nominatus. Præterea Aries dux aqua, immortalis mutatus, & cæli sidera consecutus. Conuertit autem caput ad Taurum, ipse autem assequitur aliis signis. Habet autem stellas, in capite vnam, in auriculis tres, in collo duas, in summitate pedum anteriorum singulorum singulas, in dorso quatuor, in cauda vnam, in ventre tres, in summitate singulorum pedum posteriorum singulas. sunt omnes XVIIII.

DELTOTON.

- 21 **EST** etiam propiore deum cognoscere signo,
 Deltoton, si quis donum hoc spectabile Nili,
 Diuitibus veneratum vndis in sede notarit.
 Tres illi laterum ductus, æquata duorum
 Sunt spacia, vnius breuior, sed clarior ignis.
 Hinc Aries iuxta medium Deltoton habebit.

- 21 **SUPER** caput Arietis non longè ab Andromedæ pedibus adiacet signum

quod Græci ob similitudinem Delta literæ, Deltoton vocant: Latini autem ob proprietatem formæ, Triangulum dicunt. Quod quidam à Ioue per Mercuriū inter astra positū dicunt, super caput Arietis, pro eo quod obscurum esse dicitur. Quidam verò dicunt Ægypti esse effigiem, stellis figuratam in tribus angulis, id est trigono, & Nilum talem ambitum facere. Habet autem stellas tres, in singulis angulus singulas, è quibus vna est clarior.

PISCES.

- 22 **I N T E R** lanigeri tergum, & Cepheida mœstā
Hinc vltra gemini Pisces, quorum alter in austrum
Tendit, Threiciū boream petit alter, & audit
Stridentes auras, niueus quas procreat Hæmus.
Non illis liber cursus, sed vincula cauda
Singula vtrunque tenent vno coëuntia nodo.
Nodum stella premit Piscis qui respicit auras
Threicias. dextram Andromedæ cernuntur ad vlnā.

- 22 **PISCES** hi sunt, & maior Piscis. Nigidius hos Pisces dicit in flumine Euphrate fuisse, & ibi ouum inuenisse miræ magnitudinis, quod volentes eiec-
cerunt in terrā, atq; ita colūbam insedisse, & post aliquot dies exclusisse eā sy-
riæ quæ vocatur Venus: maximè quæ misericors ad homines pertinebat: quæ-
que multa quæ ad vtilitatē hominibus verterentur, ea dicitur inuenisse. Quæ,
quoniā Iupiter sapius à Mercurio laudari nominariq; audiret, quod in deos
religiosa, in hominibus officiosa diligēter fuerit, rogata à Ioue quod sibi optan-
ti tribui postularet: illa ait, vt pisces qui suam originem seruassent, immorta-
li præmio afficerentur. Iupiter in duodecim signis Pisces siderum splendore de-
corauit. Vnde hodie quoque syriæ neque hos Pisces edunt, & columbas potesta-
te decorant. Horum autem vnus aquilonius est, alter australis, ex aduerso cau-
dis vtrunque positus. Habent inter se alligamentum luteum, continens vsque ad
priores pedes arietis. Andromedæ autem humerus dexter, piscis est signum. Ha-
bet idem aquilonius stellas duodecim. Alligamentum luteum, quo continentur
in parte boreæ, habet stellas tres, in parte noti tres, ad orientem tres, ad occi-
dentem tres. Australis piscis quindecim sunt omnes XXXIX.

PERSEVS

- 23 **T A N T V S** & ille micat, tantum occupat ab Io-
Dextra sublata similis, prope Cassiopeiam: (ue cæli.
Sublimis fulget pedibus: properare videtur,

Et velle aligeris purum æthera tangere palmis.

- 23 **PERSEVS** quidem ex Danae & Iouenatus est. Iupiter enim in similitudinem aurei imbrus se transformans, oppressam delusit Danaen, Acrisij regis Argiuorum filiam, quam pater à Ioue vt vitiatam cognouit, intra arcam includens, præcipitavit in mare: quæ delata ad Italiam, inuenta à quodam piscatore, & oblata regi, eam sibi fecit uxorem, vna cum Perseo quem enixa est in mari. Qui missus ad Polydecten regem insule Seriphi, acceptus à Mercurio talaribus, & à Vulcano harpe adamantina, per aëra iter faciens ad Gorgones Phorci filias venisse perhibetur, quæ angues pro crinibus dicuntur habuisse, quosque vidissent in lapides conuertere. Gorgones tres feruntur fuisse sorores, vno oculo, vna pulchritudine inter se communicantes: quarum nomina putantur, primæ Stheno, secundæ Euryale, tertiæ Medusa. Quidam verò eum à Minerva missum dicunt, & ab ea clypeum vitreum accepisse, per quem videre nec videri ab eis posset. Qui cum Gorgones dormientes inuenisset, caput Medusæ abscidit & Minervæ tradidit, quod illa in suo pectore aptauit, vt in bello terribilior esset. Perseum autem inter sidera collocavit. Habet autē stellæ, in capite vnā, in singulis humeris claras singulas, in manu dextra clarā vnā, in eodem cubito vnā, in manu sinistra vnā, in dextra parte lumborum clarā vnā, in sinistro femore clarā vnā, in singulis genibus singulas, in singulis tibis singulas, in singulis pedibus singulas, in capite Gorgonis circumquaque tres, in harpe vnā. fiunt omnes XVIII.

PLEIADES.

- 24 **SIDERA** cōmunem ostendunt ex omnibus Septem tradūtur numero, sed carpitur vna, (ignem. Deficiente oculo distinguere corpora parua. Nomina sed cunctis seruauit fida vetustas. Electra, Alcyonéque, Celænoque Taygetéque, Et Sterope, Meropéque simul, formosaque Maia, Cæli ero genitæ, si vere sustinet Atlas Regna Iouis, superosque, atque ipso pondere gaudet. Lumine non multo Pleias certauerit astris: Præcipuo sed honore ostendit tempora bina: Cū primū agricolam ventus supereminet auster, Et cū surgit hiems portu fugienda peritis.

- 24 **PLEIADES** à pluralitate Græci vocāt: Latini, eo quod vere exoriantur

Vergilias dicunt. Dicit autem Pherecydes Athenæus, septem sorores fuisse, Lycurgi filias, ex Naxo insula, & pro eo quod Liberum educauerunt, à Ioue inter sidera sunt relata. Harum nomina putantur, Electra, Alcyone, Caleno, Asterope, Merope, Taygete, Maia: quarum septima, ut ait Aratus, vix intueri potest, quam quidam praetimore Orionis fugisse putant: quidam à Sole persecutam arbitrantur, vocatamque Electram, quæ non sustinens videre casus pronepotum, fugerit. Vnde & illam dissolutis crinibus propter luctum ire asserunt, & propter comas, quidam Cometen appellant. Nonnulli verò Meropen esse autumant, quæ nupta à quodam viro, nominata est Hippodamia. Musæus autem refert filius Atlantis fuisse septem, ex quibus sex clarae sunt, una obscura. cū dijs concubuerunt, tres cum Ioue, & ex Electra Dardanus, ex Maia Mercurius, ex Taygete Lacedæmon: cum Neptuno dua, Alcyone, ex qua Herus: Caleno, ex qua Lycius: cum Marte Asterope, ex qua Oenomaus: Merope, cum Sisypho. Magnam apud homines dignitatem habent.

LYRA

25 **TEMpora læua premit Parthi subiecta draconis,
Summa genu subuersa tenet quæ se Lyra voluit:**

31 **LYRAM** inter astra collocatam dicunt, propter honorem Mercurij qui eam condidit ex testudinis similitudine, de Apollinis bouum cornibus: qui intendit chordas septem Atlantidum numero. Regrediente igitur Nilo ad suos meatus, inter cetera relicta etiam testudo est, quæ cum putrefacta fuisset & nervi eius extensi intra corium remansissent, percussa à Mercurio sonitum dedit: in cuius similitudinem Mercurius Lyræ fecit, quam postea Apollini datam, alij Orpheo dicunt, eo quod vnus ex musis, id est Calliopæ sit filius. fecit autem chordas nouem iuxta numerum musarum. Tantæ nanque dicitur dulcedinis in modulando fuisse, ut arbores, saxa, bestias, atque inferos commouerit ob cōiugis Eurydices desiderium ad inferos descendens. Qui cum Apollinem maximum deorum honoraret, Liberum autem patrem à quo fuerat glorificatus minime glorificaret, sedens in Pangæo monte, & expectans solus ortum, Liber indignatus misit Bacchas, ut Æschylus scribit, quæ eum membratim discerperent, collectisque membris eius sepelierunt eum in Lesbii montibus: eius Lyræ Musæo dederunt, Iouemque rogauerunt, ut eius memoriam astris inferret. Habet autem stellas, in vtrisque pectinibus singulas, in cacumine chordarum singulas, in vtrisque humeris singulas, in fundo vnam, in modulo vnam, in tympano claram atque candidam vnam. sunt omnes nouem.

CYCNVS

26 **CONtra spectat auem, vel Phœbi quæ fuit olim,
Cycnus de thalamis candens, qui lapsus adulter
Furta Iouis falsa volucer sub imagine texit.**

Haud medij fulgoris erunt pennæ: vtraque læta,
 Dexterior iuxta regalem Cepheos vlnam,
 At læua fugit instantem sibi Pegason ala.

- 26 CYCNUM dicunt inter astra constitutum, eo quòd Iupiter in Cycnum transfiguratus euolauerit in ramum Atticæ regionis, ibique compresserit Neme sin, quæ & Leda dicitur (vt refert Crates tragædiarū scriptor) quæ enixa est ouum, vnde nata est Helena: sed quoniam Iupiter rursus in calum in Cycnum transfiguratus se recepit, vt fuit pennatus, simulacrum eius sideribus reliquit. Habet autem stellas, in capite claram vnam, in dextra ala quinq; , vnā claram quæ est erga collum, in sinistra ala quinque, in pectore vnam, in cauda vnam, quæ est amplissima. sunt omnes XIIII.

AQUARIUS

- 27 OCEANO merfus, sopitas condere flammæ,
 Imbres, occasus ortusque intercipit ora.
 Et cùm terrores auget nox atra marinos,
 Multum clamatos frustra spectaueris ortus.
 Tunc rigor, aut rapidus ponto tunc incubat auster,
 Tarda ministeria, & nautis tremor alligat artus,
 Et rationem animi temeraria pectora soluent.
 Nulla dies oritur, quæ iam vacua æquora cernat,
 Puppibus & semper tumidis ratis innatet vndis.
 Interea tentare vndas iuuat, aspera sed cum
 Assultat lateri deprensæ spuma carinæ,
 Unc alti curuos prospectant littore portus:
 Inuentasque alij terras pro munere narrant,
 Interea exanimat pauidos instantis aquæ mons:
 Ast alij procul è terra iactantur in altum:
 Munit & hos breue lignum, & fata instantia pellit,
 Et tantum à leto, quantum rate fluctibus absunt.

- 27 PORRO Aquarius nomen accepisse dicitur, quòd eius exortu imbres pluri mi fiant. Quidam volunt Ganymedē eum esse, Troili & Callirrhoeis filiū, qui cum

cum in Ida monte venaretur, ob nimiam pulchritudinē à Ioue adamasus, & per aquilā raptus, inter astra est collocatus. Dehinc Aquarius dictus est, quod undas funderet. Nigidius Hydrochoon siue Aquarium existimat esse Deucalionem Thessalum, qui maximo cataclysmo sit relictus cum uxore Pyrrha in monte Ætna, qui est altissimus in Sicilia: & posteaquam se & uxorem suam in terra relictum censuit, orbitatis & vastitatis misertus, ab Ioue precari cepit, ut aut & ipsi interirent, aut hominum genus restituerent. Iupiter respondit, & per sortem indicavit, ut lapides quos ante se reperissent, post se iacerent. Reuersi itaque, quotquot Deucalion misit, viri fiebant: quos Pyrrha, sœminæ. Quo facto rursus hominum genus natum est, ob quam rem λαός Græce populus dicitur, quia lapis antiquitus Græce λίθος appellabatur. Ab antiquis quidem dicitur Aristeus filius Apollinis fuisse, quem Apollo dicitur ex Cyrene procreasse, quam compressit in monte Orphæo, qui Cyrenus est appellatus. Aristeus dicitur omnibus artibus doctus fuisse, quibus ceteros homines ad bonos fructus utilitatēque perducebat. Is cum Caniculæ signum pestiferum oriretur, & statim præsentēs fructus laderentur, & homines diuturna pestilentia afficerentur, factum est ut à dijs impetraretur, maximè Neptuno, Iouis fratre, ne tempestatibus & ventis pateretur genus humanum affici indignis calamitatibus. Itaque venia data, constitutū est à dijs, ut Caniculæ stellæ exortu, venti persisterent dies circiter quadraginta, cuiusque pestilentia vim abscinderent. Quapropter Aristeus à dijs inter astra est collocatus. Habet autem Aquarius stellas, in capite obscuras duas, in singulis humeris singulas amplas, in sinistro cubito unam, in dextro cubito unam, in singulis manibus singulas, in singulis mammillis singulas, sub mammillis singulas, in dextro lumbo unam, in singulis genibus singulas, in dextra tibia unam, in singulis pedibus singulas. sunt omnes XVIII. Effusio verò aquæ dextra laeuæque, fit stellis XXXI. Quarum duæ splendide sunt, ceteræ verò obscuræ.

CAPRICORNVS sane similitudinem habet Ægipanos: habet enim posteriorem partem Piscis, priorem Capricorni: & hunc honorem dicitur affectus, eo quod cum Ioue sit nutritus. Epimenides dicit in Ida utrosque nutritos, & ad Titanum bellum cum Ioue esse profectum: quem Iupiter victor astris intulit, quod eius opera dii armati essent: itēque matrem eius Capram, quod Dicolon inuenisset in mari, ideo Piscis cauda notatam. Nigidius Capricornum refert immortalī honore donatū, quo tempore Typhon in monte Tauro speluncam haberet, & Ægyptum incoheret, ab Iouēque concessum habuisset, quemadmodum dijs posset obistere, cum eis consilium panderet, si neque terras relinquere vellent: neque Typhonus immanitati resistere, dii posset, incōsulce figuras immutauerunt, in quam quis vellet, seu bestiam, seu volucrem, seu piscem pecudemve, Typhon se in capram transmutesset: itaque immortales figuris ignotis Typhonus ante oculos crebro versabantur: unde adhuc maximè pro dijs multas bestias observant coluntque Ægyptij. Et cum tenet Ty-

phoni neminem deorum aduersari, sibi met vacuum cognouit dominantibus, arbitratu deos se veritos, propter metum: dominabatur imperitis fortune varietate, & periculi magnitudine instantis. Nam post XVIIII. dies dicitur consilium de eo repente à dijs factum ut interficeretur: ob idque usque hodie in Ægypto hos dies, id est XVIIII. festos perpetuo, annis singulis instituerunt: in quibus diebus qui nascitur, amplius quam eos non viuit. Typhon autem fulmine interficitur ab Apolline, in templo Ægypti Memphis, ubi mos fuit solio regio decorari reges qui regnabant. Ibi enim sacris initiabantur primum, ut dicitur, reges, satis religiosè tunicati: & i auro què Apim appellat, iugum portare fas erat, quem deum maximum Ægyptij existimant. & per vicum vnum duci, ut periti existimabant, labore humanæ necessitatis, ut crudelius quæ sub eis sint abutantur. deducitur autem à sacerdote Isidis in locum qui nominatur Adytos, & iureiurando adigitur, neque mensem, neque diem intercalandum, quem in festum diem immutaret, sed CCLXV. dies peracturos, sicut institutum est ab antiquis. Sed illò reuertamur vnde digressi sumus. Igitur dij postea quæ Typhonem pœna affecerunt & interfecerunt, sancta astrorum memoria decorauerunt, & ei nomen Ægyptij, Ægipana imposuerunt, quod cum tanti dij se in bestias conuertissent, Typhon se in Capram transfigurabat. oppidumque magnificum in Ægypto adificauerunt, quod Panopolin appellauerunt. Habet autem stellæ, in singulis cornibus duas, in naribus clarim vnam, in capite claras duas, sub collo vnam, in pectore duas, in anteriore pede vnam, in summitate ipsius pedis vnam, in dorso septem, in ventre quinque, in caudæ extremitate claras duas. sunt omnes XXVI.

SAGITTARIUS

28 **BELLIGERVM** Titan etiam cum contigit
Ducentemque ferunt sinuato spicula neruo, (arcum,
Iam clausum ratione mare est, iam nauita portu
Infestam noctem fugit, ad longasque tenebras,
Signum erit exoriens nobis tum nocte suprema.
Scorpios ille micat super freta cæcula cauda:
Insequitur grauis Arcus, & in lucem magis exit.
Tunc alte Cynosura repit, tunc totus in vndas
Mergitur Orion, humeris & vertice Cepheus.

29 **PORRO** Sagittarius Scorpione oriente ascendit, quo ascendente Orion occidit totus, & Cepheus à vertice & humeris cum manibus, in cuius signi regione zodiacus circulus humillimus est propter equina crura. Quidam

negant, dicentes nunquam Centauros ullis sagittis usos fuisse. Quidam autem dicunt, quod quadrupedes esse non videantur, sed stans bipes sagittarius. Hic autem homo equinus pedibus est, & caudam habet veluti sagittarij. Sositheus autem tragediarum scriptor, illum affirmat esse Crotonem. Euphemes Musarum nutricis filium, & inhabitasse Heliconem, atque sagittis & venatu vitam exegisse, qui inter Musas sapius commoratus, plausu cantus earum distinguebat, id est ad pedem manibus plaudebat, quo alij timerent. Hunc Musa beneficio Iouis astris intulerunt, cuius artes, id est plausus & sagittæ, inter mortales mansere. Nigidius de Crotone idem dicit, sed non conuersatum cum Musis: sed dum illæ cantus chorosque celebrarent, hunc procul auditu repentino plausu ad pedem feriendo oblectare canentes, ob hoc eum à Ioue immortalis memoria earum rogatu donatum, quod esset nutricis earum filius, idem Oceani nepos. Habet autem stellas, in capite duas, in arcu duas, in acumine sagittæ duas, in dextro cubito unam, in eadem manu unam, in ventre claram unam, in spina duas, sub cauda duas, in anterioribus geniculis singulas. sunt omnes XV. Reliquæ verò septem, subter crura, similes quidem sunt posterioribus, quæ non ostenduntur, quod Centaurus duplex sit: iaculum autem eius, ex quo dicunt omnes Cyclopes ab Apolline interfectos, qui Iouis fulmina fuerant, absconditum fertur ad aquilonem, & peracta, ac potius sedata lite, assumptum, & ad pedes sagittarij inter astra collocatum. Habet autem stellas quatuor, in summo unam, in medio obscuram unam, in penis duas, unam verò splendidiorem aliis.

A Q V I L A

29 VNGVIBVS innocuis Phrygium rapuit Ga-
Et cælo appositus custos quo Iuppiter arsit: (nymedē
In puero, luit excidio quem Troia furorem.

29 A Q V I L A M sane inter astra collocatam dicunt, propter Ganymedem Iouis ministrum, quem rapuit in calum. est enim ea signum Iouis, quod cum dii omnes volucres inter se diuiderent, eam in portione sortitus sit Iuppiter. quod altius cunctis volantibus euolet, & pene inter omnes principatum teneat, & quod sola auium solus radiis non terreatur. Nanque ita est spectans ad orientem pennas tensis. Aglaosthenes dicit Iouem in aquilam transfiguratum, Naxiam regionem ubi nutritus fuerat petiisse, & regnū accepisse. Igresso verò de Naxo cum aduersus Titanas profisceretur, & sacrificium faceret, aquilā ei in auspicio apparuisse, & fulmina ministrasse, quā bono omine acceptā tutela sua subiecisse. Habet autem stellas, in capite claram unā, in humeris singulis alarū singulas, in pectore obscurā unā. sunt omnes quatuor. Sagitta autem quam tenet in pedibus, dicitur sagitta Apollinis fuisse, cum qua Cyclopes interfecit,

eo quòd Iouis fulmina facerèt, quòd eo telo Æsculapius eius filius à Ioue esset interfectus, quam sagittam astris illatam in memoriam virtutis suæ reliquit. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio vnam, in pennæ sagittæ duas.

DELPHINVS.

30 **SIDERA** quæ mundi pars celsior æthere vol-
Quæque vident boream, ventis assueta serenis (uit,
Diximus: hinc alius declivis ducitur ordo,
Sentit & insanos obscuris flatibus austros.

30 **NEPTVNVVS**, vt Artemidorus refert, Amphitriten voluit in coniugium accipere, quæ cum ob verecundia magnitudinem & virginittatis obseruantiam ad Atlantem confugisset, Neptunus post eam multos misit qui eam peterèt, inter quos & Delphinum misit qui eam peteret. Quæ cum circa insulas Atlantis moraretur, reperit eam, nunciauitque Neptuno, quam ille suis persuasionibus ad suam perduxit voluntatem, Delphinoque maximos honores in mari tribuit, quem in astris intulit & in manu sua habere instituit. Habet autem stellas nouem, & ideo musicum signum dicitur, eo quòd in numero musarum stellas habet, in ore vnam, in folio duas, in pinnulis ventris tres, in dorso vnâ, in cauda duas. sunt omnes nouem. Delphinus autem non multum currit supra Capricornum.

ORION

31 **TELA**, caput, magnisque humeris, sic balteus ar-
Sic vagina ensis, pernici sic pede fulget. (det,

31 **ORION** qui & Incola dicitur, ante Tauri vestigia fulget, & dicitur Orion, ab vrina, id est ab inundatione aquarum. Tẽpore enim hiems habet ortum cum mare & terras aquis & tempestatibus turbat. Hunc Romani Iugulam vocant, eo quòd sit armatus, vt gladius stellarum luce terribilis & clarissimus, qui si fulget, serenitatem portẽdit: si obscuratur, tempestatem annuit imminere. Hunc Hesiodus dicit Neptuni & Euryales filium, cui dono datum est à Neptuno, vt super fluctus ambularet, veluti supra terram. Qui cum Chium venisset, Meropem Oenopionis filiam compressit, quem Oenopion ob iniuriã excæcauit, & de finibus suis expulit. ipse cum Lemnum venisset, à Sole dicitur ei lumina restituta esse, & reuersus est ad Oenopionem, qui cum à ciuibz terra absconderetur, Oenopion, desperata eius inuentione, Cretam est profectus: vbi cum immodice venaretur, & à Diana corriperetur, ait se nullam feram in terris relicturum. Tellus indignata scorpionem extulit miræ magnitudinis,

qui pœnas magniloquentiæ eius exigeret, Iupiter autem Orionem ob virtutē astris intulit. idem rogatu Dianæ scorpionem inter astra duodecim calo collocavit, quorum contra magnitudinem stellæ quoque eorum amplissimæ sunt. Aristomachus autem dicit Erythrea quendam Thebis voto petisse, ut filiū haberet, ad quem Iupiter Mercurius & Neptunus hospitio deueniunt: qui eis hostiam immolauit, ut filius nasceretur: cuius bonus pelle detracta, dii in eam urinam fecere, iussūque Mercurij, terra obruta est, unde puer supradictus est natus, quem Vrionem appellauerunt & astris intulerunt. Quidam autem dicunt Vrionem Methymnæum, qui cum esset citharæ potens, rex Corinthiorum Pyranthus nomine eum dilexit, qui cum à rege impetrasset ut ciuitatem arte sua illustraret, & magnum patrimonium acquisiuisset, consenserunt famuli cum nautis, ut eum interficerent: quem cum vellent interficere petijt ab eis ut ante decantaret. Cum autem citharæ sonus cum voce eius audiretur, Delphini circum nauim venerunt, ille super unum ex his se precipitauit, qui eū sublatum ad Regem Pyranthum Corinthum detulit. Delphinus subductus per astitū aquis exanimatus est. Qui cum suos casus Pyrantho narrasset, iussit rex Pyranthus Delphinum sepeliri, & ei monumentum fieri: post aliquantulum temporis nauis qua Orion deuctus fuerat, Corinthum delata est. Nautas cum ad se adduci rex imperasset, & de Orione inquireret, dixerunt eum obisse. Quibus ille, Crastino, inquit, die ad Delphini monumentum iurabitis: eosque custodiri mandauit, atque Orionem ita ornatum sicut se precipitauerat, in monumento Delphini delitescere. Cum autem adducti per Delphini monumentū iurarent Orionem obisse, & de monumento prodisset, illi eum videntes obrutuerunt, ibique regis imperio crucifixi sunt. Dehinc Iouis miseratione dicitur Orion cū Delphino inter astra positus. Nigidius autem refert quodam tempore Iouem cum cæteris dijs apud Musæum Bistoniorum regem hospitio dapili copiosoque affectu prædito in hilaritate constituisse, ut in corio Tauri qui tūc immolatus fuerat, mingerent, eoque loco in corio terra obruta natus sit Orion, qui factus adolescens digna deorū forma atque egregia virtute incitatus, immortalis memoria obtemperabat, quibus ortus dicebatur. Nam cum in Celinio venaretur, Dianam irridens contemnebat eius opera, quæ in monte cōstituebat. Itaque Diana misisse dicitur scorpionem qui Orionem vita priuaret: Orion vita priuatus, sideris illatus est. Habet autem stellæ, in capite claras tres, è quibus media est splendidior cæteris: in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito obscuram unam, in eadem manu unam, in zona tres, in gladio quem tenet in manu, tres: in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas, in mantili tres. sunt omnes XVII. & decem ex his obscuriores.

CANIS

32 CVM tetigit Solis radios, accenditur æstas,
Discernitque: ortu longe sata viuida firmat:

R. 3.

At quibus arctatæ frondes, aut languida radix,
 Exanimat: nullo gaudet maiusve minusve
 Agricola: & sidus primo speculator ab ortu.

32 SIRIUS, stella est in medio Centro cali, ad quam cum Sol accesserit, duplicatur calor ipsius, & languore afficiuntur corpora humana. Sirium autem stellam vocatam putant, propter flammæ candorem. Latini autem illam. Caniculam vocant, unde & dies Caniculares dicuntur, quia quandiu Sol in ipsa est, pestifera est, sed pro qualitate adiacentium commutatur. nam aut vincitur, aut morbosus vititur viribus. hinc est, quod cum certo tempore oritur, non semper est noxia. Quidam verò dicunt, Canem fuisse quæ Europæ cum dracone custos data est, quæ postea Minos utraque accepit. Eandem postea ob medicinæ causam Procridi in munere datam, quæ postea Cephalus utraque possedit, vir Procridis, qui eam ad Thebas duxit ad vulpem Thebanorum agros infestantem: cui Cani fatum est, ne ab ullo posset interfici, itemque Vulpi. Iupiter verò vulpem in lapidem conuertit, & Canem astrum intulit. Amphianus tragædiarum scriptor refert, quod cum hominibus stellæ relinquerent locum, missus est legatus Canis ad Doloram, quam ut vidit, tempore tempestivo adamauit: qui cum flagraret amore, nec posset frui, magis asperius urebatur: calamitate accepta, & Deos adiutores inuocare cepit: tunc Aquilo misit filios suos adolescentes, qui operam Cani traderent, & ipse flatu suo Canis ardorem sedauit, qui flatus Etesia dicitur: amor autem in memoria remansit.

Sunt qui aliter memorent. Icarus à Libero hospitio receptus est, qui ei in munere vitrem plenum vino tribuit, iussitque ut in reliquas terras propagaret. Icarus dehinc Athenæus, cum in terram Atticam ad posteros deuenisset, eis genus hoc suauitatis ostendit. pastores autem cum immoderatus biberent, ebrij facti conciderunt. Qui arbitantes Icarium malum medicamentum sibi dedisse, eum fustibus interfecerunt. Icarium autem occisum Canis qui cum eo fuerat, Mara nomine, vlulans, Erigone eius filia monstrauit ubi pater insepultus iaceret: quæ cum venisset eius corpus sepeliuit, ipsaque se in monte Hymetto contulit, ibique laqueo sibi mortem conscuit. Tunc dicitur Liber à Ioue petisse, ut Erigonem & Icarium astrum inferret. Iupiter autem audita eius petitione, Erigonen signum Virginis nominauit: Icarium autem patrem eius, Arcturum. Qui cum exoritur, tempestates mari terræque efficit. cumque Athenas pestilentia opprimeret, ex oraculo responsum est cessaturam pestilentiam, si per annos singulos de frugibus & vindemia Icario & Erigone primum deliberetur. Quod factum est ab Atheniensibus, qui diebus festis institutus aras constituerunt: ideo quia illam pendentem aspexerunt, quod est apud Græcos: ex quo factum est, ut soli oscillo iactarentur homines. Canis autem Icarij qui vlulans ante pedem pendens Virginis mortuus est, Astrocyon nominatur, quod nos Canis stellam dicimus: qui ob eandem causam quando

exoritur, summam pestilentiam hominibus facit. Habet autem stellas, in capite unam, quæ Isis dicitur, claram: in lingua unam, quam Sirius vel Canem vocant, quæ magna est & splendida: in collo duas, in singulis humeris singulas obscuras, in pectore claras duas, in anteriore pede sinistro tres, in dextro unam claram, in extremo supra dorsum tres, in ventre duas, in sinistro femore unam, in posteriori pede sinistro unam, in summitate caudæ unam fiunt omnes XX. Situm autem est hoc signum inter hiemalem tropicum, & arcticum subterraneum qui Australis vocatur.

DASYPV S.

33 SIC utrunque oritur, sic occidit in freta sidus:
Tu paruum Leporem perpende sub Orione.

33 LEPV S sub pedibus Antecanis & Orionis constitutus est. Hic dicitur Orionis canem fugere venantis. Nam ut venatorem eum finxerunt aliqua de causa, ita Leporem ei ad pedes fugientem finxerunt. Quidam negant tam nobilem tamque magnum venatorem, de quo ante in Scorpione signo diximus, & postea in ipsius figura dicemus, oportere Leporem venari. Callimachusque accusat eum, quod cum Dianæ scriberet laudes, eam leporino sanguine gaudere, & eos venari dixerit. Nonnulli à Mercurio inter astra collocatum dicunt propter nimiam velocitatem, siue quod inter quadrupedes plus pariat, & quosdam fœtus pariat, quosdam verò in ventre habeat, sicut Aristoteles philosophus ait, qui de animalium ratione disseruit. Antiquitus autem dicebatur in insula Lero nullum Leporem fuisse, sed ex eorum ciuitate adolescens quidam studio generis ab exteris terris Leporem fœminam produxit, & ad eius partum diligentissime quæ opus essent administravit: itaque cum peperisset, & cōplures eius ciuitatis ad studium intendisset, & partim precio, partim beneficio mercati essent, omnes Lepores alere cœperunt: quibus cum nihil daretur ad manducandum, impetu facto, omnia comederunt, quo facto insulam calamitas afflixit. itaque postea Leporis figuram astris contulerunt, ut homines meminissent nihil his exoptandum in vita, si insolenter utantur latitia, qua dolorem capere posterius cogantur. Habet autem stellas, in singulis auribus singulas, in pectore duas, in dorso nitidam unam, in posterioribus pedibus singulas. sunt autem omnes VII.

ARGO NAVIS.

34 AT cum decurrens inhihet iam nauita remos,
Auersamque ratem votis damnatus ab ore,
Perlegit, optatam cupiens contingere terram:
Sed quia pars violata fuit cœuntia saxa,
Numine lunonis tutus cum fugit Iason,

Hæc micat in cælo lateri non amplior, actus
 Qua surgit malus, qua debet reddere proram,
 Intercepta perit nulla sub imagine forma:
 Puppis demisso tantum stat lucida clauo.

- 34 *POST* Canis igitur magni caudam, secundum stellarum ordinem *Nauis* constituta est, quam quidam beneficio *Minervæ* inter astra collocatam dicunt, quæque prima ab ea fabricata est, & mare quod antea inuium fuerat hominibus, peruium nautis ingenio fecit, quam notatâ in cælo figurauit, sed à gubernaculis vsque ad malum. Nonnulli dicunt *Danaum* *Beli* filium ex compluribus coniugibus quinquaginta filias habuisse. fratrem autem eius *Ægyptum* totidē filios. *Danaum* autem & filias eius interficere voluit, vt regnū paternū solus obtineret, easque filius suus vxores à fratre poposcit. *Danaus* autem cognita malitia, *Minervam* inducavit adiutricem: tunc primum dicitur *Minerva* nauim fecisse, quæ *Argos* appellata est, cū qua *Danaus* ex *Aphrica* *Argos* profugit. *Ægyptus* filios suos ad persequendum fratrem misit. Qui postquam *Argos* venerunt, patrum impugnare cœperunt. *Danaus* autē vt vidit se eis obsistere nō posse, dedit eis filias suas, quæ patris iussu viros suos vna nocte interfecerūt, sola *Hypermnestra* *Linū* seruauit: ob quod sanum illis factum est. ceteræ verò dicuntur apud *Inferos* in dolium pertusum aquam ingerere. Habet autem *Nauis* stellas, in puppe quatuor, in catastroma quatuor, in malo summo tres, in singulis temonibus quinque, sub carina quinque sunt omnes **XXVI.**

CETVS

- 35 *DIVERSO* posita & boreæ vicina legenti,
 Auster pistris agens duo sidera, perlegit vnum.
 Nanque *Aries* supra *Pistrim* *Piscés*que feruntur:
 Bellua sed ponti non multum præterit *Amnem*.

- 35 *PORRO* sub *Ariete* & *Piscibus* super fluuium *Cetus* in cæli regione collocatus est. Dicitur autem à *Neptuno* missus ad *Cepheum* propter inuidiā *Nerci-*
dis, à qua contra *Castiepeiam* & *Andromedam* exardescibat propter nimiam pulchritudinem. huic *Ceto* *Andromeda* proposita erat, quem *Persens* interfecit, & ab *Ioue* astris illatus est, vt memoria actus maneret. Habet autem stellas, in caudæ extremo claras duas, à cauda vsque ad gibbum eius sex, sub ventre sex. sunt omnes **XIII.**

ERIDANVS FLVIVS.

- 36 *PLANXERE* ignotis Asię *Phaetontides* vn-
 Eridanus medius liquidis interiacet astris. (dis

Huius

Huius pars vndæ læuum ferit Orionis
 Lapſa pedem,procul à motis qui Piſcibus vſus,
 Vincula conieſtat nodus:criſtam ſuper ipſam,
 Æquore Piſtris adit. ſunt illi libera cælo
 Sidera,nonnullam ſpecie reddentia formam:
 Sub Leporiſque latus,verſam poſt denique puppim,
 Inter & Eridanum, flexúſque cauúmque carinæ.
 Atque hæc ipſa notat,ſi nullam ferre figuram,
 Sunt etiam toto ſparſi ſine nomine mundi
 Inter ſigna ignes etiam,quibus & ſua deſit
 Forma,per oppoſiti noſcuntur lumina ſigni.

FLVVIVS, *ut ſuperius diximus, ſubter Cetum collocatus eſt. cali regione cernitur, ad quam ſiniſter Orionis pes extenditur. Ab Arato & Pherecyde Eridanus Padus eſſe putatur: & ideo inter aſtra collocatus, quòd à meridianis partibus dirigere cernitur. Heſiodus autem dicit eum inter aſtra collocatum, propter Phaethonta ſolus, & Clymenes filium, qui dicitur currum patris aſcendiſſe. Cùmque à terra alius leuaretur, præ timore in Eridanum fluuium, qui & Padus dicitur, cecidit, ab Ioue fulmine percuffus: & omnia ardere cœperunt: cauſaque extinguendi vniuerſos amnes immiſſos eſſe, omnèque mortalium genus interiſſe, præter Pyrrhã & Deucalionem. Sorores quoque Phaetontis ſlentes in arbores populos verſæ ſunt, lachrimaque earum in Electrum durare dicuntur, Heliadæſque appellatæ. ipſæ autẽ nomina habuiſſe, Merope, Helie, Egale, Petre, Phœbe, Charie, Dioxippe. Cycnus quoque rex Liguriæ Phaethontis propinquus dum ſleret, in Cycnum conuerſus eſt, id quoque monēs flebile canit. A quibuſdam verò Nilus, qui & Gion exiſtimatur, & ideo inter ſidera collocatus, quòd à meridianis partibus curſum dirigat. Eſt autem ſidus multarum ſtellarum luce adornatum, & ſubiacet ei ſtella quæ vocatur Canopus, ſive Ptolemæon ſplendēs: tangitque temonem Navis. apparet autem humillima, eo quòd circa terram eſſe videtur, & nullum ſidus inferius apparet, ob quod terreſtris vocatur. Habet autem ſtellas, in primo flexu quatuor, in ſecundo tres, in tertio tres, vſque ad noniſimum ſeptem, quas dicunt in ore Nili fluuij eſſe. ſunt omnes XVII.*

PISCIS

17 INFIMVS Hydrochoos ſed quã veſtigia figit,
 Sunt aliæ ſtellæ, quã caudam bellua fleſcit,

Quaque caput Piscis, media regione locatæ:
 Nullum nomen habent, nec causam nominis ullam:
 Sic tenuis cunctis iam pene evanuit ardor:
 Nec procul hinc dextra diffundit Aquarius undas,
 Atque imitata cadunt errantis signa liquoris.
 E quibus una magis sub cauda flamma relucet
 Squammigeræ pistris: pedibus subit altera signi
 Fundentis latices: est & sine honore corona,
 Ante Sagittiferi multum pernicia crura.

37 **PISCIS** magnus, cuius nepotes dicuntur Pisces, qui in circulo zodiaci constituti sunt, dicitur in astra collocatus, eo quod decidens in Boeth stagno, Phaceli filia Veneris, in Piscem sit transfigurata, quam Syri deam nominaverunt. Quidam autem dicunt quod de stagno filiam Veneris salvauerit. Unde usque hodie Syri Pisces argenteos in templo sacrauerunt. Est autem signum in parte australi, quod Piscibus orientibus oritur, quem Piscem dicunt Aquarii urna habere effusionem. Habet autem stellas XII. e quibus una fertur esse sub pedibus Aquarii, & tres in brachio eius. Ipse autem clariores esse ceteris noscuntur. Inter hæc sunt astra siue signa quæ Planetae appellantur.

38 **OCEANVM** occasu tangit tato & magis arte,
 Thuribulum metæ vim cælo suscipit, & iam
 Præcipiti tractu vastis dimittitur undis.
 Multa dedit natura homini rata signa salutis,
 Venturamque novis cladem depellere suavit.
 Inter certa licet numeres sub nocte cauenda,
 Thuribulum. nam si sordebunt cætera cæli
 Nubibus obductis, illo splendore timeto,
 Ne pacem pelagi soluat violentior auster:
 Tunc mihi siccentur astricto cornua velo,
 Erigat, emittatque latus per inane rudentes.
 Quod si deprensa turbavit linthea puppis,

Incubuitque sinu laxo, vel mergitur vndis
 Prona ratis, soluetque inimicum Nerea prora:
 Vel si perspexit seruator Iuppiter æger,
 Ultima persoluunt iactatæ vota salutis:
 Nec metus ante fugit, quàm pars effluerit orbis,
 Quæ boream cælum spectantibus indicet ortum.

- 38 **SACRARIVM** qui & Pharus dicitur, est signum nauigantibus semper contrarium, quod sequitur scorpionis caudam. Quod quidam locatum inter astra dicunt, quod in eo dii primum mutuo coniurationem fecerunt, cum Iuppiter contra Saturnum fecit, quod memoriæ non solum astris illatum, sed etiam hominibus hoc haberet institutum, quia in agonibus & ludis quinquennialibus coronæ habentur, & fœderis testes adhibentur, itémque vates per quos futura respondentur in symposiis domibus consecrantur, & iure Iuppiter igneum sibi velamen, ne eius fulminum potentia deprehenderetur adhibuit. Habet stellas quatuor, duas in superficie, in qua pruna fuisse dicuntur, duas in vase eius.

CENTAVRVS.

- 39 **INDE** per ingentes costas, per crura, per armos,
 Nascitur intacta Sonipes sub Virgine dextra,
 Seu prædam è siluis portat, seu dona propinqua
 Placatura deos, cultor Iouis admouet aræ.
 Hic erit ille pius Chiro, tutissimus omnes
 Inter nubigenas, & magni doctor Achillis.
 Hic humero medium scindens iter ætheris alti,
 Si tenuem traxit nubem stellasve recondit,
 Toto clarus equo, venientes nunciat euros.

- 39 **CENTAVRVS** dicitur Saturni & Philyræ filius. nam Saturnus cum Iouem filium quæreret in Thracia, cum Philyra Oceani filia in equum versus dicitur concubuisse, & ex ea Chironem Centaurum natum artus medicinæ inuentorem, ipsamque in arborem philyræ, hoc est tiliam versam esse, & ha-

bitasse Chironem in Peliomonte inter homines æquissimum, à quo Æsculapius medicina, Achilles cithara, in astrologia Hercules literis instruiti sunt: cuius hospitio cum Hercules vteretur, sicut Antisthenes dicit, è pharetra sagitta lapsa dicitur pedem eius vulnerasse, acceptoque vulnere illum animam exhalasse, & ab Ione astris illatum. est autem signum ad aspectum sacrarij. Vnde & ad idem Sacrarium sacrificare videtur. Habet stellas, in capite obscuras tres, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito vnā, in eadem manu vnā, in medio pectore vnā, in spina duas, in ventre splendidas duas, in dextro lumbo claram vnā, in cauda tres, in singulis genibus retrorsus duas, in vtroque armo vnā, in vtrisque pedibus anterioribus singulas. sunt omnes XXXIII. Quidam arbitrantur tenere in sinistra manu arma & Leporem: in dextera vero bestiolam quæ inerior appellatur, & Βύπων, id est vitrem vini plenum, in quo libabat dijs in Sacrario. Habet autem stellæ bestiola, in capite vnā, in spina claram vnā, in cauda duas, in summo pede posteriore claram vnā, in anteriori pede vnā claram, in thyrso tres. sunt omnes XXXIII.

HYDRA

40 HIC primos ortus Crater premit vterioris,
Vocalis rostro Corui, super Hydraq̃ue lucet.

40 HYDRA, super cuius caudam Cornum sedere dicunt, & in medio Vrnā afferunt, est signum in parte australi, caput deflexum habens ad Cancrum, cuius sinuosi corporis medietas est connexa sub Leone, caudam verò extendit ad Centaurum, supra quam sedet Cornus: qui Cornus ideo inter astra collocatur dicitur, eo quod fuerit in tutela Apollinis, à quo missus ad fontem, ut dijs adhibendum aquam deferret: cum vidisset arbores grossos ficus habentes, volans consedit in eis donec matura fierent, & aquā deferre distulit: post paucos autem dies peracto sacrificio, cum ille ficos comedisset, & se dijs peccasse sensisset, denuò ad fontem ut aquam hauriret rediit, & ab Hydra exterritus vas vacuū reportauit, dicens excessisse aquā, quæ fuerat in fonte. cognoscens Apollo sibi Cornum peccasse, prohibuit eum eo tempore aquam bibere, ut Aristoteles dicit in eo libro, qui de Bestiis scribitur. Et Isidorus in naturalibus, vel in physis memoria tradidit, quod ipse peccati pœnas daret, qui & postea astris illatus est. Crater autem in medio angue positus est: caudam autem anguis Cornus appetit rostro, neque potest iuxta accedere ut bibat. Habet anguis stellas in capite, claras tres, in prima flexura sex, & vna ex eis obscura ad vltimum: in secunda flexura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta vsq; ad caudam octo claras. sunt omnes XXVI. Paululum sub prima flexura Crater siue Vrna situs est, inclinatus ad gēua Virginis. Habet stellas in labris obscuras duas, per singula latera tres, in fundo duas. sunt omnes X. Cornus autem qui est ad vltimam eius caudam, spectans ad occasum, habet stellas, in capite cla-

ram vnā, in ala duas, in cauda tres, in pedibus singulas ab vnguibus. sunt omnes sex. omnes simul fiunt XXXXIII.

ÆTHERIVM venit thalamū super imbris
 Et tonitru, crebrāque abscondit grādine terras. (atrū,
 Temperat in Geminis annum, nec crede sereno,
 Nubila nec diuturna putes cum fidere Cancrī
 Fons erit ardentis, tamen hoc in littore certum
 Flagrantis placide lucens hic temperat annum.
 Cū posuit sedem Nemeæis finibus astrum,
 Virginēque & Libra, semper pendentia tantum
 Nubila continua magis in statione manebunt.
 Nunc quoque nulla fides cælum cum Scorpion acer
 Stat super: incerta nanque omnia lege feruntur:
 Heu quantis terras tum Iuppiter ignibus omnes
 Obruet, aut glomerata cadet quā densa per astra
 Immitis grando cælo, quā sæpe sonabit,
 Cum spatium attigerit tendentis singulāque ignis,
 Non terris imbres, ponto non flamina deerunt,
 Et cæli terret sonitus mortalia corda,
 Cum sedem Ægoceri Cithereius attigit ignis.
 Horridus at gelidos portendit Aquarius ignes,
 Hibernæque cadunt pluuiæ, concretæque grando.
 Piscibus à geminis sub prima recurrerit astra,
 Hesperus, hæc tibi signa feret, cū lucifer ora
 Ingreditur Venus alma polū, sed vbi Hesperus ignes
 Prouocat ætherios, & noctem ducere terris
 Incipit, exoriens ecce hæc Citherea mouebit
 Vere caueto imbres, & fulmina culmine ab alto,

Phryxum rutilo pecus irradiauerit astro
Nubila, commixtusque fragor pluuialibus vndis,
Flamináque assiduo terris tum stantia pulsu.
E cælo diri deiecti grandinis ictus,
Vere magis nitido Tauri cum sidere fulsit.
Appota Geminis eadem constantia præstat,
Cum dederit soles, inducit nubila cælo:
Nubila cum fuerint, subitos mirabere soles:
Et modo te vento gelido, modo protinus imber
Lucens alterna superabit nube serena.
Sin leuis ingressa est spaciosi sidera Cancri,
Pacem mundus habet, non nulli corpore soles
Pestiferi incendunt, non sidera densa solutos
Astringunt artus: alieno tempore lenis
Omnia pacato tum sidere temperat aër.
Ac rapidis idem ne solibus æstuet orbis,
Efficient magni conspectu signa Leonis.
Virgine erunt pluuiæ, plerique in nube fragores,
Concaua quos reddunt incluso nubila vento.
Detrahit autumno pluuias, eadémque repellit,
Nubibus assiduis, cælúmque ob frigora prima,
Extremum autumnus superent glacialia terræ.
Scorpios at raris ne quis caua terra grauetur,
Horrebit pluuiis. ad diros omnia nimbos,
Continuósque ruit, cum per sinuosa tenetur
Cornua Centauri rapida distincta sagitta.
Ægoceros imbres, & crebro lumine ruptos
Nubibus elidet sonitus, tremulóque nitore

Flagrantisteli mortalia numina vincent.
 Hæc eadem fundens prædicit Aquarius imbrem.
 Extremis sæuis maria increbrescere ventis,
 Ostendunt Pisces Veneris quos stella notarit.
 Et quoniam certis extat via cognita signis,
 Accipe quid moueat mundo Cyllenius ignis,
 Si modo Phœbei flammæ euaserit axis,
 Matutina ferens solitos per sidera cursus.
 Cum pecudum villis auratum fulserit astrum,
 Ventorúmque graues, & diræ grandinis iræ,
 Non intermisso patienti tempore surgent.
 Quin pluuias alias etiam in regione notabis
 Affore non omni: nanque est tunc imber in aruis.
 Ast vbi se Taurus sinuatis cornibus effert,
 Grandine significat. Geminis tranquilla sereni
 Et placidum nautis spondet cælúmque fretúmque,
 Nubila atque imbres, æstus ac frigora miscet.
 Certior ardor erit, quanuis iuuet aura fauoni,
 Cum vasti calida radiabit sede Leonis.
 Tempa sed ætherei simul ac possederit ignis,
 Omnia mixta feret, pluuias meditabitur ingens,
 Vndique grando venit, rumpuntur culmina nimbis.
 Centauri attigerit cum iam Cyllenius arcus,
 Aut vbi consurgit Capricornus & ipse biformis,
 Aut subitos cælo deducet crebrius imbres
 Fulminis, aut iactu magnum perrumpit Olympum.
 Nulla serenato Capricornus nubila cælo
 Comparat, aut gelidos flatus, cælique fragores.

Non alio melius signo prædicere possis.
Piscibus hæc eadem quanuis cognoscere fas sit,
Quandoquidem exoritur mundo Cyllenius ignis.
Quid faceret primum modo cum lumine Solis,
Tempus & occasus moneat quoque discere Phœbi.
Ver erit hibernis totum execrabile nimbis,
Et crebro tonitru iunget florentia rura,
Spēsque nouæ segetis quatientur grandinis ictu,
Vretur cælum, magni cùm regnatonantis
Ingrediens pecudis ingreditur aurea terga,
Hinc & Agenorei stellantia cornua Tauri,
Quidve ferant Gemini, rapido quid sidere Cancer,
Si penitus quæras: Taurum sæuire videbis,
Grandine nec contra ferri ratione probanda,
Aut Cancro, aut Geminis: calidus vestigia seruat
Hic quo dicta Leo sæuisque caloribus ardet.
Flatus at Geminis miscet tranquilla serenis,
Spiciferæque manu tendenti libera nutu
Dissentit diuæ, sed vt hæc ventura serena
Nunciat, & ventis cessat mare, cessat & aër.
Scorpios in pluuias rarus, sed nubibus atris
Creber agit nimbos: & sæua tonitrua portat,
Clara Sagittiferi tetigit cum lumina signi.
Ægocero semper cælo leuis excidit imber.
Frigidus at rapidis horrebit Aquarius euris,
Brumalēsque dabit pluuias, atque igne perenni
Cum sonitu quatiet nubes secura laboris,
Non frustrans animum certo me limite ducat.

Hæc eadem tibi signa dabunt non irrita Pisces.

S O L E M per seipsum constat moneri, non cum mundo verti, sed in zodiaci circuli obliquitate cursum peragraré, paulo superius diximus: qui cum per trecentos sexagintaquinque dies, & quadrantem zodiacū lustret, & singula tricens diebus denisque horis ac semisse, id est dimidia hora, transcurrat in cremento dimidiarum horarum quarto anno vnum diem complet, quem bissextum nuncupant, qui dies conficitur ex quadrantibus. Nam cum duodecies semis sex horas integras faciant, id est quadrantem, hic quadrās quater ductus vigintiquatuor horas perficit, idem vnum diem cum sua nocte complet, & in quarto bissextum, ut præfati sumus, efficit. Sol interea dum igneus sit, præ nimio motu conuersionis suæ amplius incalcescit. cuius ignem dicunt philosophi aqua nutriri, & è contrario elemento virtutem luminis & caloris accipere, vnde videmus eum sæpius madidum atque vorantem. Tunc autem eclipsin patitur, quod Latine defectio dicitur, quoties Luna X X-X. ad eandem lineā qua Sol vehitur, peruenit, ei que se obijciens eum obscurat, vnde deficere nobis videtur, cum ei orbis Lunæ opponitur. Signa enim tempestatis vel serenitatis hoc modo astrologi mundi cognoscenda esse dixerunt. Virgilius nanque ait, si Sol in ortu suo maculosus sit, atq; sub nube latens: aut si dimidia pars eius apparuerit, imbres futuros. item Varro ait, Si exoriens concavus videtur, ita ut è medio fulgeat, & radios faciat, partim ad aquilonem, partim ad austrū, tempestatem humidam & ventosam futuram innuit: item, si Sol, inquit, rubeat in occasu, sincerus dies erit: si palleat, tempestatē significat. Nigidius quoque ait, Si pallidus Sol in nigras nubes occidat, aquilonem ventum significat. Hunc etiam Græci Apollinem appellauerunt, à quo se spiritum accipere arbitrantur. Ἀπὸ μᾶτος enim Græce, Latine perdens dicitur, quod feruore suo omnē succum virentium decoquendo perdat herbarum. Hunc etiam diuinationis deum esse voluerunt, siue quod Sol omnia obscura manifestat in luce, siue quod in suo processu, & occasu eius orbita multimodos significationum monstret effectus. Sol dicitur, aut ex eo quod solus sit, aut quod solito per dies surgat & occidat. Hunc etiam sine barba pingunt, quia occidendo & nascendo semper est iunior, siue quod nunquam in sua virtute deficiat, ut Luna quæ crescit aut minuitur. Huic quoque illam ob causam, quod aut quadripartitis temporum varietatibus anni circulum peragat, id est verni, æstatis, autumnii, & hiemis: aut quod quadripartito limite diei metitur spacium. Vnde & ipsis equis condigna nomina posuerūt, id est Erythræus, Æthon, Lampros, & Philogæus. Erythræus Græce ruber dicitur, quod à matutino lumine rubicundus exurgat. Æthon lucidus dicitur, quod tertia hora inspicente lucidior fulgeat. Lampros vero lueens vel ardens dicitur, quod sit dum ad vmbilicum diei contra arcticū conscenderit circulum. Philogæus Græce terram amans dicitur, quod hora nona procliuior vergens occasui pronus incumbat.

LVNA terris vicinior est quàm Sol, siue quàm cætera errantia sidera. Vnde & breuiore orbe celerius peragit cursum suum. Nam iter quod Sol trecentis & sexagintaquinque diebus & sex horis peragit, Luna vigintiseptem diebus & octo horis percurrit. singula verò signa Sol tricenis diebus & denus horis ac semisse. Luna autem binis diebus, & semis hora, besse vnus, perlabitur. Vnde fit vt quantum spatij in zodiaco Luna percurrit, tantum Sol tredecim diebus expleat. Hanc quidã philosophorum dicunt proprium lumen non habere, globique eius vnã partem esse lucifluam, aliam verò obscurã & paulatim se vertendo diuersas formas efficere. Alij contra aiunt, Lunam globum suum habere, sed ignem à Sole concipere, & quantum percutitur ardescere, & quātum à Sole discedit augeri. Cū vero contrā steterit, feritur ex aduerso & velut speculum, nō vim, sed imaginem reddit, vnde & defectum patitur, si inter ipsam & Solem vmbra terræ interueniat. Hac enim crescente vniuersa gignentia pubescunt, tenuescente tenuantur: humor etiam & spiritus omnis augetur, tumescit oceanus. quod diuerso cali & vagantium stellarum temperatur, atque deteritur & infra fluit, id excipit Luna & Soli tradit. quo & animalia vigescūt, & humus quodammodo animatur genitali calore, & vt ita dixerim, viua plurimum valent in originibus quam in ortu sunt: languent in occasu. Ortum facit in stella quam Sol præterit, deinde statione matutina cum à quinto loco Solus steterit, in eodem manet signo, donec ab eodem Sole moueatur, quæ contraria est soli. mane occidit, oritur simul nocte, & vocatur Chronicos. Deinde rursus altero latere, à quinto signo deprehensa postmeridiana, stationem facit, donec ingressō Sole idem signum sub radijs eius delitescens in totū occidat. A spiciunt inter se stellæ ex tertio signo quod dicitur Trigonum, & habent maxime confusionem: item à quarto signo, quod Tetragonon & Centrū vocatur, & in alterutrum maxime præstant effectum. item ex cōtrario, quod est septimum signum & Diametron vocatur, quæ maxime aduersum cætera disidēt. Vel leuiter aspiciunt, vt sextum quod dicitur Hexagonon. Signa tropica peregrinis nationibus præsent, & omnino motibus & consilijs subinde variantur, atque permutantur. Bisformia generatione rerum omnium repetitionem significant, & interim dilationem. Solida vehementer & instanter efficiunt, & ad exitum vel prospera vel aduersa perducunt, sicut aspiciuntur à stellis, vel fauentibus, vel repugnantibus. Iam verò quia de eius cursu vel ordine sub breuitate diximus, restat vt quid de ea Gẽtiles senserint edicamus. Lunam gentiles Dianam germanam Solis quem Apollinem nuncupabant, fuisse dixerunt, & sicut à Sole spiritum, ita se à Luna corpus accipere arbitrabantur. Dicebant enim eam viarū præsidem, & virginē, eo q̃ in via nihil pariat. idcirco igitur ambo sagittas habere dūntur, quòd ipsa duo sidera de calo radios vsque ad terrā emittant, ideo faces, quia Luna illuminat, Sol & illuminat & exurit. ideo bigā Luna dicitur habere, siue propter velocitatē, siue pro eo quòd nocte & die apparet. ideo vnum Equum albū & alium nigrum di-

citur habere, eo quòd hieme & astate plus luceat quàm vere & autumno. Diana autem Luna dicta est, quasi diana, eo quòd die ac nocte apparet ipsa, & Luna eo quòd luceat, & Triuia eo quòd tribus fungatur figuris, de qua Vergilius ait, Tria virginis ora Dianæ. nam eadem Luna, eadem Diana, eadem Proserpina vocatur, id est celestis, terrestris, & infernalis. De qua quidam, Denique cum Luna est, sublustri splendet amictu: Cum succincta iacet calamis, Latonia virgo est. Lunam voluerunt etiam apud inferos Proserpinam, seu quòd nocte luceat, siue quòd humilior currat & terris præsit: vnde bigæ bouum habere dicitur, illo videlicet pacto quod detrimenta & augmenta non solum terra, sed & lapides vel cerebra animantiū, & quod magis incredibile sit, etiam latamina sentiunt, quæ in Lunæ incrementis eiecta vermiculos parturiant. Ipsam Dianam ortam nemoribus volunt, simili modo quod arborū ac fruticum succo augmenta inducat. Denique clementis Lunæ abscissa ligna furfuraceis tinearum terebraminibus fistulascent. Nemoribus quoque adesse dicitur, quòd omnis venatio plus nocte quàm die dormiat. Endymionem verò pastorem amasse dicitur, duplo scilicet modo: seu quòd primus hominem Endymion cursum Lunæ inuenerit, vnde & triginta annos dormisse dicitur: quia nihil aliud in vita sua, nisi huic reptitioni studuit, sicut Mnaseas in primo libro de Europa scribens tradidit: siue quod Endymionem amasse fertur, quia nocturni roris humor, qui est siderum, quique ipsius Lunæ animandus herbarum succis insudetur, & pastoralibus proffit successibus. Præterea signa tempestatis vel & serenitatis in ea videri posse antiqui dixerunt. Nigidius ait, si Luna in summo circulo maculas nigras habuerit in primis partibus mensis, imbres futuros significat. Si in medio, tunc cum plena sint in eo cornicula, serenitatem. Ceterum si rubet quasi aurum, ventos ostendit. fit enim ventus ex aëris densitate, quæ obducti Sol & Luna rubescunt. itē si cornua eius tetra fuerint nebula, tempestas futura est. Aratus autem dicit, Si aquilonium cornu Lunæ est porrectius, aquilonium imminere. Item si cornu australe sit erectius, notum imminere. Quarta autem Luna index futurarum certissima habetur aurarum. Vnde & Vergilius, Si in ortu quarto: nanque is certissimus auctor.

A B R V M A in fauoniū CÆSARI nobilia sidera, significat. III. cal. Ianuarias matutino Canis occidēs, quo die Atticæ & finitimus regionibus Aquila vespere occidere traditur. Pridie nonas Ianuarias Cæsari Delphinus matutino exoritur, & postero exoritur Fidicula, quando sagitta vesperti occidit. Itē quinto idus Ianuarias eiusdem Delphini vespertinus occasus & continui dies hiemis Italiæ, cum Sol in Aquarium sentitur transire, quod fere XV III. cal. Febr. euenit. VII. Febr. Regia stella appellata Tuberoni, in pectore Leonis occidit matutino, & pridie non. Febr. Fidicula vesperti occidit.

A F A N O N I O in æquinoctium Cæsari significant IIII. calen. Mart. quatriduū variè, & VII. calen. Mart. hirundinis visus, & postero die arcturi exortus

Vespertinus. Item nonas Mart. *Cæsar* *Cancræ* exortu id fieri observauit. VIII. Idus Mart. *aquilonæ* *Piscis* exortus, & postero die *Orionis* exortus, & in *Attica* *Milvus* apparere observatur. Idibus Martiis *Cæsar* ferales sibi notauit *Scorpionis* occasus. III. cal. Aprilis *Italiæ* *Milvus* ostenditur. XII. cal. Aprilis *Equus* occidit matutino.

Æquinoctium vernum VIII. cal. Aprilis peragi videtur. Ab eo ad *Vergiliarum* exortum matutinū *Cæsar* significant. III. non. April. in *Attica* *Vergilia* vespere occultantur. Item post pridie nonas Aprilis in *Bæotia* & *Chaldaeus* *Orion* & *gladius* eius incipiunt abscondi. *Cæsar* VI. Idus Aprilis significat imbres *Libræ* occasus. XIIII. cal. *Maias* succulæ occidunt vespere, *sidus* vehemens, & terra marique turbidū. XVI. cal. *Maias*, in *Attica* occidunt vespere, *Cæsar*. XV. cal. Mai. *quatrīdū* significat. XII. cal. Mai. *Assyrii* succulæ occidunt vespere, quod vulgo appellatur *sidus* *parilicium*, quoniam XI. cal. *Maias* *urbis* *Romæ* natalis habetur, quo fere serenitas redditur. claritatem observationis membrorum augmento, *Hyadas* appellantis *Græcis*, quod nostri à similitudine cognominis vocabulum eius stellis propter succos impositum arbitratur: imperiti appellare *Succidas*. *Cæsar* VIII. cal. *Maias* notatur dies. VII. cal. Mai. *Ægypto* *Hædi* exoriuntur. VI. cal. Mai. *Bæotia* & *Attica* *Canis* vespere occultatur, & *Fidicula* mane oritur. V. cal. *Maias*, *Assyrii* *Orion* totus absconditur. Quarto autem cal. *Maias* *Assyrii* *Canis*.

VI. non. *Maias* *Cæsar* *Succulæ* matutino exoriuntur, & VII. Idus Mai. *Capella* pluuiatis. *Ægypto* autem eodem die *Canis* vespere occultatur. Sic fere in VI. Idus Mai. qui est *Vergiliarum* exortus, decurrunt sidera.

A *Vergiliarum* exortu significant *Cæsar* post pridie Idus Mai. *Arcturi* occasum matutinum. III. Idus Mai. *Fidiculæ* exortus. XII. cal. *Iunias* *Capellæ* vespere occidit. & in *Attica* *Canis*. XI. cal. *Iunias* *Cæsar* *Orionis* *gladius* occidere incipit. III. non. *Iunias* *Assyrii* *Aquila* oritur vespere. VII. Idus *Iunias* *Arcturus* matutino occidit *Italia*. III. Idus *Iunias* *Delphinus* oritur in *Ægypto*. XI. cal. *Iulias* eiusdem *Orionis* *gladius* *Cæsar* occidere incipit. VIII. cal. *Iulias*, longissimus dies totius anni, & nox brevissima *Solstitium* conficit.

A *Solstitio* ad *Fidiculæ* occasum, VI. cal. *Iulias* *Cæsar* *Orion* exoritur. *Zona* autem eius *Assyrii*, III. non. *Iulias*, *Ægypto* verò eadem die *Procyon* æstuosus matutino oritur, quod *sidus* apud Romanos non habet nomen, nisi *Canicula*, quam volumus intelligere minorem Canem, ut in astris pingitur ad æstum maxime pertinens, sicut paulo post docebimus. III. non. *Iulias* *Chaldaeus* corona occidit matutino. *Attica* *Orion* totus eadem die exoritur. Pridie Idus *Iulias*, *Ægypto* *Orion* desinit exoriri. XV. cal. *Augustas*, *Assyrii* *Chiron* exoritur. Deinde post triduum fere ubique confusum inter omnes *sidus*, indicans quod *Canis* ortu vocatus, sole partem primam *Leonis* ingresso cum fit *Solstitium*, quod *sidus* accendit solem & magnam æstus obinent can-

am. XVI. cal. August. Ægypto Aquila occidit matutino, Etesiarumque Pro-
dromi flatus incipiunt, quod Caesar X. cal. Aug. sentire Italiam existimavit:
Aquila Attica matutino occidit. VII. idus Aug. Arcturus medius occidit.

III. idus Aug. Fidicula occasu suo autumnum inchoat, aut annotat. sed ve-
ra ratio id fieri inuenit pridie idus Aug. Equus oritur vespere, & Casari. Æ-
gypto Delphinus occidit. XI. cal. Septembres Assyrijs stella, quæ Anteuinde-
miator appellatur, exoriri mane incipit, vindemia maturitatem promittens,
cuius argumento erunt agni colore mutati, & Assyrijs quinto cal. Septemb. Sa-
gitta occidit, Etesiaque desinunt. Andeuindemiator Ægypto nonis Septembri-
bus oritur. Attica Arcturus matutino, & Sagitta occidit mane. V. idus Se-
ptemb. Casari Capella oritur vespere: Arcturus verò pridie idus Septemb. imbres
vehementissimos significat, terra marique. Ratio eius hæc traditur, si Delphi-
no occidente imbres fuerint, non defuturi sunt per Arctm. eius signi ortum ser-
uat hirundinū habitus. nanque deprehensa intereunt. XVI. cal. Octob. Ægy-
pto spica quæ tenet Virgo, oritur matutino, Etesiaque desinunt. XI. cal. Octo-
bres commissura Piscium occidit, ipsūque Equi sidus VIII. cal. Octob. III.
cal. Octobr. Hædi oriuntur. cal. Octobribus Capella matutino exoritur. VI.
nonas Octobr. Attica Corona exoritur mane. V. nonas Octob. Heniochus occi-
dit matutino. III. non. Octob. Casari Corona exoriri incipit, & pridie non.
occidunt, Hædi vespere. VIII. idus Octobr. Casari fulgens in Corona stella
exoritur. & tertio idus Vergilia vespere exoriuntur. XVIII. cal. Nouemb.
succula vespere oriuntur. Pridie cal. Nouembr. Casari Arcturus occidit, &
Succula exoriuntur cum Sole. quarto nonas Nouemb. Arcturus occidit vespere,
& idus Nouembr. Attica Vergilia occasu suo hiemem inchoant. Quinto
idus Orionis gladius occidere incipit. Deinde III. idus Vergilia occidunt,
occasum matutinum Vergiliarum Hestodes. natura huius quoque nominis
Hestodus astrologiam tradidit fieri.

IN æquinoctio autūni cōfistetur quod Thales XXV. die ab æquinoctio, Ana-
ximander, XXXI. Euctemon XLVIII. nos autem sequentes obseruatio-
nem Casaris, XLV. die ab æquinoctio dicimus fieri.

ANTE omnia autem duo esse nomina celestis iniuriæ meminisse debemus.
Vnū quod Tēpestates vocamus, in quibus grādines, procellæ, ceteraq; similia
intelliguntur, quæ cum plenilunio acciderint, vi maiore impelluntur. Hæc ab
horridis sideribus exeunt (vt sapius diximus) veluti Arcturo, Orione, Hædis.
Alia sunt illa quæ silente calo, serenis noctibus fiunt, nullo sentiente, nisi cum fa-
cta sunt publica: & magnæ sunt differentiæ à prioribus, aliis rubiginem, aliis
vredinem, aliis caliginem impellentibus: omnibus verò sterilitatem. De his
nunc dicemus, quæ ante nos à nullo sunt prodita. Prius causas reddemus eorū
quæ sunt præter lunarem, & quæ paucis cali locus constant. Nanque Vergilia
primatum tenent ad fructus, quarum exortu æstas incipit, occasu hiems seme-
stri spacio intrase, & messes vindemiaeque, & omnium maturitatem ample-

xantur. Est præterea in celo qui vocatur Læteus circulus, etiam visu facilis: huius defluuium velut ex vbere aliquo sata cuncta lactescunt, duorum siderum observatione: Aquila in septentrionali parte, & in austrina Canicula, cuius mentionem suo loco fecimus. Ipse circulus fertur per sagittarium & Geminos, solis centrum infra æquinoctialem circulum secans, commissuras eorū obtinere, hinc Aquila, illinc Canicula. ideo effectus utriusque ad omnes frugiferas pertinet terras, quoniam in his tantum locis solus terræque centra congruunt. Igitur horum siderum diebus, si purus atque mitis aer genitalem illū lacteūque succum transmiserit in terras, lacta adoleſcūt sata: si luna quæ dictum est ratione roscidum frigus asperserit, admixta amaritudo, ut in lacte puerperium necat. Modus in terris huius iniuriæ, quæ fecit in quacunque cōuexitate comitatus utriusque causæ, & ideo non pariter in toto orbe sentitur, ut nec dies. Aquilā diximus in Italia exoriri XII. calen. Ianuarias: nec patitur ratio naturæ quicquam in satis ante eum diem spei esse certæ. Si vero interlunium incidat, omnes hibernos fructus lædi necesse est. Rarus fuit priscorum vita, atque sine literis, non minus tamē ingeniosam fuisse in illis observationem apparebit, quàm nunc esse rationem. Tria nanque tempora fructibus metuebant, propter quod instituerunt ferias, diēsque festos: Rubigalia, Floralia, Vinalia. Rubigalia Numa constituit anno regni sui XI. quæ nunc aguntur, ad VII. cal. Maij. quoniam tūc fere si getes rubigo occupat. Hoc tempus Varro determinat, Sole Tauri partem decimam obtinente, sicut tunc ferebat ratio: sed vera causa est, quod post dies XIX. ab Æquinoctio verno, per id quatri-duum varia gentium observatione. In quarto calend. Maij Canis occidit, sidus & per se vehemens, & cui præoccidere Caniculā necesse sit. idem itaque Floralia quarto cal. eiusdem instituerūt, vrbis anno, D. X V I. ex oraculis Sibyllæ, ut omnia bene deflorescerent. Hunc diem Varro determinat, Sole Tauri partē quartamdecimam obtinente. Ergo si in hoc quatri-duum inciderit pleniluniū, fruges & omnia quæ florebuunt lædi necesse erit. Vinalia priora quæ ante hos dies sunt, IX. calend. Mart. degustandis vinis instituta, nihil ad fructus attinent, nec quæ adhuc diximus, ad vites oleāsque, quoniam earū conceptus exortu Vergiliarū incipit, ad sextum Idus Maij, ut docuimus. Aliud hoc quatri-duum est, quod neque rore sordere velint. exhorrent enim frigidum sidus Arcturi postridie occidēs, & multominus plenilunium incidere. Quarto nonas Iunias iterum Aquila exoritur vespere, decretorio die florentibus oleis vitibusque, si plenilunium incidat in eum, equidem & solstitium octauo calend. Iunias in simili casu dixerim & Canis ortum post dies à solstitio XXIII. sed interlunio accidente, quoniam vapore constat culpa, acinīque præcoquuntur in callum. Rursus plenilunium nocet ad quartum nonas Iulias, cum Ægypto Canicula exoritur, vel certe XVI. calen. Aug. cum Italiæ item quarto calen. Aug. cum Aquila occidit vsque in X. cal. eiusdē. Extra has causas sunt Vinalia altera quæ aguntur XIII. cal. Septemb. & Varro, à Fdícula incipiēte occidere

mane determinat : quod vult initium autumnus esse & hūc diem festum tempestatibus leniendis esse institutum. Nunc Fidiculam occidere sexto Idus Aug. observatur. Intra hac constat celestis sterilitas : neque negauerim posse eā permolari arbitrio legentium locorum aestimantium naturas, sed à nobis rationē esse demonstratam satis est : reliqua observatione cuiusque constabunt. A lūtrum quidem fore in causa, hoc est plenilunium, aut interlunium, non erit dubium, & in hoc mirabilem admirari benignitatem Natura succurrit : primum hanc iniuriam omnibus annis accidere non posse, propter statū siderū cursus, nec nisi paucis noctibus anni : idque quando sit futurum facile nosci, ac ne per omnes menses timeretur, earum quoque lege diuisum à state interlunia, praterquam biuo secura esse hieme plenilunia, nec nisi æstius brevissimisq; noctibus metui non diebus itē valere. Præterea tam facile intelligi, ut formica minimum animal interlunio quiescat, plenilunio & etiam noctibus operetur. Auem Param oriente Sirio ipso die non apparere, donec occidat, ediuerso Virionem prodire ipso Solstitij die. Neutrum verò Luna statum noxium esse, ne noctibus quidem nisi serenis, & omni aura quiescente : quoniā neque in nube, neque in flatu cadunt rores : sic quoque non sine remedio. Sarmenta aut palearum acervos, & euulsas herbas, fruticesque per vineas camposque cum timebis, incendito. fumus medebitur : hic è paleis & contra nebulas auxiliatur, ubi nebula nocent. Quidam tres caneros viuos cremari iubent in arbutis, ut carbunculi nō noceant. Alij siluri carnē leuiter vri à vento, ut per totam vineam fumus dispergatur. Varro auctor est, quod si Fidicula occasu, quod est initium autumnus, vna pica cōsecratur inter vites, minus nocere tempestates. Archibius ad Antiochum Syria regem scripsit, si fictili nouo obserata obruatur rubeta rana in media segete, non esse noxias tempestates.

VERTICES extremos circa quos cæli sphaera voluitur, polos nuncupare, è quibus vnus est septentrionalis, qui boreus appellatur, qui nunquā occidit. Alter australis, qui terræ obiectus à nobis nunquam videtur. Et austro-notus dicitur, quā quidam dicunt esse Tethyn Oceani uxorem, nutricem Iunonis, quæ fingitur in Oceano prohiberi occidere. Hæc habet stellas, in capite septem non claras, in vtraque aure duas, in armo vnam, in pectore claram vnam in pede priori vnam, in femore posteriori duas, in pede extremo posteriori duas, in cauda tres. Sunt omnes XX.

IN GERMANICI ARATO, ET

IN EVM COMMENTARIIS OBSERVATIONES.

- Pag. 101. ARATI PHÆNOMENA.) Aldus hunc titulum libro fecit, FRAGMENTA Arati Phænomenon per Germanicum, in Latinum versi cum commento nuper in Sicilia reperto. Versuum & commentariorum auctorem agnoscit Germanicum, Lactantius, ut posthac dicitur. Iulius Firmicus nō Germanicum, sed Iulium Casarem scriptorē facit, his verbis, lib. 11. Astronomi
 „ con : Sed nec aliquis pene Latinorū de hac arte Institutionis libros scripsit, nisi
 „ paucos versus Iulius Cæsar, & ipsos tamen de alieno opere mutuatus. M. Ver-
 „ rō Tullius princeps ac decus Romanæ eloquentiæ, ne quid intentatum relin-
 „ queret, quod non fuisset diuinum eius ingenium affectum, versibus Heroicis,
 „ etiam ipse de Institutione pauca respondit.

IN his longitudo latitudinisque porrectus.) Quidam emendarant, Latitudoque, & Porrectus participium putant. nihil mutandum censui, & Porrectus nomen arbitror, pro porrectione.

CANOPHORA.) Vide num legendum sit, Anaphora.

- 103 V T Homerus) Aldus, Homero, quod cum sequentibus iungit.

IN Mimo qui nuncius inscribitur.) Vide num sit legendum, Qui μῆμις-
 αἶνος inscribitur. hoc enim nomine Athenæo Sophronis Mimi citantur.

DEI igitur aduersus delicta lenē esse, est.) Ald. Deo legit, & Delicata. quidam adiecerunt, Proprium est.

- 104 AXIS at immotus.) Alij, Axis stat, motus semper vestigia seruat. Exigua mutatione verum attigerimne, docti iudicent.

GEMINVS determinat axem.) In alijs codicibus Geminis legitur, nullo sensu. Geminus, inquit, polus, quem ita dixere Graij, terminat axem. δὲ αὖ πάλιν Aratus. Cic. Extrema ora & determinatio mundi.

SIVE Arcti, seu Romani.) Alij, Romana cognominis Vrsæ plaustrum, vel facies stellarum proxima vero.

- 105 QVO D fide comites.) Ald. habebat,

Quod fidei comites prima in cunabula magni
 Fuderunt Iouis attonita, cum furta parentis.

DICTÆI exercent.) Ald. Dicta exercere dominae, quod quidam correre, Dictæi exercerent.

SEPTem quàm Cressia flammis.) Ald. Septem quæ Cressia flammis. Sensus est, Nulla stella magis micat in celo, quàm Helice septem flammis illustris.

HAS inter medias, abrupti fluminis instar.) Vitiose alij habent, Luminis. Aratus enim habet, οἱ ἐν τοῦ αὐτοῦ ἀπορροῦ.

- 109 DVÆ sunt Arcti.) Ald. Duo sunt arcturi quorum maiorem vocant, &c. & max, Alterutra quidem horū, quod in nostro codice scribendū fuit, Harum.

Porro

PORRO Arctus minor.) Eo lem errore Aldinus codex, Porro Arcturus minor. Notum est Arcturum Bootem appellari, non quas Latini Septentriones, Vrsus, seu Plaustrum appellant. quæ autem sequuntur verba, A Græcis Arctophylax, videntur abundare: aut legendum, A Græcis κριοφύλαξ, quæ lectionem verba proxime sequentia confirmant.

AGATHOSTHENES.) Hunc eundem auctorem Hyginus, Aglaosthenem, alij Aglosthenem nuncupant. quæ eadem varietas & in Græcis legitur. Nā Agasthenes Athenæo, Aglosthenes Iulio Polluci, Naxicorū scriptor citatur.

IN CRETÆ oppido Hystoe.) Sic etiā Hygini vetusti codices manu exarati habebant, cū in impressu sit, Hestica.

- 107 HVNC Pherecydes dicit inter astra collocatum.) Aldus habet genere feminino, Hanc collocatam: quod cū manifesto de Dracone, quem maximum supra dixit, intelligatur, ferri non potuit.

HAVD procul effigies inde.) Aldus corrupte, Efficiēs, vnde effigiem enim dicit quam Aratus εἰδωλον. & versu sequenti, Non illi numen, cum ex Arato constet Nomen legendum esse. ἢ μὰν οὐκ ὁρίσεται ἀμφαδὸν εἰ τιῦν.

ET ICCIRCO inter astra à Ioue.) Videtur legendum, Iupiter, vt sit, Et iccirco inter astra Iupiter hunc laborem memoria dignum fertur honorasse.

SVNT omnes viginti quatuor.) Viginti duæ hic tantum enumerantur. Si ex Hygino addas, In utroque latere singulas, XXIIII. habebis.

- 108 TERGA nitens stellis.) Aldus hunc & consequentem versum Corona affixerat, itaque scripserat,

Terga nitet stellis, à quo se vertice tollit
Succidus genibus lapsus & miserabile.

Ad quam si dorso.) Ald.

Ad quem se dorso peruadet lubricus anguens.

QUI cū medicine arte vteretur.) Ab Aldino codice abest particula, Cū, possetque abesse, si ita locus interpungeretur, Æsculapius filius Apollinis, qui medicina arte vteretur. Mortuos fertur suscitasse: quamobrem iratus in eum. quod mox sequitur, Iupiter domum eius cum ipso fulminis ictu percussit, Aldus cuderat, Iouis, domum eius cum ipso fulminis ictu percussit. Ita verò sapius in his commentariis Iouis pro Iupiter scriptum reperi, quod nō mutassem, vt esset r:ctus casus, nisi alij plures loci Iupiter habuissent. Mendum fecit fortassis notæ adscriptio, qua astrologi Iouem significant: quam imperitus librarius pro ratione orationis explicare non potuerit.

- 109 SVNT omnes XVII.) Ald. XXVII.

BACVLOQVE minatus.) Aldus, Minatur.

- 110 SEV genus Astræi.) Aldus hos duos versus ita cudit,

Siue illi astra genus fuerit, quem fama parentem
Tradidit Astrorum, se vero intercipit æuo.

NEC dedignata subire.) Ald. De signata.

DISCORDIA nota.) Alia lectio, Discordianata. Vide Lactant. lib. v. de Iustitia. cap. 5. ubi hunc locum Germanici citat.

NAVE petebat diuitias, fructusque.) Aldina editio habet, Naue petebant diuitias fructusque.

111 RARIVS inuifit.) Inuasit, scripsit Aldus.

INCREPAT, O patrum soboles.) Aldus habet,

Increpito partum soboles oblita priorum.

Degeneres habuit semperque habitura minores.

ARTIBVS indomitis tradent.) Tradant, Aldus. & versu sequenti, ubi est, Super montes, habebat ille, Super monitus.

112 VATIBVS ignota.) Aldus legit, Ignotis.

SED postquam diminuti homines à quietate quieuerunt.) Vide num sit legendum, Ab æquitate: vel, A pietate.

AT capiti suberūt Gemini.) Aldinus codex habet, Ancipitis suberit gemini qua posterior pes. posteriora verba, Quà posterior pes, ut ad Leonem referre Arati verba fecerunt, itaque cuderem ut nunc habes.

113 ALTER qui Propus appellatur.) Aldinus codex habet, Alter qui tripus, & mox, Quæ vocatur propus. Ex Hygino correxi, cuius verba sunt cum geminorum stellas enumeras: In pedibus utrisque singulas, & infra sinistrum pedem unam quæ ægæus appellatur.

SVNT in hoc signo alie stelle quas Græci ὄρου dicunt.) Græcum verbum ὄρου, Aldinus codex non habet.

AD occurfus Dodonæi Iouis.) Aldus, Ad occasus.

115 VNA putatur) Lactant. lib. 1. De falsa religione, Ipsius autem, inquit, Creticæ Iouis sacra, quid aliud quàm quomodo sit aut subtractus patri, aut nutritus, ostendunt? Capella est Amalthææ nympha, quæ ubi veribus suis aluit infantem: de qua Germanicus Cæsar in Arateo carmine sic ait, -Illa putatur

Nutrix esse Iouis, si vere Iupiter infans

Vbera Cretææ mulsi fidißima capra,

Sidere quæ claro gratum testatur alumnum.

QVEM Iupiter mirat.) Ald. Quæ Iouis miratus, de qua emendatione supra.

116 QVEM Iupiter Sidonem misit.) Ald. Quem Iouis.

117 CLARA etiam pernox.) Aldus, Pernix.

118 VT traderetur Ceto.) Aldus, Cetui, & mox itidem bis, ut inflexionis quarta nomen sit.

ALVO, fulget equus.) Aldus scripserat, Albo, corrupte. Aratus enim habet, ἄλβη, ἵππος.

QVIDAM pro eo quod Iupiter.) Aldus, Iouis.

INQVE ouem conuertit) Aldus, Inque Iouem conuertit.

120 HINC Aries.) Ald. Hunc Aries. itidem de piscibus, Hunc ultra gemini pisces.

NODVM stella premit.) Aldinus codex legit,

Nondum stella premit piscis qui respicit auras,
Threicia dextram Andromeda cernuntur ad vlnam.

ATQVE ita columbam) Aldus, Atque ita Cobam.

MAXIMÆQVE.) Aldus, Maximéque. itaque citat Gyraldus de Diis gentium. lib. 1.

122 QVAM pater à Ioue vt vitiatam cognouit.) Alij, Vt, non habent.

ACCEPTIS à Mercurio talaribus.) In alijs libris est, Accepta à Mercurio talaria.

123 ALCYONE, ex qua Herus.) Sic & Aldus: legendum autem, Ex qua Hyreus, ex Apollodori Bibliotheca.

CONTRA spectat autem.) Tres hi versus in alijs codicibus cum superioribus de Lyra coniuncti erant, qui mihi ad Cycnum pertinere visi sunt.

124 HAVD medijs fulgoris.) Aldinus codex & Germanicus,

Aut medijs fulgoris erunt penna vtraque leta

EVOLAVERIT in ramum Atticae regionis.) Sic vterque codex ille. Arbitror autem legendum, Rhamnum, qui pagus est Atticae regionis, à quo & Nemesius Rhamnusia dicta est.

ET cum terrores auget nox atra.) Ald. Mox atra, vitiose: vt & versu sequenti, pro Aspectaueris, Aspectauerit.

125 QVOD Dicolon.) In alijs libris ita quoque scriptum est. Arbitror autem legendum, Quod Cochlon inuenisset in mari. ait enim Hyginus de hoc eodem Capricorno, Hic etiam dicitur, cum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obiecis- se hostibus timorem, qui Panicos appellatur, vt ait Eratosthenes: hac etiam de causa eius inferiorem partem piscis esse formationem, quod muricibus, id est maritimis conchylis, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione. Vide & Miscellan. Politiani cap. XXVIII. Vbi & hos commentarios Germanici agnoscit.

QVO tempore Typhon.) Alij codices pro hoc nomine per totam hanc fabulam Phytionis nomen habent.

COLVNTQVE Aegyptij, & cum venit, Typhoni.) Aldina lectio est, Coluntque Aegyptij, & conuenit Phythoni neminem deorum aduersari sibi met vacuam cognouit dominantibus.

127 EUPHEMBS musarum nutricis.) Alij codices Euschemis. Hyginus Euphemes legit.

AGLAOSTHENES dicit Iouem.) Hunc locum Lactant. lib. 1. de falsa Religione, sub Caesaris nomine profert his verbis: Nec hic tantum sacrificasse Iupiter inuenitur: Caesar quoq; in Arato refert Aglaosthenem dicere Iouem cum ex insula Naxo aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret in litore, aquilam ei in auspiciu aduolasse: quam victor bono omine accepta tutela sua subiugarit. Lilius Gyraldus scribit de Dijs gentium lib. VII. hac in Aratum Latina commentaria (sic enim appellat) in Bassum à quibusdā referri.

- 128 TEL A, caput, magnisque humeris.) Orationis consequentia postulat, Magnosque humeros.
- 129 ARISTOMACHVS autem dicit Erythrea quendam.) Aldinus & Germanicus codex habet, Canbrisam. Ex Hygino Erythrea substitui.
AD quem Iupiter, Mercurius.) Ald. Ad quem Iouis, eodē errore quo supra.
QVIDA M autem dicunt Arionem Methymnæum.) Sic habent codices omnes. Arbitror autem Arionem legendū, cuius hanc historiam iisdem prope verbis Hero. Iotus lib. 1. scribit. quod si verum est, ut verum est, postea pro Orion Arion, & pro Orione & Orionem, Arione & Arionem legendum est.
REX Corinthiorum Pyranthus nomine.) Puto legendum Perianthus nomine, ut etiam in tota hac historia. sic enim habet Herodotus quod autē Perianthus pro Periāder veteres dixerint, ex multis Hygini & huius auctoris constat.
APVD Musæum Bistoniorum regem.) In Hygini fabulis, Byrsæus dicitur.
- 130 ICARIVS.) Aldi & Germanicus codex, Icarus. Græci scriptores omnes Icarium appellāt. Latini variant nam & Tibullus hunc eundem Icarum appellat. ait enim lib. 1111.
- & cunctis Baccho incundior hospes
Icarus, ut puro testantur sidera calo,
Erigonēque, Canis que, neget ne longius ætas. quod idem apud Ovidium reperitur aliquoties.
MÆRA nomine.) Alij codices, Neæra. Nostra lectio cum Æliano consentit & cum Hygino.
- 131 LEPVS sub pedibus Antecanis.) Aldus & alij, Anticanis. Ciceroni ~~Antecanis~~ Antecanis vertitur.
IN insula Lero.) Aldus, Hiero.
- 132 FERVIVM nautis ingenio fecit.) Alij, Naualis ingenio. Si Nautis nō placeat, lege, Nauali.
AVSTER pistris agens.) In alijs codicibus est, Agit.
HVIC Ceto.) Alij, Cetui, de quo antea etiam dixi.
- 133 PROCVL à motu.) Aliàs, Amotus.
MEROPE, Helie.) In Hygini fabulis his nominibus nuncupantur. Merope, Helie, Ægle, Lampetie, Phœbe, Ætheria, Dioxippe.
ID quoque monens.) Apud Hyginum est, Mortens.
- 134 ANTE Sagittiferi multum pernicia.) Alij, Nullum pernicia.
THVRIBVLVM.) Alij, Thuribulo. & versu sequenti, Præcipiti tactu. item versu ab hoc octauo, Erigat emittantque latus.
- 135 SACRARIVM.) Alij vitiose, Sacrarius qui & Pharus dicitur.
SI tenuem traxit nubem.) Alij codices, Sic tenuem.
- 136 FIVNT omnes XXXIII.) Ex Hygino legendum est, XXIIII. quod etiam cōfirmat numerus qui mox sequitur. advertendum quoque pro eo quod hæc est, In dextro cubito unam, Hyginum habere, In sinistro. & mox ubi est, In

ffina duas, Hygini codicem habere, In interscapilio quatuor: ut plenum habeas numerum stellarum viginti quatuor.

CVM vidisset arbores.) Alij inutili repetitione habent, Qui cum vidisset arbores.

137 SVNT omnes sex.) Legendum, Septem, ut & Hyginus habet, & summa postulat.

HORRIDVS at gelidos.) Alij codices, Ad gelidos.

138 CONSPECTV signa Leonis.) Aldinus codex, Conspēcta.

CONTINVOS QVE ruit.) Alias, Continuisque.

141 HVNC etiam Graci.) Apud Fulgentium Mythologiarum lib. 1. hæc verba & quæ tota reliqua pagina continet, reperi: siue illinc huc inter Germanici verba sint adiecta: siue hinc ille in usum suum descripserit. Ex collatione autē ista, ita locum qui mox sequitur corrigendum arbitror. habet autem in hunc modum, Huic quoque illam ob causam &c. sic igitur emenda, Huic quoque quadrigam adscribunt, illam ob causam, &c. Aut quod quadripartito (quadrifido Fulgentius habet) limite diei metiatur spacium: unde & ipsius equus, &c. Alia varietates sunt, quas è libris Fulgentij petas licet.

ERYTHRÆVS, ÆTHON.) Alij codices, Aethon, & mox quoque, itēque apud Fulgentium. Ut pro Aethon, Æthon scripserim, fecerunt præter interpretationem vocabuli, versus Ovidiani, 11. Metamorph.

Interea volucres, Pyron, Eous & Æthon,

Solis equi. & Martialis,

Quid cupidum Titana tenes? iam Xanthus & Æthon

Fræna volunt. Nam qui hic Erythraeus, Martiali Xanthus: qui Philogæus, Ouidio Eous: qui Lampros, Lycis nuncupatur.

142 QVO & animalia vigescunt.) In Aldino codice est, Rugesunt: in Germanico, Rigesunt.

143 LVNAM voluerunt.) Est & hic locus totus apud eundem Fulgentium lib. 11. cuius ope non pauca hic emendata sunt.

DETRIMENTA eius & augmenta.) Posterior pars deerat in Aldino codice & in Germanico.

IPSAM Dianam Ortam nemoribus volunt.) Aldus, Dictam: apud Fulgentium scribitur, Ortis ipsam etiam Dianam nemoribus, ut neutra lectio probari potuerit, veram monstrare potuerit.

PLVS nocte quàm die dormiat.) In Fulgentij libro est, Plus nocte pascatur, diēque dormiat.

QVI A nocturni rores humor.) Fulgentius habet, Quia nocturni rores humor, quem &c. &c. siderum atque ipsius Lunæ animadu herbarum succus insudat, pastoralibus proficit successibus.

○ A BRVMA in fauonium.) Quæ sequuntur ferè omnia apud Plinium reperiuntur lib. XV 111. natur. histor. unde & multa hic corrigenda depre-

hendi. Nam primum prepositio A, hinc de erat.

ET postero exoritur.) Plinius addit, Die.

QVANDO sagitta.) Plinius, Quo Ægypto sagitta.

ITEM quinto Idus Ianuarias.) Plin. Ad VI. Idus Ianuarij eiusdem Delphini vespertino occasu continui dies hiemant Italia.

XVIII. cal. Feb.) Plinius, XVI.

A Fauonio in Æquinoctium.) Plinius addit, Vernal.

IIII. cal. Mart. quadriduum.) Plin. XVII. cal. Martij triduum.

ITEM nonas Martij.) Plinius, III. nonas Martij.

AQVILONIS Piscis.) Plin. Aquilonij.

IDIBVS Martijs.) Plin. Caesar & Idus Martias ferale sibi annotavit Scorpionis occasu. XV. verò cal. Aprilis Italia miluum ostendi.

AB eo ad Vergiliarum exortum matutinum Casari significant.) Plin. Addit cal. Aprilis.

ITEM post pridie.) Plin. Eadem postridie in Bæotia: Casari autē & Chaldaeus nonus: Ægypto Orion, &c.

XIII. cal.) Plin. Habet præterea, Ægypto.

CÆSARI XV.) Plin. XV. Casari, continuòque triduo significat.

SIDVS parilicium.) Ex Plinio legendum est, palilicium.

CLARITATEM observationis.) Longe aliter Plinius, huncque in modum, Claritatem observationi dedit, nimborum argumento, hyadas appellantis Græcis has stellas, quod nostri à similitudine cognominis Græci, propter suæ impositum arbitantes, imperitia appellauere Suculas.

NOTANTVR dies.) Plinius in numero vnitatis, Notatur dies.

POST pridie Idus.) Plin. Postridie. nec addit, Idus Mai.

ASSYRIIS aquila oritur.) Plin. insuper habet, Casari & Assyrijs.

VII. Idus Iunias.) Plin. V III. Idus Arcturus matutino occidit, Italia sexto & IIII. Idus, Delphinus vesperti exoritur. XVII. cal. Iulij gladius Orionis, quod Ægypto post quadriduum XI. cal. eiusdem Orionis, &c.

NISI Canicula, quam.) Plin. Nisi caniculam hanc velimus intelligi, hoc est minorem canem: sanè ut in astris pingitur. nam quod sequitur, Est autem magnopere pertinens, corruptum videtur in Plinij codicibus, itaque ut Germanicus habet, corrigendum.

IIII. non. Iulias Chaldeis.) Plin. III. non.

XV. cal. Augustas.) Plin. XVI. cal. Assyria Procyon exoritur. Dein postridie ferè ubique cōfessum inter omnes sidus iudicans, quod canis ortum vocamus, Sole partem primam Leonis ingresso: Hoc fit post solstitium XXIII. die.

145 XVI. cal. Aug.) Plin. XVII.

INCHOAT, aut annotat.) Plin. Inchoat, ut u adnotat: sed ut vera ratio id fieri inuenit, sexto Idus eiusdem.

QVÆ Anteuindemiator.) Plin. Vindemiator, ut & mox.

AGNI colore mutati.) Legendum ex Plinio, Acini.

PER ARCTU.) Lege, Per Arcturum. Eius signi ortū seruat hirundinis abitus. Plin. habet, Signum orientis eius sideris seruetur hirundinum abitus.

XI. cal. Octobr. commissura piscium.) Plin. XI. cal. Casari commissura piscium occidens, ipsūque æquinoctij sidus, &c.

III. cal. Octobr.) Plin. IIII. calend.

V. Nonas Octobr. Heniochus.) Plin. Asia & Casari V. Cal. Heniochus.

IIII. nonas Octobr.) Plin. Tertio calend. Casari corona exoriri incipit, & postridie occidunt.

VERGILIAE vesperi exoriuntur.) Plin. Vergilia vesperi. Idibus corona tota. Sexto calend. Nouembr.

OCCASVM matutinum Vergiliarum Hesiodus.) Locus hic deprauatissimus, hunc in modum mihi restituendus ex Plinio videtur, Occasum matutinū Vergiliarum Hesiodus (nam huius quoque nomine extat astrologia) tradidit fieri, cum æquinoctium autumnī conficeretur: Thales, XXV. die ab æquinoctio: Anaximander, XXIIX. Euctemon, XLVIIII. nos autē sequentes, &c.

ANTE Omnia autē duo esse nomina.) Est & hic locus apud Plin. eod. lib.

DVO esse nomina.) Plin. Duo genera esse.

QVÆ cum plenilunio acciderint.) Plinius non habet, Plenilunio. sic enim legit, Quæ cum acciderint, vis maior appellatur.

NISI cum facta sunt.) Hæc in hunc modum interpungenda sunt ex Plinio, Nisi cum facta sunt. Publica hæc & magna sunt differentia.

ALIIS caliginem impellentibus.) Plin. Alijs carbunculum appellantibus.

NANQVE Vergilia primatum tenent ad fructus.) Plin. Nanque Vergilia priuatim attinent ad fructus, ut quarū exortu æstas incipiat, occasu hiems, semestri spacio intra se messes, vindemiæq; & omnium maturitatē cōplexæ.

146 SOLIS CENTRVM.) Plin. Solus centro bis æquinoctialem, &c.

OMNES hibernos fructus.) Addit Plinius, Et præcoces.

IX. cal. Mart.) Plin. IX. calend. Maij.

OCTAVO cal. Iunias.) Plin. VIII. cal. Iulij.

ITEM quarto cal. Aug.) Plin. XIII.

147 BENIGNITATEM Naturæ succurritiam: primum.) Plin. Naturæ succurrit: iam primum.

AVEM param.) Plin. Parram. & mox, Vireonem.

VNA pica.) Plin. Vna picta.

Describebat, ac typis mandabat Guil. Morelius Lutetia Parisiorum.

M. D. LIX. Cal. August.

C. IVL. HYGINI POETICON

ASTRONOMICON, DE MVNDI ET
sphaera ac vtriusque partium declaratione.

HYGINVS M. FABIO PLVRIMAM SALVTEM.

- E**TSI te studio grammaticae artis inductum, non solum versuum moderatione, quam pauci peruiderunt, sed historiarum quoque varietate, qua scientia rerum perspicitur, praestare video, quae facilius etiam scriptus tuus perspicui potest, desiderans potius scientem quam liberalem iudicem: tamen quo magis exercitatus, et nonnullis etiam sapientius in his rebus occupatus esse videar, et ne nihil in adolescentia laborasse dicerer, et imperitorum iudicio, desiderii subirem crimen, hoc velut rudimento scientiae nissus, scripsi ad te, non ut imperito monstrans, sed ut scientissimum comonens:
- 1 sphaerae figurationem, circularumque qui in ea sunt notationem, et quae ratio fuerit ut non aequis partibus diuiderentur.
 - 2 Praterca, terrae marisque definitionem: et quae partes eius non habitantur, ut multus iustisque de causis hominibus carere videantur, ordine exposuimus.
 - 3 Rursusque redeuntes ad sphaeram, duo et quadraginta signa nominatim pernumerauimus.
 - 4 Exinde vniuscuiusque signi historias causamque ad sidera perlationis ostendimus.
 - 5 Eodem loco nobis utile visum est, persequi eorum corporum deformationes, et in his numerum stellarum.
 - 6 Nec praetermisimus ostendere ad septem circularum notationem, quae corpora aut partes corporum peruenirent, et quemadmodum ab his diuiderentur.
 - 7 Diximus etiam in aetherei circuli definitione, quarentes quare non idem hiemalis vocaretur: et quid eos sefellere, qui ita senserint: et quid in ea parte sphaerae solis efficiat cursus.
 - 8 Praterca, quare circulos in octo partes diuideremus, ordine exposuimus.
 - 9 Scripsimus etiam quo loco circulus aequinoctialis foret constitutus, et quid efficeret ad eum perueniens sol.

- 10 In eiusdem circuli demonstratione ostendimus, quare Aries inter sidera celerissimus diceretur.
- 11 Pauca praterea de hiemali circulo diximus.
- 12 Exinde zodiacum circulum definiuimus, & eius effectus: & quare potius duodecim signa quam undecim numerarentur, quid etiam nobis de reliquis circulus videretur.
- 13 His propositis rebus, ad id loci venimus, ut exponeremus, utrum mundus ipse cum scellis suis verteretur, an mundo stante, vaga stella ferretur: & quid de eo nobis & compluribus videretur, & qua ratione ipse mundus verteretur.
- 14 Praterea quare nonnulla signa celerius exorta serius occiderent: nonnulla etiam ceteris tardius exorta, citius ad occasum peruenirent: quare etiam quæ signa pariter oriantur, non simul occidant.
- 15 Eodem loco diximus, quare non essent in sphaera superiora interioribus hemicycli æqualia: & quot modis stellas videre non possimus.
- 16 Praterea scripsimus in duodecim signorum ortu, quæ de reliquis corpora exoriri, & quæ eodem tempore occidere viderentur.
- 17 Deinde ordine perscripsimus, sol utrum cum mundo fixus verteretur, an ipse per se moueretur: & cum ipse per se moueatur, & contra duodecim signorum ortus eat, quare videatur cum mundo exoriri & occidere.
- 18 Deinde protinus de Lunæ cursu pauca proposuimus: & utrum suo, an alieno lumine vteretur: Eclipsis Solis & Lunæ quomodo fieret: quare Luna per eundem circulum interfaciens, celerius sole currere videatur: & quid fefellerit eos, qui ita senserint.
- 19 Quinque stellæ quantum habeant intervallum: & utrum quinque sint an septem: & utrum quinque certè errent, an omnes. & quinque quomodo currant.
- 20 Diximus etiam qua ratione priores astrologi non eodem tempore signa & reliquas stellas reuerti dixerint: & quare metam diligentissimè obseruasse videantur. & quid reliquos fefellerit in eadem causa. In his igitur tam multis & variis rebus, non erit mirum aut pertimescendum, quòd tantum numerum versuum scripserimus: neque enim magnitudinem voluminis, sed rerum multitudinem peritos conuenit spectare. Quod si longior in sermone visus fuero, non mea facunditate, sed rei necessitate factum existimato: nec si breuius aliquid dixero, minus idem valere confidito, quàm si pluribus esset audiendum verbis. Etenim prater nostram scriptionem sphaera, quæ fuerunt ab Arato obscurius dicta, persecuti planius ostendimus: ut penitus id quod capimus, exquisisse videremur. Quod si vel optimis usus auctoribus effeci, ut neque breuius neque verius diceret quispiam, non immerito fuerim laudari dignus à vobis, quæ vel amplissima laus hominibus est, doctus: si minus, non deprecamur in hac confectioe nostram scientiam ponderari. Ideoque maioribus etiam niti laboribus cogitamus, in quibus & ipsi exerceamur, & in quibus volumus nos probare quid possimus: etenim necessarias nostris hominibus scientiis ma-

ximus res scripsimus: non leuibus occupati rebus, populi captam us existimationem. Sed ne diutius de eo quod negligimus loquamur, ad propositum veniemus, & initium rerum demonstrabimus.

MUNDVS appellatur is, qui constat ex sole, & luna, & terra, & omnibus stellis.

SPHÆRA est species quædam in rotundo conformata, omnibus ex partibus æqualis apparens, unde reliqui circuli finiuntur. Huius autem sphaeræ neque exitus, neque initium potest definiri, ideo quod in rotundo omnes tractus & initia & exitus significari possunt.

CENTRVM est, cuius ab initio circumductio sphaeræ terminatur, ac terræ positio constituta declaratur.

DIMENSIO, quæ totius ostenditur sphaeræ, est cum ex utrisque partibus eius ad extremam circumductionem rectè ut virgule perducuntur: quæ dimensio à compluribus **Axis** est appellata. Huius autem cacumina, quibus maxime sphaera nititur, poli appellantur: quorum alter ad aquilonem spectans, **Boreus**: alter oppositus austro, **Notius** est dictus.

SIGNIFICATIONES quædam in circumductione sphaeræ circuli appellantur. E quibus **Paralleli** dicuntur, qui ad eundem polum cõstituti finiuntur. **Maximi** autem sunt, qui eodem centro quo sphaera continentur. **Horizon** appellatur is, qui terminat ea quæ perspicere aut non videri possunt: hic autem incerta ratione definitur: quod modo polo subiectus, & circulus huius qui paralleli dicuntur: modo duobus extremis & æqualibus nixus: modo aliis partibus adiectus terræ, peruidetur ita, vixque fuerit sphaera collocata.

POLVS is qui **Boreus** appellatur, peruideri potest semper: **Notius** autem ratione dissimili, semper est à conspectu remotus. **Naturalis** autem mundi statio, quoniam dicitur. Ea est in **Boreo** polo finita, ut omnia è dextris partibus exoriri, in sinistris occidere videantur. **Exortus** enim est, subita quædam species obiecti nostro conspectui: **Occasus** autem pari de causa, ut erepta ab oculis visa.

IN finitione mundi, circuli sunt paralleli quinque, in quibus tota ratio sphaeræ consistit, præter eum qui **Zodiacus** appellatur: qui quod non ut ceteri circuli, certa dimensione finitur, & inclinatio alius videtur, λόγος à Grecis est dictus. Quæque autem quos supra diximus, sic in sphaera metiuntur, initio sumpto à polo qui **Boreus** appellatur, ad eum qui **Notius** & **Antarcticus** vocatur. In triginta partes unum quodque hemisphaerium diuiditur, ita uti dimensio significari videatur in tota sphaera per sexaginta partes factis. Deinde ab eodem principio **Boreo** sex partibus ex utraque finitione sumptis, circulus ducitur, cuius centrum ipse est **Polus** finitus: qui circulus, **Arcticus** appellatur, quod intra eum **Arcti** simulicra ut inclusi perspiciuntur: quæ signa à nostris versarum specie ficta, **Septentriones** appellantur.

Ab hoc circulo de reliquis partibus quinque sumptis, eodem centro quo supra diximus, circulus ducitur, qui **Σειρός** ἡ ὀρεμῖος appellatur, ideo quod in sol

cum ad eum circulum peruenit, æstatem efficit eis qui in aquilonis finibus sunt: hiemem autē eis quos austri flatibus oppositos antè diximus. Præterea, quòd ultra eum circulū sol non transit, sed statim reuertitur, *ἡμερινός* est appellatus.

Ab hac circuli significatione quatuor de reliquis partibus sumptis, ducitur circulus Æquinoctialis, à *Γραχίονος* appellatus, ideo quòd sol cū ad eum orbem peruenit, æquinoctium conficit. Hoc circulo factō, dimidia sphaera pars constituta perspicitur.

Econtrario item simili ratione à Notio polo sex partibus sumptis, ut supra de Borco diximus, circulus ductus à *ἡμερικόνος* vocatur: quòd contrarius est ei circulo, quem arcticon supra definiuimus.

Hac definitione sphaera, cētróque polo qui Notius dicitur, quinque partibus sumptis circulus *ἡμερικόνος ἡμερινός* instituitur, à nobis Hiemalis, à nonnullis etiam Brumalis appellatus, ideò quòd sol cū ad eum circulum peruenit, hiemem efficit his qui ad aquilonem spectāt: æstatem autem, his qui in austri partibus domicilia constituerunt. Quantò enim abest longius ab illis qui in aquilonis habitāt finibus, hòc hieme maiore conflētantur: æstate autem, hi quibus sol appositus peruidetur: itaque Æthiopes sub utroque orbe necessario fiunt.

Ab hoc circulo ad æquinoctialem circulum, reliquæ sūt partes quatuor, ita uti sol per octo partes sphaera currere videatur. Zodiacus autem circulus sic vel optime definiri poterit, ut signus factus, sicut postea dicemus, ex ordine circulus perducatur.

Qui autem Lacteus vocatur, contrarius æquinoctiali, ubi oportet ut eum mediū diuidere, & bis ad eum peruenire videatur: semel in eo loco ubi aquila constituitur: iterum autem ad eius signi regionem, quod *ἡμερικόνος* vocatur. Duodecim signorum partes sic diuiduntur: Quinque circuli, de quibus diximus supra, ita finiūtur, ut unusquisque eorum diuidatur in partes duodecim, & ita ex eorum purctis lineæ perducantur, quæ circulos significent factos, in quibus duodecim signa describantur. Sed à nonnullis imperitiōribus queritur, quare non æquis partibus circuli finiantur, hoc est, ut de triginta partibus quinæ partes diuidantur, & ita circuli pari ratione ducantur: id facillime defendi posse confidimus. Cum enim media sphaera diuisa est, eius circuli nullus potest æqualis esse: qui quauis proxime eum accedat, tamē minor esse videatur. Itaque qui primum sphaeram fecerunt, cum vellent omnium circulorum æquas rationes esse, pro rata parte voluerunt significare, ut quanto magis à polo discederetur, eo minorem numerum partium sumerent in circulis metiendus, quo erat necesse huius maiorem circulum definire. Quod etiam ex ipsa sphaera licet intelligere: quanto magis à polo discedes, eo maiores circulos fieri necesse est: & hac re minorem numerum duci, ut pares eorum videantur effectus. Et si non in triginta partes vnumquodque hemisphaerium diuidatur, sed in alias quotlibet finitiones, tamen eò ratio peruenit eius, ac si triginta partes fecisset. Zodiacus circulus tribus huius subiectus, de quibus supra diximus, ex

quadam parte contingit æstiuum & hiemalem circulum, æquinoctialem autem medium diuidit. Itaque sol per Zodiacum circulum currens, neque extra eum transiens, necessario cum his signis quibus innixus iter conficere videtur, peruenit ad eos quos supra diximus crbes, & ita quatuor tempora definit. Nā ab Aricte incipiens, ver ostendit: & Taurum & Geminos transiens, idem significat. Sed iam capitibus Geminorum circulum æstiuum itāgere videtur, & per Cancrum & Leonem transiens & Virginem, æstatem efficit. Et rursum à Virginis extrema parte transire ad æquinoctialem circulum perspicitur. In Libra autem æquinoctium conficit, & autumnum significare incipit, ab hoc signo transiens ad Scorpionem & Sagittarium. Deinde protinus incurrit in hiemalem circulum, & à Capricorno, Aquario, Piscibus, hiemem transigit. Itaque ostenditur non per tres ipsos circulos currere, sed Zodiacū transiens ad eos peruenire. Sed quoniam de his rebus diximus, nunc Terræ positionem definimus, & Mare quibus locus interfusus videatur, ordine exponemus.

- 2 TERRA mundi media regione collocata, omnibus partibus æquali distans interuallo, centrum obtinet sphaera. Hanc mediam diuidit Axis in dimensione totius terræ: Oceanus autem regione circunductionis sphaerae profusus, propè totius orbis alluit fines. Itaque & signa occidentia in eum decidere existimantur: sic igitur & terras contineri, poterimus explanare. Nam quaecunque regio est quæ inter Arcticum & Æstiuum finem collocata est, ea diuiditur trifariam, è quibus vna pars, Europa: altera, Asia: tertia, Africa vocatur. Europam igitur ab Africa diuidit mare ab extremis Oceani finibus & Herculis columnis. Asiam vero & Libyam cum Ægypto determinat os Nili fluminis quod Canopicon appellatur. Asiam ab Europa Tanais diuidit, bifariam se coniiciens in paludem quæ Maotis appellatur. Hac igitur definitione facile peruidetur, mare omnibus adiectum finibus terræ.

Sed ne videatur nonnullis mirum, cum sphaera in sexaginta partes diuidatur, ut ante diximus, quare definimus ab æstiuo circulo ad arcticum finem dūtaxat habitari: sic vel optime defendimus. Sol enim per mediā regionē sphaerae currens, nimium huius locus efficit feruorem. Itaque quæ finis est ab æstiuo circulo ad hiemalem, ea terra à Græcis *ἡλιονειότης* vocatur: quod neque fruges propter exustam terram nasci, neque homines propter nimium ardorem durare possunt: extremae autem regiones sphaerae duorum circulorum, quorum alter Boreus, alter Notius vocatur, sine Arctici circuli & eius qui Antarcticus vocatur, non habitantur, ideo quod sol ab his circulis semper est longe, venti quoque æstiuos habent flatus. Quāuis enim sol perueniat ad Æstiuum circulum, tamen longe ab Arctico videbitur sine: id ita esse, hinc quoque licet intelligere: Cum enim sol peruenit ad eum circulum qui Hiemalis vocatur, & efficiat nobis qui prope eum sumus constituti, nimium frigus, quid arbitramur eis locus frigoris esse, qui longius etiam absunt à nobis? Quod cum in hac parte sphaera fiat, idem in altera parte definitum putabimus, ideo, quod similes eius sunt

effectus. Præterea hinc quoque intelligimus illic maximum frigus, & in æstiuo circulo calorem esse: quod quæ terra habitatur. Eos tamen videmus qui proxime sint Arcticum finem, vbi braccus & eiusmodi vestitu vestium: qui autem proximi sint æstiuo circulo, eos Æthiops & perusto corpore esse. Habitat autem sic temperatissimo cælo, cum inter æstiuum circulum & Arcticum finem hæc perueniat temperatio: quod ab Arctico circulo frigus, ab æstiuo feruor exortus in vnum concurrens efficit: media finem temperatam, quæ habitari possit. Itaque cum sol ab eo loco discessit, hieme necessario conflictamur, quod ventum exorientem non reuerberat sol. Quod cum veniat in hac definitione, illud quoque fieri posse videmus, vt Hiemali circulo nobis ad Antarcticum finem habitari possit: quod pares eodem perueniant casus. Certum qui dem esse nemo cõten lit, neque peruenire eò potest quisquam propter interiectũ terræ, quæ propter ardorem non habitatur. Sed cum videmus hanc regionem sphaera habitari, illam quoque in simili causa posse constitui suspicamur.

- 3 SED quoniam quæ nobis de terræ positione dicenda fuerunt, & sphaeram totam descriuimus, nunc quæ in ea signa sint, singulatim nominabimus. Equibus igitur primum duas Arctos, & Draconem: deinde Arctophylaca cum Corona dicimus: Ceteum, qui Engonasin vocatur. Exinde Lyræ cum Olore, & Cephæo, & eius uxore Cassiopeia, filiaque Andromeda, & genero Perseo: dicimus etiam protinus Aurigam, à Græcis ἄρως appellatum: Ophiuchum præterea cum Sagitta & Aquila, paruoque Delphine. Inde Equam dicimus, cum eo si lere quod Deloton vocatur. His corporibus enumeratis, ad duodecim signa perueniemus. Ea sunt hæc, Aries, Taurus, Gemini: deinde Cancer cum Leone & Virgine: præterea Libra, dimidia pars Scorpionis, & ipse Scorpius cum Sagittario & Capricorno: Aquarius autem cum Piscibus reliquas habet partes. His enumeratis, suo ordine est Cetus cum Eridano flumine, & Lepore. Deinde Orion cum Cane, & eo signo quod Πρωὶον dicitur. Præterea est Argo cum Cætauro, & Ara: deinde Hydra cum Pisce qui Notius vocatur. Horum omnium non inutile videtur historias proponere: quæ certè aut utilitatem ad scientiam, aut iocunditatem ad delectationem afferent lectori. Igitur, vt supradiximus, initium est nobis Arctos maxima.

- 4 HANC autem Hesiodus ait esse Callisto nomine, Lycæonis filiam, eius qui in Arcadia regnauit: eamque studio venationis in luctam, ad Dianam se applicuisse: à qua non mediocriter esse dilectam, propter vtriusque consimilem naturam. Postea autem ab Ioue compressam, veritam Dianæ suum dicere euentum, quod diutius celare non potuit: nam iam vtero ingrauescente, prope diem partus in flumine corpus exercitatione defessum cum recrearet, à Diana cognita est non conseruasse virginitatem: cui dea pro magnitudine suspicionis non minorem retribuit pœnam: erepta enim facie virginali, in vrsæ speciem est cõuersa, quæ Græcè ἀρκίς appellatur. In ea figura corporis Arcadi procreauit. Sed, vt ait Amphipolitarum scriptor, Iupiter simulatus effigiem Dianæ,

cum virginem venantem ut adiutans persequeretur, amotam à cōspēctū aliarum compressit: quæ rogata à Diana quid ei accidisset, quod tam grandi viro videretur, illius peccato id euenisse dixit: itaque propter eius responsum, in quam figuram supra diximus, eam Diana conuertit. Quæ cum in silua ut fera vagaretur, à quibusdam Ætolorum capta, ad Lycaonem promuncire in Arcadiam cum filio est deducta. Ibi dicitur inscia legu, in leuis Lycæi templum se coniecisse: quam confestim filius effecutus. Itaque cum eos Arcades insecuti, interficere conarentur, Iupiter memor peccati, ereptam Callisto cum filio inter sidera collocauit, eamque Arctum, filium autem Ætopylaca nominauit, de quo postea dicemus. Nonnulli etiam dixerunt, cum Callisto ab Ioue esset compressa, Iunonem indignatam in vrsameam conuertisse: quam Diana venanti obuiam factam, ab ea interfictam, & postea cognitam inter sidera locatam. Sed alij dicunt, cum Callisto Iupiter esset in siluam persecutus, Iunonem suspicatum id quod euenit, contendisse ut eum manifesto diceret deprehendisse. Iouem autem quò facilius suum peccatum tegeretur, in vrsa speciem conuersam reliquisse: Iunonem autem in eo loco pro virgine vrsam inuenisse, quam Diana venanti, ut eam interficeret, demonstrasse: quod factum ut perspiceretur Iouem agere tulisse, effigiem vrsæ stellis figuratam constituisse. Hoc signum ut complures dixerunt non occidit. Qui volunt aliqua de causa esse institutum, negant Tethyn Oceani vxorē id recipere, cum reliqua sidera eo perueniant in occasum: quòd Tethys Iunonis sit nutrix, cui Callisto succubuerit ut pellex. Ariethus autem Tegeates historiarum scriptor, non Callisto, sed Megisto dicit appellatam: & non Lycaonis, sed Cetei filiam, Lycaonis neptem. Præterea Cetea ipsum Engonasin nominari. Reliqua autem superioribus cōueniunt: quæ res in Nonacti monte Arcadia gesta demonstratur.

ARCTOS MINOR. Hanc Aglaosthenes qui Naxica conscripsit, ait Cynosuram esse vnam de Iouis nutricibus ex Idaei nymphis: ab eius quoque nomine & urbem quæ Hestiea vocatur, à Nicofrato & sodalibus eius constitutam, & portum qui ibi est, & agri maiorem partem Cynosuram appellatam. Hanc autem inter Curetas fuisse, qui Iouis fuerunt administri. Nonnulli etiam Helicen & Cynosuram nymphas esse Iouis nutrices dicunt: & hac re etiam pro beneficio in mundo collocatas, & vtrasque Arctos appellatas esse, quas nostri septentriones dixerunt: sed maiore Arcton cōplures plaustris similem dixerunt, & ἀμφοτέρω Græci appellauerūt. Cuius hac memoria prodita est causa: In initio qui sidera peruiderunt, & numerum stellarum in vnaquaque specie corporis constituerunt, & non Arctum, sed Plaustrum nōminauerunt. Ex septem stellis, duæ quæ pariles & maximè in vno loco viderentur, pro bobus haberentur: reliquæ autem quinque figuram plaustri simularent. Itaque & quod proximum huic est signum, Bootem nominari voluerunt, de quo posterius plura dicemus. Aratus quidem nō hac re Bootem, nec illud Plaustrum dicit appellari, sed quod Arctos videatur ut Plaustrum circa polum, qui Bo-

reus appellatur, versari: & Bootes agitare eam dicatur. In quo non mediocriter videtur errare. Postea autem de septem stellis, ut Parmeniscus ait, quinque & viginti sunt à quibusdam astrologis constituta, ut Vrsæ species, non septem stellis perficeretur. Itaque & ille qui antea Plaustrum sequens, Bootes appellabatur, Arctophylax est dictus, & iisdem temporibus quibus Homerus fuit, hæc Arctos est appellata. de Septentrionibus ille enim dicit, hanc utroque nomine, & Arcton & Plaustrum nominari: Bootem autem nusquam meminit Arctophylax nominari. Incidit etiam cōpluribus erratio, quibus de causis minor Arctos Phœnice appelletur: & illi qui hanc observant, verius & diligentius nauigare dicantur: & quare si hæc sit certior quàm maior, nō omnes hanc observent: qui non intelligere videntur de qua historia sit profecta ratio, ut Phœnice appelletur. Thales enim qui diligenter de his rebus exquisiuit, & hanc primus Arcton appellauit, natione fuit Phœnix, ut Herodotus Milesius dicit. Igitur omnes qui Peloponnesum incolunt, priore vtuntur Arcto. Phœnices autem quam à suo inuentore acceperunt, observant: & hanc studiosius perspicendo, diligentius nauigare existimantur, & verè eam ab inuentoris genere Phœnicen appellant.

SERPENS. Hic vasto corpore ostēditur inter duas Arctos collocatus: qui dicitur aurea mala Hesperidū custodisse, & ab Hercule interfectus, ab Iunone inter sidera collocatus: quod illius opera Hercules ad eū est profectus, qui hortum Iunonis tueri solitus existimatur. ait enim Pherocydes, Iunonē cū duceret Iupiter uxorem, Terrā inuenisse ferentē aurea mala cum ramis: quæ Iunonem admiratam, petiisse à Terra, ut in suis hortis fereret, qui erant vsque ad Atlantem montem. Cuius filia cum sepius de arboribus mala decerperent, Iuno dicitur hunc ibi custodem posuisse: hoc etiam signi erit, quod in sideribus supra eū Draconē, Hercules simulacrū ostēditur, ut Eratosthenes demonstrat: quare licet intelligere, hūc maximè Draconē dici. nonnulli etiā dixerūt hunc Draconem à gigantibus Minerva obiectum esse, cum eos oppugnaret: Minervam autem arreptum draconem contortum ad sidera iccisse, & ad ipsum axem calī fixisse: itaq; eum adhuc implicato corpore videri, ut nuper ad sidera perlatū.

ARCTOPHYLAX. De hoc fertur, ut sit Arcas nomine, Callistus & Iouis filius, quem dicitur Lycaon, cum Iupiter ad eum in hospitium venisset, cum alia carne cōcisum pro epulis apposuisse. studebat enim scire, si deus esset qui suum hospitium desideraret. Quo facto nō minore pœna est affectus. nam statim Iupiter mensa proiecta, domum eius fulmine incendit: ipsum autem in lupi figuram conuertit: at pueri membra collecta & composita in vnum, dedit cuidam Ætolorum alendum, qui adolescens factus, in siluis cum venaretur, inscius vidit matrem in Vrsæ speciem conuersam, quam interficere cogitans, persecutus est in Iouis Lycæi templum: quod & qui accessisset, mors pœna erat Arcadum lege. Itaque cū vtrunque necesse esset interfici, Iupiter eorū misertus, ereptos inter sidera collocauit, ut ante diximus. Hic autem è facto sequens

sequens Vrsam perspicitur, & Arctum seruans Arctophylax est appellatus. Nonnulli hunc Icarium Erigones patrem dixerunt, cui propter iustitiā & pietatem existimatur Liber pater vinū & vitem & vnam tradidisse, vt ostenderet hominibus quomodo sereretur, & quid ex eo nasceretur: & cum esset natum, quomodo eo vti oporteret. Qui cū sciuisset vitem, & diligentissime administrando floridam facile fecisset, dicitur hircus in vineam se coniecisse, & quæ ibi tenerrima folia videret, decerpisse: quo facto, Icarium irato animo tulisse, eūque interfecisse, & ex pelle eius vitrem fecisse, ac vento plenum præligasse, & in medium proiectisse, suosque sodales circum eum saltare coëgisse. Itaque Eratosthenes ait: *Ἰκαρίου πατὴρ οἴνου καὶ τῆς ἀμπελῆς καὶ τῆς ἀρκτοφύλακος*. Alij dicunt Icarium cum à Libero patre vinum accepisset, statim vitres plenos in plaustrū imposuisse: hac re etiam Bootem appellatum: qui cum perambulans Atticorum fines pastoribus ostenderet, nonnulli eorū auaritia pleni, nouo genere potionis inducti somno consopiantur: atque alius aliam se in partem reijciunt, vt semimortua membra iactantes, alia ac decebat loquebantur. Reliqui eorum arbitrati venenum ab Icario datum pastoribus, vt eorum pecora abigeret in suos fines, Icarium interfectum in puteum deiecerunt: sed vt alij demonstrant, secundum arborem quandam defoderunt. Qui autem obdormierant experrecti, cū se nunquam melius quiesse faterentur, ac requirerent Icarium, vt pro beneficio muneraretur, interfectores eius animi conscientia permoti, statim se fugamandauerunt, & in insulam Ætolorum perueniunt: à quibus vt hospites recepti, domicilia sibi constituerunt. At Erigone Icarij filia permota desiderio parentis, cū eum nō redire videret, ac persequi conaretur, canis Icarij, cui Mera fuerat nomen, ululans vt videretur obitum domini lachrimari, rediit ad Erigonen, cui non minimam cogitata mortis suspicionē ostendit: neque enim puella timida suspicari debebat nisi patrem interfectum, qui tot dies ac menses abesset. At canis vestem eius tenens dentibus, perduxit ad cadauer. Quod filia simul ac vidit, desperata spe, solitudine ac pauperie oppressa, multis miserata lachrimis, in eadem arbore qua parens sepultus videbatur, suspendio sibi mortem consciiuit. Cui canis mortuæ spiritu suo parentauit: nonnulli enim hunc in puteum se deiecisse dixerunt Anygrum nomine: quare postea neminem ex eo puteo bibisse, memoriæ tradiderunt. Quorum casum Iupiter miseratus, in astris corpora eorum deformauit. Itaque cōplures Icarium, Bootem, Erigonen, Virginem nominauerunt, de qua posterius dicemus: Canem autem sua appellatione & specie Caniculam dixerunt: quæ à Græcis, quod ante maiorem Canem exoritur, *προκύων* appellatur. Alij hos à Libero patre figuratos inter sidera dicunt. Interim cum in finibus Athenensium multæ virgines sine causa suspendio sibi mortem consciscerent, quod Erigone moriens erat precata, vt eodem leto filia Atheniensium afficeretur quo ipsa foret obitura, nisi Icarij mortē persecuti, & eum forent vlti. Itaque cum id euenisset, vt ante diximus, pœnitentibus eis Apollo dedit responsum: Si vellent euentu liberari, satisfacerent Eri-

gona. Qui quòd ea se suspenderat, instituerunt, vti tabula interposita pendente, funibus se iactarent, vt qui pendens vento mouetur: quod sacrificium solenne instituerunt. Itaque & priuatim & publicè faciunt, & id Aletidas appellant: quod eam patrem persequentem cum cane, vt ignotam & solitariam oportebat, mendicam appellabant, quas Graci ἀλετῖδες nominant. Præterea Canicula exoriens, æstu eorum loca & agros fructibus orbabat: & ipsos morbo affectos, pœnas Icario cū dolore sufferre cogebat, eo quòd latrones recepissent. Quorum rex Aristæus Apollinis & Cyrenes filius, Actæonis pater, petit à parente, quo factò à calamitate ciuitatem posset liberare: quem deus iubet multis hostiis expiare Icarij mortem, & ab Ioue petere, vt quo tempore Canicula exoriretur, dies quadraginta ventum daret qui æstui caniculæ mederetur. Quod iussu Aristæus confecit, & ab Ioue impetravit vt Etesia flarent: quas nonnulli Etesias dixerunt, quòd quotannis certo tempore exoriuntur: ἑτες enim Græce, annus est Latine. Nonnulli etiam Etesias appellauerunt, quòd expositulæ sunt ab Ioue, & ita concessæ. Sed de hoc in medio relinquamus, ne nos omnia præripuisse existimemur. Sed vt ad propositum reuertamur, Hermippus qui de sideribus scripsit, ait, Cererem cum Iasione Thysci filio concubuisse: quamobrem fulmine percussus complures cum Homero dixerunt. Ex his, vt Petellides Gnosius historiæ scriptor demonstrat, nascuntur filij duo, Philomelus & Plutus: quos negant inter se conuuisse: nam Plutum qui ditior fuerit, nihil fratri suo de bonis concessisse: Philomelum autem necessario adductum, quodcunque haberit, ex eo boues duos emisse, & ipsum primum plaustrum fabricatum esse: itaque arando & colendo agros, ex eo se aluisse: cuius matrem inuentum miratam, vt arantem eum inter sidera conslituisse, & Bootem appellasse. Ex hoc autem Pareanta demonstrant natum, qui de suo nomine Iarios, & oppidum Pægon appellauit.

CORONA. Hæc existimatur Ariadnes fuisse, à Libero patre inter sidera collocata. Dicitur enim in insula Dia cū Ariadne Libero nuberet, hanc primum coronam muneri à Venere & Horis accepisse, cum omnes dij in eius nuptiis dona conferrent. Sed (vt ait qui Cretica conscripsit) quo tempore Liber ad Minoa venit, cogitans Ariadnen comprimere, hanc coronam ei muneri dedit: qua delectata, non recusauit conditionem stupri. Dicitur etiam à Vulcano facta ex auro & Indicis gemmis, per quas Theseus existimatur de tenebris Labyrinthi ad lucem venisse: quòd aurum & gemma in obscuro fulgorem luminis efficiebant. Qui autem Argolica conscripserunt, hanc asserunt causam: Quòd Liber cum impetrasset à parente vt Semelem matrem ab Inferis reduceret, & quærens ad eos descensionem, ad Argiuorum fines peruenisset, obuiam ei quendam factum nomine Hypoclipnum, hominem dignum eius seculi, qui petenti Libero descensionem monstraret. Hunc autem cum vidisset Hypoclipnus puerum ætate miran-

da corporis pulchritudine reliquis præstantem, mercedem petisse ab eo quæ sine detrimento eius daretur. Liberum autem matris cupitum, si eam reduxisset, iurasse, quod vellet, se facturum: ita tamen, quod deus homini non pudenti iuraret: pro quo Hypolipnus descensum monstrauit. Igitur cum Liber ad eum locum venisset & vellet descendere, coronam quam à Venere muneri acceperat, deposuit in eo loco, qui σῆμας est è factò appellatus: noluit enim secum ferre, ne immortale donum mortuorum tactu coinquinaretur. Qui cum matrem incolumem reduxisset, Coronam dicitur inter astra collocasse, vt æterna memoria nominis efficeretur. Alij dicunt hanc Coronam Thesei esse, & hac re propter eum collocatam. Nam qui in astris dicitur Engonasin, is Theseus esse existimatur, de quo posterius plura dicemus. Dicitur enim, cum Theseus Cretam ad Minoa cum septem virginibus & sex pueris venisset, Minoa de virginibus Eribæam quandam nomine, candore corporis inductum, comprimere voluisse: quod cum Theseus se passurum negaret, vt qui Neptuni filius esset, & valeret, contra tyrannum pro virginis incolumitate decertare. Itaque cum iam non de puella, sed de genere Thesei controuersia facta esset, vtrum is Neptuni filius esset necne, dicitur Minos aureum anulum de digito sibi d. traxisse, & in mare proiecisse: quem referre iubet Theseum, si vellet se credi Neptuni filium esse: se enim ex Ioue procreatum facile posse declarare. Itaque comprecatus patrem petijt aliquid signi, vt satisfaceret se ex eo natum: statimque tonitru & fulgure cæli, indicium significationis fecisse. Simili de causa Theseus sine vlla precatione aut religione parentis, in mare se proiecit: quem confestim delphinum magna multitudo mari prouoluta, lenissimis fluctibus ad Nereidas perduxit: à quibus anulum Minois, & à Thetide coronam, quam nuptijs à Venere muneri acceperat, retulit, compluribus lucentem gemmis. Alij autem à Neptuni vxore accepisse dicunt. Coronam Ariadnæ Theseus dono dicitur dedisse, cum ei propter virtutem & animi magnitudinem vxor esset concessa: hanc autem post Ariadnes mortem, Liberum inter sidera collocasse.

ENGONASIN. Hunc Eratosthenes Herculem dicit, supra draconem collocatum, de quo antè diximus, eumque paratum vt ad decertandum, sinistra manu pellem leonis, dextra clauam tenentem. Conatur interficere draconem Hesperidum custodem, qui nunquam oculos operuisse somno coactus existimatur, quo magis custos appositus esse demonstratur. De hoc etiam Panyasis in Heraclea dicit. Horum igitur pugnam Iupiter admiratus, inter astra constituit. Habet enim draco caput erectum: Hercules autem dextro genu nixus, sinistro pede capitis eius dextram partem opprimere conatur: dextra manu sublata vt feriens, sinistra proiecta cum pelle leonis, vt quam maximè dimicans appareat: etsi sit, qui negat hoc quencquam (vt Aratus) posse demonstrare: tamen conabimur, vt aliquid verisimile dicamus. Ariethus autem, vt antè diximus, hunc Cetea Lycaonis filium, Megi-

stus patrem dicit: qui videtur ut lamentans filiam in versa figuram cōversam, genu nixus palmas diuersas tendere ad celum, ut eam sibi dii restituant. Hegesianax autē Thesea dixit esse, qui Træzene saxum extollere videtur: quod existimatur Ægeus sub eo saxo Ellopium ensē posuisse, et Æthra Thesei matri prædixisse, ne antè cum Athenas mitteret, quàm sua virtute lapide sublato, potuisset gladium patri referre. Itaque niti videtur, ut quā altissimè possit lapidem extollat. Hac etiam de causa nonnulli Lyrā, quæ proxima ei signo est collocata, Thesei esse dixerūt: quod ut eruditus omni genere artium, Lyrā quoque didicisse videbatur. Idque et Anacreon dicit: ἀρχὸν δὲ τῶν Θουσίων ὅτι λῦρη. Alij autem Thamyryn à musis excacatū, ut supplicem ad genua iacentē dicunt. Alij Orpheā à Thraciis mulieribus interfici, quod viderit Liberi patris initia. Æschylus autem in fabula quæ inscribitur, Προμηθεὺς λυόμενος, Herculem ait esse, nō cum dracone, sed cum Liguribus depugnantem. Dicit enim, quo tēpore Hercules à Geryone boues abduxerit, iter fecisse per Ligurum fines: quos conatos ab eo pecus abducere, manus contulisse, et complures eorum sagittis cōfixisse. Sed postquā Herculem tela defecerint, multitudine barbarorum et inopia armorum defessum, se ingeniculasse, multis iam vulneribus acceptis: Iouem autē misertum filij, curasse ut circa eum magna lapidū copia esset: quibus se Herculem defendisse, et hostes fugasse. Itaque Iouē, similitudinem pugnantis inter sidera cōstituisse. Hunc etiam nonnulli Ixiona brachiis vinctus esse dixerunt: quod vim Iunoni voluerit afferre. Alij Prometheā in monte Caucaso vinctum.

LYRA. Inter astra constituta est, hac, ut Eratosthenes ait, de causa: quod initio à Mercurio facta de testudine, Orpheo est tradita: qui Calliopes et Oeagri filius, eius rei maxime studiosus. Itaque existimatur suo artificio feras etiam ad se audiendum allicuisse: qui querens uxoris Eurydices mortem, ad Inferos descendisse existimatur, et ibi deorum progeniem suo carmine laudasse, præter Liberum patrem: hunc enim obliuione ductus prætermisit, ut Oeneus in sacrificio Dianam. Postea igitur Orpheus, ut cōplures dixerunt, in Olympo monte, qui Macedoniam diuidit à Thracia: sed, ut Eratosthenes ait, in Pangeo sedens, cū cantu delectaretur, dicitur Libere ei obiecisse Bacchas, quæ corpus eius discerperent interfecti. Sed alij dicūt, quod initia Liberi sit speculatus, id ei accidisse: musas autem collecta membra sepultura mandasse, et lyram quo maxime potuerant beneficio, illius memoriæ causa figuratam stellis inter sidera cōstituisse Apollinis et Iouis voluntate: quod Orpheus Apollinem maxime laudaret, Iupiter autem filio beneficium concepit. Alij autem dicunt Mercurium, cum primū lyram fecisset, in Cyllene monte Arcadiæ, septem chordas instituisse ex Atlantidum numero: quod Maia una ex illarum numero esset, quæ Mercurij est mater. Deinde postea cū Apollinis boues abegisset, deprehensus ab eo quo sibi facilius ignosceret, petenti Apollini ut liceret dicere se inuenisse lyram, concepit, et ab eo virgulam quandam muneri accepit: quam manu tenens Mercurius, cum proficisceretur in Arcadiam, et vidiisset duos dracones

inter se cōiuncto corpore, aliū aliū appetere, vt qui dimicare inter se vidcrētur, virgulam inter vtrunque subicit, itaque discesserunt: quo facto eam virgulam pacis causa dixit esse constitutam. Nonnulli etiam cum faciunt Caduceos, duos dracones implicatos virgula faciunt: quod initium Mercurio fuerat pacis. Eius exemplo & athletæ, & in reliquis eiusmodi certationibus virgula vtuntur. Sed vt ad propositum reuertamur, Apollo lyra accepta dicitur Orphea docuisse: & postquam ipse citharam inuenerit, illi lyram concessisse. Nonnulli etiam dixerunt, Venerem cum Proserpina ad iudicium Iouis venisse, cui earum Adonin concederet: quibus Calliopen ab Ioue datam iudicem, quæ musa Orphei est mater. Itaque iudicasse, vti dimidiam partem anni earū vnaquæque possideret. Venerem autem indignatam, quod non sibi proprium concessisset, obiecisse omnibus quæ in Thracia essent mulieribus, vt Orphea amore inducta, ita sibi quæque appeteret, vt membra eius discerperent: cuius caput in mare de monte perlatum, fluctibus in insulam Lesbion est reiectū: quod ab his sublatum & sepultura est mandatum: pro quo beneficio ad musicam artem ingeniosissimi existimantur esse. Lyra autem à musis, vt antè diximus, inter astra constituta est. Nonnulli aiunt, quod Orpheus primus puerilem amorem induxerit, mulieribus visum contumeliam fecisse illis ab hac re interfectum.

O L O R. Hunc Græci κούρω appellāt, quem complures propter ignotam illis historiam, communi genere auium ὄρνιθιν appellauerunt: de quo hæc memoriæ prodita est causa: Iupiter cum amore inductus, Nemefin diligere cœpisset, neque ab ea vt secum concumberet impetrare potuisset, hac cogitatione amore est liberatus: iubet enim Venerem aquila simulatam, se sequi, seseque ipse in olorem conuertit, & vt aquilam fugiens ad Nemefin confugit, & in eius gremio se collocauit: quem Nemesis non aspernata, amplexum tenens, somno est consopita: quam dormientem Iupiter compressit, ipse autem auolauit: & quod ab hominibus aliè volans cælo videbatur, inter sidera dictus est esse conuersus: quod ne falsum diceretur, Iupiter è facto eum volantem, & aquilam sequentem, collocauit in mundo. Nemesis autem, vt quæ auium generi esset iuncta, mensibus actus, ouum procreauit: quod Mercurius auferens, detulit Spartam, & Leda sedenti in gremium proiecit, ex quo nascitur Helena, ceteras corporis specie præstans, quam Leda suam filiam nominauit. Alij autem cum Leda Iouem concubuisse in olorem conuersum, dixerunt: de quo in medio relinquimus.

C E P H E V S. Hunc Euripides cum cæteris, Phœnicis filium, Æthiopum regem esse demonstravit, Andromeda patrē, quam Ceto propositam notissima historiæ dixerunt: hanc autem Perseum à periculo liberatam, vxorem dixisse. Itaque vt totum genus eorum perpetuo maneret, ipsum quoque Cephea inter sidera superiores numerasse.

CASSIPEIA. De hac Euripides & Sophocles & alij complures dixerunt, ut gloriata sit se forma Nereidas prestare: pro quo facto inter sidera sedens in siliquaastro constituta est: quæ propter impietatem vertente se mundo resupinato capite ferri videtur.

ANDROMEDA. Hac dicitur Minerva beneficio inter astra collocata, propter Persei virtutem, quod eam Ceto propositam à periculo liberaret: nec enim ab ea minorem animi beneuolentiam pro beneficio accepit. Nam neque pater Cepheus, neque Cassiepeia mater ab ea potuerunt impetrare, quin parètes & patriam relinquens Persea sequeretur. Sed de hac Euripides hoc eodem nomine fabulam commodissime scribit.

PERSEVS. Hic nobilitatus causa, & quod inusitato genere concubitionis esset natus, ad sidera dicitur peruenisse: qui missus à Polydecte Magnetis filio ad Gorgonas, à Mercurio qui eum dilexisse existimatur, talaria & petasum accepit: præterea & galeam, qua indutus ex aduerso non poterat videri. Itaque Græci αἰδοῖς galeam dixerunt esse: non ut quidam inscientissime interpretantur, eum Orci galea usum: quæ res nemini docto potest probari. Fertur etiā à Vulcano falcem accepisse ex adamante factam, qua Medusam Gorgonem interfecit: quod factum nemo conscripsit. Sed ut ait Æschylus Tragediarum scriptor in Phorcys, Græcæ fuerunt Gorgonum custodes: de quo in primo libro Genealogiarum scripsimus: quæ utraque vno oculo usæ existimantur, & ita suo quæque tempore accepto oculo vigilias egisse. Hunc Perseus vna earum tradente, exceptum in paludem Tritonida proiecit. Itaque custodibus excæcatus, facile Gorgonem somno consopitam interfecit: cuius caput Minerva in pectore dicitur habere collocatum. Euhemerus quidem Gorgonem à Minerva dicit interfectam: de quo alio tempore plura dicemus.

HERICHTHVS. Hunc nos Aurigam Latine dicimus, nomine Eri-chthoniū, ut Eratosthenes monstrat: quem Iupiter cum vidisset primum inter homines equos quadrigis iunxisse, admiratus est ingenium hominis, ad Solis inuenta accessisse: quod is princeps quadrigæ inter deos est usus: sed Eri-chthonius & quadrigas, ut ante diximus, & sacrificia Minervæ, & templū in arce Atheniensium primus instituit: de cuius progenie Euripides ita dicit: Vulcanum Minervæ pulchritudine corporis inductum, petiisse ab ea ut sibi nuberet, neque impetrasse: & cœpisse Minervam sese occultare in eodem loco, qui propter Vulcani amorem Hephestius est appellatus: quo persecutum Vulcanum, ferunt cœpisse ei vim afferre: & cum plenus cupiditatis ad eam ut complexui se applicaret repulsus, effudit in terram voluptatem. Quo Minerva pudore permota, pede puluerem iniecit. Ex hoc autem nascitur Eri-chthonius anguis, qui ex terra & eorum diffensione nomen possedit. Eum dicitur Minerva in cistula quadam ut mysteria contectum, ad Erechthei filias detulisse, & his dedisse seruandum: quibus interdixit, ne cistulam aperirent. Sed ut hominum est natura cupida, ut eò magis appetant quò interdi-

catur: *sæpius virgines cistulam aperuerunt, & anguem viderunt: quo facto insania à Minerva iniecta, de arce Atheniensium se præcipitauerunt: anguis autem ad Mineruæ clypeum confugit, & ab ea est educatus. Alij autem anguina tantum crura habuisse Erichonionum dixerunt, cùmque primo tempore adolescentia ludos Mineruæ Panathenæa fecisse, & ipsum quadrigis cõcurrisse, pro quibus factis inter sidera dicitur collocatus. Nonnulli etiam qui de sideribus scripserunt, hunc natione Argeum, Orsilochum nomine, primum quadrigarum inuentorem esse dixerunt, & pro inuentione siderum locum possedisse. Alij autem hunc Mercurij filium ex Elicia natum nomine Myrtylum, O Enomai aurigam definierunt, cuius post notam omnibus mortem apparens corpus in mundo constituisse existimatur. Huius in humero sinistro Capra instare & in manu sinistra Hædi videntur formati: De quibus nonnulli ita dicunt: Olenum quendam fuisse nomine Vulcani filium: ex hoc duas nymphas Æga & Helicen natas, quæ Iouis fuerunt nutrices. Alij autem etiam ab his vrbes quasdam appellari dixerunt, & Olcnon in Aulide, Helicen autem in Pelopõneso, & Ægam in Æmonia ibi nominari: de quibus Homerus in Iliados secundo dicit. Parmeniscus autem ait, Melissea quendã fuisse Cretæ regem: ad eius filias Iouem nutriendum esse delatum: quæ quod lac non habuerint, capram ei admisisse, Amalthæa nomine, quæ eum dicitur educaße. Hanc autẽ geminos hædos solitam esse procreare, & ferè eo tempore peperisse, quo Iupiter nutriendus est allatus. Itaque propter beneficium matris & hædos quoque dicitur inter sidera collocasse. Hos autem Hædos Cleostratus Tenedius dicitur primus inter sidera ostendisse. Musæus autem dicit Iouem nutritum à Themide & Amalthæa nympa, quibus eum mater Ops tradidisse existimatur: Amalthæam autẽ habuisse capram quandã vt in deliciis, quæ Iouem dicitur aluisse. Nonnulli etiam Ægam: olis filiam dixerunt, multus candore corporis præstantem, cui contrarius pulchritudini horribilis aspectus existerat: quo Titanes perterriti petierunt à Terra vt eius corpus obscuraret: quam Terra specu quodam celasse dicitur in insula Creta: quæ postea Iouis fuisse nutrix, vt ante ostendimus, demonstratur. Sed cum Iupiter fidens adolescentia, bellum contra Titanas appararet: responsum est ei, si vincere vellet, vt aĩρς pelle tectus & capite Gorgonis, bellum administraret, quam Ægida Græci appellauerunt. Itaque facto eo quod supra declarauimus, Iupiter Titanas superans regnum est adeptus, & reliqua ossa aĩρς caprina pelle cõtectæ, anima donauit, & stellis figuratam memoriæ cõmendauit: & postea quibus ipse vicerat tectus, Mineruæ concessit. Euhemerus ait Ægam quandam fuisse Panos vxorem: eam ab Ioue compressam peperisse: quem viri sui Panos dixerunt filium. Itaque puerum Ægipana, Iouem vcrò Ægiochũ dictum: qui, quod eum diligebat plurimum, inter astra capræ figura, memoriæ causa collocauit.*

OPHIVCHVS, qui apud nostros scriptores Anguitenens dictus est, supra Scorpionem constitutus, tenēs manibus anguem medium corpus eius im-

plicantem. Hunc complures Carnabonta dixerunt nomine, Getarum regem, qui sunt in Mysia regione, fuisse: qui eodem tempore regno est potius, quo primum semina frugum mortalibus tradita esse existimantur. Ceres enim cum sua beneficia largiretur hominibus, Triptoleum, cuius ipsa fuerat nutrix, in curru draconum collocatum (qui primus hominum una rota dicitur usus, ne cursu moraretur) iussit omnium nationum agros circumeuntem semina parti-
 ri: quò facilius ipsi posterique eorum à fero victu segregarètur. Qui cum peruenisset ad eum, quem supra diximus, Getarum regem, ab eo primum hospitaliter acceptus: deinde, non ut beneficis aduena & innocens, sed ut crudelissimus hostis insidius captus, aliorum paratus producere, suam penè perdidit vitam. Carnabontus enim iussu cum draco unus eorum esset interfectus, ne cum Triptolemus sensisset insidias sibi parari, curru præsidium sibi constituere speraret: Ceres eò venisse, & erepto adolescenti currum, dracone altero subiecto, reddidisse: regem pro cæpto maleficio pœna non mediocri affecisse. Hegeſianax enim dicit, Cererem memoriæ hominum causa ita Carnabonta ſidcribus figurasse, manibus tenentem draconem, ut interficere existimetur: qui ita vixerat acerbè, ut iocundissimā sibi conscisceret mortē. Alij autē Hercule esse demonstrant, in Lydia apud flumen Sagarim anguem interficientem: qui & homines complures interficiebat, & ripam frugibus orbabat. Pro quo factò ab regina Omphala quæ ibi regnabat, multis ornatum muneribus Argos remissum: ab Ioue autem propter fortitudinem inter sidera collocatum. Nonnulli etiam Triopam Theſſalorum regem dixerunt esse: qui cum suum domicilium tegere conaretur, Cereris ab antiquis collocatum diruit templum. Pro quo factò à Cerere fame obiecta, nunquam postea frugibus ullis saturari potuisse existimatur. Nouissime propè ad terminum vitæ dracone obiecto, mala plurima perpeſſus, aliquando mortem adeptus, inter astra Cereris voluntate est constitutus. Itaque adhuc videtur eum draco circumplexus æterna mœrentem afficere pœna. Polyzelus autem Rhodius hunc Phorbanta nomine demonstrat, qui Rhodiis auxilio maximo fuisse demonstratur. Nam cum eorum insulam serpentium multitudinem occupatam, ciues Ophiuſam appellassent, & in ea multitudine ferarum draco fuisset ingenti magnitudine, qui plurimos eorum interfecisset, & patria denique deserta carere coëgiſſet, dicitur Phorbas Triopæ filius ex Hiscilla Myrmidonis filia natus, eò tempeſtate delatus, omnes feras & eum draconem interfeciſſe: qui cum maxime Apollini dilectus eſſet, locatus inter sidera dicitur, ut interficiens draconem, laudis & memoriæ causa videretur. Itaque Rhodij quotiescunque à litore longius prodeunt, classes prius ſacrificant Phorbantis aduentui, talis ut illis euentus inopinata virtutis accidat ciuibz, qualis inſcium Phorbanta futura laudis ad ſidera gloriæ pertulit caſus. Complures etiam astrologi hunc Æſculapium finxerunt, quē Iupiter Apollinis causa inter astra collocauit. Æſculapius enim cum eſſet inter homines, & tantum medicina cæteris præſtaret, ut non ſatis ei videretur hominum dolores lenare,
 nisi

nisi etiam mortuos reuocaret ad vitam, nouissime fertur Hippolytum, qui iniquitate nouerca, & inscientia parentis erat interfectus, sanasse, ita uti Eratosithenes dicit. Nonnulli Glaucum Minou filium eius opera reuixisse dixerunt: pro quo ut peccato, Iouem domum eius fulmine incendiisse: ipsum autem propter artificium & Apollinem eius patrem inter sidera anguem tenentem constituisse. Ut quidam dixerunt, hac de causa anguem dicitur tenere: quod cum Glaucum cogeretur sanare, conclusus quodam loco secreto, bacillū tenens manu, cum quid ageret cogitaret, dicitur anguis ad bacillum eius arrepsisse: quem Æsculapius mente commotus interfecit, bacillo fugientem feriens sapius. Postea fertur alter anguis eodem venisse, ore ferens herbam, & in caput eius imposuisse: quo facto, utrosque loco fugisse: qua re Æsculapium vsum, & eadem herba Glaucum reuixisse. Itaque Anguis & in Æsculapij tutelam, & in astris dicitur collocatus: qua consuetudine ducti posterī eius tradiderunt reliquos, ut medici anguibus vterentur.

SAGITTA. Hanc vnam de Herculis telus esse demonstrant, qua Aquilam dicitur interfecisse, qua Promethei iocinora fertur exedisse: de quo pluribus verbis dicere non inutile videtur. Antiqui cum maxima cerimonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti sunt totas hostias in sacrorum consumere flamma. Itaque cum propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus non obtingerent, Prometheus qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrasse, ut partem hostiæ in ignem coniicerent, partem in suo consumerent victu: idque postea consuetudo confirmavit. Quod cum facile à deo, non ut ab homine auaro impetrasset, ipse Prometheus immolat tauros duos, quorum primum iocinora cum in ara posuisset, reliquam carnem ex utroque tauro in vnum compositam corio bubulo textit: ossa autem quæ circa fuerunt reliqua, pelle contexta in medio collocavit, & Ioui fecit potestatem, ut quam vellet eorum summeret partem. Iupiter autem etsi non pro diuina fecit cogitatione, neque ut deū licebat, omnia quæ debuit antè providere: sed (quoniā credere instituimus historiis) deceptus à Prometheo, utrunque putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solennibus & religiosis sacrificiis carne hostiarum consumpta, reliquias quæ pars fuit deorum, eodem igni comburunt. Sed ut ad propositum reuertamur: Iupiter cum factum rescisset, animo permoto mortalibus eripuit ignem: ne Promethei gratia plus deorum potestate valeret, neue carnis vsus utilis hominibus videretur, cum concoqui non posset. Prometheus autem consuetus insidiari, sua opera ereptum mortalibus ignem restituere cogitabat. Itaque ceteris remotis, deuenit ad Iouis ignem: quo diminuto & in ferulam cōiecto, latus ut volare, non currere videretur, ferulam iactās, ne spiritus interclusus vaporis extingueret in angustia lumen. Itaque homines adhuc plerumque qui lætitiæ fiunt nunciij, celerrimè veniunt. Præterea in certatione ludorum cursoribus instituerunt ex Promethei cōsuetudine, ut cur-

rerent lampadem iactantes. Pro quo Iupiter factō mortalibus parem gratiam referēs, mulierem tradidit his, quam à Vulcano factam deorū voluntate omnimuncere donauit, itaque Pandora est appellata: Prometheus autem in monte Scythia nomine Caucaſo ferrea catena vinxit: quem alligatū ad triginta milia annorum Æschylus tragœdiarū scriptor ait. Præterea admisit ei aquilam, quæ assidue noctu renascentia iocinora exesset. Hanc autem aquilam nonnulli ex Typhone & Echidna natam: alij ex Terra & Tartaro: complures Vulcani factam manibus demonstrant, animamque ei ab Ioue traditam dicunt. Sed de eius solutione hæc memoria prodita est causa: Cum Iupiter Thetidis connubiū pulchritudine corporis inductus peteret, neque à timida virgine impetraret, neque ea re minus efficere cogitaret, illo tempore Parca feruntur cecinisse fata, quæ perfici natura voluit rerum: dixerunt enim, quicumque Thetidis fuisset maritus, eius filium patre fore laude clariorem: quod Prometheus non volūtate, sed necessitudine vigilans auditum Ioui nunciauit: qui veritus id quod ipse Saturno patri fecisset in simili causa, ne patris regno priuatus cogeretur, destitit Thetin velle ducere uxorem: & Prometheo pro beneficio meritam retulit gratiam, eūque vinculis liberauit: neque id quod fuerat iuratus, remisit vacuum omni alligationi futurum. Sed memoria causa ex utraque re, hoc est lapide & ferro, digitum sibi vinciri iussit: qua consuetudine homines vsi, quo satisfacere Prometheo viderentur, anulos lapide & ferro cōclusos habere cœperunt. Nonnulli etiā coronam habuisse dixerunt, ut se victorē impune peccasse diceret. Itaque homines in maxima latitia victoriisque coronas habere instituerunt: id in exercitationibus & conuiuiis perspicere licebit. Sed, opinor, ad initiū causæ & interitum Aquilæ reuertamur. Hercules missus ab Euristheo ad Hesperidum mala, nescius viæ deuenit ad Promethea, quem in Caucaſo monte vinctum fuisse supra diximus: à quo via demonstrata victoria, dum iter faceret, contendit ut & draconem, de quo ante diximus, interfectum diceret, & gratiam pro beneficio referret: nam cōfestim honorem quē potuit, reddidit merenti. Quæ dimissa homines instituerunt, ut hostis immolatus iocinora consumerent in deorum altaribus, ut exsaturare eos pro visceribus Promethei viderentur. Ut Eratosthenes autem de sagitta demonstrat, hac Apollo Cyclopes interfecit, qui fulmen Ioui fecerūt, quo Æsculapium interfectū complures dixerunt. Hanc autem sagittam in Hyperboreo monte à pollinem defodisse. Cum autem Iupiter ignouerit filio, ipsam sagittam vento ad Apollinē perlatam cum frugibus, quæ eo tempore nascebantur. Hanc igitur ob causam inter sidera demonstrant.

A Q V I L A. Hæc est quæ dicitur Ganymedem rapuisse, & amanti Ioui tradidisse: hanc etiam Iupiter primus ex auium genere sibi delegisse existimatur: quæ sola tradita est memoria, contra solus ex orientis radios cōtendere volare: itaque super Aquariū volare videtur. Hunc enim complures Ganymedem esse finxerunt. Nonnulli etiam dixerunt Meropem quendam fuisse, qui Coon

insulā tenuerit regno, & à filia nomine Coon, & homines ipsos à se Meropas appellaret. Hūc autē habuisse vxorē quandā nomine Ethymeam, genere Nympharū procreatā: quæ cum desierit colere Dianam, ab ea sagittis figi cœpit, tandēmq; à Proserpina viua ad inferos arrepta est: Meropem autē desiderio vxoris permotum, mortem sibi consciscere voluisse: Iunonem autem misertam eius, in Aquilam corpus eius conuertisse, & inter sidera constituisse: ne si hominis effigie eum collocaret, nihilominus memoriam tenens, coniugis desiderio moueretur. Aglaosthenes autem qui Naxica scripsit, ait Iouem Cretæ surreptum, Naxum delatum, & ibi esse nutritum: qui postquam peruenit, ad virilem ætatem, & voluerit bello, lacescere Titanas, sacrificanti ei Aquilam auspicatam: quo auspicio vsum esse, & eam inter astra collocasse. Nonnulli etiam dixerunt Mercurium, alij autem Anapladem pulchritudine Veneris inductum in amorem incidisse: & cum ei copia non fieret, animum, vt contumelia accepta defecisse: Iouem autem misertum eius, cum Venus in Acheloo flumine corpus ablueret, misisse aquilam, qui soccum eius in Amythaoniam Egyptiorum delatum Mercurio traderet: quem persequens Venus ad cupientem sui peruenit: qui copia facta, pro beneficio Aquilam in mundo collocauit.

DE LPHINVS. Hic qua de causa sit inter astra collocatus, Eratosthenes ita cum cæteris dicit: Neptunū quo tempore voluerit Amphitritē ducere vxorem, & illa cupiens conseruare virginītatem, fugeret ad Atlanta, complures eam quæsītum dimisisse: in hūc & Delphina quendam nomine, qui peruagatus insulas, aliquando ad virginem peruenit, eiūque persuasit vt nuberet Neptuno, & ipse nuptias eorum administrauit: pro quo facto inter sidera Delphini effigiem collocauit. Et hoc amplius: qui Neptuno simulacra faciunt, Delphinū aut in manu, aut sub pede eius constituere videmus, quod Neptuno gratissimū esse arbitrantur. Aglaosthenes autem qui Naxica conscripsit, Tyrrhenos ait fuisse quosdam nauicularios, qui puerū etiam Liberum patrem receptū, vt Naxum cum suis comitibus trāsuectū, redderēt nutricibus nymphis: à quibus eum nutritum & nostri in progenie deorum esse, & cōplures Græci dixerūt. Sed vt ad propositū reuertamur: Nauicularij spe prædæ inducti, nauē auertere voluerūt: quod Liber suspicatus, comites suos iubet symphoniam canere: quo sonitu inaudito Tyrrheni, cum vsque adeo delectarentur, vt etiam in saltationibus essent occupati, cupiditate saltandi se in mare proiecerunt inscīj, & ibi delphini sunt facti: quorum cogitationem cum Liber memorie hominum tradere voluisset, vnus effigiem inter sidera collocauit. Alij autem dicunt, hunc esse Delphina, qui Ariona citharædum ex Siculo mari Tanarum transuexit: qui cum cæteros artificio præstaret, & circum insulas quæstus causa vagaretur, seruuli eius arbitrati plus in perfidiosa libertate commodi, quàm in placida seruitute esse, cogitare cœperunt, vt domino in pelagus proiecto, bona

eius inter se partirentur : qui cum cogitationem eorum sensisset , petiit non ut dominus à seruis , & innocens ab improbis , sed ut parens à filius , ut se liceret ornare , quæ saepe vicerat veste , quoniam nemo esset alius qui , ut ipse , suum quæstu prosequeretur euentum . Quod cum impetrasset , cithara sumpta , suam cæpit deflere mortē : quo sonitu ducti delphines , è toto mari pronatāt ad Arionis cantum . Itaque deorum immortalium potestate innocata , super eos se deiecit : quorum vnus Ariona exceptum pertulit ad Tanarium litus . Cuius memoria causa , quæ ibi statua est Arionis , in ea delphini simulacrum affixum videtur : pro qua re inter sidera ab antiquis astrologus est figuratum . Serui autem , qui se putabant seruitute elapsos , tempestate Tanarum perducti , à domino cōprehensi , non mediocri supplicio sunt affecti .

E Q V V S . Hunc Aratus & alij complures , Pegasus Neptuni & Medusa Gorgonis filium dixerunt : qui in Helicone Bæotia monte vngula feriens saxum , fontē aperuit , qui ex eius nomine Hippocrene est appellatus . Alij dicūt , quo tempore Bellerophontes ad Prætum Abantis filium , Argiuorum regem deuenerit , Antiam regis uxorem hospitis amore inductam , petiisse ab eo , uti sibi copiam faceret , promittens ei coniugis regnum . Quæ cum impetrare non posset , veritate se ad regem criminaretur , occupat : eum sibi vim asferre voluisse Præto dicit . Qui quod eum dilexerat , noluit ipse supplicium sumere , sed quod æquum esse sciebat , mittit eum ad Iobatem Antia patrē , quam alij Sthenobæam dixerunt : ut ille filia pudicitiam defendens , Bellerophontem obiiceret Chimæra , quæ eo tempore Lyciorum agros flamma vastabat . Vnde victor profugiens , post fontis inuentionem cum ad cælum contenderet euolare , neque longe iam abesset , despiciens iam ad terram , timore permotus decidit , ibique perisse dicitur : equus autem subuolasse , & inter sidera ab Ioue constitutus existimatur . Alij non criminatum ab Antia , sed ne sæpius audiret quod nollet , aut precibus eius moueretur , profugisse Argus dixerunt . Euripides autem in Menalippa , Hippen Chironis cætauri filiam Thean antea appellatam dicit : quæ cum aleretur in monte Pelio , & studium in venando maximum haberet , quodam tempore ab Æolo Hellenus filio Iouis nepote persuasam , concepisse : cūque iam partus appropinquaret , profugisse in syluam , ne patri , cum virginem speraret , nepotem procreasse videretur . Itaque cum parens eam persequeretur , dicitur illa petisse à deorum potestate , ne pariens à parente conspiceretur . Quæ deorum voluntate postquam peperit , in equam conuersa , inter astra est constituta . Nonnulli eam vatem dixerunt fuisse : sed quod deorum cōsilia hominibus sit enunciare solita , in equam esse conuersam . Callimachus autem ait , quod desierit venari & colere Dianam , in quam , supra speciem diximus , eam Dianam conuertisse . Hæc dicitur etiam hac re non esse in conspectu Cætauri , quem Chirona esse nonnulli dixerunt : & etiam dimidiam apparere , quod noluerit sciri , se fæminam esse .

DELTON . Hoc sidus velut litera est Græca in triägulo posita , itaq;

appellatur: quod Mercurius supra caput Arietis statuisse existimatur ideo, ut obscuritas Arietis huius splendore, quo loco esset, significaretur: & Iouis nomine, Græce Διός, primam litteram deformaret. Nonnulli Ægypti positionem: alij, qua Nilus terminaret Æthiopiam & Ægyptum dixerunt: alij Siciliam figuratam putauerunt: alij quod orbem terrarum superiores trifariam diuiserūt, tres angulos esse constitutos dixerunt.

A R I E S. Hic existimatur esse, qui Phrixum transulisse & Helle dictus est per Hellespontum: quem Hesiodus & Pherecydes ait habuisse auream pellem: de qua alibi plura dicemus. Sed Hellen decidisse in Hellespontum, & à Neptuno compressam, Pæona procreasse complures, nonnulli Hedonum dixerūt. Præterea Phrixum incolumem ad Ætam peruenisse, arietem Ioui immolasse, pellem in templo fixisse, & arietem ipsius effigiem ab Nube inter sidera constitutā, habere tempus anni quo frumentū seritur: ideo quod hortum seuerit antè, quæ maximè fuga fuit causa. Et Eratosthenes ait, arietem ipsum sibi pellem auream detraxisse, & Phrixo memoriæ causa dedisse, ipsum ad sidera peruenisse: quare, ut supra diximus, obscurius videatur. Hūc autem nonnulli dixerunt in oppido Orchomenio, quod est in Bæotia, natum. Alij in Salonum Thessaliæ finibus procreatum. Alij dicunt Crethea & Athamantem cum alijs pluribus Æoli filios fuisse. Nonnulli etiam Athamantis filium Salmonæ esse, Æoli nepotem dixerunt. Crethea autem habuisse Demodicen uxorem, quam alij Biadicen dixerunt. Hanc autem Phrxi Athamantis filij corpore inductam, in amorem incidisse, neque ab eo ut sibi copiam faceret, impetrare potuisset: itaque necessario coactam, criminari eum ad Crethea cœpisse, quod diceret ab eo vim sibi penè illatam, & horum similia mulierum consuetudine dixisse. Quo facto Crethea ut uxoris amantem & regem decebat permotum, Athamanti ut de eo supplicium sumeret persuasisse. Nubem autem interuenisse, & ereptum Phrixum & Hellen eius sororem in Arietem imposuisse, & per Hellespontum quàm longissimè posset, profugere iussisse: Hellen decidisse, & ibi debitum naturæ reddidisse, & ex eius nomine Hellespontum appellatum. Phrixum Colchos peruenisse, & ut ante diximus, Arietis interfecti pellem in templo fixisse: ipsum autem à Mercurio ad Athamantem esse reductum: qui patri eius satisfecerit, cum innocentia cōfissum profugisse. Hermippus autem dicit, quo tempore Liber Africam oppugnauerit, deuenisse cum exercitu in eum locū, qui propter multitudinem pulueris, Hammodæ est appellatus. Itaque cum in maximum periculum deuenisset, quod iter necessario faciendum esse videbat, accessit eò, ut aqua maxima penuria esset: quo facto exercitus ad defectionem maximā venire cogeatur. Qui quid agerēt dum cogitant, Aries quidam fortuito ad milites eorū errans peruenit: quos cum vidisset, fuga præsidium sibi parauit. Milites autem qui cū fuerant conspicati, & si puluere & aestu pressi vix progrediebantur, tamen ut prædam ex flamma petentes, arietem sequi cœperunt vsque ad eum locum, qui Iouis Hammonis postea templo cōstituto, est appellatus. Quo cum peruenissent

arietem quem consecuti fuerant, nusquam inuenire potuerunt: sed quod magis his fuerat optandum, aqua magnam copiam in eo loco nacti sunt, corporibusque recuperatis Libero statim nunciauerunt. Qui gauisus, ad eos fines exercitum deduxit, & Iouis Hāmonis templū cum arietinis cornibus simulacro factō cōstituit. Arietē inter sidera figurauit, ita, ut cum Sol in eius foret signo, omnia nascentia recrearētur, quā verus tēpore cōfiunt: hac re maximē, quōd illius fuga Liberi recreauit exercitum. Præterea XI L. signorum principē voluit esse: quōd illius optimus exercitui fuerit ductor. Sed de Hammonis simulacro, Leon qui res Ægyptias conscripsit, ait: Cum Liber Ægyptum & reliquos fines regno teneret, & omnia primus hominibus ostendisse diceretur, Hammonem quendā ex Africa venisse, & pecoris multitudinem ad Liberum adduxisse, quo facilius & eius gratia vteretur, & aliquid primus inuenisse diceretur. Itaque pro beneficio ei Liber existimatur agrum dedisse qui est contra Thebas Ægyptias: & qui simulacra faciunt Hāmonis, capite cornuto instituunt, ut homines memoria teneant, eum primū pecus ostēdisse. Qui autem Libero factum voluerūt assignare, quod nō petierit ab Hāmone, sed vtrō ad eū sit adductus, Liberi cornuta simulacra fecerunt, & Arietē memoriæ causa inter sidera fixū dixerūt.

T A V R V S. Hic dicitur inter astra esse constitutus, quōd Europam incolumem transuexerit Cretam, ut Euripides dicit. Nonnulli aiunt, cum in bouem sit conuersa, ut Iupiter ei satisfacere videretur, inter sidera constituisse: quōd eius prior pars appareat ut tauri, sed reliquum corpus obscurius videatur. Spectat autem ad exortum solem: cuius oris effigiem quā continent stellæ, Hyades appellantur. Has autem Pherecydes Atheniensis Liberi nutrices esse demonstrat, numero septem: quas etiam antea Nymphas Dodonidas appellatas. Harū nomina sunt hæc: Ambrosia, Eudora, Phesyle, Coronis, Polyxo, Phæo, Thyene. Hæ dicuntur à Lycurgo fugatæ, & præter Ambrosiam omnes ad Tethyn profugisse, ut ait Asclepiades. Sed ut Pherecydes dicit, ad Thebas Liberū perlatum Iunoni tradiderunt. Quam ob causam ab Ioue gratia eis est relata, quod inter sidera sunt cōstitutæ. Pleiades autem appellatæ sunt, ut ait Mnaseas, quōd ex Atlante & Pleione Oceani filia sint quindecim filiæ procreatæ, quarum quinque Hyades appellatas demonstrat, quōd earum Hyas fuerit frater, à sororibus plurimum dilectus: qui cum venans à leone esset interfectus, quinque de quibus supra diximus lamentationibus assiduus permotæ dicuntur interisse: quare eas, quōd plurimum de eius morte laborarent, Hyadas appellatas. Reliquas autem decem sorores deliberaſſe de sororum morte, & earū septem sibi mortem conscisse: quare, quod plures idem senserunt, Pleiadas dictas. Alexander autem Hyadas ait dictas, quōd Hyantis & Bæotia sunt filia: Pleiadas autem quōd ex Pleione Oceani filia, & Atlante sunt natæ. Hæ numero septem dicuntur: sed nemo amplius quā sex videre potest. Cuius causa proditur hæc, quōd de septem, sex cum immortalibus cōcubuerunt, tres cum Ioue, duæ cum Neptuno, vna cum Marte, reliqua autem Sisyphi fuisse vxor

demonstratur. Quarum ex Electra & Ioue; Dardanum: ex Maia, Mercurium ex Taygete Lacedamona procreatum: ex Alcinoe autem & Neptuno, Hyrea: ex Celeno Lycum & Nyctea natum. Martem autem ex Sterope OEnomaum procreasse, quam alij OEnomai dixerunt uxorem: Meropem autem Sisypho nuptam Glaucum genuisse: quem complures Bellerophontis patrem esse dixerunt. Quare propter reliquas sorores eius inter sidera constitutam: sed quod homini nupserit, stellam eius obscuratam. Alij dicunt Electram non apparere, ideo quod Pleiades existimentur choream ducere stellus. Sed postquam Troia sit capta, & progenies eius quæ à Dardano fuerit, sit eversa, dolore permotam, ab his se remouisse, & in circulo qui Arcticus dicitur constituisse: & quæ à longo tempore lamentantem capillo sparso videri, itaque è facto Cometem esse appellatam. Sed has Pleiadas antiqui astrologi seorsum à Tauro deformauerunt, ut antè diximus, Pleione & Aslantus filias: quæ cum per Bæotiam cum puellus iter faceret, Oriona concitatum voluisse ei vim asferre, illam fugere cœpisse: Oriona autem secutum esse annis septem, neque eam inuenire potuisse. Iouem autem puellarum misertum, inter astra cōstituisse: & postea à nonnullis astrologis caudam Tauri appellatas. Itaque adhuc Orion fugientes eas ad occasum sequi videtur. Eas stellas Vergilias nostri appellauerunt, quod post ver exoriantur: & hæ quidem ampliorem cæteris habent honorem: quod in earum signo exoriente Sole, æstas significatur: occidente autem, hiems ostenditur, quod alijs non est traditum signus.

GEMINI. Hos complures astrologi Castorem & Pollucem esse dixerunt: quos demonstrant omnium fratrum inter se amantiſsimos fuisse: quod neque de principatu contenderunt, neque ullam rem sine communi consilio gesserunt. Pro quibus officijs eorum Iupiter inter notissima sidera eos constituisse existimatur. Neptunum autem pari consilio muneraſſe: nam equos his quibus vruntur, donauit: & dedit potestatem in naufragiis saluti esse. Alij dixerunt Herculem esse & Apollinem. Nonnulli etiam Triptolemum, quem supra diximus, & Iasionem à Cerere dilectos, & ad sidera perlatos. Sed qui de Castore & Polluce dicunt, hoc amplius addunt, ut Castor in oppido Ariadnis sit occisus, quo tempore Lacedamonij cum Atheniensibus bellum gesserunt. Alij autem cum oppugnarent Spartam Lynceus & Idas, ibi perisse dixerunt. Pollucem ait Homerus concessisse fratri dimidiam vitam: itaque alternis diebus eorum quenque lucere.

CANCER. Hic dicitur Iunonis beneficio inter astra collocatus: quod cum Hercules contra Hydræ Lernaæ constitisset, ex palude pedem eius mordicus arripisset: qua de re Herculem permotum, eum interfecisse: Iunonem autem inter sidera constituisse, ut esset cum duodecim signis, quæ maximè solus cursu continentur. In eius deformationis parte sunt quidam qui Asini appellantur: à Libero in testa Cancris duabus stellis figurati. Liber enim à Iunone furore obiecto, dicitur mente captus fugisse per Theſprotiam, cogitans ad Iouis Dodonæi templum per-

uenire, vnde peteret responsum, quo facilius ad pristinum statum mentis perueniret: sed cum venisset ad quandam paludem magnā quam transire non posset, de quibusdam duobus asellis obuiis factis dicitur vnum deprehendisse eorum, & ita esse transuectus, vt omnino aquam non tetigerit. Itaque cum venisset ad templum Iouis Dodonai, statim dicitur furore liberatus, & asellis gratiam retulisse, & inter astra eos collocasse. Nonnulli etiam dixerūt asino illi quo fuerat uectus, vocem humanam dedisse. Itaque postea eum cum Priapo de Natura contendisse, & victum ab eo interfectum. Pro quo Liberum eius misertum in sideribus annumerasse. Et vt sciretur id pro deo, non pro homine timido (quia Iunonem fugerit) fecisse, supra cancrum constituit, qui dea beneficio fuerat affixus astris. Dicitur etiam alia historia de Asellus, vt ait Eratosthenes: Quo tempore Iupiter bello gigantibus indicto, ad eos oppugnandos omnes deos conuocauit, venisse Liberum patrem, Vulcanū, Satyros, Silenos Asellus uectos: qui cum non longē ab hostibus abessent, dicuntur aselli pertimuisse, & ita pro se quisque magnum clamorem & inauditum gigantibus fecisse, vt omnes hostes eorum clamore in fugam se coniecerint, & ita sint superati. Huius similis est historia de buccina Tritonis. Nam is quoque fertur, cum concham inuentam excauasset secum ad gigantes tulisse, & ibi sonitum quendam inauditum per concham misisse. Hostes autem veritos ne qua esset immanis fera ab aduersarijs adducta, cuius esset ille mugitus, fugae se mandasse, & ita victos in hostium potestatem peruenisse.

LEO. Hic dicitur à Ioue cōstitutus, quod omniū ferarum princeps esse existimatur. Nonnulli etiam hoc amplius dicunt, quod Hercules prima fuerit hac certatio, & quod eum inermis interfecerit. De hoc & Pisander & complures alij scripserunt: cuius supra simulacrum proximum est virgini. Sunt alie VII. stellæ ad caudam Leonis in triângulo collocatæ, quas crines Berenices esse Conon Samius mathematicus & Callimachus dicit: cum Ptolemæus Berenicem Ptolemæi & Aristonis filiam sororem suam duxisset uxorem, & paucis post diebus Asiam oppugnatam profectus esset, vouisse Berenicem, si victor Ptolemæus redisset, se detonsuram crinem: quo voto damnatum crinem in Veneris Arfmoes Zephyritidis posuisse templo: eosque postero die non comparuisse: quod factum cum rex agrè ferret, Conon mathematicus (vt antè diximus) cupiens inire gratiam regis, dixit crinem inter sidera videri collocatum: & quasdam vacuas à figura septem stellas ostendit quas esse fingeret. Crinem hanc Berenicem nonnulli cum Callimacho dixerunt equos alere, & ad Olympia mittere consuetam fuisse. Alij dicunt hoc amplius, Ptolemæum Berenices patrem multitudine hostiū perterritum fuga salutem petisse: filiam autem sapē consuetam, insilisse in equum, & reliquam exercitus copiā constituisse, & complures hostiū interfecisse, reliquos in fugam coniecisse: pro quo etiam Callimachus eam magnanimita dixit. Eratosthenes autē dicit & virginibus Lesbij dotem quā cuique reliquam à parente nemo solueret, iussisse reddi: & inter eas constituisse petitionem.

VIRGO. Hanc Hesiodus Iouis & Themidis filiam dicit: Aratus autē Astrae & Aurorae filiam existimari, quod eodem tempore fuerit cum aurea secula hominum, & eorum principem fuisse demonstrat: quam propter diligentiam & equitatem, Iustitiam appellatā: neque illo tempore ab hominibus exteris nationes bello lacebitas esse, neque nauigio quenquā vsum esse, sed agris colendus vitam agere consueuisse. Sed post eorum obitum qui sint nati, eos minus officiosos, magis auaros cōpisse fieri: quare minus Iustitiam inter homines fuisse conuersatam. Deniq; eam peruenisse vsque eō, dum diceretur: Heu heu genus hominum natū. Itaque iam non potuisse pati amplius, & ad sidera euolasse. Sed hanc alij Fortunam, alij Cererem dixerunt: & hoc magis non cōuenit inter eos, quod caput eius nimium obscurum videtur. Nonnulli etiam Erigonen Icarij filiam dixerunt, de qua supra diximus. Alij autem Apollinis filiam ex Chrysothemide natam, & infantem Parthenon nomine appellatam: eamque quod parua interierit, ab Apolline inter sidera collocatam.

SCORPIVS. Hic propter magnitudinem membrorum in duo signa diuiditur, quorum vnus effigiem nostri Libram dixerunt. Sed omnino totum signum hac de causa statutum existimatur: quod Orion cum venaretur, & in eo exercitatisimum se esse confideret, dixisse etiam Dianae & Latonae, se omnia quae ex terra exoriātur, interficere valere. Quare Terram permotam, Scorpionem misisse, qui eum interficere demonstratur. Iouem autem vtriusque animū admiratum, Scorpionem inter astra collocasse, vt species eius hominibus documento esset, ne quis eorum de aliqua re sibi confideret. Dianam autem propter studium Orionis petisse à Ioue, vt idem illi beneficium daret petenti, quod Terra vltro tribuisset. Itaq; eum constitutū, vt cum Scorpius oriatur, Orion occidat.

SAGITTARIVS. Hunc complures Centaurum esse dixerunt. Alij autem hac de causa negauerunt, quod nemo Centaurus sagittis sit vsus. Hic autē quaeritur, cur equinus cruribus sit deformatus, & caudam habeat vt satyri. Dicunt enim nonnulli hunc esse Crotum nomine, Euphemes Musarum nutricus filium, vt ait Sositheus tragoediarum scriptor: eum domicilium in monte Helicone habuisse, & cum Musis solitū delectari, nonnunquam etiam studio venationis exerceri. Itaque pro merita diligentia magnā laudem affecutum: nam & celerissimum in syluis, & acutissimum in musis factum esse. Pro quo studio illius petisse Musas ab Ioue, vt in aliquo astrorum numero deformaretur. Itaque Iouē fecisse, vt cum omnia illius artificia vno corpore vellet significare, crura eius equina fecisse, quod equo multum sit vsus: & sagittas pro ingenio adiunxisse, vt ex his & acumen & celeritas esse videretur. Caudam satyricam in corpore fixisse: quod non minus hoc Musae, quā Liber Satyrus sit delectatus. Ante huius pedes stellae sunt paucae in rotundo deformatae, quas coronam eius vt ludentis abiectam, nonnulli dixerunt.

CAPRICORNVS. Huius effigies similis est Aegipani: quem Iupiter, quod cū eo erat nutritus, in sideribus esse voluit, vt Caprā nutricem de qua ante di-

ximus. Hic etiam dicitur, cum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obie-
cisse hostibus timorem qui *κυνός* appellatur, ut ait Eratosthenes: hac etiam
de causa eius inferiorem partem piscis esse formationem, quod muricibus, id
est maritimus conchylis, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione. Ægyptij
autem sacerdotes et nonnulli poëte dicunt, cum complures dii in Ægyptum
conuenissent, repente conuenisse eodem Typhona acerrimum giganta, et ma-
ximè deorum inimicum: quo timore permotos in alias figuras se conuertisse:
Mercurium factum esse Ibin, Apollinem autem quæ Threicia avis vocatur. Dia-
nam merulam simulatam. Quibus de causis Ægyptios ea genera violari non si-
nere demonstrant: quod deorum imagines dicantur. Eodem tempore Pana di-
cunt in flumen se deiecisse, et posteriorem partem corporis, effigiem piscis, alte-
ram autem hirci fecisse, et ita à Typhone profugisse: cuius cogitatum Iouem ad-
miratum, effigiem eius inter sidera fixisse.

A Q V A R I V S. Hunc complures Ganymedem esse dixerunt: quem Iu-
piter propter pulchritudinem corporis ereptum parètibus, deorum ministrum
fecisse existimatur. Itaque ostenditur ut aquam aliquò infundens. Hegesianax
autem Deucalionem dicit esse: quod eo regnante, tanta vis aquæ se de cælo pro-
fuderit, ut cataclysmus factus esse diceretur. Eubulus autem Cecropem demō-
strat esse, antiquitatem generis commemorans, et ostendens antequam vinum
traditum sit hominibus, aqua in sacrificiis deorum usus esse, et ante Cecropem
regnasse, quàm vinum sit inuentum.

P I S C E S. Diogenetes Erythracus ait, quodam tempore Venerem cum Cu-
pidine filio in Syriam ad flumen Euphratē venisse, et eodē loco repente Typho-
na giganta, de quo supra diximus apparuisse. Venerem autem cum filio in flu-
men se proiecisse, et ibi figuram piscium forma mutasse: quo facto, periculo
esse liberatos. Itaque postea Syros qui his locis sunt proximi, destitisse pisces esi-
tare, quod vereatur eos capere: ne simili causa aut deorum prasidia impugna-
re videantur, aut eos ipsos captare. Eratosthenes autem ex eo pisce natos homi-
nes dicit: de quo post dicemus.

C E T V S. De hoc dicitur quod à Neptuno sit missus, ut Andromedam in-
terficeret, de qua ante diximus: sed à Persco sit interfectus, propter immanita-
tem corporis, et per illius virtutem inter sidera collocatus.

E R I D A N V S. Hunc alij Nilum, complures etiam Oceanum esse di-
xerunt. Qui autem Nilum volunt vocari, propter magnitudinem eius et uti-
litatem, æquissimum esse demonstrant: præterea quod infra eum quædam stel-
la sit, clarius cæteris lucens, nomine Canopos appellata. Canopos autem in-
sula flumine alluitur Nilo.

L E P V S. Hic dicitur Orionis Canem fugere venantis. Nam cum, ut
oportebat, eum venatorem finxissent, voluerunt etiam hoc significare ali-
qua de causa: itaque leporem ad pedes eius fugientem finxerunt: quem non-
nulli à Mercurio constitutum dixerunt, ei que datum esse præter cætera gene-

ra quadrupedum, ut alios pareret, alios haberet in ventre. Qui autem ab hac causa dissentiunt, negant oportere tam nobilem & tam magnum venatorem, de quo & ante in scorpionis signo diximus, oportere fingi leporem venari: Callimachum quoque accusari, quod cum Dianæ scriberet laudes, eam leporum sanguine gaudere, & eos venari dixisset. Itaque Oriona cum Tauro decertantem fecerunt. Leporis autem hanc historiam memoria prodiderunt: apud antiquos in insula Lero nullum leporem fuisse, sed ex eorum ciuitate adolescentium quendam studio generis inductum, ab exteris finibus leporem foeminam pragnantem attulisse, & ad eius partum diligentissime ministrasse. Itaque cum peperisset, compluribus eius ciuitatis studium incidisse, & partum precio, partum beneficio mercatos, omnes lepores alere coepisse. Itaque non longo interuallo tantam multitudinem leporum procreatam, ut tota insula ab his occupata diceretur: quibus cum ab hominibus nihil daretur, in semina eorum impetu facto omnia comederunt. Quo facto incolæ calamitate affecti, cum fame forent oppressi, communi consilio totius ciuitatis vix denique eos ex insula abegisse dicuntur. Itaque postea leporis figuram in astris constituisse, ut homines meminissent, nil esse tam exoptandum in vita, quin ex eo plus doloris quam latitiæ capere posterius cogerentur.

ORION. Hunc Hesiodus Neptuni filium dicit, ex Euryale Minois filia natum. Concessum autem ei, ut supra fluctus curreret, ut in terra: quemadmodum Iphiclo datum dicitur, ut supra aristas curreret, nec eas infringeret. Aristomachus autem dicit quendam Erythrea fuisse Thebis, Pindarus autem in insula Chio. Hunc autem cum Iouem & Mercurium hospitio recepisset, petisse ab his ut sibi aliquid liberorum nasceretur. Itaque quo facilius petitum impetraret, bouem immolasse, & his pro epulis apposuisse: quod cum fecisset, poposcisse Iouem & Mercurium, quod corium de boue fuisset detractum, & quod fecerant vrinae in corium infudisse, & id sub terra poni iussisse: ex quo postea natum puerum, quem Erythreus è facto Vriona nomine appellaret: sed vetustate & consuetudine factum est, ut Orion vocaretur. Hic dicitur Thebis Chium venisse, & Oenopionis filiam Meropem per vinum cupiditate incensus compressisse: pro quo facto ab Oenopione excæcatus, & de insula eiectus. Existimatur autem Lemnum ad Vulcanum peruenisse, & ab eo quendam ducem Cedalionem nomine accepisse: quem collo ferens ad solem venisse, & ab eo sanatus, ut se vlsceretur, Chium reuertisse, Oenopionem autem à ciuibus sub terra custoditum esse. Quem postquam se inuenire posse desperaret Orion, in insulam Cretam peruenisse, & ibi venari coepisse cum Diana, & ei polliceri quæ supra diximus, & ita ad sidera peruenisse. Nonnulli autem aiunt, Oriona cum Oenopione propè nimia coniunctum amicitia vixisse: & quod ei voluerit suum studium in venando probare, Dia-

na quoque pollicitum quæ supra diximus, & ita interfectum. Alij dicunt cum Callimacho, cum Diana vim voluerit asferre, ab ea sagittis esse confixum, & ad sidera propter venandi consimile studium deformatum. Ister autem dicit Oriona à Diana esse dilectum, & penè factum ut ei nupsisset existimaretur. Quod cum Apollo agere ferret, & sæpè eam obiurgans nihil egisset, natus Orionis longe caput solum videri conspicatus, contendit cum Diana, eam non posse sagittam mittere ad id quod nigrum in mari videretur. Quæ cum se vellet in eo studio maximè artificem dici, sagitta missa caput Orionis traiecit. Itaque eum cum fluctus interfectum ad litus eiecisset, & se eum Diana percussisset plurimum doleret, multus eius obitum prosecuta lachrimis, inter sidera statuisse existimatur. Sed quæ post mortem eius Diana fecerit, in eius historijs dicemus.

CANIS. Hic dicitur ab Ioue custos Europæ appositus esse, & ad Minoa peruenisse: quem Procris Cephali vxor laborantem dicitur sanasse, & pro eo beneficio Canem munere accepisse, quod illa studiosa fuerit venationis: & quod Canis fuerat datum, ne vlla fera præterire eum posset. Post eius obitum Canis ad Cephalum peruenit, quod Procris eius fuerat vxor: quem ille secum ducens Thebas peruenit, ubi erat vulpes cui datum dicebatur, ut omnes Canes effugere posset. Itaque cum in vnum peruenissent, Iupiter nescius quid faceret, ut Ister ait, virosque in lapides conuertit. Nonnulli hunc Canem Orionis esse dixerunt, & quod studiosus fuerit venandi, cum eo Canem quoque inter astra collocatum. Alij autem Icarij Canem esse dixerunt, de quo antè diximus: quæ multa proposita suos habent auctores. Sed Canis habet in lingua stellam vnâ, quæ ipsa Canis appellatur: in capite autem alteram, quam Isis suo nomine statuisse existimatur, & Sirion appellasse, propter flammæ candorem: quod eiusmodi sit, ut præter ceteras lucere videatur. Itaque quo magis eam cognoscerent, Sirion appellasse.

PROCYON. Hic ante maiorem Canem exoriri videtur, sed à nonnullis Orionis esse existimatur: hac etiam de causa Procyon est appellatus, sed iisdem omnibus historiis, quibus superior Canis annumeratur.

ARGO. Hanc nonnulli propter celeritatem Græce dixerunt Argo appellatâ: alij, quod Argus eius fuerit inuentor. Hanc autem primam in mari fuisse complures dixerunt: & hac re maximè stellis esse figuratam. Hanc nauim factam Pindarus ait in Magnesia oppido, cui Demetrias est nomen. Callimachus autem in iisdem finibus ad Apollinis Actij templum, quod Argonautæ proficiscentes statuisse existimantur in eo loco qui Pagasæ vocatur, ideo quod nauis Argo ibi primum compacta dicitur, quod est Græce Παγᾶσαι. Homerus hunc eundem locum in Thessalia finibus esse demonstrat. Æschylus autem, ut nonnulli aiunt, à Minerva quandam materiam loquentem eodem esse coniunctam. Sed huius non tota effigies inter astra videtur: diuisa enim est à puppi vsque ad malum: significans, ne homines fractus nauibus pertimescerent.

CENTAVRVS. Hic dicitur nomine Chiron, Saturni & Philyra filius esse: qui non modo ceteros Centauros, sed homines quoque iustitia superasse, Æsculapium & Achillem nutrisse existimatur: pietate igitur & diligentia effecit, ut inter astra numeraretur. Apud hanc Hercules cum diuerneretur, & simul cum Chirone sedens sagittas consideraret, fertur una earum decidisse supra pedem Chironis, & ita eum interfecisse. Alij autem dicunt Centaurum miratum, quod tam breuibz sagittis tam magna corpora Centaurorum interfecerit, ipsum contendere arcum conatum: itaque ex eius manu sagittam prolapsam, in pedem eius incidisse: pro qua re Iupiter eius misertus, inter sidera eum constituit cum hostia quam supra aram tenens immolare videtur. Hunc alij Pholon esse Centaurum dixerunt, eum qui aruspicio præter ceteros plurimum valuisset: itaque ad Aram cum hostia venire Iouis voluntate figuratum.

A R A. In hac primum dij existimantur sacra & coniurationem fecisse, cum Titanas oppugnare conarentur: eam autem Cyclopas fecisse. Ab ea consuetudine homines dicuntur instituisse sibi, ut cum aliquam rem efficere cogitarent, prius sacrificarent, quam agere inciperent.

HYDRA, in qua Coruus insidere, & Crater positus existimatur, de qua hanc habemus memoriæ proditam causam: Coruus Apollinis tutela usus, eo sacrificante missus ad fontem aquam puram petitum, vidit arbores complures ficorum immaturas: eas expectans dum maturescerent, in arbore quadam earum confedit. Itaque post aliquot dies coctus fici, & à Coruo compluribus earum comesis, expectans Apollo Coruum, vidit eum cum Cratere pleno volare festinantem. Pro quo admissio eius dicitur, quod diu moratus sit, Apollinē, qui coactus mora Corui, alia aqua est usus, hac ignominia eum affecisse, ut quando fici coquerentur, Coruus bibere non possit, ideo quod guttur habeat pertusum illis diebus. Itaque cum vellet significare sitim Corui, inter sidera constituit Cratera, & supposuit Hydram quæ Coruum sitiētem moraretur: videtur enim rostro caudam eius extremam verberare, ut tanquam finat se ad Crateram transire. Ister autem & complures dixerunt, Coronida Phlegya filiam fuisse: hanc autem ex Apolline Æsculapium procreasse: sed postea Ischyn Elati filium cum ea concubuisse. Quod cum videret Coruus, Apollini nunciasset: qui cum fuerit antea candidus, pro incommodo nuncio eum nigrum fecisse, & Ischyn sagittis cōfixisse. De Cratera autem hæc historiam Philarchus scribit: In Chersoneso quæ confinis est Troiæ, ubi Protefilai sepulchrum statutum complures dixerunt, urbs Phlagusa nomine dicitur, in qua Demiphon quidam cum regnaret, incidit eorum finibus repentina vastitas & civium internecio miranda: quare Demiphon tam permotus ferunt misisse ad Apollinis oraculum, quaerens remedium vastitatis. Responso autem dato, ut quotannis una de nobilium genere virgo diis Penatibus eorum immolaretur: Demiphon omnium filias præter suas sorte ductas interficiebat, usque dum cuidam civium loco nobilissimo eorum nato perdoluit inceptum Demiphontis: qui negare cepit de

sua filia se passurum sortiri, nisi eodem regu filia essent coniecta. Quo facto rex permotus, illius filiam sine sorte ducta interfecit: quod Matusius nomine virginis pater instanti tempore simulauit se patria causa non agere ferre factum: potuisset enim postea sorte ducta nihilominus interire: quod paulatim dies regi in obliuionem perduxit. Itaque cum se propè amicissimum regi virginis pater ostendisset, solenne sacrificium se habere dixit, eumque & filias eius ad id conficiendum inuitauit: qui nihil aliter futurum suspicatus, filias antè misit, ut ipse occupatus in re ciuili postea veniret. Quod cum exoptanti Matusio accidisset, filias eius interfecit, & sanguinem earum cum vino in cratere mixtum aduenienti regi pro potione dari iussit. Qui cum filias desideraret, & quid hu factum esset rescisset, Matusium cum cratere in mare proiici iussit: quo facto mare quò ille est proiectus, memoria causa Matusium mare vocatum est: portus autem adhuc Crater appellatur: quem antiqui astrologi stellus deformauerunt, ut homines meminissent, Maleficium neminem temere lucrari posse: neque obliuionem inimicitiarum fieri solere. Nonnulli cum Eratosthene dicunt, eum Cratera esse quo Icarus sit usus, cum hominibus ostenderet vinum. Alij autem dolium esse, quo Mars ab Etho & Ephialte sit coniectus.

PISCIS qui Notius appellatur. Hic videtur ore aquam excipere à signo Aquarii: qui laborantem quondam I sin seruasse existimatur: pro quo beneficio simulacrum Piscis, & eius filiorum, de quibus ante diximus, inter astra constituit. Itaque Syri complures pisces non esitant, & eorum simulacra inaurata pro diis Penatibus colunt. De hoc & Hegeſias scribit.

RELIQVVM est nobis de quinque stellis, quas complures ut erraticas, ita *παριήτας* Græci dixerunt. Quarum una est Iouis nomine Phaëthōn quem Heraclides Ponticus ait, quo tempore Prometheus homines finxerit, hunc pulchritudine corporis reliquis præstantem fecisse, eumque suppressere cogitare, atque ut certum redderet Cupidinem, Ioui nunciassè. Quo facto missum Mercurium ad Phaëthōta, persuasisse ut ad Iouem veniret, & immortalis fieret: itaque eum inter astra collocatum.

SECUNDA stella dicitur Solis, quam alij Saturni dixerunt. Hanc Eratosthenes à Solis filio Phaëthonta appellatam dicit: de quo complures scripserunt, ut patris inscienſer curru vectus, incenderit terras: quo facto ab Ioue fulmine percussus, in Eridanum deiectus est, & à Sole inter sidera perlatus.

TERTIA est stella Martis, quam alij Herculis dixerunt, Veneris sequens stellam, hac (ut Eratosthenes ait) de causa: Quod Vulcanus cum uxorem Venerem duxisset, & propter eius obseruantiam Marti copia non fieret, ut nihil aliud assequi videretur, nisi sua stella Veneris sidus persequi à Venere impetrauit. Itaque cum vehementer eum amor incenderet, rem significans, è facto stellam Viroënta appellauit.

QUARTA siella est Veneris, Lucifer nomine: quam nonnulli Innonis esse dixerunt. Hunc eundem Hesperum appellari multis traditum est historiis. Hic

autem omnium siderum maximus esse videtur. Nonnulli autem hunc Aurora & Cephalii filium esse dixerunt, pulchritudine multus præstantem: ex qua re etiam cum Venere dicitur certasse, ut etiam Eratosthenes dicit, cum hac de causa Veneris appellari: ex oriente sole, & occidente videri: quare, ut ante diximus, iure hunc & Luciferum, & Hesperum nominatum.

QUINTA stella est Mercurij nomine stilbon: sed hæc est brevis & clara: hæc autem Mercurio data existimatur, quod primus menses instituerit, & peruiderit siderum cursus. Euhemerus autem primam ait Venerem astra constituisse, & Mercurio demonstraſſe.

PRÆTEREA ostenditur circulus quidam in sideribus, candido colore, quem Lactæum esse nonnulli dixerunt. Eratosthenes enim dicit Mercurio infanti insciam puero Iunonem dedisse lac: sed postquam eum rescierit Maiæ filium esse, reieciſſe eum à se, & ita lactis profusi splendorem inter sidera apparere. Alij dixerunt dormienti Iunoni Herculem suppositum, & experrectam, id quod supra diximus, feciſſe. Alij autem Herculem propter nimiam auiditatem, lactis multitudinem appetiſſe, neque in ore continere potuiſſe: quod ex ore eius profusum, circulum signaſſe. Alij dicunt quo tempore Ops Saturno lapidē pro partu attulit, iuſſiſſe ei lac præbere: quæ cum preſiſſet mammam, profuso lacte circulum deformatum, quem supra demōſtrauimus. Nos autem omnium corporum deformationem dicere inſtituimus.

IGITUR incipiemus à polo Boreo protinus dicere, quo utræque Arcti nixæ vehuntur, Arctico circulo clauſæ, & ita collocatæ, ut alternis vnaquæque earum reſupinata caput alterius tegere videatur, ita tamen, ut caput eius quæ ſuperior fuerit, ad caudam inferioris contendat. Harum maior in extremo circulo pedes habet fixos. Præterea habet in capite ſtellas VII, omnes obſcuras. in virisque auribus binas, in humero claram vnā, in pede nouiſſimo duas, in ſummo interſcapilio vnā, in crure de poſterioribus primo, vnā: in pede prioribus duas, in cauda ipſa tres. Ita totius ſideris ſtellæ ſunt omnino XXI.

Minor autem habet in ſtationis vnoquoque loco ſtellas ſingulas clare lucentes, & ſupra caudā tres: omnino ſeptem: ſed in prioribus caudæ ſtellæ vna eſt infima quæ Polus appellatur, ut Eratosthenes dicit, per quem locum ipſe mundus exiſtimatur verſari. Reliquæ autem duæ $\chi\rho\upsilon\tau\alpha$ dicuntur, quod circum polum verſentur.

DRACO inter duas Arctos collocatus, videtur corporis ſinu factō Arctum minorem ita concludere, ut penè pedes eius tangere videatur: cauda autem flexa, caput maioris attingere: & ſuo capite tanquam reducto, circulum Arcticum tangens, corpus ut in ſphæram complicari: & ſi quis diligentius attenderit, videre poterit caput Draconis ad maioris Vrsæ regionem caudæ collocatum. Hic habet in utroque tempore ſtellas ſingulas, in oculis ſingulas, in mento vnā, & toto corpore reliquo paſſim diſpoſitas decem: ita ut omnino ſtellarum ſit XV.

ARCTOPHYLAX. Huius manum sinistram circulus Arcticus includit ita, ut neque occidere neque exoriri videatur: ipse autem positus ab Arctico circulo ad Aestiuum definitur, inclinatus in longitudinem, dextro pede Aestiuo circulo nixus. Huius humeros & pectus à reliquo corpore diuidit circulus, qui per virosque polos transiens, tangit Arietem & Chelas. Hic quidem cum Tauro, & Geminis, & Cancro, & Leone occidit: ideo serò occidere dicitur, quòd magis erectus à pedibus peruenit ad terram: at exoriens citius quàm Chela videtur. Habet autem in manu sinistra stellas quatuor, quae nunquam occidere dicuntur: in capite stellam vnā: in vtroque humero singulas, in vtraque mamma singulas, sed clariorem dextram, & sub ea alteram obscuram, & in cubito dextro claram vnā: in zona vnā clarius ceteris lucentem: haec stella Arcturus appellatur. in vtriusque pedibus singulas, quae omnino sunt XIII.

CORONAM humero sinistro propè contingere Arctophylax videtur: quae autem En gonasin dextri pedis calce coniungit, hac Cancro & Leone exoriente occidere, cum scorpione exoriri perspicitur. Habet autem nouem stellas in rotundo dispositas: sed ex his tres clarius ceteris lucentes.

EN GONASIN. Hic positus inter duos circulos, Arctici & Aestiuum, vtrisque pedibus & dextro genu, quem antè diximus, Arcticum circulum finit, ita tamen, ut dextro pede prioribus digitis circulum terminet, sinistro autem toto caput Draconis opprimere conetur. Humerus autem velut sustinens circulum Aestiuum, & manu dextra proiecta tangens: laeuam autem è regione ad sinistrum genu porrigens, aequali intervallo circuli Aestiuo & genu sinistri. Hic occidens capite prius quàm reliquo corpore deuenit ad terram: qui cum totus occidit, ut pendere pedibus ex Arctico circulo videatur: exoriens antè pedibus quàm reliquis membris. Habet autem in capite stellam vnā, in sinistro brachio vnā, in vtroque humero singulas clare lucentes: in manu sinistra vnā, in dextro cubito alteram: in vtroque latere singulas, sed clariorem in sinistro: in dextro femore duas, in genu vnā, in poplite vnā, in crure duas, in pede vnā quae dicitur clara, in sinistra manu quatuor, quas pellem Leonis esse nonnulli dixerunt.

LYRA. Hac posita est cōtra regionem eius loci, qui est inter genu & manum sinistram eius qui En gonasin vocatur, cuius ipsa testudo spectat ad Arcticum circulum, summum autem cacumen ad polum Notium contendere videtur. Hac Lyra Virgine exoriente occidere, cum Sagittario exoriri perspicitur. Habet autem in ipsis testudinis lateribus singulas stellas: in summis cacuminibus eorū, quae in testudine ut brachia sunt collecta, singulas: in mediis iisdem, quos humeros Eratosthenes fingit, singulas: in scapulis ipsius testudinis, vnā. in ima Lyra, quae ut basis totius videtur, vnā.

OLOR. Huius vna ala est ad circunductionem huius circuli qui Arcticus vocatur, contingens extremum pedem sinistrum eius qui En gonasin vocatur:

*eat*ur: *sinistram* autem *alam* habet paululum extra *circulum* *Æstiuum*, penè cōiungens *pedibus* *Pegasi*. *Æstiuus* autem *circulus* *rostrum* eius à reliquo corpore diuidit. *Cauda* iungitur extrema cum capite *Cephei*. Hic cum *Virgine* & *Chelus* occidens, prius capite quàm reliquis *membris* deuenit ad *terram*: exoritur autem cum *Capricorno*. Hic habet in capite *stellam* clare lucentē vnā: in collo alteram pari fulgore, in vtrisque *pennis* *quinas*. supra *caudam*, vnā. Omnino habet *stellas* XIII.

CEPHEVS à tergo *minoris* *Arcti* constitutus, includitur *Arctico* *circulo* à *pedibus* ad *pectus*, vt prater *humeros* & *caput* eius nihil occidere videatur: neque longe abest à flexu *Draconis*, quem capite primum efficere videtur. *Cepheus* autem *manibus* vtrisque proiectus figuratus, tanto dissidet intervallo à *pedibus* *Arcti* *minoris*, quantum *spacium* inter *pedes* *Cephei* videtur. Huius *caput* *Scorpione* exorto occidere, cum *Sagittario* exoriri perspicitur. Hic autem habet in capite *stellas* duas, in *manu* *dextera* vnā: item in *cubito* *obscuram* vnā, in *sinistra* *manu* & *humero* singulas, in *dextero* *humero* vnā: in *zona* quæ *medium* eius diuidit *corpus*, tres *stellæ* clare videntur, in *latere* *dextro* *obscura* vnā: in *sinistro* *genu* duæ, in vtrisque *pedibus* singulæ: supra *pedes*, *stellæ* quatuor. Hic totus omnino est *stellarum* XVIIII.

CASSIOPEIA sedens in *siliqua*stro, collocata est: cuius *sedilis* & ipsius *Cassiopeie* *pedes* positi in ipsa *circunductione* *circuli* qui *Arcticus* vocatur: effigies autem *corporis* ad *Æstiuum* *circulum* peruenit, quam capite & *dextera* *manu* tangit. Hanc propè *mediam* diuidit *circulus* is qui *Lacteus* appellatur: proximè *Cephei* *signum* collocatum. Hæc occidens *Scorpione* exoriente, capite cum *sedili* respiciat *ferri* perspicitur, exoriri autē cum *Sagittario*. Huius in capite *stella* ostenditur vnā: in vtroque *humero* vnā, in *papilla* *dextera*, clara vnā: in *lūbis* magna vnā, in *sinistro* *femore* duæ: in *genu* vnā, in *pede* *dextro* vnā, in *quadrato* quæ *sella* deformatur, in *angulis* vtrisque singulæ clariore ceteris lucentes. Hæc igitur est omnino *stellarum* XIII.

ANDROMEDA proximè *Cassiopeiam*, supra *caput* *Persei* breui intervallo dissidente: collocata perspicitur, *manibus* diuersis vincta, vt antiquis *historis* est traditum. Cuius *caput* *equi* *Pegasi* vëtri coniungitur: eadē enim *stella* & *umbilicus* *Pegasi* & *Andromedæ* *caput* appellatur. Huius *medium* *pectus* & *manū* *sinistram* *circulus* *Æstiuus* diuidit. Occidit autē cum *Pisce* de duobus secundo, quem *Andromedæ* *subiectum* *brachio* supra diximus, exoriente *Libra* & *Scorpione*, capite prius quàm reliquo corpore perueniens ad *terrā*. Exoritur autem cum *Piscibus* & *Ariete*. Hæc, vt supra diximus, habet in capite *stellam* clare lucentem vnā: in vtroque *humero* vnā: in *cubito* *dextro* vnā, in ipsa *manu* vnā: in *sinistro* *cubito* vnā, in *brachio* vnā, in *manu* alterā: in *zona* tres, supra *zonam* quatuor: in vtroque *genu* vnā, in *pedibus* autem binas. Ita omnino est *stellarum* XX.

PERSEVS. Huius *sinistrum* *crus* & *humerum* *laeuum* *circulus* *Æstiuus*

à reliquo corpore diuidit. Ipse manu dextra Arcticum circulum tangit: dextro pede caput Aurigæ premere velut currens videtur. Idem occidens Sagittario & Capricorno exorto, inclinatus caput versus, cum Ariete & Tauro rectus exoritur. Habet autem in utroque humero stellam vnā: in manu dextra clariorem vnā, qua falcem tenere dicitur, quo telo Gorgonem interfecit: in sinistra alterā, qua caput Gorgonis tenere existimatur. Habet præterea in ventre stellam vnā, in lumbis alteram: in dextro femore vnā, in genu vnā, in tibia vnā, in pede vnā obscuram, in sinistro f. more vnā, & in genu alterā: in tibia duas, in sinistra manu quod Gorgonis caput vocatur, stellas quatuor. Omnino est stellarum XV 1111. Caput eius & falx sine sideribus apparent. Hunc Aratus cum diceret inter sidera *κατανοεῖται* figuratum, acceperunt complures, cum puluerulentum dicere: quod minime conuenit, posse inter sidera etiam puluerulentum apparere: quod si esset, dignior erat Orion, cui idem ascriberetur. Primum, quod assidue est venatus, & semper in terra fuit: denique quod adhuc inter sidera venari videtur. Perseus autem qui assidue volaret, non potest puluerem habere. Quid igitur? Cum vellet Aratus eum currentem obscure significare, vsus Ætolorum consuetudine, cum *κατανοεῖται* dixit: Ætoli enim cum volunt aliquem decurrere significare, *κατανοεῖται* dicunt, id quod Aratus voluit demonstrare, non vt illum volantem assidue, puluerulentum dicat, quod à multis perperam est intellectum.

HENIOCHVS autem circulo Æstiuo genuum sine, præterea ab humero sinistro vsque ad zonam diuiditur ab eo quem supra Lacteam orbem diximus. Huius dexter pes Tauri sinistro cornu stella coniungitur vnā, manibus vt lora tenens figuratur. Cuius in humero sinistro Capra, in manu autem duo Hædi duabus stellis formati dicuntur. Totus autem pedibus Persei subiectus, caput habens contra Vrsæ maioris aspectum. Hic occidere Sagittarij & Capricorni exortu videtur: exoriri autē, Ophiuchus & Engonasin occidentibus. Habet præterea in capite stellam vnā: in utroque humero vnā, sed in sinistro clariorem, qua Capra vocatur, in utroque cubito vnā, in manu duas, qua Hædi appellantur, stellis propè occidentibus facti.

OPHIVCHVS inclinatus à capite, vt qui resupinari videtur, manibus anguem tenere figuratus. Huius autem humeri Æstiuo circulo diuiduntur à reliquo corpore. Ipse genuum sine ab Æquinoctiali circulo terminatur, pede sinistro premens oculos, dextro autem testudini Scorpionis innixus. Anguis autem qui ab eo tenetur, prope extremo ore Coronam contingit, medrum vt præcingens Ophiuchum, à cauda breuior quàm superiori corpore, qua manus sinistra ipsius signi figuratur: ita tamen, vt extrema cauda circulum Æquinoctialem cum Aquilæ cauda iungat. Occidens exortu Geminorum, Cancris & Leonis, peruenit ad terram: exoriens autem cum Scorpione & Sagittario, apparet. Hic habet in capite stellam vnā, in utroque humero singulas, in sinistra manu tres, in dextera quatuor, in lumbis duas, in utroque genu singulas, in

dextro crure vnam, in vtroque pede singulas, sed clariorem in dextro. Itaque est omnino stellarum XVII. Anguis autē habet in summo capite duas, sub capite quatuor vno loco omnes. Ad manum ipsius Ophiuchi sinistram, duas, sed quæ maxime ad corpus eius accedit, clariorem: & in dorso Anguis ad ipsam corporis coniunctionem quinque. Et in prima curuatura caudæ quatuor: in secunda, caput versus, stellas sex. Ita est omnino, trium & viginti stellarum.

SAGITTA inter duos circulos, Æstiuum & Æquinoctiale, super Aquila signum posita, diuiditur ab eo circulo qui vtrique polo subiectus ad Cancrum & Capricornum peruenit. Huius acumen ad Equi pedum regionem spectat: altera pars ad humeros Ophiuchi tendit. Hæc occidit Virginis ortu: oritur autem cum Scorpione. Habet omnino stellas quatuor, quarum vna in principio materiae, altera in medio, duæ reliquæ in eo loco quo ferrum solet affigi, diuersæ videntur.

AQVILA ala dextra non multum extra circulum Æquinoctialem prodire, sinistra autem non longe à capite Ophiuchi figurata videtur. Præterea rostrum eius à reliquo corpore diuidit circulus quem supra diximus à Cancro ad Capricornum peruenire: media autem finitur ab eo quem supra Lactem orbem demonstrauius esse. Hæc occidit exorto Leone. Exoritur autem cum Capricorno, habens in capite stellam vnam, in vtraque penna vnam, in cauda vnam.

DELPHIN non longe ab Aquila signo figuratus, incuruatione caudæ nouissimæ tangit Æquinoctialis circuli circunductionem, capite prope contingens equi Pegasi rostrum. Hic exoritur cum sagittarij posteriore parte. Occidit autem cum Virgo exorta est ad capitis finem. Habet autem in capite stellas duas, supra caput ad ceruicem versus, duas: ad ea quæ in ventre velut pennæ videntur, habet stellas tres: in scapulis autem, vnam: in cauda, duas. Omnino est stellarum nouem.

EQVVS Arcticum circulum spectans, pedibus Æstiuo orbe niti, extremo ore caput Delphini tangere videtur, Aquarij manum dextram ceruice sua coniungens, & vtrisque Piscibus clausus, quos in duodecim signis postea demonstrabimus. Huius in stellis corpus apparet usque ad vmbilicum deformatum: qui occidit cum Pisce de duobus primo, qui supra tergum eius est fixus. Exoritur cum Aquario toto, & cum Pisce, cum quo & occidit manus Aquarij dextra. Hic habet in rostro stellas duas obscuras, in capite vnam, in maxilla vnam, in vtrisque auribus singulas, in ceruicibus quatuor obscuras, sed maxime lucet quæ capiti proxima apparet, in humero claram vnam, in pectore vnam, in interscapilio vnam, in vmbilico nouissimam vnam, quæ Andromeda caput vocatur, in genibus vtrisque singulas, in vtrisque poplitibus singulas. Ita est omnino stellarum XVII.

DELTON autem in triagulum deformatur, æquis lateribus duobus,

uno breuiore, sed prope aquali reliquis, inter Æstiuum & Æquinoctiale circulum supra caput Arietis non longe ab Andromedæ dextro crure, & Perseï manu sinistra collocatum: cum Aricte toto occidens, exoriens autem cum eiusdem dimidia priore parte. Habet stellam in unoquoque angulo unam.

Nunc protinus XII. signorum figurationem dicemus, quorum est princeps Aries.

§ **A R I E S** in Æquinoctiali circulo consistens, caput ad exortū habens conuersum, occidens à primis pedibus, & exoriens caput infra Triangulum, quod & supra diximus, tenens collocatū, pedibus prope caput contingens Pisiricis. Habet autem in capite stellam unam, in cornibus tres, in ceruice tres, in pede priore de primis unā, in interscapilio quatuor, in cauda unam, sub ventre tres, in lumbis unam, in pede posteriore unam. Omnino est stellarum XV III.

T A V R V S ad ortum signorum dimidia parte collocatus, ut incipere genu ac defigere ad terram videtur, caput eodem habens attentum. Genua eius à reliquo corpore diuidit circulus Æquinoctialis. Cornu sinistro, ut supra diximus, coniungitur cum sinistro pede eius qui Auriga appellatur. Inter huius finitionem corporis & Arietis caudam, stellæ sunt septem, quas Vergilias nostri, Græci autem *αἰάδες* appellauerunt. Hic auersus oritur & occidit. Habet autem in cornibus singulas stellas, sed in sinistro clariorem: utrisque oculis singulas, in fronte media unam: ex quibus locis cornua nascuntur singulas, quæ septem stellæ Hyades appellantur: etsi nonnulli quas duas diximus nouissimæ, stellas negauerunt esse, ut omnino Hyades essent quinque. Præterea in sinistro genu priore habet stellam unā, & supra ungulam, unam: in dextro genu unā, & in interscapilio tres, nouissimam earum cæteris clariorem: in pectore unā. Quæ sunt omnino præter Vergilias, XV III.

G E M I N I ab aurigæ dextra parte supra Oriona collocati videntur, ita tamen, ut Orion inter Taurum & Geminos sit constitutus. Capita eorum diuiduntur à reliquo corpore, circulo eo qui æstatem definire supra est dictus, ut complexa corpora inter se tenentes. Occidunt directi à pedibus: exoriuntur autem inclinati ut iacentes. Sed de his qui Cancro est proximus, habet in capite stellam unā claram, in utrisque humeris singulas claras, in dextro cubito unā, in genibus utrisque singulas, in pedibus utrisque singulas: alter autem in capite unam, in utrisque mammis singulas, in sinistro humero unam, in pedibus utrisque singulas & infra sinistrum pedem unam, quæ *αἰγών* appellatur.

C A N C E R. Hunc medium diuidit circulus Æstiuus ad Leonem, & ad exortus spectantem, paululum supra caput Hydræ collocatum, Occidentem & Orientem posteriori corporis parte. Hic autem habet in ipsa testa stellas duas, quæ Asini vocantur, de quibus ante diximus: in dextris pedibus singulas obscuras, in sinistro primo pede duas, & in secundo duas obscuras, in tertio unā, in quarto primo unam obscurā, in ore unam, in ea quæ Chela dexterior dicitur, tres similes, non grædes, in sinistra similes duas. Omnino est stellarum XV III.

LEO Spectans ad occasum supra corpus Hydrae, à capite quàm Cæcer instat, usque ad mediam partem eius constitutus, medius a stiuo circulo diuiditur, ut sub ipso orbe priores pedes habeat collocatos: occidens à capite & exoriens. Hic habet in capite stellas tres, in ceruicibus duas, in pectore vnā, in interscapilio tres, in media cauda vnā, in extrema alterā, sub pectore duas, in pede priore vnā claram, in ventre claram vnā, & infra alterā magnā: in lumbis vnā, in posteriori genu vnā, in pede posteriori vnā claram. Ita omnino est stellarum XV 1111.

VIRGO infra pedes Bootis collocata, capite posteriorem partem Leonis, dextra manu circulum Equinoctialem tangit: ac inferiorem partem corporis supra Coruum & Hydrae caudam habere perspicitur, occidens capite prius quàm ceteris membris. Huius in capite est stella vna obscura, in utrisque humeris singulae, in utrisque pennis binæ, quarum vna stella quæ est in dextra penna ad humerum defixa, *αἰγώνη* vocatur. Præterea habet in utrisque manibus singulas stellas, quarum vna quæ est in dextra manu, maior & clarior ea cū spicis esse dicitur. In veste autem habet passim dispositas stellas septē, & in utrisque pedibus singulas. Ita est omnino stellarum XV 111.

SCORPIVS. Huius prior pars quæ Chelæ dicuntur, ita premuntur ab Equinoctiali circulo, ut eum suslinere videantur. Ipse autem pedibus Ophiuchi, de quo supra diximus, subditus, extrema cauda circulum Hiemalem contingere videtur: neque longè est ab eo signo, quod pro hostia Centaurus ferre perspicitur. Occidit autem inclinato corpore, exoritur autem erectus à Chelis. Hic habet stellas in his quæ Chelæ dicuntur, in vnaquaque earum binas, ex quibus primæ sunt clariores, præterea habet in fronte stellas tres, quarum media est clarissima, in interscapilio tres, in ventre duas, in cauda quinque, in acumine ipso quo percutere existimatur, duas. Ita est omnino stellarum XV 1111.

SAGITTARIVS autem spectans ad occasum Centauri corpore figuratur, velut mittere incipiens sagittas, à pedibus usque ad humeros in Hiemali circulo collocatus, ita ut caput solum eius extra eum circulum quem supra diximus, apparere videatur: cuius arcus Lacteo circulo medius diuiditur. Ante pedes huius est quadam corona stellis effecta, de qua prius diximus. Hic præceps occidit, exoritur directus. Habet autem in capite stellas duas, in arcu duas, in sagitta vnā, in dextro cubito vnā, in manu priori vnā, in ventre vnā, in interscapilio duas, in cauda vnā, in priori genu vnā, in pede vnā, in inferiori genu vnā, in poplite vnā. Omnino est stellarum, XV. Corona autem Centauri est stellarum VII.

CAPRICORNVS ad occasum spectans, & totus in Zodiaco circulo deformatus, cauda & toto corpore medius diuiditur ab Hiemali circulo, suppositus Aquarii manui sinistra: occidit præceps, exoritur autem directus. Sed habet in naso stellam vnā, infra ceruices vnā, in pectore duas, in priore pede vnā, in priore eodem alterā, in interscapilio septem, in ventre quinque, in cauda

duas. Omnino est stellarum viginti.

AQUARIUS pedes habet in Hiemali circulo defixos, manū autem sinistra vsque ad Capricorni porrigens tergus, dextra iubā Pegasi propè cōtingens, spectat ad exortus. Qui cum ita sit figuratus, necesse est corpore eum propè resupinato videri. Effusio aquæ, peruenit ad eum Piscem qui solitarius figuratur, de quo posterius dicemus. Sed Aquarius & occidit & exoritur capite prius quàm reliquis mēbris. Hic habet in capite stellas duas obscuras, in vtrisque humeris singulas magnas, in sinistro cubito vnā grandem, in manu priori vnā, in vtrisque mammis singulas obscuras, in lumbo interiori vnā, in vtrisque genibus singulas, in dextro crure vnā, in vtrisque pedibus singulas. Omnino est stellarum quatuordecim. Effusio aquæ cum aquali ipso est stellarū triginta. Sed in his omnibus prima & nouissima clara.

PISCES. Horum, alter Notius, alter Boreus appellatur: ideo quod vnus eorum qui Boreus dicitur, inter Æquinoctialem & Æstiuum circulum sub Andromedæ brachio collocatus, & Arcticum polum spectans cōstituitur: alter autem est in Zodiaco circulo extremo sub scapulis Equi, non longè ab Æquinoctiali circulo collocatus, spectans ad occasum. Hi Pisces quibusdam stellis vt lineola ab Arietis pede primo coniunguntur: quorum inferior antè occidere & exoriri videtur. Habet autem stellas XVII. Et Boreus omnino XII. Coniunctio eorum habet ad Aquilonem spectans stellas tres, ad alteram partem tres, ad exortum tres, in commissura tres. omnino duodecim. Horum cōiunctionem, quæ à pede Arietis primo notatur, Aratus Græce *σύνδεσμος ὑπὲρ ἑταίρου*, Cicero Nodum caelestem dicit: qui vtrique volunt significare, eum nodum non solum piscium, sed etiā totius sphaera esse: quo enim loco circulus ab Arietis pede *μυονέταρος* dicitur, qui meridiem significet: & quo loco is circulus Mesembrinos coniungitur, & transit Æquinoctialem circulum, in ipsa coniunctione circulorum nodus piscium significatur: quare eum non modo piscium, sed etiam caelestium nodum appellauerunt.

PISTRIX à media cauda diuiditur ab Hiemali circulo, spectans ad exortus, rostro propè posteriorem Arietis pedem iungens: huius priorem partem corporis quæ spectat ad exortum, propè alluere flumen Eridanus videtur. Hæc occidit exorto Cancro & Leone: exoritur autem cum Tauro & Geminis. Sed habet in extrema cauda stellas duas obscuras, ab eo loco vsque ad reliqui corporis curuaturam, quinque, sub ventre sex. omnino sunt tredecim.

ERIDANVS à sinistro pede profectus Orionis, & perueniens vsque ad Pistricem, rursus diffunditur ad Leporis pedes, & protinus ad Arcticum circulum tendit. Huius figurationem Hiemalis circulus diuidit ab eo loco quo propè coniungitur Ceto. Hic Scorpione & Sagittario exorto occidere: exoriri autem cum Geminis & Cancro videtur. Habet stellas in prima curuatura tres, in secunda tres, item in tertia vsque ad nouissimam, septem. omnino stellarum est tredecim.

LEPVS autem infra sinistrum pedem Orionis per Hiemalem circulum fugiens, & ab eo inferiori parte corporis diuisus, occidit Sagittario exorto, oritur cum Leone. Habet autem stellas in vtrisque auribus singulas, in corpore passim dispositas duas: in pedibus prioribus singulas. ita sunt omnino sex.

ORION. Hunc à zona & reliquo corpore Æquinoctialis circulus diuidit, cum Tauro decertantem collocatum, dextra manu clauam tenentem, & incinctum ense spectantem ad occasum, & occidentem exortu Scorpionis posteriori parte, & Sagittario exoriente: cum Cancro autem toto corpore pariter exurgentem. Hic habet in capite stellas tres claras, in vtrisque humeris singulas, in dextro cubito obscuram vnam, in manu similem vnam, in zona tres, in eo quo gladius eius deformatur, tres obscuras, in vtrisque genibus singulas claras, in pedibus singulas. Omnino XVII.

CANIS Leporem fugientem persequens, posterioribus pedibus diuiditur ab Hiemali circulo, pedem dextrum Orionis penè suo capite contingens, capite ad occasum spectans, sed caput ad Æquinoctialem circulum tendit: Occidens Oriente Sagittario, exoriens autem cum Cancro. Hic Canis habet in lingua stellam vnam, quæ Canis appellatur: in capite autem alteram, quam nonnulli Siron appellant, de quo prius diximus. præterea habet in vtrisque auribus singulas stellas obscuras, in pectore duas, in pede priori tres, in interscapilio tres, in sinistro lumba vnam, in pede posteriori vnam, in pede dextro vnam, in cauda quatuor. Omnino, viginti.

ΠΡΟΚΥΩΝ. Hic in Lacteo circulo defixus, pedibus Æquinoctialem circulum tangit. Spectat ad occasum, vt inter Geminos & Cancrum constitutus: qui quod ante maiorem Canem exoritur, *αρκυριος* est appellatus. Hic autem occidit exorto Capricorno, exoritur cum Leone. Sed omnino est stellarum trium.

ARGO. Huius puppis Hiemalem circulum & maioris Canis caudam contingens inferiore parte, nouissime nauis inclinata, Antarcticum circulum tangit. Occidens Sagittario & Capricorno exorto vt in mari collocata, exoriens autem cum Virgine & Chelis. Hac habet in puppi ad singula gubernacula, ad primum stellas quinque, ad alterum quatuor, circum carinam quinque, & sub reiectu quinque, ad malum III. Ita tota est stellarum vigintitrium. Quæ quare non sit tota in mundo collocata, prius diximus.

CENTAURVS. Hic ita figuratur, vt in Antarctico circulo niti pedibus, humeris Hiemalem suslinere videatur: capite propè caudam Hydræ contingens, hostiam dextra manu tenens supinam, quæ pedibus & extremo ore circulum Hiemalem tangit, inter eum & Antarcticum orbem collocata. Centauri autem crura à reliquo corpore diuidit circulus qui Lacteus vocatur. Hic spectans ad ortus signorum, totus occidit Aquario & Piscibus exortu: oritur autem cum Scorpione & Sagittario. Habet autem stellas

supra caput tres obscuras, in utrisque humeris singulas claras, in cubito sinistro unam, in manu unam, in medio pectore equino unam, in prioribus poplitibus utrisque singulas, in interscapilio quatuor, in ventre duas claras, in cauda tres, in lumbo equino unam, in genibus posterioribus singulas, in poplitibus singulas. Omnino sunt XXIIII. Hostia autem habet in cauda stellas duas, in pede de posterioribus primo unam, & inter utrosque pedes unam, in interscapilio unam claram, & in priore parte pedum unam, infra alteram: in capite tres dispositas. omnino sunt numero decem.

A R A propter Antarcticum circulum tangens, inter Hostia caput & Scorpionis caudam extremam collocatur. Occidens Arietus exortu, exoriens cum Capricorno. Hæc habet in summo cacumine circuli ubi formatur, stellas duas, & in imo altaris duas. Et ita est omnino stellarum quatuor.

H Y D R A trium signorum longitudinem occupans, Cancri, Leonis & Virginis, inter Æquinoctialem & Hiemalem circulum collocatur, ita tamen, ut caput eius contendens ad signum id quod *Ἰδρὴ* vocatur, & totius Hydræ propè quarta pars inter Æstivum & Æquinoctialem circulum videatur. Cauda autem extrema penè Centauri caput tegens, sustinet in dorso Coruū, rostro corpus eius tendentē, & toto corpore ad Cratera tendentē: qui satis longo dissidēte intervallo, prope inter Leonem & Virginem constitutus videtur, inclinatio ad caput Hydræ, quæ occidit Aquario & Piscibus ortis: oritur autem cum his signis de quibus supra diximus. Habet autem in capite stellas tres, in prima à capite curvatura sex, sed earum novissimam claram: in secunda curvatura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta usque ad caudam novē, omnes obscuras, ita sunt numero vigintiseptem. Coruus autem habet in gutture stellam unam, in pennis duas, infra pennam caudam versus duas, in utrisque pedibus singulas: omnino septē. Supra primam à capite curvaturam Crater positus, habet in labris stellas duas, infra autem ansas duas obscuras, in medio Cratere duas, ad fundum duas. Omnino sunt octo.

P I S C I S autem qui Notius dicitur, inter Hiemalem & Antarcticum circulum media regione collocatus, spectare ad exortum videtur, inter Aquariū & Capricornum, ore excipiens aquam quæ funditur Aquario. Hic occidit oriente Cancro, exoritur autem cum Piscibus. Sed est stellarum omnino duodecim.

Quæ ad figurationem siderum pertinent, ad hunc finem nobis erunt dicta, reliqua protinus dicemus.

- 6 **Q U O N I A M** in initio sphaeræ circuli quinque quomodo efficerentur ostendimus, neque eos corpore siderum notavimus: & si duo novissimi nihil ad solis cursum pertinet, hoc est Arcticos & Antarcticos, de mediis tribus dicemus. Sed quoniam Aratus quatuor circulus sphaeram plurimum valere dicit, neque eorū apertè quenquam demonstrat, voluntatem nostram apertius ostendemus. Et quemadmodum in initio fecimus, à Boreo polo dicemus.

I G I T V R Æstivum circulum unum de quatuor esse dicemus, qui *Ἰανὺς*
Ἰανὺς

Et modo vocatur, quo circulo astatem confici demonstrauimus: & si non nemo dubitat, quare non virique circuli, hoc est Æstiuus & Hiemalis vno nomine appellentur: ideo quod quem nos Æstiuum diximus, nonnullus Hiemalis fiat: & quo circulo hiemem effici diximus, eo circulo alijs astat sit. Qui si voluerint intelligere, id ad nostram collocationem mundi esse demonstratum, qui inter Æstiuum circulum & Arcticum sumus constituti, non ad illorum sphaeram, qui ab Hiemali circulo Antarcticum habitantes, nobis Antipodes dicuntur, facilius ad nostram accesserint voluntatem. Si quis enim voluerit eorum quos Antipodas diximus, quod inferiore à nobis circulo constituti videntur, sphaeram facere, non immerito nostrum Hiemalem sibi Æstiuum circulum finxerit: aut si quis scriptor eorum mentionem faciens, obscure voluerit Antipodas demonstrare, & dixerit quibus in Capricorno astat summa, aut in Cancro hiems maxima fiat, non imperita ratione acutissime dixisse videbitur. quodcumque enim nostris circulus contrarium dixerit, id illis erit rectum. sed ne longiore sermone præter consuetudinem utamur, ad inceptum reuertamur.

IN ÆSTIVO circulo, de quo primum dicere instituimus, hac signa siue partes eorum perspicuntur: Capita Geminorum, Aurigæ genu utrunque, Persei crux, & humerus sinister. Andromeda autem à pectore, sed manu sinistra, diuiditur. Atque ita euenit, ut caput eius cum toto pectore & manu dextra, videatur esse inter Æstiuum & Equinoctialem circulum: reliquum autem corpus inter Æstiuum & Arcticum finem. Præterea in eodem Æstiuo circulo pedes equi Pegasi positi videntur, & caput à reliquo corpore diuiditur Oloris, & ala sinisterioris ut volantis, par, non magna. Ophiuchus humerus, ut circulum sustinere videtur. Virgo propè contingens à capite, inter hunc & Equinoctialem circulum collocata est, ut fulgēs ad Austrum. Leo à pectore ad lumbos diuiditur, ut caput eius & corporis superior à cruribus pars, inter hunc & Arcticum circulum videatur: inferior autem pars, inter Æstiuum & Equinoctialem circulum. Cancer autem sic diuiditur medius, ut inter duos oculos eius circulus traiectus existimetur. In his signis, & hoc, ut antè diximus, circulorum vehitur sol, euenit ut nobis qui hac inclinatione mundi utimur, sint diei de partibus octo partes quinque, noctis autem tres. Neque ita tamen ut ex horologiis, sed ex sphaeræ ratione. Cum enim sphaeram ita constitueris, ut circulus eius qui Arcticus vocatur, semper appareat, nunquam autem Antarcticus exoriatur, atque ita sphaera est constituta: si voles Æstiuum circulum diuidere in partes octo, ex his inuenies partes quinque in sphaera apparere, tres autem infra tanquam sub terra esse.

8 AT ALIQUIS dixerit, cur sphaeræ circulos diuidamus in partes octo, potius quàm duodecim, aut quot libuerit alias partes? Hic non sphaerā, sed se fallere hac ratione inuenietur ferè. Si enim ita fecerit ex Æstiuo circulo partes duodecim, ex his partes septem, & dimidium partis apparere: quatuor autem & dimidium sub terra inueniet esse. Itaque euenit, ut cum ad septim

partes addita dimidia sit, simili ratione ad partes quatuor accedat pars dimidia, & fiat supra terram partes septem, & dimidium partis: reliquum autem sub terra quod est partes quatuor & dimidium. Igitur oportet intelligere, ut non in minutis partibus & dimidiis fiat, sed certus numerus conficiatur, ut euenit in partibus octo. Præterea quoniam sphaera diuisa in partes triginta, euenit, ut ab æstiuo circulo ad Hiemalem fini partes octo: nimirum certè eos circulos diuidemus in partes octo. Præterea quoniam ab æstiuo circulo ad Æquinoctialem sunt partes quatuor de XXX: & rursus ab Æquinoctiali circulo ad Hiemale de partibus triginta partes quatuor, & ita nihilominus Æquinoctialis ipse per se circulus medius diuiditur, ut dimidia pars eius sit sub terra, de partibus octo partes quatuor, & totidem supra, & tota ratio ad octauam partem perueniat: non dubium est, quin rectè diuidatur in partes octo. Præterea cum sol per hos circulos currens iter annuum cōficere videatur, & ab omnium signorum octaua parte, ut posterius dicemus, incipiat exoriri, ut ad aliud signum trāscat, neq; vlla alia parte signi utatur, rectè ipsi quinque circuli diuiduntur in partes octo. Præterea cum septem sidera ad eundem statum reuertantur, ut quibusdam placuit, ut cuiusmodi dies hodiernus fuerit in Solis aut Luna tempestate, eiusdem modi octauo anno sit futurus, verè sphaera quoq; diuidetur in partes octo. Præterea cum videamus octauo quoque die eiusdem sideris horam primam, aut quālibet denique esse, ut cuius hodie fuerit hora prima, eiusdem octauam quoque futuram: verissimum est ipsam quoque sphaeram mundi, unde hora sumuntur, diuidi in partes octo. Sed ne reliqua prætermittamus in hoc occupati, ad propositum reuertamur.

- 9 SECUNDVS ab Æstiuo Æquinoctialis est circulus, in quo hæc signa & partes eorum perspicui possunt: Aries totus omnibus pedibus innixus videtur.
- 10 Hunc autē Aratus omnium siderum celerrimum esse demonstrat, etiā minori Arcto, quæ breui spacio vertitur: præstare id quod velit esse sic poterimus vel facillime intelligere. Cum sit enim maximus circulus Æquinoctialis in sphaera, in eoque Aries ut affixus videatur, quomodocunq; fuerint figura corporum collocata, ut ad eundem locum perueniant, necesse est semel verti sphaeram. Quod cum fiat, & Aries in maximo circulo, & eodē tempore ad locum quo reliqua sidera perueniant, necesse est eum celerrimum dici. Sed nos ad circuli effectione veniemus, & reliqua dicemus. In eodē Tauri gēua ut fixa perspiciuntur, etsi nonnulli ita finxere, ut vno genu, hoc est dextro nixus, sinistro propè contingere videatur: de hoc in medio relinquemus. Sed in eodem circulo zona Orionis, ut ipso circulo præcinctus existimetur. Hydra flexu à capite primo ut cernicibus erectis Cancrum contingere videatur: & ex inferiore corpore Hydrae Crater cum Coruo velut fixus esse circulo cōspicitur. Item pauca stellæ Chelarum, eodē adiunguntur Ophiuchi gēua eodē circulo à reliquo corpore diuiduntur. Aquila sinistro penna penè cōtingens figurata est. Eodēque circulo caput Pegasi cū cernicibus nititur. His corporibus signorum Æquinoctialis circulus fi-

nitur. Quò so lcum peruenit, bis vno anno conficit æquinoctium, hoc est in Ariete & Chelis: in hac enim parte sphaera & ver & autumnus confici existimatur: ita vt ver sit in Ariete, autumnus in priore parte Scorpionis, quod signum nonnulli Libram dixerunt. Per hunc circulum transiens Sol ab Ariete ad Chelas, efficit sex mensiū diem his locis qui intra Arcticum videntur orbem: noctem autem his qui Antarcticō circulo sunt clausi: quare magis his locis nemo potest durare. Et rursus ab Autumno vsq; ad ver, hoc est à Chelis vsq; ad Arietem perueniens, efficit his locis sex mensibus perpetuus diem, in quibus ante noctem demonstrauimus: e contrario autem noctem his qui Boreo polo sunt proximi: sed de hoc ante diximus: neq; enim mirum est hac collatione sphaera id euenire. Erecto enim Boreo polo, neque vnquam occidente euenit, vt corpora quoque quæ ei proxima sunt circulo, sero occidere videantur. Id ex hoc intelligere licebit: Cum in his partibus sphaera habitetur, quæ pars est ab Æstiuo circulo, ad orbē qui Arcticos vocatur, & de Arctico circulo, hoc est de duabus Vrsis & Dracone, caput Draconis maximè niti ipso circulo videatur, ita vt is qui Engonasin vocatur, inter Æstiuum & Arcticum locatus, caput Draconis premere intelligatur: quicunque, vt ante diximus, ad ipsum caput Draconis habitant, ita longo die vtuntur, vt ne tertia quidem horæ pars in vnaquaque nocte his obtingat. Itaque Aratus ait:

Κείνη περ κρυφαῖ τῇ νύχτι καὶ ἔξ ἀκρῶν
Μισθονταὶ δὲ σὺν τῇ αὐτῇ ἀνιήσονται.

Item Cicero dicit:

Quod caput hic paulum sese subitoque recondit,
Ortus vbi atque obitus, parte admiscentur in vna.

De hoc Homerus quoque in Odyssæa ita breuem noctem esse dicit, vt pastores cum alij exigant, alij reducant pecus, possit alius alium audire, cum vnus propter noctem pecus reducat, alter propter lucem exigat: sed nos ad propositum reuertamur.

- 11 TERTIVS ab Æstiuo circulo Hiemalis vocatur, his corporibus & eorum partibus finitur: nam medium Capricornum diuidens & pedes Aquarij, per caudam Pistris ut traiectus videtur. Diuidit etiam Leporem fugientem à cruribus, & quadam parte corporis, & Canis sequentis pedes, & Nauis ipsius puppim, Centaurique ceruices à reliquo corpore diuidit. Scorpionis extrema cauda, quod acumen vocatur, eodem circulo coniungitur. Sagittarij arcus eodem orbe deformatur. Huius orbis infra terram sunt de partibus octo partes quinque, supra terram autem tres. Itaque fit breuior dies nocte, vt ante demonstrauimus.

- 12 QVARTVM circulum Zodiacum esse Aratus demonstrat, de quo ante diximus, et posterius dicemus. sed Aratus, nõ vt reliqui astrologi, ab Ariete duodecim signa demonstrat, hoc est vere incipiente: sed à Cancro, hoc est ipsa æstate. Nos autem (quoniam ab Ariete incipimus) ita protinus dicemus. In hoc enim

circulo sic duodecim signa figurantur: Aries, Taurus, Gemini: in his tribus signis ver demonstratur, & æquinoctium vernum. Cancer, Leo, Virgo: in his signis maximè æstus conficitur: sed sol incipit à Virgine iam transire ad æquinoctium autumnale. Chelæ, Scorpius, Sagittarius: in his tribus signis autumnus efficitur & æquinoctium autumnale. Capricornus, Aquarius, Pisces: in his tribus signis sol hiemem conficere demonstratur. Et si nulla sunt signa XII, sed XI, ideo quod Scorpio magnitudine sui corporis duorum locum occupat signorum, è quibus prior pars Chelæ, reliqua autem Scorpio vocatur. Priores enim astronomici, cum omnes res ad duodecim partes reuocarēt, ut menses, & horas, & latitudinem signorum: itaque & signa, per quæ res omnes significātur, duodecim voluerunt esse.

S E D quoniam septem circuli in præmio propositis, de quatuor circulis mentionem fecimus, ne septem ex ordine demonstratus, aliquid à nobis obscurius dictū videatur, de septem superant tres, Arcticus, Antarcticus, & ille qui Læteus vocatur. Itaque de his dicere incipiemus. Arcticon igitur orbem sustinet caput Draconis cum reliqua corporis parte. Cepheus autem pectore suo circulum iungit. eodē orbe nituntur & pedes maioris Vrsæ, præterea sedile Cassiopeia cum pedibus eius nititur ipsi circulo sinistro pede, genūque dextro: & pedes prioribus digitis eius qui En gonasin vocatur: & manus sinistra Bootis exteriori parte circuli peruenit coniuncta. Ad Antarcticon autem circulum peruenit extrema naus Argo, pedesque Cætauri posteriores adiunguntur: priores autem propè contingere, & Ara videtur prope affixa, Eridanique fluminis extrema significatio.

R E L I Q V V M est nobis definire quem supra Læteum orbem demonstrauimus. Ipse enim diuidit Oloris extremam sinistram pennam, quæ extra Æstium peruenit finem. Præterea transit manū dextram Persei, & ab humero sinistro Aurigæ perueniēs sub manū eius dextram, & Geminorum genua, & pedes eius signi quod *megaw* vocatur. Hic diuidens Æquinoctiale & Æstium circulum, tangit extremum finem mali qui in Argo naue defixus videtur: deinde rursus reuertens, genua Centauri diuidit à reliquo corpore, & extremam caudam terminat Scorpionis, & arcum medium Sagittarij, & Aquilæ dimidiam partem, per eius transiens pennas.

33 Q V O N I A M de huiusce rebus exposuimus ordine, mundi rationem & quemadmodum moueatur, protinus dicemus: & in duodecim signorum exortu ea quæ deinde corpora consequantur, & quæ perueniāt ad occasum. Cōuenit nobis mundum ab exortu ad occasum verti, ideo quod videmus stellas exorientes ad occidentem conuerti. Sic enim primum poterimus scire, qui sint exortus, & qui occasus. Si enim nostrum aliquis astiterit contra exorientem, necesse est Arctos nobis à sinistris partibus esse. Cum id ita fiat, illud quoque necesse est, ut omnia à dextris partibus exorta, in sinistris occidere videantur, de quo & ante diximus. Igitur cum videamus stellas exoriri & occi-

dere, necesse est mundum quoque cum stellis verti. Sed nonnulli aiunt nihilominus id euenire posse, ut si stante mundo, stellæ exoriantur & occidant, quod fieri non potest. Si enim stellæ vagæ feruntur, neque mundus ipse vertitur, non possunt corpora stellis figurata incolumia & certa permanere. Illud enim videmus, in toto mundo stellas erraticas esse quinque, neque horum cursum quæquam posse definire: Aratum ipsum negare, se difficiles eorum cursus interpretari posse. Quo modo igitur cum quinque stellas nemo possit observare, tot milia quisquam possit peruidere, nisi qui permittat, hic cursus stellarum posse esse, & nihilominus figuras corporum permanere: quod si non est, tota sphaera ad irritum reuocabitur. Quicumque enim sphaeram fecerit, non poterit efficere, ut sphaera stante nihilominus stellæ versentur. Illud etiam videmus in extrema cauda Draconis, stellam esse quæ in se vertatur, & in eodem loco cõstet. Quod si omnes stellæ vagæ feruntur, hanc quoque loco moueri necesse est, quod non euenit. Igitur necesse est mundum quoque, non stellas verti.

Quoniam ostendimus mundum cum stellis potius quàm stellas per se verti, nunc reliqua dicemus. Cum enim traditum sit nobis, prius noctem quàm diem fieri, noctem dicemus umbram terræ esse, eamque obstare lumini solis. Et si nonnulli dixerunt in solis cursu euenire, ut cum peruenerit ad eum locum, ubi occidere dicatur, ibi montium magnitudine à nobis lumen auerti solis, & ita noctem videri: quod si ita sit, nimirum eclipsin solis verius quàm noctem dixerimus. Sed aliter esse ex ipsa sphaera intelligere licebit. Horizon enim diuidens ea quæ videntur, & quæ non apparent, ita definit sphaeram, ut semper sex signa de duodecim in hemisphaerio videantur supra terram, sex autem signa sint infra sub terra. Igitur cum in vno eorum Sol nixus ferri videatur, ab eo circulo qui Horizon vocatur, exoritur, itaque incipit lucere, cumque nihilominus ipse mundus vertatur cum reliquis signis. Sed quo facilius intelligatur, ponamus solem esse in Ariete, à quo duodecim signa instituimus numerare. Igitur cum sol sit in Ariete exoriente, dies est: qui cum vertente se mundo peruenit ad eum circulum qui Mesembrinus vocatur, efficit diei partem dimidiam. Sed sic etiã facilius intelligitur, & rursus ab eodem Ariete incipiemus. Cum Aries est exortus, præter eum hæc signa sunt in superiore hemisphaerio: Pisces, Aquarius, Capricornus, Sagittarius, Scorpio. Horum cum tria signa occiderint, hoc est, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, exorta sunt tria signa quæ Arietem sequuntur, hoc est, Taurus, Gemini, Cancer. Tum fieri dimidium diem necesse est, & Arietem peruenire ad eum quæ mesembrinũ esse circulũ supra diximus. Cum autẽ cum reliquis signis ipse Aries occidit, & exortus est Leo, Virgo: tum Chelæ exoriuntur, & in superiore hemisphaerio vehuntur. Quæ cum occiderint, rursus Aries exortus efficiet lucem. Sed ne in dubium veniat, cum Ariete occidente dixerimus Chelæ exoriri, quid de reliquis signis sine sphaera possit intelligi, sic inuenietur: In quocunque signo Sol fuerit exoriens, quodcunque ab eo signo septimo loco fuerit, id noctu primum exorietur, & ita conficiet cursum: mundus

enim ipse semel in die ac nocte verti videtur. Itaque evenit, ut ipsa signa duodecim semel in die ac nocte videri possint. Sed ne Solus cursus, de quibus postea sumus dicturi, potius quam quod ante cepimus enumeremus, ad inceptum reuertemur. Diximus enim principium mundi esse noctem, deinde diem. Inter noctem & diem, præter umbram terræ nihil interesse arbitramur. Sed quoniam signorum supra & corporum exortus instituimus, ad hoc perueniemus.

14 I G I T V R vertente se mundo per utrosque Polos & per Axem, quem su-
15 pra Dimensionem sphaeræ diximus esse, & ita sphaera collocata, ut unus Polus semper sit supra terram, alter nunquam exoriatur, necesse est Arctos quoque & reliqua corpora quæ sunt in Arctico circulo, nunquam occidere, reliqua autem omnia exoriri & occidere, quod inferiora sunt ab eo circulo quem nunquam occidere diximus. Id enim posse fieri hac edocet causa. Videmus caput extremum Draconis, quod maxime Arcticon extra circulum prominet, quodam tempore ita occidere existimatur, ut exortus cum occasu permisceatur, ut & ante diximus. Si autem pars aliqua occidere de summo circulo videtur, necesse est omnia quæ sunt inferiora, exoriri & occidere. Igitur conuenit nobis sidera vertente mundo occidere & exoriri. Præterea hac inclinatione calis, cum unus circulus ita sit erectus ut nunquam occidat, alter ita sit terræ subiectus, ut nunquam exoriatur, quicumque circuli fuerint in sphaera, hoc est, ab æquinoctiali ad polum qui Boreus appellatur, nullus erit eorum qui non maiorem partem circunductionis habeat supra terram: qui autem ab æquinoctiali fuerint circulo ad eum polum qui Notius appellatur, omnes inferiorem partem maiorem habebunt quam superiorem: & quanto magis ad Polum Notium accesserint, hoc maiorem partem sub terra habere perspicientur: & quanto magis ad Boreum finem venerint, hoc maiorem partem circuli supra terram tenere videbuntur: quo enim erectior ipse polus fuerit, hoc magis & circuli eius erectiores videbuntur. Quod cum ita sit, si duo sidera simul fuerint orta, unum ab Arctico, alterum ab Antarctico circulo, serius occidet id sidus quod ab Arctico circulo fuerit exortum: ideo quod maiorem habet circunductionem sphaeræ, quam quod à Notio polo est ortum. Si autem simul occiderint, serius exorietur id signum, quod ab Antarctico fuerit exortum, ideo quod tota illa collocatio mundi maiorem partem habeat sub terra, quam illa pars quæ in Boreo polo est finita. Et non modo signa quæ sunt ad Arcticum finem collocata, præstantibus corporibus, aut serius occidunt & antè exoriuntur, quam ea quæ Notio polo depinximus: sed ipsa quoque corpora inter se dissentiunt: ut si quod inferius sit signum, & id cum superiore exoriatur, tamen serius occidat. E contrario itaque si quæ sunt signa ab æquinoctiali circulo ad Notium polum figurata, horum si quæ signa pariter exorta fuerint, citius occident quam ea quæ proxime Polum accedunt. Euenit etiam, ut non modo quæ simul sint exorta sidera, ex his serius occidant, quæ proxime Arcticum circulum sunt collocata, sed etiā si quæ eorū antè exorta fuerint, quæ sunt ad Notiū polum finita, tamen

ante occidat quàm ea corpora, quæ in Boreo polo figurata esse suprâ demōstrauimus, ideo quòd maiore circunductione sphaera vtuntur ea corpora, quæ ab Æquinoctiali circulo ad Arcticum finem sunt cōstituta. Igitur ostendimus, quæ inclinatione mundi sphaera sit constituta. Nunc ad duodecim signa reuertemur: & quorum exortu quæ de reliquis corporibus occidant aut oriantur, commemorabimus, & initium ab Ariete faciemus.

- 16 ARIETIS exortu, sinistra pars Andromedæ prouenire, Ara autem occidere videtur. Cum eodem sidere exoritur & Persei caput vsque ad vmbilicū, vt dubium fere videatur, zona eius vtrum vsque extremo Ariete, an Tauro primum exoriente prodeat ad lucem.

Tauro autem exorto quæ prius dubia fuerunt, omnia sunt certa. Nam & Ara omnino occidit, & Perseus totus est ortus, & Aurigæ caput cum reliquo corpore duntaxat ad sinistrum pedem videtur, & Pistrix à cauda exoriens perspicitur. Hoc signo primum occidere Bootes videtur: etsi cum quatuor signis occidit, neque tamen totus ad terram potest peruenire: nam manus eius sinistra circulo Arctico conclusa, neque oritur neque occidit.

Geminus exorientibus, tota iam Pistrix & fluminis Eridani prior pars apparet, & Orion exoriri videtur: occidit autem Ophiuchus à pedibus genuum fine.

Cancer exoriens obscurat dimidiam partem Coronæ, Pistricisque caudam, & Notium piscem, & caput cum reliquo corpore ad vmbilicum eius qui Engonasin vocatur. Ophiuchum à genibus ad humeros, & Anguem totum præter caput & cervicem, quæ ex Æstiuo circulo tendit ad Coronam. Bootem propè totum terra tenet tectum. Exoritur autem & Orionis corpus ad zonam, & Eridanus totus apparet.

Exortu Leonis reliqua pars occidit Coronæ, cū capite & cervicibus Anguis & Ophiucho: Engonasin autem qui vocatur, eius præter sinistrū genu & pedem nihil apparet, & Bootes totus obscuratur: exoritur autē caput Hydræ cū Lepore toto, & Procyon cum pedibus prioribus Canis, & Aquila tota.

Virgo autem exoriens, non pauca sidera obscurat: nam statim Lyra occidit cum Sagitta & Delphino, & Oloris à capite corpus ad caudam propè occidit, & Fluminis prior pars, & Equi caput cum cervicibus: exoritur autē Hydra sine Crateris, & Canis totus, & nauis Argo sine totius veli.

Chelis exorientibus videtur, & Bootes exoriens totus, & tota nauis apparet. Argo Hydræque, præter cacumen extremum caudæ, quod est sub terra. Exoritur etiam genu & sura eius dextra qui Engonasin vocatur. Hunc eadem nocte occidere & exoriri licet videre: reliquum autem corpus, cum Scorpionis & Sagittarij prouenit parte. Præterea cum Chelis exoritur cauda Cætauri, occidit reliquum Pegasi corpus: & Oloris extrema cauda, & Andromedæ caput cum vmbilico Pegasi: & Pistrix reliquo corpore ad cervices, vt caput eius solum videatur: & caput Cephei pendens ad Pistricis occasum,

cum manibus & humeris peruenit ad terram.

Scorpione exoriente duæ partes Fluminis occidunt, & reliquum corpus Andromedæ cum capite Cephei. Occidit etiam Cepheus capite ad humeros, quæ pars est extra Arcticum circulum constituta: obscuratur etiam Cassiopeia resupina occidens: exoritur autem Corona, quæ ante Centauri pedes iacere existimatur: & Hydræ reliquum quod caudam esse supra diximus. Prouenit etiã & corpus Centauri, quod equina figura videtur, & ipsius hominis caput, & hostia quam tenere eum supra diximus: denique ad id corpus qua sine pedes eius sunt priores: Ophiuchi autem duntaxat caput exoritur, & ipsius Anguis caput quod est contra Cancrum.

Sagittarium exorientem Ophiuchus totus exoriens insequitur, & Anguis qui ab eo tenetur, caput eius qui Engonasin vocatur, & sinistra manus eiusdem: deinde Lyra tota cum Cephei capite & humerus exit ad lucẽ. Occidit autem Canis maior, cum Orione toto, & Lepore, & Aurigæ superiore parte corporis: præterea caput & pedes eius: occidit etiam totus Perseus præter crus & pedem dextrum, Argo autem puppim solam relinquens, peruenit ad terram.

Capricornus exoriens, hæc sidera ad terram premere videtur, reliquam figuram nauis, & signum quod Procyon vocatur. Eodem tempore & reliquum corpus occidit Persei. Exoritur autem Olor cum Aquila, & Sagitta, & Ara, quam proximam esse Notio polo diximus.

Aquarius exoriens ad dimidiam partem corporis Equi pedes secum de terra ducit, & caput cum ceruice Pegasi. At contra Centaurus à cauda ad humeros virilis corporis occidit cum Hydræ capite & ceruicibus.

Piscibus exorientibus occidit reliquum Hydræ corpus & ipse Centaurus: exoritur autem Piscis qui Notius vocatur, & Andromedæ dextra pars corporis.

- 17 SIC IGITUR exorientibus duodecim signis, reliqua corpora occidere & exoriri videntur. Sed, vt ante diximus, nunc protinus de Solis cursu dicemus. Necessè est enim Solem, aut ipsum per se moueri, aut cum mundo verti vno loco manentem. Quod si maneret, necessè erat eodem loco occidere & exoriri, à quo pridie fuerat exortus: quemadmodum signa eodem loco semper oriuntur & occidunt. Præterea, si ita esset, necessè erat dies & noctes omnes æquales esse, vt quàm longus hodiernus dies fuerit, tam longus semper sit futurus: item nox simili ratione semper æqualis permaneat. Quod quoniam non est, illud quoque necessè est, cum videamus esse dies inæquales, & Solem alio loco hodie occasurum, & alio heri occidisse. Si igitur alius locus oritur & occidit, necessè est eum moueri, non stare. Solem autem contra mundi motum currere, sic possumus intelligere: euenit enim, vt duabus ex causis sidera non possumus videre. Quarum vna est, cum abierint infra terram, nostrum quoque effugere conspectum, ita vt inferiori hemisphærio ostenditur. Altera autem est ratio, quod propter fulgorem Solis, & vim maximam luminis, sidera obscurentur: siue quod stellus obsistit, ne candor earum ad nostros perueniat aspectus: siue sui magnitudine

magnitudine luminis officit oculis nostris, ne prater eius ignem aliam superiorem rem perspiciamus, quod magis verisimile videtur. Neque enim Solus ignis eiusmodi videmus, cuiusmodi reliquos ignes intelligimus: sed ita lumen auertit nostrum, ut ipse quoque nobis non igneus, sed albus videatur esse. Præterea in vnaquaque nocte undecim signa necesse est apparere, ideo quod vno signo Sol ipse nixus, iter conficere videtur, cuius figuram corporis ipse suo lumine obscurat: cum eo enim signo ☿ occidere ☿ exoriri videtur. Nonnulli dicunt nos duodecim signa duntaxat hac ratione perspicere posse, si in eius signi prima nouissimæque parte consistat. Habent enim duodecim signa partes eiusdemmodi, ut vnumquodque eorum in longitudine habeat partes triginta, in latitudine autem partes duodecim. Itaque euenit, ut in longitudine signorum annus sit, in latitudine autem singuli dies sint. In prima parte Signi nihilominus nos reliquum corpus eius Signi videre posse nonnulli dicunt. Simili ratione, ☿ si fuerit in extrema parte Signi, quod fieri non potest. Nam cum Sol sit in qualibet parte Signi, ☿ exoriat, ita magnum videtur habere fulgorem, ut omnia sidera obscurat. Illud tamen potest euenire, ut cum Sol sit in prima parte Signi ☿ occidat, reliquum corpus eius Signi appareat. Sed certius ☿ verius est, undecim signa quàm duodecim apparere posse. Præterea quaeritur, quare Sol contra mundi inclinationem currens, videatur cum ipsa sua sphaera occidere ☿ verti. Nam si Sol contra siderum occasum curreret, de Ariete ad Pisces, non ad Taurum transiret. Exoriri etenim Pisces prius quàm Aries, ☿ occidere perspiciuntur: ☿ ita mundus verti videtur, ut prius Pisces quàm Aries occidant. Itaque diebus triginta Sol in Ariete currens, ☿ eius corpus obscurans, sic duntaxat apparet Sol, ut ex eo loco quo Aries antè exoriri videatur: ☿ post dies triginta, Sol videatur ab eodem loco surgere, ex quo loco Taurus antè exoriri videbatur. Igitur apparet solem ab Ariete ad Taurum transire. Quod si ita est, necesse est eum contra mundi inclinationem currere. Quare autè euenit, ut antè diximus, quod videtur cum mundo Sol verti: eius similis hæc est causa: Ut si quis in nauicula rostro sedens, inquiret ad puppim transire, ☿ nihilominus ipsa nauis iter suum conficiat: ille quidem videbitur contra nauiculae cursum ire, sed tamen eodem perueniet quo nauis. Hoc autem sic etiam facilius intelligetur, si nauim diuiseris in partes trecentas sexaginta, quemadmodum Sol diebus trecentis sexaginta simul mundum transigit. Eodem modo, ut antè diximus, si nauis sit diuisa, ☿ in vna parte: de trecentis sexaginta constituatur quilibet eorum: nauis autem habet vnus diei cursum, ille quidem contra nauim ire, sed cum ea ad locum definitum peruenire intelligetur. Non enim extra nauim est, quia rostro ad puppim transit, sed ipsa naui continetur: item Sol cum per ipsum mundum iter conficiat, ☿ eo contineatur, videtur contra mundum ire, sed cum eo peruenit ad occasum. Cum enim mundus trecenties ☿ sexagies se conuerterit, tunc Sol iter annuum conficit.

18 QVONIAM de sole quæ visa sunt nobis vtilissima esse, literis manda-

uimus, hunc de Luna dicemus. Et si alta conati perscribere, velut natura voluminis ad hoc loci deuenimus, ne nonnulli incaute huius rationem relinquentes, aut propter magnum laborem defecisse, aut inscientia superati non valuisse persequi videamur. Nos autem non illorum existimationis timenda causa persequi consuetudinis nostrae rationem demonstrasse instituimus, sed quod alterius quæri volumen hoc perlecto nolimus: nec tandiu rem cogitatam scripto aliorum ad desiderium adducere. Præterea cum reliqua omnia diligentissime persecuti fuerimus, alienum videtur esse, nos non eandem persequi causam. Quare, sicut ante diximus, ad inceptum reuertemur, & necessario totidē verbis de Luna ac Sole dicemus, ita: Lunam per alios exortus & occasus necesse est moueri, non stare: idque facilius, quàm de Sole licet intelligere: neque enim tam magnus ardor eius est, ut officiat oculus nostris, neque ut Sol dies triginta uno quoque signo vehitur, ut difficile sit intellectu, quanta particula luminis aut ipsius signi superesse videatur, cum ad aliud transierit signum. Luna enim cum duodecim signa diebus triginta percurrat, licet intelligere, duobus diebus & sex horis Lunam in alio signo esse: hanc autem, cum à Sole lumen accipiat, & ita nobis lucere videatur, non est verisimile de tam multis causis, potius eam constare quàm moueri. Si enim suo lumine vteretur, illud quoque sequebatur, eam semper æqualem esse: oportere, nec die tricesimo tam exilem aut omnino nullam videri, cum totum transegerit cursum, sola autem ad aliud transire signum intelligatur: Præterea si suo lumine vteretur, huius nunquam eclipsin fieri oportebat. Sed ne dubiū fiat, quare solis eclipsis fieri possit, qui utrisque lumē dare supra sit dictus: Lunæ autem non facile fiat, cum alieno lumine viatur: eius hac verissima, ut arbitramur, est causa. Luna enim cum ex toto mūdo & omnibus stellis maxime terræ proxima videatur, & ad acies nostras perueniat: & quadam tempore torrens perueniat ad eundem locum signi, quo Sol vehitur, obscurare lumen eius à nostro conspectu videtur. Hoc autem maxime euenit die nouissimo, cum Luna transierit in duodecim signa, & cum Sol ad aliud signum transire videatur, & proxima fiet illi. Quod euenire sic etiam potest intelligi: Ut si quis alicui manum planam ad oculos admouerit, quanto magis sic fecerit, hoc minus ille videre poterit: & quāto longius ab eo discesserit, hoc magis illi omnia poterunt apparere: simili ratione, cum Luna ad Solis locum peruenit, tunc proxima eius videtur esse, & radios eius obturare, ut lumen eicere non possit. Cum autem Luna ab eo loco discesserit, tunc Sol lumen eicit, & ita ad nostra adiūcit corpora.

Lunæ autem eclipsis sic euenit: Cum propè una dimensione sit Luna, cum abierit Sol sub terram, duntaxat hoc modo, ut per mediam terram, si quid directum traieceris, contingere possit Solem sub terram, Lunam autem supra terram. Quod cum ita euenit, necesse est Solis radios propter magnitudinem terræ ita esse dimissos, ut lumen eius quo Luna lucet, non possit ad eam peruenire: & ita existimatur fieri eclipsis Lunæ. Quæ si suo lumine

videretur, licebat ne apparere quidem nunquam solem, ideo quòd Luna nihilominus luceret. Sic nanque accipit lumen, ut luceat cum Sol venerit per terras, sed non ut aliquem locum conclusiorem totumque spaciū impleat lumine. Si quis nostrum steterit in eo loco quo Sol maximè lucet, reliquis partibus lumen à Sole accipiens præbebit: id in Luna fieri inuenitur, eam Solis lumine accepto, lucere reuibratione. Nonnulli existimant, cum dicitur Sol in Ariete aut in quolibet signo esse; cum supra ipsas stellas Arietis iter facere. Qui autem hac ratione vtuntur, longè à vera ratione errant. Nam neque Sol, neque Luna proximè sidera apparent. Hac etiam de causa nonnulli septem stellas erraticas finxerunt, adiungentes eodem Solem & Lunam, quòd cum quinque stellis feruntur: Luna enim proximè terra est, itaque triginta diebus totum mundū existimatur transire. Id hac euenit ratione: si circulos quos intra Zodiaci ambitum fecerit, eosque hoc interuallo finxerit, ut terra sit in medio, & vnā à terra ad Lunā mensiōem fecerit, quam Græci *μῖον* appellauerunt. Hunc autem, quia certum spaciū non potuerunt dicere, tōnō dixerunt. Igitur abest Luna à terra, tōnō vno. Hac igitur re, quòd brevissimo circulo deuchitur, diebus triginta ad primum peruenit circulum. Ab hoc circulo abest circulus semitonio: quo Mercurij sidus vehitur. Itaque diebus triginta ad alterū signum transiens tardius, ab hoc circulo abest tōnō dimidio: quo loco iter suum Veneris dirigit astrum, tardius quā Mercurij stella conficiens cursum. transit enim ad aliud signum diebus triginta. Supra huius stellam Solus est cursus, qui abest ab Hespero, quæ est Veneris stella, medietate tōni. Ita cū inferioribus pariter peruolans anno vno duodecim signa percurrit, tricesimo die ad aliud trāsiens signum. Supra solem igitur & eius circulum, Martus est stella, quæ abest à Sole, tōnō dimidio. Itaque diebus sexaginta ad aliud signum trāsire. Supra hunc orbem Iouis est stella, quæ abest à Martis, hemitonio. Itaque vno anno ad alterum transit signum. Nouissima stella Saturni, quæ maximo vehitur circulo: hac autē tōnō distat à Ioue. Itaque annis triginta duodecim percurrit signa. Ab ipsorum tamen siderū corporibus Saturnus abest tōnō vno & dimidio. Hac igitur ratione potes scire, neque Solem neque Lunam cōtingere stellas, & nihilominus per zodiacū circulum verti. Hinc etiam possumus intelligere, Lunam minorē esse Sole. Omnia enim quæ proxima sunt nobis, maiora necesse est esse, quā quæ longo disidente interuallo videmus. Igitur Lunā videmus proximè nos esse: neque eam maiorem nostro aspectui esse quā Solem. illud quoque necesse est, cū Sol longè ab sit à Luna, & à nobis maior videtur, si propè accesserit, multo maiorem futurum. Præterea necesse est, ut ante diximus, aut nullā stellam erraticā esse, aut Solem pariter cum Luna ut reliquas stellas errare. Si enim quisquam mihi potest demonstrare quinque stellarū cursum, & dicere, quòd hodie coram earū quæque ad aliud transeat signum, quemadmodum de Sole & Luna fieri videmus, & nihilominus suum efficit cursum, nō est erratica. Si autem dubium est, quòd hodie transeat, & ad aliud signum cōpari ratione cum Luna feratur, & suum

circulum dirigat, quemadmodum stellæ quæ sunt dubiæ, necesse est has quoque errare: sed nō euenit ut errent, præsertim cum suo tempore ad cursum reuertantur. Igitur ne stellæ quidem, cum certo tempore ad suum signū reuertantur, possunt errare, nisi fortè volumus accipere excusationem, quòd duo corpora magna facilius possint obseruari quàm singulæ stellæ, quæ non certos cursus confidentes videntur apparere.

- 19 **STELLAS** quinque nonnulli has atunt esse: Veneris, Mercurij, Iouis, Saturni, & Martis. E quibus esse maximā colore candido, nomine Hesperū, & eam appellari Venerē. Hæc stella nō abest à Sole lōgius duobus signis infra eius circulum collocata, sicut ante diximus: apparens maximè noctu, sed toto mense non plus indeficiens potest videri. sed totus Hesperus incertos efficit cursus, nō eodem tempore ad præteritum transiens signum.

SECUNDA stella est Mercurij, nomine Ἑρμῆς, totus acuto lumine, sed in aspectu nō magnus. Hic autem à Sole non longius abest signo γνο. Qui semper eosdem cursus efficiens, modo nocte prima, modo autem ad solis exortus incipit apparere, nonnunquam etiam perpetuò signis ΙΙΙ Ι. est cum Sole: rediens autem cum Sole, non amplius est quàm tertiam partem signi.

I O V I S autem stella, nomine Ἰοῦς, corpore magnus est, figura autē similis Lyre. Hic autem duodecim signa annis totidem transire existimatur, & γνο quoque anno nusquam apparere dicitur, non minus dies triginta, nō plus quadraginta. sed maximè obscuratur, cum occidit cum sole. Exortiens autem apparet antequam sol.

S O L I S stella, nomine ἥλιος: corpore est magno, colore autem igneo: similis eius stellæ, quæ est in humero Orionis dextro. Hic per duodecim signa assidue ferri videtur: nonnunquam etiam cum solis ipsius sideribus apparet, modo aliis partibus adiectis circuli. Hanc stellam nonnulli Saturni esse dixerunt. Redire autem ad signum annis triginta, & quotannis non apparere, non minus dies triginta, nec amplius quadraginta.

RELIQVVM est nobis de Martis stella dicere, quæ nomine πούρις appellatur. Hic autem non magno est corpore, sed figura similis est flammæ. Nonnunquam autem cum ipsius solis sideribus concurrens, omnia peruolat signa, sedens ad primum signum non longius biennio.

QVOD ad quinque stellas attinet, hucusque satis arbitramur dictum: nūc autem demonstrabimus, quibus de causis menses intercalentur. quoniā tempus omne metimur die & nocte, mense & anno. De quibus diem nobis diffinierunt, quandiu sol ab exortu ad occasum perueniat: noctis autem spatium constituerunt esse, quandiu sol ab occasu rursus ad exortum reuertatur: mensem autem, quādiu Luna Zodiacum circulum perducatur: annum voluerūt esse cum sol ab Æstiuo circulo redit, & Zodiacum ad id signum unde incipiebat, permetitur.

CÆTERA DESIDERANT V. R.

G. MORELIUS, LECTORI.

CUM Arati Phenomena atque Prognostica Græcè Latinèq; cuderem, & ad eorum intelligentiā non parum facere Hygini Astronomica perpenderē, unā opera hunc quoque edendum putavi: quā in re quā optime possem, ut liber emendatus proferretur, vetustos codices undique conquirens, inter alios duos præstantissimos manu exaratos nactus sum. Alter de duobus melior, è bibliotheca est præclarissimi viri D. Salignacei: alter amici cuiuspiam alterius, de cuius nomine nullam mihi hīc memoriam facere passus est. Quæ itaq; in iis codicibus diuersa reperi, eorum te lector studiose, admonere volui, ut in æstimando liberum tibi esset iudicium.

1. C. IVL. HYGINI.) Inscriptionem nullam habent vetusti codices, tantum epigraphen, HYGINVS M. FABIO, &c. nisi quod melior codex habebat in hac, PLVRIMVM SALVTIS. Librorum item nullam partitionem: nec item capitum, nisi sicubi maiusculus literus initia notarētur, quod & nos imitati sumus.

ET NE nihil.) Coniunctionem ET, prior codex nō habet: absq; potest.

NON ut imperito.) Manuscriptus vnus, Non monstrans ut imperitum. ut sit, Ad te ut imperitum non scripsi monstrans, sed commonens, &c.

2. AN ipse per se moueretur.) Verba hæc, Moueretur: & cum ipse per se, neuter habet codex scriptus, hoc modo: An ipse per se moueatur (alter codex, Moueretur) & contra duodecim signorum ortus eat, quare videatur, &c.

VTRVM quinque certe errant.) Prior codex, Certæ.

ET in quibus volumus nos probare.) D. Salignac. codex habet, Et quibus volumus, nos probare possumus. Etenim necessaria nostris hominibus scientissimis maxima rescripsimus. Alter habet ut impressi, nisi quod pro Necessarias, Necessariis, monstrat.

3. AD extremam circunductionem recte ut virgula perducuntur.) Alter habet, Recte ut virgula: in altero, ut deest.

QUOD intra eum Arcti simulachra.) Veterum codicum vnus Arcturi, alter Arcturorum.

7. QUAM confestim filius est secutus.) In vno codice erat, Quo confestim: & mox pro Callisto, aliquoties Callistonem.

HANC Aglaosthenes.) Idem est quem Germanicus Agathosthenem alicubi vocat, nisi mendosus codex est: quem Iulius Pollus Ἀγασθίνω, quem Athenæus Ἀγασθίνω. Vetusti codices habent, Aglosthenes.

VRBEM quæ Hestica.) Veteres codices duo, Hystoe, ut etiam legitur apud Germanicum.

8. A SVO inuentore.) Alter codex, Auctore.

CVIVS filia cum sapius.) Alias, Serius.

AD HVC implicato corpore.) Salign. codex, Implicito.

- 9 NONNVLII hunc Icarium.) Vetusſi codices Icarum perpetuò, & pariter in reliquis caſibus. In Germanico de hoc nomine quadam diximus.

FLORIDAM facile feciſſet.) Contra fidem vetuſtorum codicum, quidã emendarant, Falce.

ITAQVE Eratoſthenes ait.) Hæc verba & quæ Græca ſequuntur, neuter meorum codicum habebat.

- 10 QVI æſtui canicula mederetur.) Alter codex antiquus, Æſtum. ſic Terēt. Quas cum res aduerſæ ſunt, minus mederi poſſis.

Εἶς enim Græce.) In vetuſtis eſt, Εἰαυτὸς enim Græce.

CERERE cum Iaſione.) Antiqui libri, Iaſione. alter ſubdit, Oeta filio: alter, Letis filio.

DICITVR enim in inſula Dia.) Sic vnus. alter, In inſula Chia. apud Germanicum, In inſula Creta.

NOMINE Hypolipnũ.) Antiqui libri, Hypolimnũ, & Hypolimnus mox.

DIGNVM eius ſeculi.) Vnus liber, Dignum hoc ſeculo.

- 11 PROQVO Hypolipnus deſcenſum mōſtrauit.) Vterque antiquus Hypolimnus, vt ſupra. alter, Demonſtrauit.

COMPRIMERE voluiſſe.) Diſſentiunt codices. prior enim habet, Opprimere voluiſſe, quod Theſeus ſe paſſurũ negaret, vt qui Neptuni filius eſſet, non valeret contra tyrannum, & c. Poſterior, Comprimere voluiſſe quod Theſeus, & c. filius eſſet, valeret contra tyrannum.

ACCEPIſſE dicunt. Coronam.) Antiquus vnus, Accepiſſe coronam dicunt, quam Ariadna, & c.

ETSI ſit, qui negat hoc, & c.) Codex vnus ita habet, niſi quod addit, poſt verbum Conabimur, Demōſtrare. Alter ita, Et ſi quis ſit hic, negat Aratus quẽquam poſſe demonſtrare, tamen conabimur vt aliquid veriſimile dicamus. Quæ lectio melior videtur, & cum Arato facit: ait enim, τὸ μὲν οὐ πῶς ἐνίσταται ἀμφαδὸν εἰπὶν.

- 12 Αἰχὸς δαὶ πὸ αἰὼ μοίως δὲ λυρῆ.) Alter meorum hæc non habebat: alter, vt impreſſi: niſi quodd erant ita obſcura & fugiẽtia, vt vix legi potuerint.

QVI BVS ſe Herculem.) Alia lectio vetus, Quibus ſe Hercules defendiſſet, & hoſtes fugaiſſet.

EIVS rei maxime ſtudioſus) Antiquus alter, Ei rei maxime ſtudit.

SEPVLTVR Æ mandaiſſe. Alias, Tradidiſſe.

- 13 DVOS dracones inter ſe.) Addit vnus liber, Implicitos.

IMPLICATOS virgula faciunt: quod initium.) Idem liber, Implicitos, & Initio.

IVBET enim Venerem aquila ſimilatam ſe ſequi.) Variant codices. Vnus habet, ſe ſequi, ipſe in Olorem conuerſus, vt aquilam fugiens. Alter non habet verbum, ſequi. Vterque tamen, Simulatam.

O VVM procreauit.) Alia lectio, Protulit.

- 14 QVOD factum nemo conscripfit.) Exaratū erat in altero, Nemo nō scripfit.
ET cum plenus cupiditatis ad eam.) Addit vnus, Peruenisset.
- 15 VT eius corpus obscuraret.) In alio est, Obscuraretur.
INTER astra capra figura.) Alia lectio, Figuram.
GETARVM regem qui sunt in Mysia regione, fuisse.) Antiquus vterque scriptum habet, Gedarum qui sunt in Thracia regem fuisse. & mox pro, Regno est positus, vnus eorum, Rerum est positus.
ADVENA & innocēs.) Reperi & aliā lectionē, Aduena & peregrinus.
ALIQUANDO mortem adeptus.) Legitur &, Aliquando morte ademptus. quod aptius videtur.
DOLORES leuare.) In vno est, Releuare.
CONCLUSUS quodā loco secreto.) Alias, Clausus quodā loco. absq; secreto.
IN ignem conicerent.) Deicerent. & mox, Ossa autem quacunque fuerūt reliqua.
SPIRITVS interclusus.) Inclusus. & secundo ab hoc versu, In concitatione ludorum.
- 18 PATRE fore laude clariorem.) Alia lectio, Patria fore laude, eodē sensu.
- 19 ANIMVM, vt contumelia accepta, defecisset.) Alias, Animo.
- 20 VT se liceret ornare, qua saepe vicerat veste.) Alter codicum antiquorū habet, Ornatum qua consueuerat veste.
EVM sibi vim afferre.) Inferre.
QVÆ deorum voluntate.) Legitur in vno, Potestate.
HOC sidus velut litera, & c.) Alia lectio, Hoc sidus quod, vt litera Græca est in triangulo posita, ita appellatur.
- 22 VT ait Mnaseas, quod ex Atlante & Pleione Oceani filia.) Vetus lectio in viroque est, vt ait Musæus, quod ex Atlante & Athra Oceani filia.
- 23 ET quodam lōgo tempore lamentantē capillo sparsō.) Alias, Capillo passo.
INTER astra collocatus.) In astris locatus.
DVABVS stellis figurati.) Duabus stellis omnino figuratus. & mox pro Templum, Oraculum.
VT omnino aquam non tetigerit.) Antiquus alter de duobus, Aqua.
DE hoc & Pisander.) Vetus lectio, Pisandrus.
- 25 DENIQUE eam peruenisse vsque eo dū diceretur: Heu heu.) In vno codicum, Denique causam peruenisse vsque eo dū diceretur, Æneū genus hominū natū.
- 26 INFERIOREM partem piscis esse formationem, quod muricibus, id est maritimus conchylijs, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione.) Antiqui libri explicationem hanc nō habēt. ita verò in eis legitur, Inferiorem partem piscis esse formatione, quod muricibus hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione.
CVM complures Dī in Ægyptum cōuenissent.) Vetus lectio, De Ægypto.
DEORVM inimicum.) Veteres libri, Hostem.

- 27 QVIBVS cum ab hominibus nihil daretur.) VNUS, CUM à dominis.
FILIAS eius interfecit.) Regis filias peremit, vnus antiquus habet.
- 30 QVÆ autem Engonasin dextri pedis calce cōiungit, hęc.) Ita codex vnus:
32 alter verò, Cōiungitur. Coniungendi verbo ita inferius locus nō paucis vitur.
IN dextro femore.) Alias, Femine, vt & mox.
- 34 STELLIS prope occidentibus facti.) In vno codice postremum verbum
desideratur: in altero legitur, Ficti.
DIVERSE videntur.) Vnus habet, Versa videntur: alter, Diuidentur.
- 35 CVM virgo exorta est ad capitis finem.) Alias, A capitis fine.
IN ceruice tres.) Vnus antiquus. In ceruice duas. & mox, Omnino est stel-
36 larum VII l. cum hoc facit Germanicus Cæsar.
CVM sinistro pede eius qui Auriga appellatur.) Alter codex, Cum dextro
pede. in Arato est, πὰρ ποὶ αὐτοῦ τοῦ αὐτοῦ.
- OCCIDVNT directi.) Recti.
ET protinus ad Arcticum circulum tendit.) Veteres libri, Ad Antarcticū.
PEDEM dextrum Orionis pene suo capite contingens.) Est in manu scri-
39 ptis, Coniungens. vt & infra, Capite prope caudam Hydra coniungens.
INCLINATIO R ad caput Hydra.) In vno est, Inclinatione.
IN Labris stellas duas) Alias, In labris stellas tres, infra autē ansas duas ob-
40 scuras, in medio Cratere tres, ad fundum duas. ita sunt omnino X.
- 41 CONFICI demonstrauimus.) Confieri, habet codex vetus vnus.
42 AB æstiuo circulo ad hiemalem.) Ad æquinoctialem.
- 44 SED nos ad circuli effectiōnem.) Diffinitionem in antiquo vno est.
SOL hiemem conficere.) Transfigere.
PRIORES enim astronomici.) Astrologi.
SINISTRO pede genūque dextro.) Alias, Extremo pede, genūq; sinistro.
- 47 CVM pedibus prioribus Canis.) Alter habet, Prioris canis: alter, Maioris.
- 48 CASSIPEIA resupina occidens.) Alia lectio, Resupinata.
PRÆTEREA caput & pedes eius.) In vno librorum scriptorum est,
Præterea capite & pede.
- 50 ET radios eius obturare.) In altero libro legitur, Et radios eius obscurare,
vt lumen emittere non possit.
- 51 LONGO disidente interuallo videmus.) Alias legitur, Longè disidente
videmus interuallo.
- 52 SED non euenit vt errent.) Alia lectio est in vno antiquo, Si enim euenit
vt errent.
- MERCVR II, Iouis, Saturni) pro Saturni, codex vetus habet, solis. quā
lectiōnem, sequentia verba confirmant. suo enim ordine, solus stella dicitur.

Describebat, ac typis mandabat Guil. Morelius Lutetia Parisiorum,
M. D. LIX. Cal. August.